İSTANBUL SANAYİ ODASI DERGİSİ / Ağustos 2013 Sayı 569 / ISSN 1307-6418

İSANAYİ

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2012

ÖZEL SAYI

Aksa Enerji, Türkiye'nin farklı noktalarında konumlanmış
15 adet enerji santralinde
(doğal gaz, akaryakıt, rüzgar ve hidroelektrik)
ürettiği toplam 2.048 MW'lık kurulu gücü ile
Türkiye'nin en büyük serbest elektrik üreticisidir.

aksa
ENERJİ
TÜRKİYE'NİN LİDER ENERJİ ŞİRKETİ
www.aksaenerji.com.tr
KAZANCI HOLDİNG

Dünyanın altyapısını örüyoruz!

Hes Kablo'nun güven veren teknolojisi, bugün dünyanın 120'den fazla ülkesinde kullanılıyor.

HES® KABLO

Güven veren teknoloji

Boydak

Kayseri : 352 207 4500
İstanbul : 212 393 8462
Ankara : 312 205 6001
hes.com.tr

İhracatımız büyüdükçe Dünya küçülüyor.

Türkiye'nin lider tesisat sistemleri üreticisi Kalde, ileri teknoloji ile metale ve plastiğe hayat veriyor. Tesisat ustalarının işini kolaylaştırırken, kaliteli, kullanışlı ve yenilikçi tesisat ürünleri üretiyor. Fabrikalar kuruyor, istihdam ve katma değer yaratıyor. İhracat hedeflerini her yıl yükseltiyor, yeni pazarlar keşfediyor, sektöründe ilklere imza atıyor. İşte bu yüzden Kalde, Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşlarından bir tanesi, dünyanın 40 ülkesinde tesisat ustalarının ilk tercihi, Türk tesisat sektörünün gururu...

Bu şirket Türkiye'nin. Bu gurur hepimizin.

kalde®
Kalıcı Değer

> Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.
T: 0 212 876 43 43 F: 0 212 876 76 49
ask@kaldeboru.com www.kalde.com

> Kalde Klima Pazarlama ve Taahhüt A.Ş.
T: 0 216 527 81 70 F: 0 216 527 15 56
satis@kalde.com www.kalde.com

www.dinarsu.com.tr

Dinarsu'nun duvardan duvara halıları ile...

Hayallerin de desenlerin de sonu yok!

Duvardan duvara halı konusunda Türkiye'nin en geniş ürün yelpazesine sahip tek üretici firması olan Dinarsu, dünyada bir ilke imza atarak halı üzerine sınırsız renk özelliği olan dijital baskı uygulamasına geçti.

Dinarsu şimdi,
"fotoğraf görselliğinde üretim yapabilen dünyadaki ilk ve tek üretici"
olma ayrıcalığını tüm dünya ile paylaşmanın onurunu taşıyor.

dinarsu

yaşamınıza renk, yaşantınıza ahenk!

HAYALLERİN 'ÜSTÜNDE' YAŞAYIN!

KoruFlorya... Denizin üstünde; Ormanın üstünde; Standartların üstünde; Hayallerin üstünde; Alışılmış konut ölçülerinin üstünde ! Florya'da hayatın doruklarında yaşayanlar için yüksek kalite standartlarında bir proje yükseliyor. 3+1 dairelerden 7+2 dublekslere kadar lüks ve konforlu daire seçeneklerinin sunulduğu bir rezidans ve altında lüks bir alışveriş merkezi: KoruFlorya... Bugüne kadar gördüğünüz herşeyin üstünde.

60 Ay 0 Faiz

444 8 252 | koruflorya.com.tr

www.facebook.com/KoruFlorya twitter.com/KoruFlorya_

AYDINLI METAL YAPI KONUT ARKE KELEŞOĞLU

KoruFloryA
AİLE REZİDANS® VE YAŞAM MERKEZİ

fikirevim

LİTPA

BU İLANIN SONU

AYDINLIK

OFiSLED

Ofis aydınlatmasında **Yüksek Verim**

- Ofis aydınlatmasında uygun ışık dağılımı
- Düşük kamaşma
- Düşük ekran yansıması
- Cat1 ve Cat2 ışık dağılımı
- %50 enerji tasarrufu
- 3 yıl garanti

EndiLED

Sanayi Tesislerinde **Kesin Çözüm**

- 3 m'den 30 m'ye kadar ideal aydınlatma
- 3.000 lm'den 24.000 lm'e kadar ışık akısı
- Geniş, orta ve dar açılı ışık dağılımı
- IP65 koruma sınıfı
- %50 enerji tasarrufu
- 3 yıl garanti

0212 **438 09 58**

www.litpa.com

Sanayicinin yükü bizimle hafifliyor...

Firmanızın üretim kapasitesini ya da hammadde veya mal alımında finansal gücünüzü artırmak istiyorsunuz... Akbank, Makine/Ekipman Kredisi ve Hammadde Alım Kredisi ürünleri ile yükünüzü hafifletmeye hazır. Tek yapmanız gereken, bir Akbank şubesine uğramak.

www.akbank.com

AKBANK

sizin için

Bupiliç

Afiyet Olsun...

Ücretsiz Tüketici Danışma Hattı: 0800 297 70 00

www.bupilic.com.tr

İSTİKBAL YİNE

ODA'NIN BAŞ KÖŞESİNDE.

İstikbal, İstanbul Sanayi Odası'nın belirlediği
Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu
listesinde bir kez daha yerini aldı.

istikbal

Her ev güzeldir

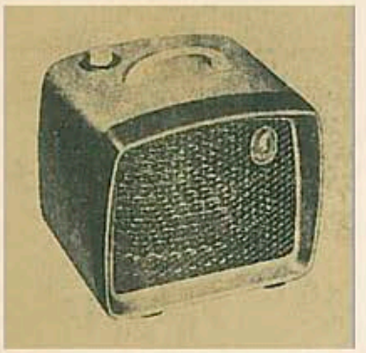
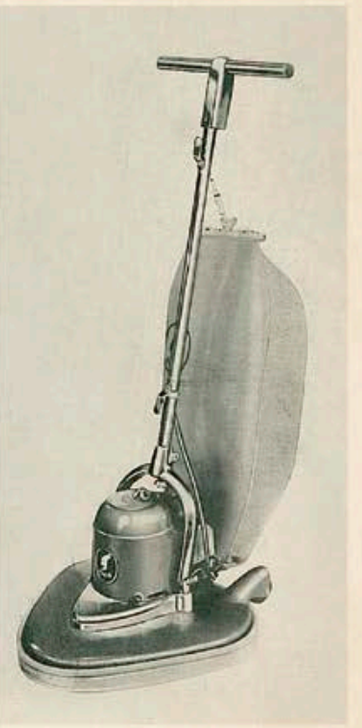
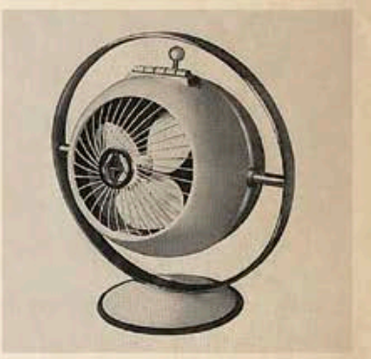
Boydak

Germany
Fakir
HAUSGERÄTE

Kimler geldi, kimler geçti...

80 yılda çok şey değişti. Farklı ürünler geldi, teknolojimiz gelişti, tasarımlarımız yenilendi. Kısacası hiçbir şey eskisi gibi değil. Ama heyecanımız hâlâ aynı.

80 yılın tecrübesi, ilk günün heyecanıyla... Nice 80 yıllara.

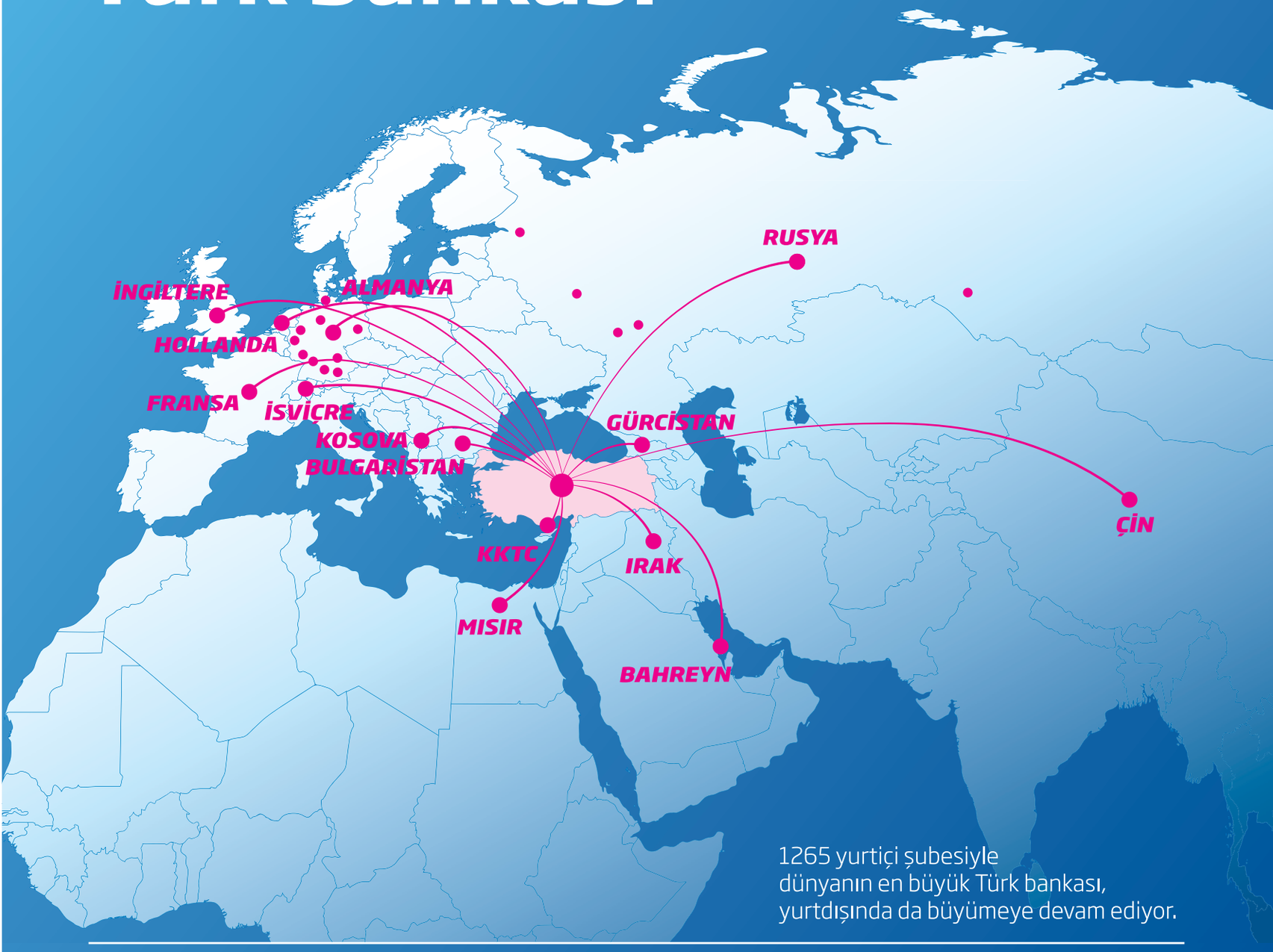

www.facebook.com/fakirevaletleri
www.twitter.com/fakirevaletleri

www.fakir.com.tr

Dünyanın en büyük* Türk bankası

1265 yurtiçi şubesiyle
dünyanın en büyük Türk bankası,
yurtdışında da büyümeye devam ediyor.

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, 15 şube
- Batum Şubesi, Gürcistan
- Erbil Şubesi, Irak
- Manama Şubesi, Bahreyn
- Londra Şubesi, İngiltere
- Priştina Şubesi, Kosova
- Mısır Temsilciliği
- Şanghay Temsilciliği
- Rusya, 12 şube**
- Almanya, 13 şube**
- Amsterdam Şubesi, Hollanda**
- Paris Şubesi, Fransa**
- Sofya Şubesi, Bulgaristan**
- Zürih Şubesi, İsviçre**

*The Banker dergisi, Temmuz 2013, "Dünyanın En Büyük 1000 Bankası" listesine göre.

**Rusya, Almanya, Hollanda, Fransa, Bulgaristan ve İsviçre'deki şubeler, İş Bankası'nın iştirak bankalarına ait şubelerdir.

TÜRKİYE İŞ BANKASI

DENiM'iN KiTABINI YAZIYORUZ!

Denim kumaşın literatürünü oluşturan teknik bilgiyi,
teknolojiyi ve tasarım yeteneğini biriktiren Marassi,
Denim kumaşın kitabını yazıyor.

MARASSI®
DENİM

BCI Better Cotton Initiative
COTTON USA
CONFIDENCE IN TEXTILES Tested for harmful substances according to Oeko-Tex® Standard 100, 10.HTR.77269 Hohenstein
TQCSI

www.sirikcioglu.com.tr

bütem|creative 0.344 232 18 19 0.212 603 63 57

İLK 1000 İHRACATÇI FİRMA ARASINDA YER ALAN

DALGAKIRAN

KOMPRESÖR

İSO 500

LİSTESİNE GİREN
SANAYİ ŞAMPİYONLARINI
KUTLAR.

İstanbul Sanayi Odası Dergisi
AĞUSTOS 2013 Yıl:48 Sayı:569

İMTİYAZ SAHİBİ
İstanbul Sanayi Odası Adına
Yönetim Kurulu Başkanı
Erdal Bahçıvan

YAYIN KURULU
Mustafa Özkazanç
Adnan Dalgakıran
İrfan Özhamaratlı
Nahit Kemalbay
Sultan Tepe
Ali Eren
Sadık Ayhan Saruhan
Ali Ulvi Orhan
Bekir Yelken
Mehmet Ata Ceylan

SORUMLU GENEL YAYIN MÜDÜRÜ
Melek Us

İDARE YERİ VE
REKLAM REZERVASYON
Meşrutiyet Caddesi 62
Tepebaşı - İstanbul
Tel: 0212 252 29 00' dan 131 - 132
Faks: 0212 249 18 93
e-mail: yayin@iso.org.tr

BASIM
Mas Matbaacılık A.Ş.
Hamidiye Mahallesi, Soğuksu Caddesi
No:3 Kağıthane – İstanbul
Tel: 0212 294 10 00
info@masmat.com.tr
Sertifika No: 12055

Baskı Tarihi:
Temmuz 2013

Aylık Sanayi ve Ekonomi Dergisi
özel sayısıdır.

İ Ç İ N D E K İ L E R

14 BAŞYAZI
İSO 500'ün Aynasında Sanayimiz
Erdal BAHÇIVAN

DEĞERLENDİRME

İSO ARAŞTIRMA ŞUBESİ

19 Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu
20 Üretimden Satışlara Göre En Büyükler
20 Yaratılan Katma Değerde En Büyükler
21 En Fazla Kar Eden Kuruluşlar
21 İhracatta En Büyükler

22 Ekonomik Büyüklükler
26 İlk 50 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ağırlığı
28 İhracat Performansı
32 Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar
34 500 Büyük Sanayi Kuruluşu İçinde İSO Üyeleri
36 Özel Sektörde İSO Üyeleri
38 Kamu Kuruluşlarının Payı
40 Kaynak Yapısı
42 Dış Kaynak (Borçlar) Yapısı
44 Finansal Oranlar
48 Karlılık Oranları
54 Net Katma Değerin Faktör Gelirleri (Fonksiyonel) Dağılımı
56 Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler
57 İstihdam, Brüt Katma Değer Dağılımı ve Nispi Hasıla Oranları
58 İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı)
64 İSO 500 Değerlendirme Sonuçları

SEKTÖREL VERİLER

72 Seçilmiş Büyüklükler
78 Faktör Gelirleri Dağılımı ve Seçilmiş Diğer Büyüklükler
84 Bazı Oranlar ve Çalışan Başına Düşen Büyüklükler

TÜRKİYE'NİN

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU
2012

SERMAYE DAĞILIMI, TANIMLAR VE KOD ANAHTARI

90 **Sermaye Dağılımı**
90 **Bazı Tarif ve Tanımlar**
91 **Ekonomik Faaliyet Kodları**

SIRALAMA

94 **2012 Yılı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu**
126 **Sektörel Sıralamalar**
138 **Karda İlk 50 Kuruluş**
139 **İhracatta İlk 50 Kuruluş**
140 **İstihdamda İlk 50 Kuruluş**
142 **Alfabetik Sıralamalar**

YORUMLAR

154 **Prof. Dr. Özer Ertuna**
2012 Yılında Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu
162 **Prof. Dr. M. Merih Paya**
500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2012 Yılı Performansı
168 **Prof. Dr. Süleyman Özmucur**
500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Mali ve Ekonomik Göstergeler
176 **Prof. Dr. Erol Katırcıoğlu**
Ölçeklerine Göre 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Performansı
179 **Prof. Dr. Zafer Tunca**
500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2012 Yılı İhracatı
184 **Dr. Öztin Akgüç**
500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Finans Yapısı
198 **Dr. Can Fuat Gürlesel**
İSO 500 İçinde Yer Alan İSO Üyesi Sanayi Kuruluşları

Reklam İndeksi

HES KABLO - ÖN KAPAK İÇİ
AKSA ENERJİ - ÖN KAPAK İÇİ ARKA YÜZ
BAŞHAN - ARKA KAPAK İÇİ
AKSA AKRİLİK - ARKA KAPAK
KALDE 1
DİNARSU 2
KORU FLORYA 3
LİTPA 4
AKBANK 5
BU PİLİÇ 6
İSTİKBAL 7
FAKİR (SARUHAN MAKİNA) 8
İŞ BANKASI 9
ŞİRİKÇİOĞLU 10
DALGAKIRAN MAKİNA 11
KALE KİLİT 16
İST. BAKIR VE PİRİNÇ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ 17
DOĞUŞ ÇAY 18
TAT 25
GEDİK KAYNAK 27
DEMİRDÖKÜM 29
ORKİDE 30-31
BENTO 33
AKENERJİ 41
KALEBODUR 47
ORTADOĞU ENERJİ 53
SANKO 55
HAS ÇELİK 61
KARBONSAN 62
AYTEMİZ 63
ISS YEMEK 92-93
AYHANLAR HOLDİNG 124
VE-GE 125
SARBAK 137
İÇDAŞ 141
LİMAK 166
TOS ÇELİK 167
PETLAS 178
FORD 183
DAMAT 200

İSO 500'ün Aynasında Sanayimiz

Erdal BAHÇIVAN
İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı

Türkiye'nin en köklü ve en güçlü sanayi odası olan İstanbul Sanayi Odası, 45 yıldır kesintisiz olarak hazırlayıp, yayımladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-İSO 500" çalışmasıyla, sanayimizin fotoğrafını ortaya koymaya devam ediyor.

Daha önceleri olduğu gibi bu yıl da sadece sanayi sektörü değerlendirmeye alınmıştır. Yine sadece Türkiye'de gerçekleştirilen üretim, ihracat, katma değer, istihdam ve verimlilik incelenmiş, toplam Türkiye rakamları ile karşılaştırmalar yapılarak böylece coğrafi açıdan tüm Türkiye ve tüm sanayi faaliyetleri kapsanmıştır. Bu yönleriyle İSO 500 çalışması rakipsiz olma konumu sürdürmektedir.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anketi 2012 sonuçlarının, Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu koşullar ve dünya ekonomisindeki gelişmelerin Türkiye ekonomisine etkileri bağlamında değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum.

Başta ekonomi paradigması olmak üzere birçok konuda ezberlerin bozulduğu bir dönemdeyiz. Apple ve Microsoft, klasik sanayi üretimine yönelik bilgi ve yaklaşımları darmadağın ederken dünya ekonomik dengelerinin Asya-Pasifik hattına kaydığı açıklık kazanmıştır.

Küresel krizin başlangıcından bu yana beş yılı geride bıraktık. Buna rağmen, dünya ekonomisinde istikrarın sağlandığını söylemek güç. Özellikle gelişmiş ülke ekonomileri kaynaklı belirsizlikler ve riskler varlığını sürdürmektedir.

Dünya üretimi artış hızı 2012 yılında, 2011 yılına göre biraz yavaşlayarak yüzde 3,9'dan yüzde 3,1'e gerilemiştir. Üretim artış hızındaki bu gerileme, bazı istisnalar dışında dünya geneline de yayılmıştır.

Dünya ticaret hacmindeki artış hızı, üretim artış hızındaki gerilemeye oranla çok daha sert bir düşüşe konu olmuş, mal ve hizmet hacmindeki artış 2011 yılında yüzde 6 iken, 2012'de yüzde 2,5 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Dünya ekonomisi böyle bir görünüm sergilerken Türkiye, 2012 yılında yüzde 2,2 gibi çok yavaş bir tempoda büyüyebilmiştir. 2012 yılında Türkiye ekonomisinin sert sayılabilecek bir şekilde yavaşlaması, cari açığın 47,8 milyar dolara, yani milli gelirin yüzde 6,1 civarına inmesi sonucunu doğurmuştur. Bununla birlikte, yüksek cari açık-düşük tasarruf oranları ciddi iki sorun olarak varlığını sürdürmektedir.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anketinin 2012 sonuçlarına baktığımızda karşımıza özetle şu sonuçlar çıkıyor:

2012 verileri, sanayi sektörünün güç kaybetmeye devam ettiğini ortaya koyuyor. Sanayi kesimi 1998 yılında GSYİH içinde yüzde 26,8 gibi bir ağırlığa sahipken, 2012 yılında ancak yüzde 19,3 oranında bir pay alabilmektedir.

Sanayi kesiminin azalan cazibesi ile birlikte yabancı sermayenin de bu kesime olan ilgisi azalmaktadır. İSO 500 çalışması kapsamında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı, artmak bir yana, azalmaktadır. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2009 yılında 153 iken, 2012'de sadece 138'dir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamına giren kamu teşebbüslerinin sayısı 1990'da 91 iken 2012 yılında 13 olmuş, bir önceki yıla göre değişiklik sergilememiştir.

İSO 500'ün Türkiye ihracatı içindeki payı 2011'de yüzde 46,9, 2012'de yüzde 41,8'dir. Bunun yüzde 21,6'lık kısmı İSO üyesi olan sanayi kuruluşlarının payıdır ve yaptıkları ihracat 32,9 milyar dolar tutarındadır.

2012 yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun gerçekleştirdiği 63,7 milyar dolarlık ihracatın yüzde 1,4'ü kamu kesimi 13 sanayi kuruluşu tarafından, yüzde 98,6'sı da özel sektör kuruluşları tarafından gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

2012 yılı sonu itibariyle 500 Büyük Kuruluşun varlık (aktif) toplamı 359.483 milyon TL olup, bir önceki yıla göre, cari fiyatlarla yüzde 8,0 oranında artış göstermiştir. Bir önceki yıl varlık artışı yüzde 14,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Göstergeler, 2012 yılında 500 Büyük Kuruluşun finans yapısının bir önceki yıla göre iyileştiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda kamu teşebbüslerinin mali yapısı bozulurken, özel kuruluşların mali yapısında bir iyileşme gözlenmektedir.

500 Büyük Kuruluş'un 2012 sonu itibariyle borçlarının yüzde 65,0'ı kısa süreli, yüzde 35'i ise uzun sürelidir. Bu oranlar bir önceki yıla göre belirgin değişme göstermemiştir.

2012 yılında 500 Büyük Kuruluş kapsamındaki kuruluşların 437'si kâr, 63'ü zarar açıklamıştır. Bir önceki yıla göre kâr açıklayan kuruluş sayısı 380'den 437'ye yükselerek yüzde 15 oranında artarken; zarar açıklayan kuruluş sayısı 120'den 63'e gerileyerek yüzde 47,5 oranında azalmıştır. 2011 yılında 500 Büyük Kuruluş'un yüzde 76'sı kâr, yüzde 24'ü zarar açıklarken; 2012 yılında 500 Büyük Kuruluş genelinde kâr açıklayan kuruluş sayısı oranı yüzde 87,4'e yükselmiş, zarar açıklayanların oranı ise yüzde 12,6'ya gerilemiştir.

2012 yılında istihdam artış hızı bir önceki yıla göre yüzde 4,3'den yüzde 3,7'ye gerilemiştir. Bu gerileyiş kamu kuruluşlarından kaynaklanmıştır. 2012 yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu, 596 bin işçi çalıştırmıştır. 2012 yılında 500 Büyük Kuruluş kapsamındaki özel kuruluşlarda ücretle çalışanların sayısı yüzde 4,7 oranında artarken, kamu kuruluşlarında ise yüzde 3,1 düzeyinde azalmıştır.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu, 2012 yılında 423,6 milyar TL değerinde satış gerçekleştirerek, 62,4 milyar TL katma değer yaratarak, 596 bin işçi çalıştırarak ve 63,7 milyar dolarlık ihracat yaparak ülke sanayi katma değerinin yüzde 22,8'ini ve sanayi ihracatının yüzde 43,4'ünü gerçekleştirmiştir.

Bu veriler ışığında genel bir değerlendirme yaptığımızda şunları söyleyebiliriz:

Şirketlerimizin, yurt dışından ucuz elde edilen borçlar konusunda dikkatli olması gerekiyor.

Türkiye, üretim-tüketim dengesine önem vermek zorundadır. Daha fazla üretmeye, istihdam yaratmaya, borçlanan değil borç ödemeye yönelik ekonomi politikalarının vakit kaybetmeden devreye girmesi gerekiyor. Şirketler de, bu hedeflere hizmet edecek şekilde kendi hedef ve stratejilerini geliştirmelidir.

Dünya genelinde, katma değer yaratma öncelikli hedef haline gelmiştir. Üretim ve satışlarda katma değeri yüksek ürünler her geçen yıl daha fazla öne çıkıyor. 2012 sonuçları, Türkiye'de sanayinin katma değeri yüksek ürünlere yeteri kadar yönelmediğini göstermektedir.

2012 yılında dünya genelinde durgunluk yaşanırken Avrupa Birliği borç krizi girdabındadır. Böyle bir ortamda, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki 487 özel şirket, başarılı bir yıl geçirmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti; 2023 yılında, kuruluşunun 100 ncü yılını başta ekonomi olmak üzere birçok alanda göstereceği başarılarla kutlamaya hazırlanıyor. Bu amaçla: dünyanın ilk 10 büyük ekonomisi arasına girmeyi, yıllık GSYİH'yı 2 trilyon dolara, kişi başına düşen milli geliri 20 bin doların üzerine çıkarmayı, 500 milyar dolarlık ihracat ile ihracatta ileri yüksek teknolojili ürünlerin payını yüzde 20'lere ulaştırmayı hedeflemektedir.

Bu hedeflere; katma değeri yüksek ürünler, verimlilik, kalite, ölçek ekonomisi ve çağın gerektirdiği organizasyon becerisine sahip olmakla ulaşılacağına inanıyorum.

Bu inanç doğrultusunda, önümüzdeki dönemde, İstanbul Sanayi Odası'nın 45 yıldır geleneksel olarak hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasını yeni performans kriterleriyle daha da zenginleştireceğimizi, marka değerini artırarak daha etkin bir şekilde tanıtacağımızı sizlerle paylaşırken, çalışmamızda yer alan tüm kuruluşları başarılarından dolayı tebrik ediyorum. Ayrıca, büyük bir emek ve titizlikle çalışmamızı hazırlayan Araştırma Şubemize ve yorumlarıyla çalışmamıza entelektüel bir boyut katan değerli akademisyenlerimize teşekkürü bir borç biliyorum.

80dB YÜKSEK SES
YÜKSEK GÜVENLİK!

Dışarıdan zorlandığında, kilit silindirinin kırılmasını sağlayan ve kırıldığı anda, 80dBA ses veren Kale Alarmlı Silindir ile hayat şimdi daha güvenli.

Siz de tehlikeye meydan okumak, kötü niyetli müdahaleleri engellemek için harekete geçin. Üstelik başka alarm sistemlerine benzemeyen çok uygun fiyatlarla…

YENİ

KALE ALARMLI SİLİNDİR
164 AS

KALE KİLİT

"Güvenin Adı"

Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş. bir **Kale Endüstri Holding A.Ş.** kuruluşudur.

Kale Müşteri Destek Hattı: **0850 250 1 243** www.kalekilit.com.tr

HİTİTLER'DEN GÜNÜMÜZE BU TOPRAKLARDA
BAKIR ÜRETENLERİN PLATFORMU

İSTANBUL
BAKIR VE PİRİNÇ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ

- Tamamen geri dönüşebilen ölümsüz , çevreci bakır ve bakır alaşımları
- Geleneksel pirinç üretimi yanı sıra yeni jenerasyon sağlıklı alaşımlar
- Anti-bakteriyel ve anti-kanserojen özellikte yeni nesil metaller

ÜRETİCİLERİMİZ
çatımız altında daha da güçleniyor,

İHRACATA
yön veriyor,

TÜRKİYE
kazanıyor.

BOSB Beylikdüzü Organize Sanayi Bölgesi
Bakır ve Pirinç Sanayicileri Kooperatifi 34524 Beylikdüzü / İSTANBUL
www.bakirpirincdernegi.org.tr / E-mail: info@bakirpirincdernegi.org.tr
Tel:+90.212.875 10 05-06 Fax:+90.212.875 10 07

DOĞUŞ
Doğuş'tan gelen lezzet...
DOĞUŞ
ÇEREZOS
CİPSO
PATOS
DOĞAL ÇAY
BAHÇE
Domates Salçası
Tomato Paste
şeker

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2012

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

İstanbul Sanayi Odası Araştırma Şubesi

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından bu yıl 45.'si hazırlanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasının 2012 yılı sonuçları, İSO Dergisi'nin Ağustos 2013 özel sayısı ile kamuoyuna açıklanmıştır. Bu yıl 61. kuruluş yılını idrak eden İSO, son 45 yıldır Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları çalışmasını hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır. Önce 100, daha sonra 300 ve 1980 yılından bu yana da 500 büyük sanayi kuruluşu kapsamında hazırlanan çalışma, ülkemizdeki mali veri açığına olan katkısı ile gerek yurtiçi ve gerekse de yurt dışında geniş bir kesim tarafından yoğun bir ilgi ile takip edilmektedir.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması 45 yıldır sanayi sektörü kapsamında ve üretimden satışlar kriterine göre hazırlanmakta olup, büyüklük kriteri kuruluşların sınai faaliyetleridir. Bir başka ifade ile çalışmada yer alan sanayi kuruluşları toplam cirolarına göre değil, sınai faaliyetlerine göre sıralanmaktadır. Sanayi faaliyet başlığı altında ise madencilik ve taş ocakçılığı, imalat sanayi ve enerji sektörleri yer almaktadır.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasının temel amacı, Türkiye'de sanayi faaliyet kolunda yer alan kuruluşlar arasındaki en büyük kuruluşları tespit edebilmektir. Bu nedenle de Türkiye'de yerleşik ve sanayi faaliyet kolundaki özel ve kamu kuruluşları kapsama alınmaktadır.

İSO 500 kapsamında kuruluşlar üretimden satışları (net) büyüklüğüne göre sıralanırken; satış hasılatı (net), üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, özkaynak, aktif (varlık) toplamı, vergi öncesi dönem karı/zararı, ihracat ve ortalama çalışan sayısı büyüklüklerine göre de sıralamaya tabi tutulmaktadır. Ayrıca bu sıralamada kuruluşların kamu ve özel kuruluş olmasına bağlı olarak kamu ve özel sektördeki sıralaması da verilmektedir.

Söz konusu sıralamaların yanı sıra çalışma kapsamında elde edilen büyüklükler İSO 500, İSO 500 Özel Kuruluşlar, İSO 500 Kamu Kuruluşları ve İSO 500 İSO üyesi kuruluşlar için de kümülatif olarak yayımlanmaktadır. Tüm bu bilgiler, 12 ana alt sektör başlığı ile kamu, özel sektör ve kar edenler, zarar edenler ayrımında da kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Çalışma kapsamında finansal oranlar, kaynak yapısı, karlılık oranları, ekonomik karlılık, varlık devir hızları, net katma değerinin faktör gelirleri (fonksiyonel) dağılımı, üretim faaliyeti dışı gelirler, istihdam ve brüt katma değer dağılımı ile işgücü verimliliği konularında çeşitli değerlendirmelere de yer verilmektedir.

Bir zaman serisi çalışması niteliğinde olan İSO 500 çalışmasında, geçmiş yıllar ile kıyaslamayı devam ettirebilmek ve seriyi koparmamak için Birleşmiş Milletler Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC, Seri M. No:4, Rev.2) kullanılmaktadır. 2012 yılında TOBB'un uygulamaya başladığı NACE kodu çalışmasına paralel olarak, çalışmamız kapsamında yer alan sanayi kuruluşlarının NACE kodları da firmalardan veya bağlı oldukları odalardan temin edilerek çalışmamıza dahil edilmiştir. Böylece değerlendirmelerde ISIC ile NACE uyumunun sağlanmasına gayret edilmiştir.

İSO 500 çalışmamızda genelde kuruluşların beyanı esas alınmakta olup, kuruluş beyanları ile kuruluşların Maliye Bakanlığı'na vermiş oldukları kapanış bilançoları ve gelir tabloları karşılaştırılarak kontrol edilmektedir.

İSO 500 kapsamına giren kuruluşlar üretimden satışlar büyüklüklerine göre sıralanırken, bazı kuruluşların isimleri ve o kuruluşa ait bilgilerin boş olduğu görülmektedir. Bu sıralarda yer alan kuruluşlar, çalışmaya katılmakla birlikte verdikleri bilgilerin tümünün veya bir kısmının kamuoyu ile paylaşılmasını istememişlerdir.

İSO 500 çalışmasının bütünlüğü açısından bilgilerini açıklamayan kuruluşlar da çalışma kapsamına alınmakta olup; bu kuruluşlara ait bilgiler, İSO 500 ile ilgili tüm değerlendirmelerde kullanılmakla birlikte kamuoyu ile paylaşılmamaktadır.

Kuruluşlara ait bilgilerin açıklandığı ana tabloda, kuruluşların üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıra numaralarının yanı sıra bir önceki yıl İSO 500 sıralamasındaki sıraları da yer almaktadır. Bir önceki yıla ait sıra numarası olmayan sanayi kuruluşları bir önceki yıl sıralamaya girememiş olan bir kuruluş olabileceği gibi, bir önceki yıl bilgilerinin açıklanmasını istemeyen bir kuruluş ya da İkinci 500'den Birinci 500'e yükselmiş bir kuruluş da olabilmektedir.

İSO 500 çalışmasında kuruluşlara ait sıralama ve diğer bilgilerin verildiği ana tabloda üretimden satışlar sıralamasından sonra özel sektör kuruluşlarının bağlı oldukları oda bilgileri yer almaktadır. Kamu kuruluşlarında ise oda bilgisi yerine "kamu" ifadesi kullanılmaktadır. Takip eden sütunda ise kuruluşların kamu ve özel sektör olmak üzere ilgili kategorideki sıralamaları verilmektedir.

Üretimden Satışlara Göre En Büyükler

Bu yıl 45. yılını tamamlayan İSO 500 çalışmasında üretimden satışlara göre 2005 yılına kadar kamu, bu yıldan itibaren de bir özel sektör kuruluşu olan "TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.", ilk sıradaki yerini 2012 yılında da korumuştur. 2012 yılında da üretimden satış tutarı olarak her yıl olduğu gibi TÜPRAŞ ile onu takip eden kuruluş arasında yine çok büyük bir fark bulunmaktadır. 2012 yılında TÜPRAŞ'ın İSO 500 toplam üretimden satışları içindeki payı 2011 yılındaki %8,5 değerinden %11,6'ya yükselmiştir.

Üretimden Satışlara Göre İlk Üç Kuruluş		
	Genel Sıra No	**Üretimden Satışlar (Net) (Satış Vergileri Hariç)**
TÜPRAŞ	1	40.118.028.063 TL
Ford Otomotiv	2	8.164.892.972 TL
Oyak-Renault	3	7.529.420.343 TL

2012 yılında İSO 500'ün ilk üç sırası değişmemiş; TÜPRAŞ'ın ardından ikinci ve üçüncü sırada yer alan kuruluşlar 2011 yılında da olduğu gibi yine "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş." ve "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş." olmuştur. 2012 yılında ilk üç sırayı alan, üç özel sektör kuruluşunun İSO 500 üretimden satışlarının %15,8'ini aldığı görülmektedir. 2011 yılında ise bu oran %13,4 idi.

2011 yılında altıncı sırada yer alan "Arçelik A.Ş.", 2011 yılında dördüncü sıraya yükselirken; 2011 yılında dördüncü sırada yer alan "EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş." ise beşinci sıraya gerilemiştir. 2011 yılında beşinci sırada yer alan "TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş." bir sıra gerileyerek altıncı sırada yer alırken; 2011 yılında sekizinci sıradaki "İskenderun Demir ve Çelik A.Ş." ise bir sıra yükselerek yedinci sırada yer almıştır. 2011 yılındaki sıralamasına göre bir basamak gerileyen "Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş." sekizinci sırada yer alırken, dokuzuncu sırada "İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş." ve onuncu sırada da "Aygaz A.Ş." bulunmaktadır.

2012 yılı İSO 500 çalışmasında on birinci sırada "PETKİM Petrokimya Holding A.Ş" yer alırken, bu kuruluşu on ikinci sırada "Çolakoğlu Metalurji A.Ş", on üçüncü sırada "Mercedes-Benz T.A.Ş.", on dördüncü sırada "Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş." ve on beşinci sırada da bir kamu kuruluşu olan "Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu" yer almıştır. 2010 ve 2011 yıllarında ilk on beş kuruluş arasında sadece bir kamu kuruluşu yer alırken, 2012'de kamu kuruluşu sayısı ikiye yükselmiştir.

Yaratılan Katma Değerde En Büyükler

İSO 500 çalışmasında kuruluş bazında verilerin yer aldığı tabloda, kuruluşların üretici fiyatları ile yarattıkları katma değer büyüklükleri de yayımlanmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından güncellenen son milli gelir serisinde faaliyet kolları itibarıyla yaratılan katma değer büyüklükleri temel fiyatlarla verilmeye başlanmıştır. Ancak bu güncelleme öncesi faaliyet kollarında yaratılan katma değer büyüklükleri üretici fiyatları ile verilmekte idi. TÜİK'in verileri ile İSO 500 arasında paralellik sağlanması amacıyla çalışmamızda katma değer büyüklükleri kuruluş bazında üretici fiyatları ile hesaplanmıştır. İSO 500'de eski yıllar ile kıyaslamada seriyi bozmamak için, kuruluş bazında yaratılan katma değer üretici fiyatları ile verilmeye devam edilmektedir. Buna karşılık İSO 500'de kamu özel ayrımında ve sektörel tablolarda katma değer büyüklükleri net faktör geliri, temel fiyatlarla katma değer ve üretici fiyatları ile katma değer olarak verilmektedir. İSO 500'de temel fiyatla yaratılan katma değer büyüklüğü de, TÜİK'in milli gelir serisindeki sanayi sektöründeki temel fiyatlı katma değer büyüklüğü ile de kıyaslanabilmektedir.

2010 ve 2011 yıllarında olduğu gibi 2012 yılında da üretimden satışların yanı sıra, üretici fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde de ilk sırayı yine "TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş." almıştır.

2012 yılında İSO 500'de üretici fiyatları ile yaratılan toplam brüt katma değerin %18,1'i bu kuruluş tarafından yaratılmış olup, oranın bu kadar yüksek olması bu kuruluşun ödediği dolaylı vergilerin çok yüksek boyutta olmasından kaynaklanmaktadır. 2012 yılında cari fiyatlarla Türkiye GSYH'nın %1,5'i "TÜPRAŞ" tarafından yaratılmış bulunmaktadır.

Yaratılan Katma Değere Göre İlk Üç Kuruluş		
	Genel Sıra No	**Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)**
TÜPRAŞ	1	21.510.573.305 TL
-	2	-
JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	3	5.725.858.640 TL

2012 yılında İSO 500'de üretici fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ikinci sırada bulunan sanayi kuruluşu bu bilgisinin açıklanmasını istememiştir. Brüt katma değer içinde bir faktör gelirinin açıklanması istenmediğinden, katma değer toplamı da açıklanmamıştır. Üçüncü sırada yer alan kuruluş ise "JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş." olmuştur. 2012 yılı İSO 500 çalışmasında katma değerde ilk üç sırada yer alan kuruluşların tamamı özel sektör kuruluşlarıdır.

Brüt katma değer sıralamasında dördüncü sırada yer alan kuruluş "OMV Petrol Ofisi A.Ş." olurken, beşinci sırada "Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.", altıncı sırada "Aygaz A.Ş.", yedinci sırada ise bir kamu kuruluşu olan "Türkiye Petrolleri A.O." yer almıştır. Sekizinci sıradaki yer alan bir özel sektör kuruluşu ünvanının açıklanmasını istemezken, dokuzuncu sırada bir kamu kuruluşu olan "Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu", onuncu sırada ise "Arçelik A.Ş." yer almıştır. Brüt katma değer sıralamasından da görülebileceği üzere; 2011 yılı yaratılan katma değer sıralamasında yer alan ilk on kuruluş arasında sadece bir kamu kuruluşu varken, 2012'de bu sayı ikiye yükselmiştir.

En Fazla Kar Eden Kuruluşlar

2012 yılında İSO 500 içinde en yüksek tutarda kar eden sanayi kuruluşu tıpkı 2011 yılında olduğu gibi yine "Türkiye Petrolleri A.O."dır. Bu kuruluşu ikinci sırada "TÜPRAŞ" takip ederken, üçüncü sırada yer alan kuruluş ise bir kamu kuruluşu olan "Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu" olmuştur.

En fazla kar eden kuruluşlar sıralamasında dördüncü sırada yer alan kuruluş unvanının yayımlanmasını istemeyen bir özel sektör kuruluşu olurken, beşinci sırada ise yine bir kamu kuruluşu olan "Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü" yer almıştır. Altıncı sırada "Koza Altın İşletmeleri A.Ş." bulunurken, bu kuruluşu yedinci sırada "Tüprag Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.", sekizinci sırada "TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.", dokuzuncu sırada "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş." ve onuncu sırada da "Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş." yer almıştır. 2011 yılında olduğu gibi 2012 yılında da en fazla kar eden ilk on kuruluş arasında üç kamu, yedi de özel sektör kuruluşu yer almıştır.

En Fazla Kar Eden İlk Üç Kuruluş		
	Genel Sıra No	**Dönem Karı (V.Ö.)**
Türkiye Petrolleri A.O.	1	1.471.136.277 TL
TÜPRAŞ	2	1.183.493.662 TL
Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	3	860.015.795 TL

En Fazla Kar Eden İlk Üç Özel Kuruluş			
	Özel Sıra No	**Genel Sıra No**	**Dönem Karı (V.Ö.)**
TÜPRAŞ	1	2	1.183.493.662 TL
-	2	4	-
Koza Altın İşletmeleri	3	6	712.747.544 TL

İhracatta En Büyükler

Son yıllarda olduğu gibi, 2012 yılında da ihracat yapan kuruluşlar sıralamasındaki ilk on kuruluşun tamamı özel sektör kuruluşlarından oluşmuştur. İhracattaki ilk üç sıralaması 2011 yılına göre bozulmamıştır.

2012 yılında, 2011 yılına benzer olarak üretimden satışlar ve brüt katma değerde olduğu gibi, ihracatta da ilk sırayı yine "TÜPRAŞ" almıştır. 2012 yılında ikinci sırada "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş."yer alırken, üçüncü sırada ise "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş." bulunmaktadır.

2012 yılı İSO 500 çalışması kapsamında en fazla ihracat yapan dördüncü kuruluş "Arçelik A.Ş." olurken, beşinci sırada "TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.", altıncı sırada "Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.", yedinci sırada "İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.", sekizinci sırada "OMV Petrol Ofisi A.Ş.", dokuzuncu sırada "PETKİM Petrokimya Holding A.Ş." ve onuncu sırada da "Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş." yer almıştır.

2012 yılında İSO 500'de en fazla ihracat yapan on özel sektör kuruluşunun toplam ihracat tutarı, Türkiye toplam ihracatının %14,3'ü kadardır. Bu oranın 2011 yılındaki %16,1'lik paya göre 1,8 puanlık bir düşüş göstermiş olduğu görülmektedir.

En Fazla İhracat Yapan İlk Üç Kuruluş		
	Genel Sıra No	**İhracat (Bin $)**
TÜPRAŞ	1	5.016.126
Ford Otomotiv	2	3.198.825
Oyak-Renault	3	3.152.967

Ekonomik Büyüklükler

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana geçen 89 yıllık sürede, GSYH sabit fiyatlarla yılda ortalama %4,7 oranında büyümüştür. Bu sürecin ilk 59 yılında ekonomi tarım sektörü ağırlıklı iken, 1982 yılı ile birlikte sanayi sektörü ekonominin ana sektörü haline gelmiştir.

89 yıllık bu süreçte, ekonominin ana sektörlerinden tarım sektörü yılda ortalama %2,9 oranında büyürken, hizmetler sektörü %5,1 ve sanayi sektörü de %6,3 oranında büyümüştür. Söz konusu bu süreçte GSYH sabit fiyatlarla 59 kat artış gösterirken, tarım sektörü katma değeri 12 kat, sanayi sektörü katma değeri 222 kat ve hizmet sektörü katma değeri de 83 kat büyümüştür.

Verilerden de görülebileceği üzere sanayi sektörü sabit fiyatlarla en yüksek yıllık ortalama büyüme oranına ulaşırken, son elli yılda da, özellikle planlı dönemlerin başlaması ile büyümenin lokomotif sektörü olmuştur.

Sanayi sektöründe ekonomiye katkı açısından yaşanan bu olumlu gelişmeye karşılık, güncellenen son milli gelir serisine göre sektörün cari fiyatlarla GSYH içindeki ağırlığı giderek azalmıştır. Sanayi sektörünün GSYH içindeki payı 1998 yılında %26,8 iken, bu pay takip eden yıllarda giderek küçülmüş; 2009 yılında %19,1'e seviyelerine düşerek en düşük değerini almış, 2012 yılında ise %19,3 olarak gerçekleşmiştir.

Sanayi sektörü kapsamındaki imalat sanayinin payındaki düşüş ise daha şiddetli olmuştur. 1998 yılında GSYH içinde imalat sanayi sektörünün payı %23,9 gibi olumlu bir seviyede iken, 2009'da %15,2 ile dip yapmış ve 2012 yılında da çok fazla değişmeyerek %15,6 olarak gerçekleşmiştir. 1998 yılından beri son 14 yılda cari fiyatlarla imalat sanayi sektörü katma değerinin payında %34,7 oranında bir kayıp gerçekleşmiştir.

Diğer gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkeler arasında 14 yıl gibi kısa bir sürede, imalat sanayi sektörünün ekonomiye olan katkısında bu kadar büyük boyutta kayba rastlamak oldukça güçtür. Ekonomide, özellikle de sanayileşmede alınması gereken oldukça önemli bir mesafe varken, sektördeki bu olumsuz gelişme dikkat çekicidir.

Sektördeki bu olumsuz gelişmenin genel ekonomi üzerinde iç tasarruf oranının %20'lerin üzerindeki seviyelerinden 2012 yılında %14,2 oranına gerilemesi şeklinde bir olumsuz yansıması olmuştur. Bu nedenle ekonominin sürdürülebilir büyümeyi sağlaması için özellikle sanayi sektörünün ekonomideki ağırlığının arttırılması gereği bulunmaktadır.

Son hazırlanan 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı'na göre de sanayi sektörünün cari fiyatlarla GSYH içindeki payının 2014-2018 döneminde ortalama olarak %19,9 seviyelerinde olacağı öngörülmüştür.

1998 bazlı milli gelir serisi ile birlikte İSO 500'ün sanayi ve imalat sanayi sektöründe yaratılan katma değerinin, sektörün Türkiye büyüklüğündeki yeri de oldukça küçülmüştür. Çünkü eski seride faaliyet kollarında yaratılan katma değerler üretici fiyatlarla verilmekte ve üretim üzerindeki ödenen dolaylı vergileri de içermekteydi.

Ekonomik Büyüklüklerde Değişimler (%)

2012 Yılı	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		487 Özel Kuruluş		13 Kamu Kuruluşu	
	Cari Artış(%)	Sabit Artış (%)	Cari Artış(%)	Sabit Artış (%)	Cari Artış(%)	Sabit Artış (%)
Satış Hasılatı (Net)	3,4	-2,6	3,4	-2,5	2,6	-3,3
Üretimden Satışlar (Net)	9,2	2,9	9,4	3,1	6,3	0,2
Dönem Karı (V.Ö.)	1,1	-4,7	5,8	-0,3	-20,6	-25,2
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	6,3	0,2	13,3	6,7	-26,9	-31,1
Duran Varlıklar	12,7	6,2	14,8	8,2	-0,2	-6,0
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	1,8	-1,9	2,9	-0,9	-5,7	-9,1
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	4,3	0,4	4,8	0,9	0,4	-3,3
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	2,4	-1,4	2,5	-1,3	1,6	-2,1
Üretici Fiyat Endeksi Sanayi Sektörü Yıllık Deflatörü	106,1		106,1		106,1	
Sanayi Sektörü Zımmi Fiyat Deflatörü	103,8		103,8		103,8	

Ekonomik Büyüklüklerin Karşılaştırılması (%)						
	2011			2012		
	500 BSK	487 ÖK	13 KK	500 BSK	487 ÖK	13 KK
Üretimden Satışlar (Net)	27,0	29,4	-1,9	9,2	9,4	6,3
Satış Hasılatı (Net)	29,7	31,7	0,7	3,4	3,4	2,6
İhracat ($)	17,8	17,6	35,0	0,6	0,6	-3,1
Dönem Karı (V.Ö.)	3,2	17,9	-34,9	1,1	5,8	-20,6
Dönem Zararı	126,5	170,0	35,8	-29,6	-39,8	12,5
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	-5,5	7,9	-40,8	6,3	13,3	-26,9
Toplam Borçlar	20,1	26,6	-38,8	6,3	5,9	12,5
Kısa Vadeli Borçlar	18,3	27,4	-49,4	1,6	0,6	19,7
Uzun Vadeli Borçlar	24,0	25,0	7,8	16,2	17,2	-2,5
Özkaynak	7,9	7,2	10,4	10,0	11,2	5,9
Aktif (Varlık) Toplamı	14,1	17,8	-5,8	8,0	8,1	7,3
Duran Varlıklar	11,1	12,8	1,4	12,7	14,8	-0,2
Ödenen Faizler	39,6	40,7	21,0	1,4	2,7	-25,7
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	9,4	19,1	-29,4	1,8	2,9	-5,7
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	10,1	17,8	-25,1	4,3	4,8	0,4
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	13,4	18,4	-26,3	2,4	2,5	1,6

İSO 500 kapsamındaki kuruluşların ödedikleri dolaylı vergilerin ağırlığının, Türkiye toplam dolaylı vergileri içindeki ağırlığının çok yüksek olması nedeni ile brüt katma değer üretici fiyatları ile verilirken, İSO 500'ün Türkiye büyüklüğü içindeki payı %50'lerin üzerinde yer almaktaydı. Temel fiyatlarla yapılan hesaplamalarda üretim üzerindeki dolaylı vergiler yer almadığından, İSO 500 kapsamındaki kuruluşların yarattığı katma değer yaklaşık %25'ler civarına gerilemiş bulunmaktadır.

İSO 500 kuruluşları tarafından yaratılan üretici fiyatları ile brüt katma değerin, Türkiye GSYH içindeki payı 2007'de %9,3 iken, 2008 yılındaki krizle birlikte %8,4'e gerilemiştir. 2009 yılında küçük bir artışla %8,6'ya yükselen pay, 2010 yılında ekonomide büyümeye geçilmesi ile birlikte %9,3'e yükselmiştir. Takip eden 2011 ve 2012 yıllarında ise İSO 500 kapsamındaki kuruluşlarının yaratmış olduğu üretici fiyatlarla brüt katma değerin, Türkiye GSYH'sı içindeki payı önce %9'a, daha sonra da %8,4'e gerilemiştir.

İSO 500 kuruluşları tarafından yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değerin, Türkiye sanayi sektörü içindeki payı ise 2012 yılında %22,8 gibi yüksek bir seviyededir. İSO 500'deki imalat sanayi faaliyet kolundaki kuruluşların yarattıkları temel fiyatlarla katma değerin, cari fiyatlarla Türkiye imalat sanayi katma değeri içindeki payı da %24'tür.

2012 yılında İSO 500'de yaratılan üretici fiyatlarla brüt katma değerin içinde ödedikleri dahilde alınan KDV ve ÖTV'nin payı 2011 yılına göre 0,9 puan azalarak %48,6'dan %47,7'ye gerilemiştir. Aynı şekilde 2012 yılında İSO 500 kuruluşları tarafından ödenen dahilde alınan KDV ve ÖTV toplamının, merkezi hükümet bütçe gelirleri altında yer alan dahilde alınan KDV ve ÖTV toplamı içindeki payı da 2011 yılına göre 5 puan azalarak %59,9'dan %54,9'a gerilemiştir. Görüldüğü gibi İSO 500 kapsamındaki sanayi kuruluşları, Türkiye'de dahilde alınan toplam KDV ve ÖTV tutarının %50'den fazlasının ödemektedirler.

İSO 500'de ekonomik büyüklükler kıyaslanırken, İSO 500 kapsamındaki özel büyük sanayi kuruluşlarının ağırlığının çok yüksek olması nedeni ile kıyaslamalarda ağırlıklı olarak özel kuruluş büyüklüklerine göre verilmektedir. 2012 yılı İSO 500 sonuçlarına göre 2011 yılında olduğu gibi, 500 kuruluşun 487 tanesi özel, 13 tanesi de kamu sanayi kuruluşudur.

Büyüklüklerde sabit fiyatlarla artışlar verilirken yaratılan katma değerde TÜİK'in sanayi sektörü zımni fiyat deflatörü kullanılmış, katma değer dışındaki büyüklüklerde ise TÜİK'in üretici fiyatlarının sanayi sektörü bölümü, on iki aylık sonuçlara göre yıllık ortalama değişim oranı deflatör olarak kullanılmıştır.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların üretimden satışları cari fiyatlarla %9,2 ve sabit fiyatlarla da %2,9 oranında artış gösterirken; bu oranlar özel sektör kuruluşları için sırasıyla %9,4 ve %3,1, kamu kuruluşları için ise %6,3 ve %0,2'dir. İSO 500 toplamındaki satış hasılatları cari %3,4 oranında artarken, sabit fiyatlarla %2,6 azalmıştır.

İSO 500 kuruluşlarının geneli ve özel sektör kuruluşlarının ihracatı 2012 yılında dolar bazında %0,6 ile aynı oranda artarken, kamu kuruluşlarının ihracatında %3,1 oranında bir gerileme söz konusu olmuştur. 2012 yılında dolar bazında Türkiye toplam ihracatı %13 oranında artarken, İSO 500'ün ihracatındaki artış %0,6 ile

sınırlı kalmıştır. Değerlendirmelerde 2012 yılında %13'lük ihracat artışının 9 puanlık kısmının sadece kıymetli ve yarı kıymetli taşlar ihracatından kaynaklandığı göz ardı edilmemelidir.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların vergi öncesi dönem karı cari fiyatlarla %1,1 oranında artarken, bu artış oranı özel kuruluşlarda %5,8 ile daha yüksek olmuştur.

Kamu kuruluşlarının dönem karı ise geçen yıla göre %20,6 oranında azalmıştır. Sabit fiyatla vergi öncesi dönem karı İSO 500 geneli için %4,7 oranında azalırken, özel kuruluşlar için %0,3, kamu kuruluşları için ise %25,2 oranında azalma söz konusudur.

Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında cari artış İSO 500 için %6,3 ve çalışma kapsamındaki özel kuruluşlar için ise %13,3 ile daha yüksek bir oranda gerçekleşirken, kamu kuruluşlarının dönem kar ve zarar toplamında ise %26,9 oranında bir azalma söz konusu olmuştur.

Kamu kuruluşlarındaki azalış sabit fiyatlarla %31,1 seviyelerinde gerçekleşirken, İSO 500 ve özel kuruluşların dönem kar ve zarar toplamındaki artış oranları sabit fiyatlarla %0,2 ve %6,7 olmuştur. Özel sektör için görülen bu olumlu gelişme, kamu kuruluşları için söz konusu olmamıştır.

2012 yılında İSO 500 kuruluşlarının toplam borçları 2011 yılına göre cari fiyatlarla %6,3 oranında artarken, özel sektördeki artış oranı da %5,9'dur. İSO 500 genelinde kısa vadeli borçlar 2012 yılında %1,6 ile düşük bir oranda artarken, uzun vadeli borçlar %16,2 ile daha yüksek bir oranda artmıştır.

Aynı eğilim özel kuruluşlar içinde geçerli olup; kısa vadeli borçlar %0,6, uzun vadeli borçlar ise %17,2 oranında artmıştır. Bu bulgulardan da görüldüğü gibi, 2012 yılında uzun vadeli borçlar kısa vadeli borçlara göre daha yüksek bir oranda artış göstermiştir.

İSO 500 genel ve özel kuruluşlar ayrımında özkaynaklar 2012 yılında sırasıyla %10 ve %11,2 oranlarında artış gösterirken, aktif varlık toplamları da %8 ve %8,1 oranında artmıştır.

Aktif varlıklar altında yer alan duran varlık kalemindeki artış oranları İSO 500 genelinde cari ve sabit fiyatlar olarak %12,7 ve %6,2 olmuştur. Özel kuruluşlarda ait bu oranlar ise sırasıyla %14,8 ve %8,2'lik artış ile daha yüksek olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılında İSO 500 genelinde kuruluşların ödemiş oldukları faizlerde cari fiyatlarla %1,4'lük bir artış söz konusu olurken, özellerdeki artış oranı %2,7 ile daha yüksektir.

Kamu kuruluşlarının ödemiş oldukları faiz tutarları ise 2011 yılına göre %25,7 oranında azalmıştır. Üretimdeki yavaşlama sonrası zaten düşük olan faiz oranlarının da etkisi ile ödenen faizlerdeki artış oranları oldukça sınırlı kalmıştır.

İSO 500 genelindeki net katma değer 2012 yılında cari fiyatlarla %1,8 oranında artarken, sabit fiyatlarla %1,9 oranında azalmıştır. Özel kuruluşlarda da cari fiyatlarla artış %2,9 seviyelerinde gerçekleşirken, sabit fiyatlarla azalış oranı %0,9 olmuştur.

2012 yılında Türkiye sanayi sektörü katma değeri temel fiyatlarla %2 oranında artış gösterirken, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşların cari ve sabit fiyatlarla olmak üzere temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değer artışı ise %4,8 ve %0,9 oranındadır. Bu bulgu İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşların yaratmış olduğu katma değerin, diğer kuruluşlara göre daha az büyüme gösterdiğini işaret etmektedir.

İSO 500 özel kuruluşlarının yaratmış oldukları üretici fiyatları ile brüt katma değer tutarları 2012 yılında cari fiyatlarla %2,5 oranında artarken, sabit fiyatlarla %1,3 oranında azalmıştır.

Kamu kuruluşlarında da 2012 yılında üretici fiyatları ile brüt katma değer cari fiyatlarla %1,6 oranında artmış olmasına rağmen, sabit fiyatla %2,1 oranında azalış olmuştur.

Genel olarak Türkiye ve İSO 500 büyüme oranları arasında önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Temelde sanayi sektörü büyüme oranı 2012 yılı için çok yavaş bir artış göstermiştir. 2012 yılında iç ve dış talepte yaşanan gelişmeler, katma değerde elde edilen bu sonuçlarda oldukça etkili olmuştur.

Domates çok, katkı yok.

tat

Dök dök yeee!

İlk 50 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ağırlığı

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması kapsamında, kuruluşların İSO 500 ve ekonomideki ağırlıklarını görebilmek için kuruluşlar büyüklük sıralamasına göre ellilik gruplara ayrılmakta ve bu ellilik grupların bazı ekonomik büyüklükler içindeki payları hesaplanmaktadır. Bu hesaplamalar, geçmiş yıllarda olduğu gibi, 2012 yılında da ölçek ekonomisinin önemini ortaya koymaktadır.

İlk 50'de yer alan kuruluşların toplam üretimden satışlar içindeki payı 2011 yılında %49 iken, 2012 yılında %50,1'e yükselmiştir. Bu yükseliş, ilk 50 kuruluşun üretimden satışlarının, diğer 450 kuruluşun üretimden satışlarına göre daha hızlı arttığını göstermektedir.

Üretimden satışlarda ilk 50'den sonra gelen grupların payı hızla küçülürken, grupların oranlarındaki küçülmeler hız kesmektedir. Bu durum, Türkiye'de olduğu gibi, diğer ülkelerdeki benzer çalışmalarda da görülmektedir.

İlk 50 kuruluşun üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değer içindeki payı 2011 yılında %50,8 iken, 2012 yılında %54,8'e yükselmiştir. Üretimden satışlarda olduğu gibi, üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde de ilk 50 kuruluşun almış olduğu pay artış eğilimi göstermiştir.

İlk 50 kuruluşun vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı 2011 yılında %51,3 iken, 2012 yılında 6,8 puan azalarak %44,5'e gerilemiştir. Bu azalış, vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı açısından ilk 50 kuruluşun, diğer 450 kuruluşa göre daha olumsuz bir performans sergilediğini ortaya koymaktadır.

İlk 50 kuruluşun ihracat içindeki payı 2011 yılında %52,2 iken, 2012 yılında 0,9 puanlık düşüşle %51,3'e gerilemiştir. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında olduğu gibi, ihracatta da ilk 50 kuruluşun payı bir önceki yıla göre küçülmüştür.

Ücretle çalışanlar sayısı açısından ilk 50 kuruluşun payı 2011 yılında %29,5 iken, 2012 yılında %29,3 olmuştur. Çok küçük oranlı bir düşüş söz konusu olsa da, ücretler çalışanlar sayısı açısından ilk 50 kuruluşun payında önemli bir değişme olmadığı görülmektedir.

İlk 50 kuruluş İSO 500'deki ağırlığının yanı sıra Türkiye ekonomisinde de önemli bir ağırlığa sahiptir. İlk 50 kuruluşun üretici fiyatlarıyla yarattığı brüt katma değerin Türkiye GSYH'sı içindeki payı 2011 yılında %4,6 iken, 2012 yılında da aynı seviyesini korumuştur.

İhracattaki payı ise 2011 yılında %24,5 iken, 2012 yılında %21,4'e gerilemiştir. Görüldüğü gibi İSO 500'deki ilk 50 kuruluş, Türkiye'nin yarattığı GSYH ve yaptığı ihracatın oldukça önemli bir bölümünü gerçekleştirmektedir.

İSO 500 çalışması kapsamında, ellilik gruplar itibarıyla nispi hasıla oranları da incelenmektedir. Katma değer verimliliğini incelemeye yarayan nispi hasıla oranları, ellilik gruplar itibarıyla kişi başına yaratılan brüt katma değerin, 500 kuruluşta kişi başına yaratılan katma değere oranlanması yolu ile hesaplanmaktadır.

İlk 50 kuruluş nispi hasıla oranları açısından da oldukça başarılıdır. 2012 yılında ilk 50 kuruluşun nispi hasıla oranı 186,9'dur. Bu oran, 2011'deki 172,3 değerine göre daha yüksek olmakla birlikte, katma değer verimliliğindeki artışa işaret etmektedir. İlk 50 kuruluşun sanayi sektöründeki ağırlığı, ölçek ekonomisinin ekonomik gelişmelerdeki belirleyici özelliğini ortaya koymaktadır.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ellilik Gruplara Göre Dağılımı (%)

	Üretimden Satışlar (Net)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	İhracat	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Nispi Hasıla Oranı
1 - 50	50,1	54,8	44,5	51,3	29,3	186,9
51 - 100	13,8	16,2	17,6	12,1	14,7	109,8
101 - 150	8,3	6,1	11,0	8,0	12,0	50,9
151 - 200	6,4	4,8	8,8	5,2	8,9	54,3
201 - 250	5,2	8,0	6,6	7,2	6,3	127,6
251 - 300	4,2	2,3	2,5	4,0	7,1	32,6
301 - 350	3,6	2,4	0,9	3,9	7,9	29,8
351 - 400	3,1	1,7	2,9	3,3	5,0	33,2
401 - 450	2,8	2,5	2,9	2,4	5,0	49,5
451 - 500	2,5	1,3	2,3	2,7	3,7	34,1
	100,0	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**-**

DÜNYAYI 50 YILDIR BİRLEŞTİREN GÜÇ

KAYNAK TELLERİ

MIG/MAG Kaynak Telleri
TIG Kaynak Çubukları • Tozaltı Kaynak Telleri • Yüksek Sıcaklık ve Sürünme Dayanımlı Teller
Özlü Kaynak Telleri • Alüminyum Kaynak Telleri Bronz Kaynak Telleri
Bakır Alaşımlı Teller • Gaz Kaynak Çubukları

KAYNAK ELEKTRODLARI

Alaşımsız, Az Alaşımlı ve Yüksek Dayanımlı Elektrotlar • Yüksek Sıcaklık ve Sürünme Dayanımlı Elektrotlar • Paslanmaz Çelik
Dökme Demir • Sert Dolgu
Boru Kaynağı • Korozyona Dayanıklı Elektrotlar • Nikel Bazlı • Bakır Bazlı ve Alüminyum Bazlı Elektrotlar

TOZALTI KAYNAK TOZLARI

Aluminat Rutil Tozlar • Aluminat Bazik Tozlar • Florit Bazik Tozlar
Mangan Silikat Tozlar • Kalsiyum Silikat Tozlar

KAYNAK MAKİNELERİ

Konvensiyonel MIG/MAG Kaynak Makineleri ve Tristör Kontrollü Redresör Kaynak Makineleri
Inverter Tip Kaynak Makineleri
DC TIG • AC/DC TIG • Pulsed MIG/MAG • Sinerjik MIG/MAG
AC/MIG-MAG • Plazma Kesme ve Tozaltı Kaynak Makineleri

SCHWEISSEN & SCHNEIDEN - 2013
Uluslararası Kesme ve Kaynak Teknolojileri
16 - 21 Eylül 2013 / Essen ALMANYA

Hall: 3.0 Stand: G 114

Ankara Cad. No:306 Şeyhli
34906 Pendik - İstanbul / Turkey
T +90 216 378 50 50 (pbx)
F +90 216 378 20 44
www.gedik.com.tr

GEDİK 50

İhracat Performansı

2001 krizi sonrasında ekonomide yaşanan olumlu gelişmelerde ihracatın katkısı oldukça yüksektir. 2002-2012 yılları arasında ihracat dolar bazında %386,6 oranında artış göstermiştir. İhracattaki bu artışa karşılık, ithalatta da aynı dönemde %417,4'lük artış yaşanmıştır. Her ne kadar ithalattaki artış, ihracatın üzerinde olup, özellikle iç üretici açısından olumsuzluğa neden olsa da, ihracattaki artış sanayi sektörü üretimini destekleyerek GSYH büyümesine olumlu katkı yapmıştır.

2009 yılında küresel krizin etkisiyle dış talepte yaşanan hızlı düşüş, ekonomide küçülmeye neden olurken, 2010 yılı ile birlikte kayıplar hızla telafi edilmiştir. 2009 yılında %22,6 oranında küçülen ihracat, 2010 yılında %11,5, 2011 yılında %18,5 oranında artış göstermiştir. 2010 ve 2011 yıllarında hızla büyüyen ekonomide, dış talep önemli bir rol oynarken, iç talepteki artışın etkisi daha yüksek olmuştur. 2012 yılında ise uygulanan ekonomik politikalar doğrultusunda iç talepte durgunluk ve düşüş gerçekleşmiş ve GSYH büyüme oranı %2,2 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında elde edilen %2,2'lik büyümede, mal ve hizmet ihracatındaki artış etkili olmuştur. 2012 yılında ihracat %13 oranında artarken, 2012 yılına 16,3 milyon dolarlık kıymetli ve yarı kıymetli taşlar ihracatı damgasını vurmuştur. Kıymetli ve yarı kıymetli taşlar ihracatı, 2012 yılındaki %13'lük ihracat artışına 9,1 puan katkı sağlamıştır.

2012 yılında ihracat dolar olarak %13 oranında artarken, miktar olarak %16,7 oranında artış göstermiştir. Buna karşılık ihracat birim değer olarak 2012 yılında %3,1 oranında düşüş göstermiştir. Bu durum, 2012 yılında ihraç fiyatlarının düştüğünü, dolayısıyla daha fazla mal ihraç edip, daha az dolar kazanıldığını, başka bir deyişle üretici ihracatçının kardan kaybı olduğunu ortaya koymaktadır.

2012 yılında İSO 500'ün ihracatı %0,6 oranında artış göstermiştir. Aynı yılda Türkiye ihracatı %13 oranında artarken, bu artışın 9,1 puanlık kısmı kıymetli ve yarı kıymetli taşlar ihracatından kaynaklanmıştır. Bunun dışındaki ihracatın %13'lük artıştaki payı sadece 3,9 puandır.

2012 yılında İSO 500 ihracatındaki artışın %0,6 ile oldukça küçük kalmasının en önemli nedeni, İSO 500 ihracatı içinde en yüksek paya sahip olan Taşıt Araçları Sanayi'nde görülen %12,8'lik düşüştür. 2012 yılında Türkiye ihracatında da motorlu kara taşıtları ihracatı %4,1 oranında düşüş göstermiştir.

2012 yılında İSO 500'ün ihracatına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Taşıt Araçları Sanayi'ndeki %12,8'lik düşüşe karşılık, bu sektörün İSO 500 ihracatı içinde %21,9'luk pay ile yine ilk sırada yer aldığı görülmektedir. 2011 yılında da %25,3'lük pay ile ilk sırada yer alan sektörün, toplam ihracat içindeki payında 3,4 puanlık düşüş söz konusudur. 2012 yılında ikinci sırada %20,6'lık payla Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi bulunmaktadır. Bu sektörde 2012 yılında ihracat artışı %16,4 olmuştur. Üçüncü sırada %20 pay ile Ana Metal Sanayi yer almaktadır. Bu sektörün 2012'deki ihracat artışı %1,7 olmuştur. Dördüncü sırada %17,9'luk payla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi yer alırken, ihracat artışı %6,7'dir. Beşinci sırada %8,3'lük payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayi yer alırken, bu sektörün ihracat artışı %13,8 olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılında İSO 500'ün ihracatının toplam satış hasılatı içindeki payı %27,1'dir. Bu oran 2011 yılında %25,9 olduğu hatırlanırsa, 2012'de ihracattaki çok küçük oranlı artışa karşılık, ihracatın toplam satış hasılatına oranının yükseldiği görülmektedir.

İhracatın Sektörel Dağılımı

	Sektörler	İhracat (Bin $)			Dağılım (%)			Değişim (%)	
		2010	2011	2012	2010	2011	2012	2011/2010	2012/2011
1	Madencilik ve Taşocakçılığı	874.301	1.540.056	772.603	1,6	2,4	1,2	76,1	-49,8
2	Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	3.896.954	4.665.638	5.311.502	7,2	7,4	8,3	19,7	13,8
3	Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	3.161.155	3.648.524	3.549.140	5,9	5,8	5,6	15,4	-2,7
4	Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	357.300	409.887	383.728	0,7	0,6	0,6	14,7	-6,4
5	Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	252.821	416.879	349.933	0,5	0,7	0,5	64,9	-16,1
6	Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	9.689.628	11.257.874	13.101.422	18,0	17,8	20,6	16,2	16,4
7	Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	1.867.062	1.702.630	1.575.279	3,5	2,7	2,5	-8,8	-7,5
8	Ana Metal Sanayi	9.526.595	12.549.411	12.764.148	17,7	19,8	20,0	31,7	1,7
9	Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	9.931.383	10.700.708	11.422.643	18,5	16,9	17,9	7,7	6,7
10	Taşıt Araçları Sanayi	13.972.099	16.023.915	13.976.855	26,0	25,3	21,9	14,7	-12,8
11	Diğer İmalat Sanayi	120.793	291.449	416.195	0,2	0,5	0,7	141,3	42,8
12	Elektrik Sektörü	106.249	130.614	88.782	0,2	0,2	0,1	22,9	-32,0
	Toplam Sanayi Sektörü	**53.756.340**	**63.337.585**	**63.712.230**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**17,8**	**0,6**

Sıcakta ve soğukta... Tam 59 yıldır güvendiğiniz marka!

1954 yılında, kalite, teknoloji, yenilikçilik, yaratıcılık, esneklik, hızlılık ve hepsinden önemlisi müşteri memnuniyeti gibi değerlerle yola çıktık. Bugün klimadan kombiye, radyatörden kazana, kaskad sistemlerinden güneş enerjisi sistemine kadar pek çok ürün çeşidimizle hayatınıza konfor katmaya devam ediyoruz.

DemirDöküm

www.demirdokum.com.tr

ideal

Orkide®

"Ustaların İdeali"

ENDÜSTRİYEL
YAĞLAR

Orkide PS
profesyonel çözümler

Orkide®

Sağlıkla, Güvenle

www.orkide.com.tr

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar

İSO 500 kapsamında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2000'li yıllarda artış göstermesine karşın, son üç yılda azalış eğilimi göstermiştir. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2009'da 153 iken, 2010'da 148'e, 2011'de 140'a, 2012'de 138'e gerilemiştir. 2012 yılında İSO 500 kapsamındaki 138 yabancı sermaye paylı kuruluşun toplam üretimden satışlar içindeki payı %29,7'dir. 2011 yılında %31,3 olan bu oran, 2012 yılında 1,6 puan gerilemiştir.

Üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde yabancı sermaye paylı kuruluşların payı %42,7'dir. Bu oran, 2011'de %35,4 ile daha düşüktür. 2012 yılında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı azalırken, bu kuruluşların üretici fiyatlarıyla brüt katma değerdeki payı 7,3 puan artış göstermiştir. Dönem kar ve zarar toplamında yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500'deki payı %31,4'tür. Bu oran 2011'de %32,8 ile daha yüksektir. Dönem kar ve zarar toplamı payında 1,4 puanlık düşüş söz konusudur.

2012 yılında yabancı sermaye paylı kuruluşlar, İSO 500'ün ihracatının %43'ünü gerçekleştirmişlerdir. 2011 yılında %45,4 olan bu oran, 2,4 puan gerilemiştir. 2012 yılında İSO 500 ihracatının, Türkiye ihracatı içindeki payı %41,8 iken, 138 yabancı sermaye paylı kuruluşun Türkiye ihracatı içindeki payı %18'dir. Görüldüğü gibi, 2012 yılında İSO 500 kapsamındaki 138 yabancı sermaye paylı kuruluş, Türkiye ihracatının beşte birini gerçekleştirmiştir. Ücretle çalışanlar sayısı açısından da yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500 içindeki payı %31,1'dir. Bu oran 2011 yılına göre değişmemiştir.

2012 yılında yabancı sermaye paylı kuruluşlar ellilik gruplar itibarıyla incelendiğinde, ilk 50 kuruluş içinde 20 yabancı sermaye paylı kuruluşun yer aldığı görülmektedir. 2011'de 19 olan bu sayı, 2012'de 20'ye yükselmiştir.

Yabancı sermaye paylı kuruluşların ellilik gruplar itibarıyla dağılımı ile 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun ellilik gruplar itibarıyla dağılımı ekonomik büyüklüklerden aldıkları pay açısından farklı bir yapı sergilemektedir. Şöyle ki, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun ellilik gruplar itibarıyla dağılımında ilk ellilik grup diğer ellilik gruplara göre ekonomik büyüklüklerden çok daha yüksek oranda pay alırken, yabancı sermaye paylı kuruluşlarda ilk ellilik grup ekonomik büyüklüklerden daha yüksek oranda pay almaya devam etmekle birlikte, diğer gruplar ile arasında daha dengeli bir dağılım söz konusudur.

2012 yılında yabancı sermaye paylı kuruluşlarda ilk ellilik grupta yer alan 20 kuruluş, üretimden satışlarda %15,7 pay almıştır. 2011'de bu grubun payı %16,7 ile biraz daha yüksektir. İlk 50 kuruluş içindeki yabancı sermaye paylı kuruluşların üretici fiyatlarıyla brüt katma değerdeki payı %19,4'tür. 2011'deki pay %16,5 ile biraz daha düşüktür.

Dönem kar ve zarar toplamında ise ilk 50 kuruluş içindeki yabancı sermaye paylı kuruluşların payı %14,2'dir. 2011'deki pay %16,7 ile biraz daha yüksek gerçekleşmiştir. Bu kuruluşların ihracat içindeki payı %24,7'dir. 2011 yılı içinde bu pay %26,5 ile daha yüksektir. Ücretle çalışanlarda da 2012'deki pay %10,8 olup, 2011'deki %10,3 göre fazla değişmemiştir.

Nispi hasıla oranlarına bakıldığında, yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500 kapsamındaki kuruluşlara göre daha verimli çalıştıkları görülmektedir. 138 yabancı sermaye paylı kuruluşun, İSO 500 kapsamındaki tüm kuruluşlara göre nispi hasıla oranı 137,3'tür. Bu oran 2011 yılı için 113,6 olmuştur. 2012 yılında katma değer verimliliğinde artış söz konusudur.

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşların Ellilik Gruplara Göre Dağılımı (%)

	Kuruluş Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	İhracat	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Nispi Hasıla Oranı (500 BSK'ya Göre)	Nispi Hasıla Oranı (YSK'ya Göre)
1 - 50	20	15,7	19,4	14,2	24,7	10,8	178,7	130,2
51 - 100	15	4,0	10,5	6,5	3,7	4,6	230,0	167,5
101 - 150	17	2,8	1,8	2,2	4,7	3,4	54,2	39,5
151 - 200	13	1,6	1,6	2,8	1,8	3,6	43,4	31,6
201 - 250	17	1,8	6,4	2,7	3,7	2,8	227,5	165,7
251 - 300	14	1,2	0,8	0,7	1,4	2,1	40,3	29,3
301 - 350	12	0,8	0,6	0,7	1,0	1,7	36,2	26,3
351 - 400	9	0,6	0,3	0,1	0,7	0,7	37,4	27,2
401 - 450	12	0,7	1,0	0,7	0,8	0,8	117,8	85,8
451 - 500	9	0,5	0,3	0,8	0,6	0,6	55,6	40,5
	138	**29,7**	**42,7**	**31,4**	**43,0**	**31,1**	**137,3**	**-**

YSK: Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar

BENTO

NITTO DENKO

"Bir" olduk!

Türkiye'nin ilk tercih edilen markası BENTO, endüstriyel pazarların dünyaca ünlü güçlü markası NITTO DENKO'nun bünyesine katıldı. Size her zamankinden daha fazlasını sunmak için...

www.nitto.com www.bentotapes.com

*Bento Haziran 2012 tarihinde, Nitto Denko Group'un bünyesine katılmıştır.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu İçinde İSO Üyeleri

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki İSO üyesi kuruluşların sayısı 196'sı özel, 2'si kamu kuruluşu olmak üzere 198'dir. Bir önceki yılda ise bu sayı 191'i özel ve 2'si de kamu kuruluşu olmak üzere 193 adetti. 2012 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarının sayısı 5 adet artarken, kamu kuruluşu sayısı değişmemiştir. 2007 yılından 2011 yılına kadar İSO 500 kapsamındaki İSO üyesi sayısı azalırken, 2012 yılında tekrar artışa geçilmiştir.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki İSO üyesi kuruluşların sayısı artarken, bu kuruluşların toplam üretimden satışlar içindeki payı 2011 yılına göre 1,1 puan azalarak %44,1'den %43'e gerilemiştir. Aynı durum satış hasılatı içinde geçerli olup, İSO üyesi kuruluşların payının 2 puan azalarak %45,2'den %43,2'ye gerilemiş olduğu görülmektedir. İSO üyesi özel sektör sanayi kuruluşlarının paylarının ise üretimden satışlarda 1,1, satış hasılatında da 1,9'luk azalmalarla %42,6 ve %42,8'e gerilemiş olduğu anlaşılmaktadır.

2012 yılında Türkiye toplam ihracatının %41,8'i İSO 500 kapsamındaki sanayi kuruluşları tarafından gerçekleştirilirken; İSO üyelerinin İSO 500'ün yaptığı toplam ihracat içindeki payı %51,7'dir. 2012 yılında İSO 500 kapsamındaki 198 İSO üyesinin ihracatının toplam Türkiye ihracatı içindeki payı ise %21,6'dır. İSO üyelerinin İSO 500 toplam ihracatı içindeki payı bir önceki yıla göre 0,5 puan artmış olmasına rağmen, İSO üyelerinin yapmış olduğu ihracatın Türkiye toplam ihracatı içindeki payı 2,4 puan düşmüştür.

Vergi öncesi dönem karı kategorisinde İSO üyesi 198 kuruluşun İSO 500'deki payı 2011 yılına göre 2,2 puanlık artışla %37,2'den %39,4'e yükselmiştir. Dönem zararında ise İSO üyesi 198 kuruluşun, İSO 500'ün toplam zararının %25,8'ini gerçekleştirmiş olduğu görülmektedir. Bu pay 2011 yılındaki %35'lik değere göre 9,2 puan azalmıştır.

2012 yılında İSO üyesi kuruluşların İSO 500'ün kar ve zarar toplamı içindeki payı, bir önceki yıla göre 3,3 puanlık artışla %40,9'a yükselirken, 196 özel sektör İSO üyesi kuruluşun payı ise 3 puanlık artışla %41,1'e yükselmiştir. 2012 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların toplam borcunun %40,8'inin İSO üyesi 198 kuruluşa ait olduğu görülmektedir. Bir önceki yıldaki %42,2'lik paya göre İSO üyesi kuruluşlarının toplam borçlar içindeki payında 1,4 puanlık bir gerilemenin olduğu anlaşılmaktadır.

İSO üyesi kuruluşların toplam kısa vadeli borçlar içindeki payı bir önceki yıla göre 2012 yılında 0,4 puanlık artışla %45 seviyelerinde gerçekleşirken, uzun vadeli borçlardaki pay 3,9 puan azalarak %33,1'e gerilemiştir. İSO üyelerinin toplam özkaynaklar içindeki payı ise 0,6 puanlık artışla %36,2'den %36,8'e yükselmiştir.

İSO 500 kapsamındaki kuruluşlarda ücretle çalışanlar sayısı 2011 yılına göre %3,7'lik (21.466 kişi) artışla 596.055 kişiye yükselmiştir. Bunların yaklaşık %42'si (250.218 kişi) İSO üyesi olan 198 sanayi kuruluşunda istihdam edilmekte olup, geçen yıla göre çalışan sayısı bakımından %4,9'luk (11.632 kişi) ilave bir istihdam artışı olmuştur.

Net katma değer faktör gelirlerinden olan maaş ve ücretlerde İSO üyelerinin payı geçen yıla göre 0,9 puanlık artışla %45,5'e, ödenen faizlerin payı ise 6,7 puanlık artışla %41,5'e yükselirken, milli gelir anlamında karın payı da 3,9 puanlık artışla %38,2'ye yükselmiştir. 2012 yılında İSO üyesi 198 sanayi kuruluşunun yaratmış olduğu net katma değer, İSO 500 toplamının %42,5'i kadardır. Bu payda da geçen yıla göre 2,9 puanlık bir artış söz konusu olmuştur.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki İSO üyesi sanayi kuruluşlarında yaratılan net katma değerin %58,8'i maaş ve ücret ödemeleri ve %9,4'ü faiz ödemelerinden meydana gelirken, milli gelir anlamındaki karın payı ise %31,8'dir. 2012 yılında faktör geliri olarak İSO üyelerinin ödedikleri maaş ve ücretlerin net katma değerdeki payı 1,9 puan artarken, ödenen faizlerin payı da 0,9 puan artmış; buna karşılık milli gelir anlamında kar payında ise 2,8 puanlık bir azalma söz konusu olmuştur.

2012 yılında İSO 500'de yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değer içinde İSO üyesi 198 kuruluşun payının 2011 yılına göre 2,2 puanlık artışla %39,5'ten %41,7'ye yükselmiş olduğu görülmektedir. İSO üyesi 198 kuruluşun 2012'de temel fiyatla yarattıkları brüt katma değerin nominal artış oranı ise %10'dur.

Üretici fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ise İSO üyelerinin payının 2012 yılında 2,3 puanlık azalışla %41,5'e gerilemiş olduğu anlaşılmaktadır.

İSO Üyesi Kuruluşlarda Faktör Gelirleri Dağılımı (%)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ödenen Maaş ve Ücretler	52,9	61,4	51,9	55,9	55,6	55,7	55,2	56,9	58,8
Ödenen Faizler	9,5	8,0	8,8	8,1	16,4	10,0	7,5	8,5	9,4
Ödenen Kiralar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	37,6	30,6	39,3	36,0	28,0	34,3	37,3	34,6	31,8
Net Katma Değer	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

2012 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasına Giren İSO Üyesi Sanayi Kuruluşları (TL)					
	A 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B İSO Üyesi 198 Sanayi Kuruluşu	C İSO Üyesi Özel 196 Sanayi Kuruluşu	B/A (%)	C/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	353.699.301.977	152.083.966.818	150.513.687.210	43,0	42,6
Satış Hasılatı (Net)	423.621.059.525	182.987.393.752	181.417.114.144	43,2	42,8
İhracat (Bin $)	63.712.230	32.930.612	32.920.913	51,7	51,7
Dönem Karı (V.Ö.)	26.905.916.130	10.592.421.515	10.589.734.008	39,4	39,4
Dönem Zararı	2.713.301.860	699.988.318	635.160.777	25,8	23,4
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	24.192.614.270	9.892.433.197	9.954.573.231	40,9	41,1
Toplam Borçlar	189.948.762.522	77.466.884.507	76.349.231.958	40,8	40,2
--Kısa Vadeli Borçlar	123.406.397.004	55.471.534.381	54.439.059.986	45,0	44,1
Mali Borçlar	46.151.480.780	21.356.387.338	20.886.448.112	46,3	45,3
Diğer Borçlar	77.254.916.224	34.115.147.043	33.552.611.874	44,2	43,4
--Uzun Vadeli Borçlar	66.542.365.518	21.995.350.126	21.910.171.972	33,1	32,9
Mali Borçlar	49.384.575.336	18.119.833.720	18.104.833.720	36,7	36,7
Diğer Borçlar	17.157.790.182	3.875.516.406	3.805.338.252	22,6	22,2
Özkaynak	169.534.357.163	62.425.149.681	61.635.388.777	36,8	36,4
--Ödenmiş Sermaye	100.019.830.825	28.192.382.343	27.223.356.773	28,2	27,2
--Sermaye Yedekleri	9.312.927.210	6.121.700.158	6.120.071.169	65,7	65,7
--Kar Yedekleri	62.393.059.999	24.220.143.471	24.067.155.972	38,8	38,6
--Net Dönem Karı	22.729.314.560	8.932.640.960	8.929.953.453	39,3	39,3
--Birikmiş Zarar	24.920.775.431	5.041.717.251	4.705.148.590	20,2	18,9
Aktif (Varlık) Toplamı	359.483.119.718	139.892.034.183	137.984.620.732	38,9	38,4
--Dönen Varlıklar	201.230.509.641	81.138.930.856	79.393.433.098	40,3	39,5
--Duran Varlıklar	158.252.610.077	58.753.103.327	58.591.187.634	37,1	37,0
--Maddi Duran Varlıklar	102.255.623.952	29.358.434.003	29.215.761.720	28,7	28,6
--Diğer Duran Varlıklar	55.996.986.125	29.394.669.324	29.375.425.914	52,5	52,5
--Birikmiş Amortismanlar	161.274.997.672	60.736.661.942	60.328.706.116	37,7	37,4
Ücretle Çalışanlar	596.055	250.218	242.684	42,0	40,7
Ödenen Maaş ve Ücretler	26.540.054.465	12.066.583.909	11.710.257.437	45,5	44,1
Ödenen Faizler	4.641.561.818	1.926.063.885	1.896.543.620	41,5	40,9
Milli Gelir Anlamında Kar	17.094.170.644	6.524.308.561	6.584.443.574	38,2	38,5
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	48.275.786.927	20.516.956.355	20.191.244.631	42,5	41,8
Amortismanlar	12.448.089.089	5.123.979.803	5.108.560.815	41,2	41,0
Diğer Dolaylı Vergiler	1.642.534.564	346.646.124	335.042.652	21,1	20,4
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	62.366.410.580	25.987.582.282	25.634.848.098	41,7	41,1
Ödenen KDV + ÖTV	56.662.236.641	23.408.311.099	23.331.229.592	41,3	41,2
Sübvansiyonlar	228.001.666	95.106.035	95.106.035	41,7	41,7
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	118.800.645.555	49.300.787.346	48.870.971.655	41,5	41,1

Özel Sektörde İSO Üyeleri

2012 yılında İSO 500 kapsamında özel sektör sanayi kuruluşları sayısı 2011 yılına göre değişmemiş ve yine 487 olmuştur. Bu 487 özel sanayi kuruluşunun 196 tanesi (%40,2) ise İSO üyesi özel sektör kuruluşlarıdır. 2011 yılına göre İSO üyesi özel sektör sanayi kuruluşu sayısında 5 adetlik bir artış olmuştur.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlar içinde İSO üyesi özel kuruluşların payları üretimden satışlarda %45,2, satış hasılatında %45,1 ve ihracatta da %52,4'tür. Bu paylar 2011 yılına göre üretimden satışlar ve satış hasılatında 1,2 ve 2 puan azalırken, ihracatta 0,5 puan artmıştır.

İSO üyesi özel sektör kuruluşlarının sayısal olarak %40,2 olmasına karşın, üretimden satışlar, satış hasılatı ve ihracat içindeki paylarının daha yüksek oranda olması; İSO üyelerinin İSO 500 içindeki ekonomik ağırlıklarının oldukça yüksek olduğunu işaret etmektedir.

2012 yılında vergi öncesi dönem karında İSO üyesi özel kuruluşların payı %45,7 iken, dönem zararında ise bu pay %34'tür. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında ise İSO üyesi özel sanayi kuruluşları payı 2011 yılına göre 0,7 puan artarak %46,7'ye yükselmiştir.

2012 yılı İSO 500 özel kuruluşlarının toplam borçları içinde İSO üyesi özel kuruluşların payı 2011 yılına göre 1,6 puan azalarak %42,5 seviyesinde gerçekleşirken; kısa vadeli borçlardaki pay %46,9'a yükselmiş, uzun vadeli borçlardaki pay da %34,4'e gerilemiştir. İSO üyesi özel kuruluşların özkaynak içindeki payı ise %46 ile geçen yıla göre önemli bir değişiklik göstermemiştir.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki İSO üyesi özel kuruluşlarda 242.684 kişinin istihdam edildiği görülürken, bu kuruluşların İSO 500 özel kuruluşları istihdamı (528.544 kişi) içindeki payı ise %45,9 seviyelerinde olmuştur. 2012 yılında İSO üyesi özel kuruluşlarda çalışan sayısı 2011 yılına göre %5,2 oranında artarken, paydaki artış sadece 0,2 puan olmuştur.

2012 yılında İSO üyesi özel sanayi kuruluşlarında yaratılan net katma değerin, İSO 500 özel kuruluşlarının yaratmış olduğu toplam net katma değer içindeki payı 2011 yılına göre 2,7 puanlık artışla %47,5'e yükselmiştir. 487 adet İSO 500 özel kuruluşun yaratmış olduğu net katma değer 2012 yılında bir önceki yıla göre cari fiyatlarla %2,9 oranında artış göstermiştir.

Net katma değerin kalemlerinden biri olan ödenen maaş ve ücretlerde İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özel kuruluşları içindeki payı 2012 yılında %51,3 seviyelerinde gerçekleşirken, ödenen faizlerin payı %42,3, milli gelir anlamındaki karın payı da %43,4 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

Temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ise bu pay %46,6 seviyelerinde gerçekleşirken, üretici fiyatları ile brüt katma değerdeki pay %44,4 ile daha düşüktür.

2012 yılında İSO üyesi özel kuruluşların sayısı 5 firma artmış olmasına rağmen, bu kuruluşların üretici fiyatları ile brüt katma değeri cari fiyatlarla %3,2 oranında azalmıştır. Bu sonuç 2011 yılında İSO üyesi özel sektör sanayi kuruluşlarının ödedikleri dahilde alınan KDV ve ÖTV tutarının 27,2 milyar TL'den 23,3 milyar TL'ye gerilemiş olmasından kaynaklanmaktadır.

2012 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasına Giren İSO Üyesi Özel Sanayi Kuruluşları (TL)			
	A 487 Özel Sektör Sanayi Kuruluşu	B İSO Üyesi Özel 196 Sanayi Kuruluşu	B/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	333.292.629.313	150.513.687.210	45,2
Satış Hasılatı (Net)	402.541.620.791	181.417.114.144	45,1
İhracat (Bin $)	62.828.279	32.920.913	52,4
Dönem Karı (V.Ö.)	23.194.466.250	10.589.734.008	45,7
Dönem Zararı	1.869.196.692	635.160.777	34,0
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	21.325.269.558	9.954.573.231	46,7
Toplam Borçlar	179.699.338.862	76.349.231.958	42,5
--Kısa Vadeli Borçlar	116.042.423.171	54.439.059.986	46,9
Mali Borçlar	44.385.333.803	20.886.448.112	47,1
Diğer Borçlar	71.657.089.368	33.552.611.874	46,8
--Uzun Vadeli Borçlar	63.656.915.691	21.910.171.972	34,4
Mali Borçlar	48.225.274.946	18.104.833.720	37,5
Diğer Borçlar	15.431.640.745	3.805.338.252	24,7
Özkaynak	134.037.052.075	61.635.388.777	46,0
--Ödenmiş Sermaye	76.098.618.477	27.223.356.773	35,8
--Sermaye Yedekleri	9.295.850.534	6.120.071.169	65,8
--Kar Yedekleri	47.346.099.723	24.067.155.972	50,8
--Net Dönem Karı	19.628.336.486	8.929.953.453	45,5
--Birikmiş Zarar	18.331.853.145	4.705.148.590	25,7
Aktif (Varlık) Toplamı	313.736.390.971	137.984.620.732	44,0
--Dönen Varlıklar	175.078.099.230	79.393.433.098	45,3
--Duran Varlıklar	138.658.291.741	58.591.187.634	42,3
--Maddi Duran Varlıklar	86.398.856.988	29.215.761.720	33,8
--Diğer Duran Varlıklar	52.259.434.753	29.375.425.914	56,2
--Birikmiş Amortismanlar	136.052.497.794	60.328.706.116	44,3
Ücretle Çalışanlar	528.544	242.684	45,9
Ödenen Maaş ve Ücretler	22.847.403.504	11.710.257.437	51,3
Ödenen Faizler	4.483.613.321	1.896.543.620	42,3
Milli Gelir Anlamında Kar	15.181.840.201	6.584.443.574	43,4
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	42.512.857.026	20.191.244.631	47,5
Amortismanlar	11.421.863.028	5.108.560.815	44,7
Diğer Dolaylı Vergiler	1.107.334.102	335.042.652	30,3
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	55.042.054.156	25.634.848.098	46,6
Ödenen KDV + ÖTV	55.359.582.395	23.331.229.592	42,1
Sübvansiyonlar	228.001.666	95.106.035	41,7
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	110.173.634.885	48.870.971.655	44,4

Kamu Kuruluşlarının Payı

2000'li yıllarla birlikte İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşları sayısının hızla azalmaya başlamış olduğu görülmektedir. 2008 yılında İSO 500'deki kamu kuruluşu sayısı 14'e inerken, 2009 kriz yılında 15'e yükselmiştir. 2010 yılında 12'ye gerileyen kamu kuruluşu sayısı, 2011 ve 2012 yıllarında 13 olarak değişmemiştir.

2012 yılında İSO 500'deki 13 kamu kuruluşunun İSO 500'ün toplam üretimden satışları içindeki payı %5,8 iken, satış hasılatı içindeki payı %5, ihracat içindeki payı da %1,4 ile değişmemiştir.

2012 yılında 13 kamu kurumunun dönem karı bir önceki yıla göre %20,6 oranında azalırken, dönem zararı %12,5 oranında artmış; bunun sonucu olarak da dönem kar ve zarar toplamında %26,9 oranında bir azalma söz konusu olmuştur.

Bu gelişmelerin doğal bir sonucu olarak, 2012 yılında İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşlarının dönem kar ve zarar toplamının İSO 500 toplamı içindeki payı da %17,2'den %11,9'a gerilemiştir.

İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşlarının toplam borçlarının İSO 500 içindeki payı 2012 yılında 2011 yılına göre 0,3 puan artarak %5,4'e yükselirken, kısa vadeli borçların payı da 0,9 puan artarak %6'ya yükselmiş; buna karşın uzun vadeli borçların payı ise 0,9 puan azalarak %4,3'e gerilemiştir.

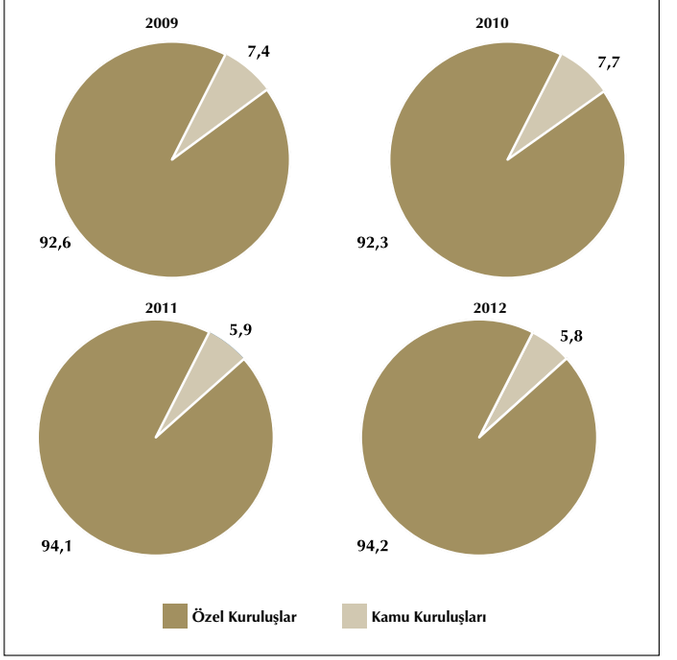
Özkaynaklarda da kamu kuruluşlarının payı 0,9 puanlık azalmayla %20,9'a gerilemiştir. Kamu kuruluşlarının sayısı, üretim ve katma değerdeki payları oldukça küçük iken, üretime tahsis edilen özkaynak payı İSO 500 toplamının beşte birinden fazlasını oluşturmaktadır. Bu bulgu, özelleştirme gereğini göstermesi açısından oldukça önemlidir.

2012 yılında 13 kamu kuruluşunda istihdam edilenlerin sayısı 67.511 kişi iken, istihdam bakımından kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki payı da %11,3'tür.

2012 yılında İSO 500'deki kamu kuruluşlarının yarattığı net katma değer İSO 500'ün toplam net katma değerinin %11,9'u kadar iken, geçen yıla göre payda 1 puanlık bir azalış olmuştur.

2012 yılında İSO 500'deki kamu kuruluşlarının yarattıkları net katma değer geçen yıla göre cari fiyatlarla %5,7 oranında azalmıştır.

Sektörlerin Üretimden Satışlar İçindeki Payı (%)

13 kamu kuruluşunun 2012 yılında temel fiyatlarla yaratmış olduğu brüt katma değerin İSO 500 toplamı içindeki payı 2011 yılına göre 0,5 puan azalarak %11,7'ye gerilerken, tutarı cari fiyatlarla %0,4 oranında artmıştır.

Kamu kuruluşlarının 2012 yılında üretici fiyatlarıyla yarattıkları brüt katma değer cari fiyatlarla 2011 yılına göre %1,6 oranında artarken, İSO 500'deki payı %7,3 ile geçen yıla göre değişmemiştir.

2012 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasına Giren Kamu Kuruluşları (TL)			
	A 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B Kamu 13 Sanayi Kuruluşu	B/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	353.699.301.977	20.406.672.664	5,8
Satış Hasılatı (Net)	423.621.059.525	21.079.438.734	5,0
İhracat (Bin $)	63.712.230	883.951	1,4
Dönem Karı (V.Ö.)	26.905.916.130	3.711.449.880	13,8
Dönem Zararı	2.713.301.860	844.105.168	31,1
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	24.192.614.270	2.867.344.712	11,9
Toplam Borçlar	189.948.762.522	10.249.423.660	5,4
--Kısa Vadeli Borçlar	123.406.397.004	7.363.973.833	6,0
Mali Borçlar	46.151.480.780	1.766.146.977	3,8
Diğer Borçlar	77.254.916.224	5.597.826.856	7,2
--Uzun Vadeli Borçlar	66.542.365.518	2.885.449.827	4,3
Mali Borçlar	49.384.575.336	1.159.300.390	2,3
Diğer Borçlar	17.157.790.182	1.726.149.437	10,1
Özkaynak	169.534.357.163	35.497.305.088	20,9
--Ödenmiş Sermaye	100.019.830.825	23.921.212.348	23,9
--Sermaye Yedekleri	9.312.927.210	17.076.676	0,2
--Kar Yedekleri	62.393.059.999	15.046.960.276	24,1
--Net Dönem Karı	22.729.314.560	3.100.978.074	13,6
--Birikmiş Zarar	24.920.775.431	6.588.922.286	26,4
Aktif (Varlık) Toplamı	359.483.119.718	45.746.728.747	12,7
--Dönen Varlıklar	201.230.509.641	26.152.410.411	13,0
--Duran Varlıklar	158.252.610.077	19.594.318.336	12,4
--Maddi Duran Varlıklar	102.255.623.952	15.856.766.964	15,5
--Diğer Duran Varlıklar	55.996.986.125	3.737.551.372	6,7
--Birikmiş Amortismanlar	161.274.997.672	25.222.499.878	15,6
Ücretle Çalışanlar	596.055	67.511	11,3
Ödenen Maaş ve Ücretler	26.540.054.465	3.692.650.961	13,9
Ödenen Faizler	4.641.561.818	157.948.497	3,4
Milli Gelir Anlamında Kar	17.094.170.644	1.912.330.443	11,2
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	48.275.786.927	5.762.929.901	11,9
Amortismanlar	12.448.089.089	1.026.226.061	8,2
Diğer Dolaylı Vergiler	1.642.534.564	535.200.462	32,6
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	62.366.410.580	7.324.356.424	11,7
Ödenen KDV + ÖTV	56.662.236.641	1.302.654.246	2,3
Sübvansiyonlar	228.001.666	-	-
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	118.800.645.555	8.627.010.670	7,3

Kaynak Yapısı

Türk özel sektör kuruluşlarında sermaye yetersizliği sonucu borçlanma belirgin bir özellik taşımaktadır. Bu bağlamda Türk sanayi kuruluşları gelişmiş ülkeler ve AB ülkeleri sanayi kuruluşlarından oldukça farklı bir kaynak yapısı sergilemektedir.

Türkiye'de borçlanmaya olan aşırı bağımlılık daha çok kuruluşların mülkiyet yapıları ve kuruluş dışında yeterli özkaynak yaratamamalarından kaynaklanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde işletmeler sermaye piyasalarından önemli ölçüde kaynak sağlarken, Türkiye'de sermaye piyasaları hala oldukça sınırlı düzeyde olup, işletmelerin çok büyük bir bölümü bu imkanlardan çeşitli nedenlerle faydalanamamaktadır.

2009 yılı krizinde kredi faiz oranlarındaki gerilemeye rağmen, kredi talebindeki daralmaya bağlı olarak İSO 500 genelinde %49,1 olan kaldıraç oranı (toplam borçlar/aktif toplamı), 2010 yılında ekonomideki hızlı toparlanma paralelinde kredi stoklarındaki hızlı artışın da etkisi ile %51 seviyelerine kadar yükselmiştir. 2011'de de ekonomideki olumlu gelişme ve kredi stoklarındaki hızlı artış etkisi ile kaldıraç oranı artışı devam etmiş ve oran %53,7 ile son yıllardaki en yüksek seviyesine çıkmıştır.

2012 yılında ise toplam borçların %6,3 artmasına karşın, aktiflerin %8 ile az da olsa daha yüksek oranda artması sonucu, İSO 500'ün kaynak yapısındaki bozulma az da olsa hız kesmiş ve oran %52,8'e gerilemiştir. Bu gerilemeye rağmen oran, 2007'den sonraki dönemde elde edilen en yüksek ikinci kaldıraç oranıdır. 2012 yılında İSO 500'deki özel kuruluşlardaki kaldıraç oranı 2011 yılına göre 1,1 puan azalmış olmasına rağmen hala %57,3 gibi yüksek bir değerdedir. İSO 500'deki 13 kamu kuruluşunun toplam borç/toplam aktifler oranı ise %22,4 olup, daha olumludur. İSO 500'ün özel büyük sanayi kuruluşlarındaki yüksek kaldıraç oranındaki olumsuzluk, ekonomide bu yöndeki sıkıntıyı işaret etmektedir.

Kaldıraç oranında bu olumsuzluklar yaşanırken, toplam borç/özkaynak oranında da aynı olumsuzluk söz konusudur. Söz konusu oranın 100'den küçük olması gerekirken, İSO 500 genelinde bu oranın 100'den daha yüksek değerlerde gerçekleşmiş olduğu görülmektedir. 2011 yılında İSO 500'de toplam borç/özkaynak oranı 116 iken, bu oran 2012 yılında çok az da olsa azalarak 112'ye gerilemiştir. İSO 500'deki özel büyüklüklerde de bu oran 2011'de 140,7 iken, 2012'de 134,1'e inmiş olmasına rağmen hala çok yüksektir. Bu oranların büyüklüğü, borçlanma bağımlılığını göstermesi açısından büyük bir önem arz etmektedir.

2012 yılında kurlardaki nispi durgunluğun dış borçlardaki artışı sınırlaması nedeniyle toplam borç/özkaynak oranında küçük de olsa bir gerileme yaşanmıştır. Kuruluşların mali yapılarında görülen bozukluk, kuruluşların yeterli yatırım yapmadaki zorluklarını ortaya koymaktadır. Bu da kuruluşları kaynak yaratmada zorlarken, tasarrufların yetersiz kalmasına neden olmakta, ekonomiyi dış tasarruflara yönlendirmektedir. Kuruluşların mali yapılarındaki bozukluk, genel ekonomide iç tasarruf oranlarının çok yetersiz boyutlarda kalmasına yol açmakta, bu da ekonomiye cari açık olarak yansımaktadır.

Kaynak Yapısı (%)						
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Kısa Vadeli Borçlar	31,9	36,5	33,5	35,2	36,5	34,3
Uzun Vadeli Borçlar	13,3	16,2	15,6	15,8	17,2	18,5
Toplam Borçlar	**45,2**	**52,7**	**49,1**	**51,0**	**53,7**	**52,8**
Özkaynak	54,8	47,3	50,9	49,0	46,3	47,2
	100,0	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Özel Kuruluşlar	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Kısa Vadeli Borçlar	33,9	37,0	34,3	36,8	39,7	37,0
Uzun Vadeli Borçlar	14,0	17,4	16,6	17,6	18,7	20,3
Toplam Borçlar	**47,9**	**54,4**	**50,9**	**54,4**	**58,4**	**57,3**
Özkaynak	52,1	45,6	49,1	45,6	41,6	42,7
	100,0	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Kamu Kuruluşları	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Kısa Vadeli Borçlar	23,5	33,7	29,6	26,9	14,4	16,1
Uzun Vadeli Borçlar	10,1	10,1	10,7	6,1	6,9	6,3
Toplam Borçlar	**33,6**	**43,8**	**40,3**	**33,0**	**21,3**	**22,4**
Özkaynak	66,4	56,2	59,7	67,0	78,7	77,6
	100,0	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

akenerji
Enerjimiz Geleceğimiz
Tüm müşterilerimiz için
ekonomik ve temiz enerji!
Türkiye'nin ilk ve en büyük özel sektör elektrik üreticilerinden Akenerji, sanayi kuruluşlarından ticarethanelere, serbest tüketicilerden organize sanayi bölgelerine, ülkemizde faaliyet gösteren birçok sektöre üretim, dağıtım ve satış ile bütünleşen entegre enerji hizmeti sağlıyor. Türkiye'nin en büyük müşteri portföyüne sahip enerji şirketiyle, ekonomik, kaliteli ve sürdürülebilir bir enerjinin ayrıcalığını yaşamak istiyorsanız; Akenerji gücüyle siz de tanışın.
AKKÖK
CEZ GROUP
www.akenerji.com.tr

Dış Kaynak (Borçlar) Yapısı

İSO 500'ün toplam borçları 2009 kriz yılında bir önceki yıla göre %4,7 oranında azalırken, 2010 yılında borçlar %20,5 oranında artış göstermiştir. 2011 yılında kurlardaki hareketle dış borçların yükseliş etkisi ile de artış %20,1 ile devam etmiştir.

2012'de ise durgunlaşan ve ılımlı bir büyümeye geçen ekonomi nedeni ile kredi stokları artışı yavaşlarken, kurdaki hareketsizliliğin dış borçlarda fazla bir değişikliğe neden olmaması sonucu, 2010 ve 2011 yıllarındaki yüksek oranlı artışlardan sonra borç artışı %6,3'e gerilemiştir. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda artış oranı %5,9 ile daha düşük bir oranda kalırken, kamu kuruluşlarındaki artış oranı %12,5 ile daha yüksek olmuştur.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşların toplam borçlarının %64,6'sı kısa vadeli borç olup, uzun vadeli borçların payı ise %35,4'tür. 2011 yılına göre bu paylar kısa vadeli borçlar için 3,4 puan azalırken, uzun vadeli borç için 3,4 puan artmıştır.

2012 yılında İSO 500'deki özel sanayi kuruluşlarının kısa vadeli borçlarının %38,2'si mali borçlardan oluşurken, 2011 yılına göre kısa vadeli borçlar payında 3,6 puanlık bir artış gerçekleşmiştir. Uzun

Kısa Vadeli Borçlar (2012 Yılı)			
Sektörler	**Mali Borçlar (TL)**		
	Kamu	**Özel**	**Toplam**
Madencilik ve Taşocakçılığı	-	152.756.459	152.756.459
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	1.383.100.000	9.614.087.323	10.997.187.323
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	4.007.090.184	4.007.090.184
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	615.280.930	615.280.930
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	563.259.947	563.259.947
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	-	5.695.374.279	5.695.374.279
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	539.226	1.874.885.983	1.875.425.209
Ana Metal Sanayi	-	10.563.908.270	10.563.908.270
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	58.592.948	5.580.569.302	5.639.162.250
Taşıt Araçları Sanayi	-	3.581.524.759	3.581.524.759
Diğer İmalat Sanayi	-	335.265.775	335.265.775
Elektrik Sektörü	323.914.803	1.801.330.592	2.125.245.395
Toplam	**1.766.146.977**	**44.385.333.803**	**46.151.480.780**
Sektörler	**Diğer Borçlar (TL)**		
	Kamu	**Özel**	**Toplam**
Madencilik ve Taşocakçılığı	1.209.221.121	1.131.907.789	2.341.128.910
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	978.814.112	9.502.976.218	10.481.790.330
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	3.469.026.731	3.469.026.731
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	1.525.525.228	1.525.525.228
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	695.739.512	695.739.512
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	151.011.719	17.759.109.298	17.910.121.017
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	509.684.364	4.276.024.349	4.785.708.713
Ana Metal Sanayi	-	11.080.855.322	11.080.855.322
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	417.650.063	10.890.733.855	11.308.383.918
Taşıt Araçları Sanayi	355.568.019	8.472.970.371	8.828.538.390
Diğer İmalat Sanayi	-	131.601.162	131.601.162
Elektrik Sektörü	1.975.877.458	2.720.619.533	4.696.496.991
Toplam	**5.597.826.856**	**71.657.089.368**	**77.254.916.224**

Uzun Vadeli Borçlar (2012 Yılı)			
	Mali Borçlar (TL)		
Sektörler	**Kamu**	**Özel**	**Toplam**
Madencilik ve Taşocakçılığı	-	190.576.156	190.576.156
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	-	6.999.881.165	6.999.881.165
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	2.523.190.694	2.523.190.694
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	1.770.800.400	1.770.800.400
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	447.705.714	447.705.714
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	-	6.961.781.392	6.961.781.392
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	15.000.000	3.915.648.413	3.930.648.413
Ana Metal Sanayi	-	9.601.474.745	9.601.474.745
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	158.185.874	4.497.925.505	4.656.111.379
Taşıt Araçları Sanayi	-	3.736.406.395	3.736.406.395
Diğer İmalat Sanayi	-	101.495.465	101.495.465
Elektrik Sektörü	986.114.516	7.478.388.902	8.464.503.418
Toplam	**1.159.300.390**	**48.225.274.946**	**49.384.575.336**
	Diğer Borçlar (TL)		
Sektörler	**Kamu**	**Özel**	**Toplam**
Madencilik ve Taşocakçılığı	518.547.288	98.288.062	616.835.350
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	65.022.272	694.248.978	759.271.250
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	409.447.436	409.447.436
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	156.690.965	156.690.965
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	201.951.254	201.951.254
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	55.861.900	5.257.941.299	5.313.803.199
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	28.150.364	710.694.604	738.844.968
Ana Metal Sanayi	-	1.884.733.794	1.884.733.794
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	105.189.824	3.947.391.999	4.052.581.823
Taşıt Araçları Sanayi	48.976.552	1.668.518.982	1.717.495.534
Diğer İmalat Sanayi	-	533.156	533.156
Elektrik Sektörü	904.401.237	401.200.216	1.305.601.453
Toplam	**1.726.149.437**	**15.431.640.745**	**17.157.790.182**

vadeli borçlar içindeki mali borçların payı ise %75,8 olup, bu payda 2011 yılına göre 2,2 puanlık bir gerileme söz konusu olmuştur.

2012 yılında İSO 500 kuruluşlarının toplam borçlarının %5,4'ü kamu kuruluşlarına ait olup; kamu kuruluşlarının toplam borçlarının %71,8'i kısa vadeli, %28,2'si ise uzun vadeli borçlardan oluşmuştur. 2011 yılındaki borçların vade yapısına göre kısa vadeli borçların payı 2012 yılında 4,3 puan artarken, uzun vadeli borçların payı da aynı oranda azalmıştır. 2012 yılında mali borçların kısa vadeli kamu borçları içindeki payı 2011 yılına göre 7,3 puan azalarak %24 seviyelerine gerilerken, uzun vadeli kamu borçları içindeki payı 15,8 puan azalarak %40,2'ye gerilemiştir.

2012 yılında İSO 500'deki 487 özel kuruluşun toplam borç tutarı 179,7 milyar TL olup, bu borçların en fazla yoğunlaştığı alt sektör %19,9'luk payla Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi'dir. Bu alt sektör 2011 yılında da aynı konumda olup, toplam özel sektör borçları içindeki payı %20,4 seviyelerinde bulunmaktaydı. Bu sıralamada ikinci sırada yer alan alt sektör %18,4'lük payla Ana Metal Sanayi olurken, üçüncü sırada %14,9'luk payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayi, dördüncü sırada %13,9'luk payla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi ve beşinci sırada da %9,7'lik payla Taşıt Araçları Sanayi yer almıştır.

2012 yılında İSO 500'de kamu sanayi kuruluşlarında toplam borcun %40,9'u Elektrik sektörüne ait iken, bu sektörün ardından ikinci sırada %23,7'lik payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayi ve üçüncü sırada da %16,8'lik payla Madencilik ve Taşocakçılığı sektörü yer almaktadır.

Finansal Oranlar

Cari Oran (Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Borçlar)

Cari oran kuruluşların varlıklarını paraya dönüştürüp, yarattığı kaynaklarla borçlarını ödeme gücünü göstermektedir. Dönen varlıklar ile kısa vadeli borçlar arasındaki farkın olumlu olması, yani kuruluşların net işletme sermayesine sahip olması borç ve likidite gücü bakımından oldukça olumlu bir gelişmeyi işaret etmektedir.

Kriz öncesi yıl olan 2007'de İSO 500 genelinde cari oran %163,4 iken, 2008'de %148,6 ile 2004 yılı sonrasındaki en düşük değerine gerilemiştir. 2009 kriz yılında %160,8'e yükselen cari oran, 2010 yılında da %160,9 ile neredeyse değişmemiş, 2011 yılında ise kaynak yapısındaki olumsuzluklardan dolayı %158,4'e gerilemiştir. 2012'de ise oran olumlu bir gelişme gösterip, %163,1'e kadar yükselmiştir.

2012'de cari oran İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda %146,9'dan %150,9'a yükselirken, kamu kuruluşlarında %373,8'den %355,1'e, İSO üyelerinde de %147,9'dan %146,3'e gerilemiştir.

Sonuç olarak ekonomideki yavaşlamaya karşın genelde İSO 500 genelinde borçların ödeme gücünü gösteren cari oranın 2011 yılına göre artmış olduğu görülmektedir.

Toplam Borçlar / Aktif (Varlık) Toplamı

İSO 500'de 2008'de %52,6 olan toplam borç/toplam aktif oranı, 2009'da %49,1'e gerilemiş; 2010 ve 2011 yıllarında ise önce %51'e, daha sonra da %53,7'ye yükselmiştir. Genellikle kriz yıllarında artış eğilimi gösteren oranın 2011 yılında %53,7'ye yükselmiş olması dikkate değer bulgudur. 2012 yılında ise oran küçük de olsa bir iyileşmeyle %52,8 seviyesine gerilemiştir.

İSO 500 özel büyük sanayi kuruluşlarında ise oran 2010 yılında %54,4 iken, 2011'de %58,5'e yükselmiş, 2012'de ise %57,3'e gerilemiştir. İSO üyesi özel kuruluşlarda ise orandaki iyileşme daha büyük olmuş; 2011'de %57,5 olan toplam borç/aktif toplamı oranı, 2012 yılında 2,1 puan azalarak %55,4'e gerilemiştir.

Toplam Borçlar / Özkaynak Oranı

Kaynak yapısındaki iyileşmeyi göstermesi bakımından büyük önem taşıyan ve borçlanma oranı diye adlandırılan toplam borç/özkaynak oranı 2008 krizinde %111,2 gibi yüksek bir düzeye çıkarken, 2009'da krizin artarak ağırlığını hissettirmesine karşılık, kredi talebindeki azalma nedeni ile %96,5'e gerilemiştir. 2010 ve 2011 yıllarında ekonomi genel olarak olumlu gelişme gösterirken, oran önce %104,3'e, daha sonra da %116'ya yükselmiştir. 2012'de ise oran 4 puan azalarak %112 seviyelerine gerilemiştir. 2012 yılında İSO 500 özellerde ise toplam borç/özkaynak oranı %134,1 seviyelerinde gerçekleşirken, İSO üyesi özel kuruluşlarda ise %124,1 ile daha düşüktür.

Özkaynak yetersizliği, Türk sanayi kuruluşlarının yapısal bir sorunu olarak görülmektedir. Bu sorun, büyük ölçüde kuruluşların mülkiyet yapısı ve sermaye piyasalarından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de reel kesimde toplam borç/özkaynak oranı bu kadar yüksek iken, bu oranlar ABD ve AB ülkelerinde daha düşük seviyelerdedir.

Kısa Vadeli Borçlar / Aktif (Varlık) Toplamı

Kısa vadeli borçlar/aktif toplamı oranı 2008'de %36,5 ile en yüksek seviyelerinde gerçekleşirken, 2009'da borçlardaki nispi azalış ve özkaynaktaki nispi artış sonucu %33,5'e kadar gerilemiştir. 2010 ve 2011 yıllarında ise toplam borçlar ve kısa vadeli borçlardaki artışın, özkaynaktaki artışın üstünde olması etkisi ile kısa vadeli borçlar/aktif toplamı oranı tekrar artışa geçerek önce %35,2'ye, daha sonra da %36,5'e yükselmiştir. 2012'de ise borç artış hızındaki gerilemeye paralel olarak oran, %34,3 seviyesine gerilemiştir.

İSO 500 özellerde de oran 2011 yılına göre %39,7'den 2012'de %37'ye gerilerken, İSO 500 kapsamındaki İSO üyelerinde ise %41,3'ten %39,7'ye gerilemiştir.

Maddi Duran Varlıklar / Özkaynak

Kuruluşlarda maddi duran varlıkların yani demirbaşların, özkaynak ile fonlanması finansal açıdan temel bir prensiptir. Maddi duran varlıklar/özkaynak oranının 100'den küçük olması ve oranının giderek küçülmesi kuruluşlarda özkaynak yeterliliğinin bir göstergesidir.

İSO 500 genelinde 2009 yılında %61,3 değerinde gerçekleşen ve olumlu bir görünüm veren oran; 2010 yılında %59,2 seviyelerine gerilemiş, 2011 yılında ise tekrar artarak %61,2 ile 2009 yılı değerine geri dönmüştür. 2012 yılında ise oran 0,9 puan azalarak %60,3'e gerilemiştir. 2012 yılındaki bu azalış, oranda küçükte olsa olumlu bir gelişmeyi işaret etmektedir.

2012'de İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda bu oran %64,5 seviyesinde gerçekleşirken, çalışma kapsamındaki İSO üyelerinde de %49,7'den %47'ye gerilemiştir.

Özkaynak / Aktif (Varlık) Toplamı

2009'da %50,9 seviyesinde olan özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı, 2010 ve 2011 yıllarında azalarak %46,3'e kadar gerilemiş, 2012'de ise ufak bir artışla %47,2'ye yükselmiştir. İSO 500 özel

kuruluşlarında da %41,5'ten %42,7'ye yükselen oran, İSO üyesi sanayi kuruluşlarında da %42,5'ten %44,6'ya yükselmiştir. Oranda görülen bu gelişmeler çok küçük de olsa olumludur.

Kısa Vadeli Borçlar / Toplam Borçlar

Finansmanın vade yapısı bakımından kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payının, uzun vadeli borçların payından daha düşük olması istenen ve arzu edilen bir durum iken, İSO 500 sonuçlarında bu durum pek de geçerli olamamaktadır.

İSO 500 genelinde 2009 yılında %68,2 gibi yüksek bir seviyede olan kısa vadeli borçlar/toplam borçlar oranı, 2010'da az da olsa artarak %69'a yükselmiştir. 2011 yılıyla birlikte azalmaya başlayan oran, 2012 yılında %65'e kadar gerilemiştir. Bu azalma trendi olumlu bir gelişme olmakla birlikte, kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payının hala bu seviyelerde olması arzu edilen bir durum değildir.

İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ise oran 2012 yılında 3,4 puan azalarak %64,6'ya gerilerken, İSO 500'deki İSO üyesi sanayi kuruluşlarında sadece 0,3 puan azalarak %71,6'ya gerilemiştir.

Sektörel Finansal Oranlar

2012 yılında İSO 500 kapsamında en yüksek cari orana sahip alt sektör 2011 yılında da olduğu gibi %568 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi olmuştur. Cari oran bakımından ikinci sırada olan alt sektör %348,9 ile Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malzemeler Sanayi olurken, en küçük ve olumsuz cari oran %94,6 ile Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi'nde elde edilmiştir.

Toplam borçlar/aktif toplamında da en küçük ve olumlu oran %21,7 ile yine Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi'nde elde edilirken, ikinci sırada %30,9 ile Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi, üçüncü sırada ise %33'lük oranla Basım Sanayi yer almıştır. Toplam borç/toplam varlıklarda en olumsuz ve büyük oran ise %79,4 ile Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi'nde elde edilmiştir.

Toplam borç/özkaynak oranında da ön plana çıkan alt sektör %27,8 ile yine Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi olmuştur. Bu kategoride en iyi ikinci değere sahip alt sektör %44,7 ile Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi olurken, üçüncü sırada da %49,1 ile Basım Sanayi yer almıştır. Bu kategorideki en olumsuz ve büyük orana sahip alt sektör ise %386,4'lük oranla Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi olmuştur.

Kısa vadeli borçlar/aktif toplamı oranında en iyi (en düşük) orana sahip alt sektörler %10 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi, %12,1 ile İçki Sanayi ve %18 ile de Basım Sanayi olurken, en olumsuz (en yüksek) oran %57,1 ile Tütün İşleme Sanayi'ne aittir.

Maddi duran varlık/özkaynaklar oranında, yani özkaynak verimliliğinde en küçük (en olumlu) oranlara sahip alt sektörler sırasıyla Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malzemeler (%10,3), İçki (%14,7) ve Ağaç, Mobilya ve Mefruşat (%24,1) sanayileri olurken; tek ve en olumsuz oran %149,6 ile Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi'nde elde edilmiştir.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda özkaynak/aktif toplamı oranında en iyi orana sahip sektörler %78,3 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat, %69,1 ile Cam ve Camdan Mamul Eşya ve %67 ile de Basım sanayileri olurken, en olumsuz oran %20,6 ile Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi'ne aittir.

Kısa vadeli borçlar/toplam borçlar oranında da payın en küçük (olumlu) olduğu sektörler %34,1 ile İçki Sanayi, %41,5 ile Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malzemeler Sanayi ve %45,9 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi şeklinde sıralanırken; en büyük (olumsuz) orana sahip alt sektör %100'lük oranla Ayakkabı Sanayi olmuştur.

2012 yılında çeşitli finansal rasyolara göre en iyi durumda olan sektörler olarak Ağaç, Mobilya ve Mefruşat, Cam ve Camdan Mamul Eşya ve Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malzemeler sanayileri ön plana çıkan sektörler olmuşlardır.

Finansal Oranlar (%)																
	500 BSK				500 BSK-Özel				500 BSK-İSO				500 BSK-Kamu			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Cari Oran (Dönen Var./ Kısa Vad.Borçlar)	160,8	160,9	158,4	163,1	156,1	153,9	146,9	150,9	158,2	162,1	147,9	146,3	186,9	213,1	373,8	355,1
Toplam Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı	49,1	51,0	53,7	52,8	50,9	54,4	58,5	57,3	50,4	52,6	57,5	55,4	40,3	32,9	21,4	22,4
Toplam Borçlar/ Özkaynak	96,5	104,3	116,0	112,0	103,8	119,2	140,7	134,1	101,6	110,9	135,1	124,1	67,5	49,1	27,2	28,9
Kısa Vadeli Borçlar/ Aktif (Varlık) Toplamı	33,5	35,2	36,5	34,3	34,3	36,8	39,7	37,0	36,0	35,9	41,3	39,7	29,6	26,9	14,4	16,1
Maddi Duran Varlıklar/ Özkaynak	61,3	59,2	61,2	60,3	61,0	61,1	65,1	64,5	49,2	47,5	49,7	47,0	62,5	52,0	47,1	44,7
Özkaynak/Aktif (Varlık) Toplamı	50,9	49,0	46,3	47,2	49,1	45,6	41,5	42,7	49,6	47,4	42,5	44,6	59,7	67,1	78,6	77,6
Kısa Vadeli Borçlar/ Toplam Borçlar	68,2	69,0	68,0	65,0	67,3	67,6	68,0	64,6	71,5	68,2	71,9	71,6	73,5	81,6	67,5	71,8

Özel Kuruluşlarda Sektörel Finansal Oranlar (%)-2012								
Sektörler		Cari Oran (Dönen Varlıklar/ Kısa Vadeli Borçlar)	Toplam Borçlar/ Aktif (Varlık) Toplamı	Toplam Borçlar/ Özkaynak	Kısa Vadeli Borçlar/ Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar/ Özkaynak	Özkaynak/ Aktif (Varlık) Toplamı	Kısa Vadeli Borçlar/ Toplam Borçlar
311	Gıda Maddeleri Sanayi	138,9	60,9	155,7	45,9	59,3	39,1	75,3
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	226,0	35,5	55,1	12,1	14,7	64,5	34,1
314	Tütün İşleme Sanayi	149,2	58,2	139,4	57,1	35,2	41,8	98,1
321	Dokuma Sanayi	166,0	48,6	94,6	33,2	47,1	51,4	68,4
322	Giyim Eşya Sanayi	133,5	60,9	156,0	49,8	28,9	39,1	81,8
324	Ayakkabı Sanayi	131,9	44,0	78,7	44,0	73,2	56,0	100,0
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	164,3	65,8	192,1	35,1	99,2	34,2	53,3
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	568,0	21,7	27,8	10,0	24,1	78,3	45,9
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	193,4	39,0	64,1	28,7	61,3	61,0	73,4
342	Basım Sanayi	220,1	33,0	49,1	18,0	30,2	67,0	54,6
351	Ana Kimya Sanayi	142,5	50,3	101,3	42,1	58,8	49,7	83,7
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	187,2	50,2	100,7	34,4	46,1	49,8	68,6
353	Petrol Ürünleri Sanayi	129,7	72,3	261,0	43,1	80,2	27,7	59,6
355	Lastik Ürünleri Sanayi	143,8	52,2	109,3	41,3	64,0	47,8	79,2
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	164,2	62,3	165,0	42,0	69,4	37,7	67,5
361	Çanak, Çömlek, Çini Porselen Sanayi	94,6	79,4	386,4	48,1	149,6	20,6	60,5
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	225,6	30,9	44,7	21,3	37,9	69,1	69,0
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	156,0	45,0	81,7	23,4	79,8	55,0	52,0
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	129,6	61,4	159,1	39,3	98,4	38,6	64,1
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	140,5	58,0	138,1	41,1	66,6	42,0	70,9
381	Metal Eşya Sanayi	198,7	65,0	186,0	38,2	42,4	35,0	58,8
382	Makina Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	189,6	50,0	99,9	36,2	49,7	50,0	72,4
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	161,0	63,7	175,7	43,1	36,6	36,3	67,6
384	Taşıt Araçları Sanayi	148,6	61,0	156,5	42,1	76,3	39,0	69,0
385	Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malz. .Sanayi	348,9	61,8	161,5	25,6	10,3	38,2	41,5
390	Diğer İmalat Sanayi	174,3	57,1	133,3	46,9	27,1	42,9	82,1
3	**İmalat Sanayi**	**149,9**	**58,1**	**138,5**	**38,6**	**61,9**	**41,9**	**66,5**

Modiki

Kalebodur'un çevre dostluğu EPD ile tescillendi.

EPD sertifikalı Kalebodur ürünleri, kullanıldığı projelerin LEED ve BREEAM sertifikası almasına katkı sağlamaktadır. Sertifika alan projeler hem yeşil bina ünvanı ile prestij kazanmakta hem de çevre dostu olmaktadır.
Dünyaya olan bu katkımızın gururunu yaşıyoruz.

EPD belgeleri için.

EPD (Environmental Product Declaration): Yaşam döngüsü değerlendirmesini temel alan, ürünün çevresel performansını objektif olarak ortaya koyan ürüne yönelik en yaygın ve kapsamlı çevre belgesidir.

kale.com.tr facebook.com/kalebodur

Kalebodur
yaratıcılığınızın yapı taşı

Karlılık Oranları

2012 yılında kar eden kuruluş sayısı 437 olup, bunun 430'u özel, 7'si kamu kuruluşu niteliğindedir. Aynı yılda zarar eden kuruluş 63'tür. Bunların 57'si özel, 6'sı kamu kuruluşudur. 2011 yılında ise kar eden kuruluş sayısı 380 (372 özel+8 kamu) olup, zarar eden sayısı 120 (115 özel+5 kamu) olmuştur. Görüldüğü gibi 2012 yılında ekonomik faaliyetler yavaşlamasına karşılık, kar edenler sayısı artmış, zarar edenler sayısında önemli bir azalma görülmüştür.

İSO 500 kapsamında kamu kuruluşlarının ağırlığının çok azalması ve özel kuruluşların ekonomiyi temsil eder hale gelmesi nedeniyle karlılık oranları ve varlık devir hızları ile ilgili değerlendirmeler, özel kuruluşlar dikkate alınarak yapılmıştır.

Satış Karlılığı

İSO 500'de 1990'lı yıllar ile birlikte satış karlılığında görülen düşüş eğilimi, 2001'de en düşük seviyesine gerilemiştir. 2001 sonrasında ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler doğrultusunda, satış karlılık oranları 1990'lı yıllar öncesine ulaşamasa da nispi bir artış eğilimi göstermiştir. 2007'de %7,2 olan özel kuruluşlar satış karlılık oranı, 2008'de küresel krizin etkisiyle %3,6'ya gerilemiştir. 2009'da %5,2'ye çıkan özel kuruluşlar satış karlılık oranı, 2010'da %5,9'a yükselmiştir. 2011'de özellikle son çeyrekteki yavaşlama ve kurdaki hareketlenmenin dönem kar ve zarar toplamı artışını sınırlaması nedeniyle özel kuruluşlar satış karlılık oranı %4,8'e gerilemiştir. 2012 yılında üretimden satışlardaki artışın 2011 yılı artışının altında kalmasına karşılık, yıl sonunda TL'nin nispi oranda değer kazanması ve finansal giderlerin 2011'e göre düşmesi sonucu, özel kuruluşlarda dönem kar ve zarar toplamının %13,3, satış hasılatının ise %3,4 oranında artış göstermesinin etkisiyle satış karlılık oranı yeniden %5,3'e yükselmiştir.

2012 yılında özel kuruluşlarda alt sektörler itibarıyla satış karlılık oranlarında bakıldığında, ilk sırada %31,1 ile Tütün İşleme Sanayi'nin yer aldığı görülmektedir. 2011'de de bu sektör %28,2'lik oranla ilk sırada yer almıştır. 2012 yılında ikinci sırada %19,8 ile Basım Sanayi, üçüncü sırada %15,8 ile İçki Sanayi almıştır. 2012'de satış karlılığında en düşük orana sahip sektör %0,9 ile Diğer İmalat Sanayidir.

Aktif (Varlık) Karlılığı

2012 yılında özel kuruluşlar satış karlılığında olduğu gibi aktif karlılığında nispi bir artış söz konusudur. 2012 yılında özel kuruluşlar aktif karlılık oranı %6,8 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran, 2011 yılında %6,5 ile biraz daha düşüktür. 2011'e göre nispi bir artış söz konusu olsa da aktif karlılık oranı oldukça düşük düzeylerde seyretmektedir.

2012 yılında aktif karlılığına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, ilk sırada %24,4 ile Tütün İşleme sanayinin olduğu görülmektedir. İkinci sırada %16,4 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi, üçüncü sırada %14,2 ile Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç) bulunmaktadır. En düşük aktif karlılık oranı %1,3 ile Demir-Çelik Ana Metal Sanayi'ne aittir.

Özkaynak Karlılığı

2012 yılında özel kuruluşlarda özkaynak karlılık oranı %15,9 olmuştur. 2011 yılında %15,6 olan bu oran, 2012 yılında küçük bir artış gösterse de, 2002'deki %23,3'lük oranlara göre oldukça düşük seviyede kalmıştır.

2012 yılında özel kuruluşlarda özkaynak karlılık oranlarına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, en yüksek oranın %58,4 ile Tütün İşleme Sanayine ait olduğu görülmektedir.

Bu sektörü %28,4 Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç), %27,7 ile Metal Eşya Sanayi takip etmektedir. En düşük özkaynak karlılık oranı %3,3 Demir-Çelik Ana Metal Sanayi'ne aittir.

Ekonomik Karlılık

Kuruluşlarının yarattıkları net katma değerin, aktif (varlık) toplamına oranı ekonomik karlılık olarak ifade edilmektedir. Ekonomik karlılık, kuruluşun özkaynak ve dış kaynak olarak sahip olduğu varlıklar karşılığında ekonomiye net ilave kıymet olarak yapmış olduğu katkıyı göstermektedir. Ekonomik karlılık, varlık verimliliği olarak da adlandırılmaktadır.

Satış Karlılığı (Dönem Kar ve Zarar Toplamı/Satış Hasılatı) (%)

	2004 (*)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	6,7	4,6	5,9	7,2	3,9	5,8	7,6	5,6	5,7
Özel Kuruluşlar	6,1	4,7	5,9	7,2	3,6	5,2	5,9	4,8	5,3
Kamu Kuruluşları	10,6	4,3	4,7	6,9	8,2	14,7	32,5	19,1	13,6

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Aktif (Varlık) Karlılığı (Dönem Kar ve Zarar Toplamı/Aktif (Varlık) Toplamı) (%)									
	2004 (*)	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	7,8	5,4	7,3	8,7	4,7	6,0	8,3	6,8	6,7
Özel Kuruluşlar	8,0	6,3	8,4	10,1	5,0	6,1	7,1	6,5	6,8
Kamu Kuruluşları	7,1	1,7	2,1	2,7	3,2	5,6	14,6	9,2	6,3

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Özkaynak Karlılığı (Dönem Kar ve Zarar Toplamı/Özkaynak) (%)									
	2004 (*)	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	14,3	10,3	13,8	15,9	9,9	11,8	16,9	14,8	14,3
Özel Kuruluşlar	15,2	12,2	16,6	19,4	10,9	12,4	15,5	15,6	15,9
Kamu Kuruluşları	11,6	2,8	3,2	4,0	5,6	9,3	21,8	11,7	8,1

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Ekonomik karlılık oranları 1990'lı yılların başlarında daha yüksek olup, konulan para karşılığında daha yüksek oranda net katma değer yaratıldığını göstermektedir. Özel kuruluşlarda 1990'lı yıllarda %30'lar düzeyinde olan ekonomik karlılık oranı, 2001 yılında %10,7 ile en düşük seviyesine gerilemiştir.

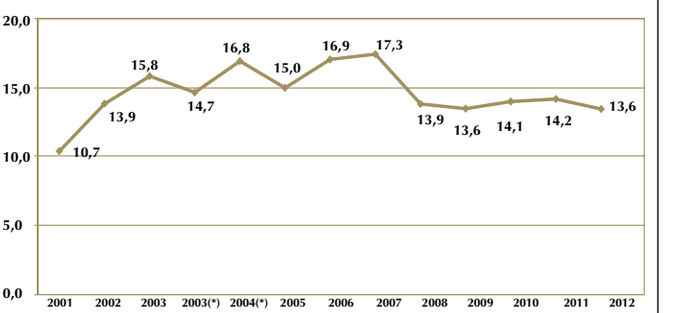
2001 krizi sonrası ekonomik karlılıkta nispi bir iyileşme görülmesine karşılık, 1990'lı yıllardaki oranlara ulaşılamamıştır. Özel kuruluşlarda 2007'de %17,3'e kadar yükselen ekonomik karlılık oranı, 2007 sonrası tekrar düşüşe geçerek 2008'de %13,9'a, 2009'da %13,6'ya gerilemiştir.

Olumlu geçen 2010 ve 2011 yıllarında %14,1 ve %14,2 seviyelerine yükselen bu oran, 2012'de ekonomideki nispi yavaşlama doğrultusunda %13,6'ya gerilemiştir. Bu oran 2009 yılı ile birlikte, 2001 sonrasındaki en düşük oran olarak dikkat çekmektedir.

İmalat sanayinin cari fiyatlarla GSYH içindeki payı 1998'de %23,9 iken, aradan geçen 14 yılda %34,7'lik düşüşle 2012'de %15,6'ya gerilemiştir. Bu gerilemede, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda görülen ekonomik karlılıktaki erozyonun önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

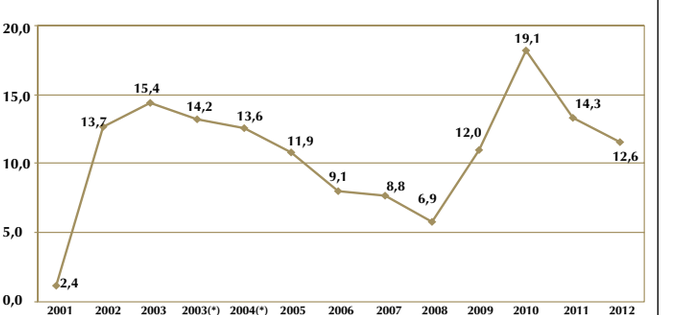
2012 yılında özel kuruluşlarda ekonomik karlılık oranlarına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, en yüksek ekonomik karlılık oranının %32 ile Tütün İşleme Sanayi'ne ait olduğu görülmektedir. Bu sektör 2011 yılında da %32,1 ile yine ilk sırada yer almıştır. 2012 yılında ekonomik karlılık açısından ikinci sırada %31,3 ile Lastik Ürünleri Sanayi, üçüncü sırada %26,1 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi yer almıştır. En düşük ekonomik karlılık oranı ise %4,7 ile Demir-Çelik Ana Metal Sanayi'ne aittir.

Özel Kuruluşlarda Ekonomik Karlılık (%)

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar üzerinden hesaplanmıştır.

Kamu Kuruluşlarında Ekonomik Karlılık (%)

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar üzerinden hesaplanmıştır.

Sektörel Karlılık Oranları (%)-2012										
Sektörler		500 BSK			Özel Kuruluşlar			Kamu Kuruluşları		
		Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı	Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı	Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı
311	Gıda Maddeleri Sanayi	3,0	4,2	10,0	3,8	5,7	14,5	-6,4	-5,2	-9,2
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	15,8	5,3	8,2	15,8	5,3	8,2	-	-	-
314	Tütün İşleme Sanayi	31,1	24,4	58,4	31,1	24,4	58,4	-	-	-
321	Dokuma Sanayi	5,2	4,0	7,8	5,2	4,0	7,8	-	-	-
322	Giyim Eşya Sanayi	3,3	3,4	8,8	3,3	3,4	8,8	-	-	-
324	Ayakkabı Sanayi	5,6	5,3	9,4	5,6	5,3	9,4	-	-	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	11,0	8,0	23,4	11,0	8,0	23,4	-	-	-
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	14,0	16,4	20,9	14,0	16,4	20,9	-	-	-
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	8,0	9,3	15,3	8,0	9,3	15,3	-	-	-
342	Basım Sanayi	19,8	12,1	18,1	19,8	12,1	18,1	-	-	-
351	Ana Kimya Sanayi	13,5	16,7	29,0	8,1	11,0	22,1	52,4	40,1	44,9
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	7,8	8,9	17,9	7,8	8,9	17,9	-	-	-
353	Petrol Ürünleri Sanayi	1,9	5,7	20,4	1,9	5,7	20,4	-	-	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	7,0	10,3	21,5	7,0	10,3	21,5	-	-	-
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	5,1	5,3	14,0	5,1	5,3	14,0	-	-	-
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	3,4	1,9	9,5	3,4	1,9	9,5	-	-	-
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	12,3	9,6	13,9	12,3	9,6	13,9	-	-	-
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	13,0	8,7	16,4	13,5	9,1	16,5	0,9	0,4	3,6
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	1,0	1,3	3,3	1,0	1,3	3,3	-	-	-
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	4,4	6,9	16,5	4,4	6,9	16,5	-	-	-
381	Metal Eşya Sanayi	10,2	9,5	24,8	9,4	9,7	27,7	17,0	8,9	16,9
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	12,9	14,2	28,4	12,9	14,2	28,4	-	-	-
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	4,4	5,1	14,2	4,4	5,1	14,2	-	-	-
384	Taşıt Araçları Sanayi	4,8	8,2	21,0	4,9	8,4	21,6	-6,4	-4,4	-13,0
385	Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malz. Sanayi	12,4	6,9	18,1	12,4	6,9	18,1	-	-	-
390	Diğer İmalat Sanayi	0,9	2,1	4,9	0,9	2,1	4,9	-	-	-
3	**İmalat Sanayi**	**4,7**	**6,3**	**14,8**	**4,6**	**6,3**	**15,1**	**8,1**	**5,9**	**10,2**

Ekonomik Karlılık (Net Katma Değer/Aktif (Varlık) Toplamı (%)								
	2004 (*)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	16,1	14,4	15,6	15,7	12,7	13,3	14,9	14,2	13,4
Özel Kuruluşlar	16,8	15,0	16,9	17,3	13,9	13,6	14,1	14,2	13,6
Kamu Kuruluşları	13,6	11,9	9,1	8,8	6,9	12,0	19,1	14,3	12,6

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Sektörel Ekonomik Karlılık (%)-2012				
Sektörler		**500 BSK**	**Özel Kuruluşlar**	**Kamu Kuruluşları**
311	Gıda Maddeleri Sanayi	14,9	14,7	15,6
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	6,8	6,8	-
314	Tütün İşleme Sanayi	32,0	32,0	-
321	Dokuma Sanayi	12,1	12,1	-
322	Giyim Eşya Sanayi	19,0	19,0	-
324	Ayakkabı Sanayi	7,9	7,9	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	9,5	9,5	-
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	26,1	26,1	-
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	18,8	18,8	-
342	Basım Sanayi	24,5	24,5	-
351	Ana Kimya Sanayi	17,8	10,5	47,8
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	21,6	21,6	-
353	Petrol Ürünleri Sanayi	9,2	9,2	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	31,3	31,3	-
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	12,5	12,5	-
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	9,2	9,2	-
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	15,9	15,9	-
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	13,3	13,7	4,9
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	4,7	4,7	-
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	10,0	10,0	-
381	Metal Eşya Sanayi	20,0	18,1	28,1
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	23,0	23,0	-
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	15,4	15,4	-
384	Taşıt Araçları Sanayi	21,6	21,6	22,1
385	Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malz. Sanayi	18,8	18,8	-
390	Diğer İmalat Sanayi	5,0	5,0	-
3	**İmalat Sanayi**	**13,9**	**13,6**	**23,3**

Varlık Devir Hızı (Satış Hasılatı/Aktif (Varlık) Toplamı)		
	Özel Kuruluşlar	**Kamu Kuruluşları**
1992	1,67	0,99
1993	1,60	0,95
1994	1,54	0,96
1995	1,61	1,04
1996	1,57	1,14
1997	1,53	1,21
1998	1,40	1,00
1998 (*)	1,21	1,00
1999	1,08	0,74
2000	1,28	0,76
2001	1,24	0,64
2002	1,24	0,77
2003	1,35	0,78
2003 (**)	1,24	0,69
2004 (**)	1,30	0,67
2005	1,35	0,39
2006	1,42	0,44
2007	1,40	0,39
2008	1,37	0,39
2009	1,17	0,38
2010	1,20	0,45
2011	1,34	0,48
2012	1,28	0,46

(*) 1998'den sonra satış tutarları içinden tüm satış vergileri düşülmüş ve satışlar net olarak alınmıştır.

(**) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Varlık Devir Hızı

Finansal verimlilik ve faaliyet etkinliği göstergesi olarak kullanılan varlık devir hızı, satış hasılatının aktif (varlık) toplamına oranlanması ile elde edilmektedir. Türkiye'de reel sektörün en önemli sıkıntısı rekabet gücünün zayıf olmasıdır.

Rekabet gücünün zayıf olmasındaki temel neden ise girdi/çıktı oranlarının rekabet ettiğimiz ülkelere göre daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Bu sorun, kuruluşların işe bağladıkları parayı hızla döndürebilmeleri halinde azaltılabilmektedir. Ancak İSO 500 sonuçları, kuruluşların karlılık oranlarında olduğu gibi, varlık devir hızı oranlarında da 1990'lı yılların çok uzağında kaldığını göstermektedir.

Özel kuruluşlarda 1990'lı yıllarda 1,60 seviyelerinde olan varlık devir hızı, 2001 krizinde 1,24'e gerilemiştir. 2006'ya kadar nispi bir artış gösteren oran, 2006 yılında 1,42'ye yükselmiştir. 2009'da tekrar 1,17'ye düşen oran, 2010'da 1,20 ve 2011'de 1,34 olmuştur. Durgun geçen 2012 yılında oran tekrar 1,28'e gerilemiştir. Kamu kuruluşlarında varlık devir hızındaki erozyon daha büyük

boyuttadır. 1990'lı yılların sonlarında 1,00 ve biraz üstünde olan oran, 2011'de 0,48'e, 2012'de 0,46'ya kadar düşmüştür.

2012 yılında özel kuruluşlarda alt sektörler itibarıyla varlık devir hızı oranlarına bakıldığında, varlık devir hızı en yüksek olan sektörün 2,98 ile Petrol Ürünleri Sanayi olduğu görülmektedir. Bu sektörü 2,39'luk varlık devir hızı ile Diğer İmalat Sanayi, 1,71 ile Taşıt Araçları Sanayi takip etmektedir. En düşük orana sahip sektör ise 0,33'lük varlık devir hızı ile İçki Sanayidir.

Özkaynak Devir Hızı

2012 yılında imalat sanayinde faaliyet gösteren özel kuruluşlarda özkaynak devir hızı 3,25'tir. 2011 yılı için 3,43 olan bu oran, 2012 yılında küçük bir düşüş göstermiştir. Özkaynak devir hızına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, geçen yıl olduğu gibi 10,75 ile Petrol Ürünleri Sanayi'nin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İkinci sırada 5,58 ile Diğer İmalat Sanayi, üçüncü sırada 4,38 ile Taşıt Araçları Sanayi bulunmaktadır. En küçük orana sahip alt sektör 0,52 ile İçki Sanayi olmuştur.

İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı

2012 yılında imalat sanayinde faaliyet gösteren özel kuruluşlarda işletme sermayesi devir hızı 2,36'dır. 2011'de de 2,36 olan bu oran, 2012 yılında değişmemiştir.

2012 yılında en yüksek işletme sermayesi devir hızına sahip alt sektör, 5,32 Petrol Ürünleri Sanayidir. İkinci sırada 2,93 ile Diğer İmalat Sanayi, üçüncü sırada 2,73 ile Taşıt Araçları Sanayi bulunmaktadır.

En düşük orana sahip sektör ise 0,63 ile Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malzemeler Sanayidir.

Sektörel Devir Hızları-2012

Sektörler		Varlık Devir Hızı			Özkaynak Devir Hızı			İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı		
		500 BSK	ÖK	KK	500 BSK	ÖK	KK	500 BSK	ÖK	KK
311	Gıda Maddeleri Sanayi	1,40	1,50	0,81	3,38	3,83	1,43	2,13	2,35	1,02
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	0,33	0,33	-	0,52	0,52	-	1,22	1,22	-
314	Tütün İşleme Sanayi	0,78	0,78	-	1,87	1,87	-	0,92	0,92	-
321	Dokuma Sanayi	0,78	0,78	-	1,51	1,51	-	1,41	1,41	-
322	Giyim Eşya Sanayi	1,03	1,03	-	2,64	2,64	-	1,55	1,55	-
324	Ayakkabı Sanayi	0,93	0,93	-	1,67	1,67	-	1,61	1,61	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	0,73	0,73	-	2,13	2,13	-	1,27	1,27	-
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	1,17	1,17	-	1,49	1,49	-	2,07	2,07	-
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	1,16	1,16	-	1,90	1,90	-	2,09	2,09	-
342	Basım Sanayi	0,61	0,61	-	0,91	0,91	-	1,55	1,55	-
351	Ana Kimya Sanayi	1,23	1,35	0,77	2,15	2,71	0,86	2,22	2,24	2,05
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	1,15	1,15	-	2,31	2,31	-	1,78	1,78	-
353	Petrol Ürünleri Sanayi	2,98	2,98	-	10,75	10,75	-	5,32	5,32	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	1,46	1,46	-	3,06	3,06	-	2,46	2,46	-
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	1,04	1,04	-	2,76	2,76	-	1,51	1,51	-
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	0,57	0,57	-	2,77	2,77	-	1,25	1,25	-
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	0,78	0,78	-	1,13	1,13	-	1,63	1,63	-
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	0,67	0,68	0,49	1,26	1,23	4,12	1,70	1,85	0,52
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	1,30	1,30	-	3,37	3,37	-	2,55	2,55	-
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	1,56	1,56	-	3,72	3,72	-	2,70	2,70	-
381	Metal Eşya Sanayi	0,94	1,03	0,52	2,44	2,96	0,99	1,27	1,36	0,82
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	1,10	1,10	-	2,21	2,21	-	1,61	1,61	-
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	1,16	1,16	-	3,19	3,19	-	1,67	1,67	-
384	Taşıt Araçları Sanayi	1,69	1,71	0,68	4,34	4,38	2,02	2,68	2,73	0,83
385	Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malz. Sanayi	0,56	0,56	-	1,46	1,46	-	0,63	0,63	-
390	Diğer İmalat Sanayi	2,39	2,39	-	5,58	5,58	-	2,93	2,93	-
3	**İmalat Sanayi**	**1,34**	**1,36**	**0,73**	**3,16**	**3,25**	**1,26**	**2,30**	**2,36**	**1,04**

ORTADOĞU ENERJİ

ÇÖP BİYOGAZINDAN ELEKTRİK ÜRETİMİ İLE 178.000 EVİ AYDINLATIYOR,
YILLIK 1.2 MİLYON TON KARBONDİOKSİT (CO_2) EMİSYON AZALTIMINA KATKI SAĞLIYORUZ.

Kaptanpaşa Mh. Piyalepaşa Bulvarı Ortadoğu Plaza
No:14 Kat:20 Okmeydanı - Şişli / İSTANBUL
T: +90 212 210 25 25 | **F**: +90 212 221 51 52
E: info@ortadogugrup.com.tr | **www.ortadoguenerji.com.tr**

ORTADOĞU GRUP

Net Katma Değerin Faktör Gelirleri (Fonksiyonel) Dağılımı

İSO 500 çalışması kapsamında kuruluşların ekonomik büyüklüklerine ilişkin bilgiler derlenirken, sanayi kuruluşlarının yarattıkları katma değeri hesaplayabilmek için kuruluşların üretime dahil olan üretim faktörlerine ödedikleri faktör gelirleri ait bilgiler de derlenmektedir.

İSO 500 kapsamındaki kuruluşlardan üretim faktörlerinden emeğin karşılığı olan ödenen maaş ve ücretler (tam istihkak işgücü payları ve işverenin ödediği sosyal güvenlik primleri), sermaye karşılığı olan ödenen faizler ve üreticinin payı olan milli gelir anlamındaki kar bilgileri toplanarak kuruşların yarattıkları net katma değer hesaplanmaktadır. Böylece İSO 500 kapsamındaki kuruluşların ekonomiye katkıları gelir yolundan hesaplanmış bulunmaktadır.

Sanayi kuruluşlarının ödedikleri faktör gelirleri yanında ayrıca kuruluşlardan o dönem için ayırdıkları amortisman, ödemiş oldukları dolaylı vergiler ile şayet aldılarsa sübvansiyonlar ile ilgili büyüklükler de istenmektedir.

Net katma değer büyüklüğüne, o dönem için ayrılan amortisman ve net dolaylı vergiler (dolaylı vergi-sübvansiyon) ilave edilip kuruluş bazında temel fiyatlar ve üretici fiyatlarla brüt katma değer büyüklükleri hesaplanmaktadır.

İSO 500 çalışması kapsamında 1982 yılından bu yana 30 yıldır net katma değerin faktör gelirleri (fonksiyonel) dağılımı verilmektedir. Bu dağılım, son 30 yıllık dönemde İSO 500'ün yaratmış olduğu net katma değerde faktör gelirleri itibarıyla önemli değişmelerin olduğu görülmektedir.

2012'de İSO 500'ün net katma değerinin faktör gelirleri itibarıyla dağılımında maaş ve ücretlerin payı 2011'e göre 4,6 puan artarak %55'e yükselmiştir. Ödenen faizlerde ise 2011'e göre önemli bir değişiklik olmamış ve pay sadece 0,1 puan azalarak %9,6'ya gerilemiştir. Bir diğer faktör geliri olan milli gelir anlamında karın payındaki azalış ise 2011'e göre 4,5 puan olmuş ve pay %39,9'dan %35,4'e gerilemiştir.

2012'de özel kuruluşlarda net katma değerin dağılımında ödenen maaş ve ücretlerin payı %53,7 olup, 2011'e göre 4,5 puanlık bir artış vardır. Ödenen faizlerin net katma değer payı %10,6 olup geçen yıla göre değişmezken, milli gelir anlamında karın oranı ise 4,5 puanlık azalmayla %35,7 olmuştur. Kamu kuruluşlarında da ödenen maaş ve ücretlerin payı 5,6 puanlık artışla %64,1'e yükselirken; ödenen faizlerin payı 0,8 puanlık azalmayla %2,7'ye, milli gelir anlamında kar payı da 4,8 puanlık azalmayla %33,2'ye gerilemiştir.

Net Katma Değerin Faktör Gelirlerine Göre Dağılımı (%)

500 Büyük Sanayi Kuruluşu

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ödenen Maaş ve Ücretler	53,6	62,7	54,4	54,1	61,8	57,2	49,9	50,4	55,0
Ödenen Faizler	10,5	8,2	9,3	9,0	15,7	11,0	7,6	9,7	9,6
Ödenen Kiralar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	35,9	29,1	36,3	36,9	22,5	31,8	42,5	39,9	35,4
Net Katma Değer	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Özel Kuruluşlar

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ödenen Maaş ve Ücretler	50,4	59,2	50,1	49,8	57,0	55,6	52,9	49,2	53,7
Ödenen Faizler	11,7	8,8	9,7	9,1	16,0	12,0	9,0	10,6	10,6
Ödenen Kiralar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	37,9	32,0	40,2	41,1	27,1	32,4	38,1	40,2	35,7
Net Katma Değer	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Kamu Kuruluşları

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ödenen Maaş ve Ücretler	67,5	82,2	93,5	91,6	110,3	65,7	37,8	58,5	64,1
Ödenen Faizler	5,2	4,5	5,9	8,1	13,6	5,8	2,0	3,5	2,7
Ödenen Kiralar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	27,3	13,3	0,6	0,3	-23,9	28,5	60,2	38,0	33,2
Net Katma Değer	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

TÜRKİYE İÇİN ÇALIŞIYORUZ

SANKO
www.sanko.com.tr

Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler

İSO 500 çalışması kapsamında kuruluşların üretim faaliyeti sonucu yarattıkları katma değer hesaplanmaya çalışılmaktadır. Kuruluşların yarattıkları katma değer gelir yolundan, yani kuruluşların ödedikleri faktör gelirlerinin toplanmasıyla hesaplanmaktadır.

Kuruluşların ödedikleri faktör gelirlerinden tam istihkak olarak ödenen maaş ve ücretler ile ödenen faiz tutarları anket kapsamında kuruluşlardan temin edilirken, diğer bir faktör geliri olan üreticinin milli gelir anlamında karının da hesaplanması gerekmektedir.

Bu amaçla da kuruluşların gelirlerinden üretim faaliyeti dışı gelirlerinin (temettü gelirleri, iştirak gelirleri, faiz gelirleri, net kambiyo karları, menkul ve gayrimenkul duran varlık satışları vb. gibi) arındırılması gerekmektedir.

Milli gelir anlamında kar faktör gelirine ulaşmak için vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamından üretim faaliyeti dışı gelirler düşülür ve kar kapsamında olması gereken karşılıklar da ilave edilmektedir.

Üretim faaliyeti dışı gelirler ekonominin olumsuz gittiği yıllarda genelde dönem kar ve zararı toplam içinde önemli boyutlara ulaşmaktadır. Ekonomi olumlu gelişirken de kar ve zarar toplamı içinde üretim faaliyeti dışı gelirlerin payı küçülmektedir. Zira, İSO 500 çalışması kapsamındaki kuruluşlarda üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı incelendiğinde, kriz yılları olan 1998-2001 yılları arasında üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamı içindeki payının oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

2001 kriz yılında da özel kuruluşların üretim faaliyeti dışı gelirlerinin, dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı %647 ile en yüksek değerini alırken, 2011 yılında oran %22,7 ile en düşük seviyesine inmiştir. 2012 yılında ise oran tekrar %39,3'e yükselmiş olup, bu oran 2009 kriz yılı sonrasındaki en yüksek orandır.

2012 yılı, üretim faaliyeti dışı gelirlerin %95,9'luk artış oranı ile 2001 yılı sonrası elde edilen en yüksek artış oranının olduğu yıl olmuştur. Söz konusu aynı yılda özel sektörde dönem kar ve zarar toplamındaki %13,3'lük artışa karşılık, üretim faaliyetinden elde edilen karda ise yaklaşık olarak %11,2 oranında bir azalma gerçekleşmiştir.

Özel Kuruluşlarda Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (TL)

	Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (1)	Değişim (%)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.) (2)	Değişim (%)	1/2 (%)
1996	195.948.193	103,7	370.418.929	79,1	52,9
1997	407.054.079	107,7	771.761.381	108,3	52,7
1998	699.577.134	71,9	797.402.394	3,3	87,7
1999	1.577.329.277	125,5	720.405.946	-9,7	219,0
2000	1.760.163.086	11,6	1.538.333.855	113,5	114,4
2001	4.645.687.973	165,4	718.029.004	-53,3	647,0
2002	4.833.432.876	4,0	4.269.008.132	494,5	113,2
2003	5.016.304.190	3,8	6.985.609.668	63,6	71,8
2004	3.557.069.000	-29,1	9.087.928.518	30,1	39,1
2005	3.048.142.484	-14,3	8.236.526.584	-9,4	37,0
2006	3.380.665.053	10,9	12.855.752.414	56,1	26,3
2007	6.124.524.780	81,2	17.223.034.088	34,0	35,6
2008	3.793.360.109	-38,1	10.317.558.781	-40,1	36,8
2009	5.686.581.323	50,1	12.852.111.028	24,6	44,2
2010	5.980.685.439	5,2	17.453.114.853	35,8	34,3
2011	4.277.422.708	-28,5	18.828.305.331	7,9	22,7
2012	8.380.646.242	95,9	21.325.269.558	13,3	39,3

İstihdam, Brüt Katma Değer Dağılımı ve Nispi Hasıla Oranları

İSO 500 çalışması kapsamında imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşların iki basamaklı alt sektörler itibarıyla istihdam ve üretici fiyatlarıyla brüt katma değer dağılımı ile nispi hasıla oranları hesaplanmaktadır. Nispi hasıla oranı, İSO 500'de imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlarda alt sektörler itibarıyla kişi başına yaratılan brüt katma değerin, imalat sanayinde kişi başına brüt yaratılan katma değere oranlanması yolu ile bulunmaktadır. Nispi hasıla oranları, alt sektörlerin katma değer verimliliklerini ortaya koymaktadır.

2012 yılında İSO 500'de imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlarda ücretle çalışanlar sayısı açısından en büyük pay %21,7 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayine aittir. 2011 yılında da %20,1'lik payla ilk sırada yer alan bu sektör, 2012 yılında payını bir miktar artırarak ilk sıradaki konumunu korumuştur. 2012 yılında istihdam dağılımında ikinci sırada %16,1 ile Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi, üçüncü sırada %15 payla Taşıt Araçları Sanayi yer almaktadır. Bu sektörlerden Taşıt Araçları Sanayi 2011 yılında %17,4 ile ikinci sırada yer alırken, Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi %15 ile üçüncü sırada yer almıştır. Yani 2012 yılında bu iki sektör yer değiştirmiştir.

30 yıl önceye, 1982 yılına bakıldığında, 2012 yılında istihdam dağılımında ilk sırada yer alan Gıda, İçki ve Tütün Sanayi'nin 1982 yılında istihdam dağılımında %19,7'lik payla ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Bu durum, aradan geçen 30 yılda imalat sanayi sektöründe istihdam dağılımında önemli bir değişim olmadığını ortaya koymaktadır.

2012 yılında İSO 500'de imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren sanayi kuruluşlarında üretici fiyatlarıyla yaratılan katma değerde %37,6'lık payla Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik Sanayi ilk sırada yer almaktadır. Bu sektör 2011 yılında da %42'lik payla ilk sırada yer almıştır. 30 yıl önceye bakıldığında da bu sektörün %26'lık payla ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

2012 yılında katma değer dağılımında Gıda, İçki ve Tütün Sanayi %29,3'lük payla ikinci sırada yer almaktadır. 2011'de de bu sektör %24,3'lük payla ikinci sıradadır. 1982'de ise Gıda, İçki ve Tütün Sanayi katma değerde %14'lük payla dördüncü sırada yer almaktadır.

2012 yılında yaratılan katma değerde üçüncü sırada %8,7'lik oranla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi bulunmaktadır. Bu sektör 30 yıl önce %12'lik pay ile dördüncü sırada yer almıştır. Görüldüğü gibi İSO 500 Türkiye imalat sanayi sektöründe çok önemli bir ağırlığa sahip olmasına karşın, son 30 yıllık dönemde olumlu bir yapısal değişiklik söz konusu değildir.

Alt sektörler itibarıyla nispi hasıla oranlarına bakıldığında, her zaman olduğu gibi 2012 yılında da 320,2 ile Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi en önde yer almaktadır. Bu sektörü 135,3 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayi takip etmektedir. Bu sektör 2011 yılında da aynı sıradadır. 2012'de üçüncü sırada 76,5'lik nispi hasıla oranı ile Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi bulunmaktadır. En küçük orana sahip sektör 19,1 ile Diğer İmalat Sanayidir.

İmalat Sanayinde İstihdam ve Katma Değerin Dağılımı ve Nispi Hasıla Oranları

	1982			2001			2011			2012		
	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	19,7	14,0	70,9	24,7	22,4	90,6	20,1	24,3	120,6	21,7	29,3	135,3
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	26,3	15,7	59,8	27,7	10,1	36,3	13,9	3,3	23,5	14,9	3,2	21,7
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	0,5	0,6	108,6	1,6	0,7	41,4	2,4	1,1	45,6	2,3	1,4	60,0
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	3,8	2,7	72,9	2,9	0,1	4,9	1,7	0,8	50,1	1,8	1,3	76,5
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	11,7	26,0	221,9	11,6	47,2	406,6	12,5	42,0	336,1	11,7	37,6	320,2
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	6,8	7,7	113,0	4,6	4,5	96,5	5,2	3,8	72,7	5,4	3,9	73,2
Ana Metal Sanayi	14,1	14,6	103,7	8,4	3,8	45,8	11,5	8,1	70,7	10,9	6,9	63,2
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	12,7	12,0	94,4	10,0	7,2	71,8	15,0	7,6	50,7	16,1	8,7	53,7
Taşıt Araçları Sanayi	4,2	6,3	151,1	8,3	4,0	48,4	17,4	8,9	51,2	15,0	7,6	51,0
Diğer İmalat Sanayi	0,3	0,5	165,5	0,2	0,1	43,8	0,3	0,0	18,6	0,3	0,1	19,1
İmalat Sanayi	**100,0**	**100,0**	**-**	**100,0**	**100,0**	**-**	**100,0**	**100,0**	**-**	**100,0**	**100,0**	**-**

Not: Nispi hasıla oranı, alt sektörlerde kişi başına düşen katma değerin, imalat sanayinde kişi başına düşen katma değere oranını ifade etmektedir.

İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı)

İşgücü verimliliği, İSO 500 kapsamındaki özel sanayi kuruluşlarında yaratılan net katma değerin çalışan kişi sayısına oranlaması ile elde edilen kişi başına düşen net katma değer olarak ifade edilmektedir. Çalışma kapsamında işgücü verimliliği üç basamaklı sektörler itibarıyla (ISIC Rev.2) hesaplamakta ve tablolar halinde verilmektedir. Aşağıdaki tabloların ilkinde cari fiyatlarla üç basamaklı sektörler itibarıyla kişi başına düşen net katma değer büyüklükleri verilirken, ikinci tabloda 2012 yılında sektörler itibarıyla kişi başına düşen net katma değerlerin 2003 yılı fiyatları hesaplanmış sabit fiyatlı tutarları verilmiştir.

Üçüncü tabloda ise işgücü verimliliğinin 2003 yılı fiyatlarına göre endeks sayıları hesaplanmıştır. Tablodan da görülebileceği gibi imalat sanayi toplamında 2007'de 2003 bazlı endeks sayısı 136 iken, bu değer 2008'de 116,9'a gerilemiştir. 2009 ve 2010'da önce 125,9'a, daha sonra da 130'a çıkan endeks sayısı, takip eden iki yılda da azalmış ve 2012'de 117,2 ile oldukça düşük bir seviyeye gerilemiştir. Dördüncü tabloda verilen sabit fiyatlarla işgücü verimliliğindeki değişim oranlarına göre; imalat sanayinde verimliliğin 2011'de %1 oranında azaldığı, 2012'de de düşüşün %8,9 ile şiddetlenerek devam ettiği görülmektedir.

Üç basamaklı alt sektörler itibarıyla nispi hasıla oranları incelendiğinde 2012 yılında en yüksek oranın tıpkı 2011 yılında olduğu gibi 1.033,9 ile yine Tütün İşleme Sanayi'ne ait olduğu görülmektedir. İkinci sırada 264,4'lük oranla İçki Sanayi yer alırken, üçüncü sırada da 225,2'lik oranla Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malzemeler Sanayi yer almıştır. Nispi hasıla oranının 100'ün üstünde olduğu alt sektörler, katma değer verimliliği yüksek olan sektörler olarak değerlendirilmektedir. İmalat sanayi sektöründe nispi hasıla oranları yüksek olan bu sektörlerde yatırımlara öncelik verilmesi daha uygun olacaktır.

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı) (Cari Fiyatlarla) (TL)

	Sektörler	2003	2007	2008	2009	2010	2011	2012
311	Gıda Maddeleri Sanayi	25.135	53.627	45.498	68.295	56.010	60.853	54.397
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	-3.641	43.491	32.909	54.094	48.111	36.290	-
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	77.981	141.624	129.297	170.276	166.057	93.412	210.367
314	Tütün İşleme Sanayi	67.458	228.182	184.942	209.721	407.565	558.933	594.094
321	Dokuma Sanayi	11.467	19.894	16.963	26.248	31.838	40.939	33.361
322	Giyim Eşya Sanayi	9.224	17.152	22.089	23.792	26.714	31.894	34.694
324	Ayakkabı Sanayi	15.437	13.998	-	18.526	-	17.549	25.555
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	38.974	103.087	27.510	65.167	90.206	64.591	110.636
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	15.207	29.962	32.286	55.513	55.094	61.523	61.961
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	28.947	65.004	42.427	48.579	62.239	75.481	97.311
342	Basım Sanayi	33.542	65.114	35.281	94.244	105.784	46.447	144.408
351	Ana Kimya Sanayi	51.572	93.408	93.707	64.607	116.055	166.117	127.851
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	41.019	82.040	89.914	96.204	109.711	81.367	123.895
353	Petrol Ürünleri Sanayi	96.335	304.854	175.330	420.956	317.941	479.391	259.506
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	109.464	233.669	175.258	221.343	173.197	190.429	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	66.643	79.138	86.636	91.382	85.083	110.357	102.252
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	12.298	49.169	54.027	83.502	69.893	78.479	64.604
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	33.528	22.639	12.720	19.391	31.469	16.884	42.347
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	58.965	77.201	61.068	66.196	106.912	138.330	100.765
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	52.766	163.560	107.545	106.339	121.031	144.835	149.035
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	41.668	76.877	95.531	-556	44.692	64.773	43.801
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	30.279	56.911	53.347	56.244	60.079	98.204	88.717
381	Metal Eşya Sanayi	44.575	33.744	42.959	54.963	45.410	47.957	82.405
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	53.010	58.343	48.765	67.324	71.898	73.177	92.859
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	44.682	56.149	82.212	108.327	79.693	101.477	78.581
384	Taşıt Araçları Sanayi	47.827	64.574	57.678	56.917	76.507	85.528	78.011
385	Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malz. Sanayi	-	-	-	-	-	-	106.608
390	Diğer İmalat Sanayi	2.279	-4.938	29.517	36.965	7.851	33.345	33.724
3	**İmalat Sanayi**	**32.922**	**62.892**	**60.408**	**64.662**	**70.937**	**79.561**	**75.796**

Not: Tüpraş'ın 2005 yılında özelleştirilmesi nedeniyle Petrol Ürünleri Sanayi'nde 2003 ve 2004 yılları rakamlarını bulabilmek için Tüpraş bu yıllarda özel sektör kuruluşu olarak kabul edilmiştir.

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı) (2003 Yılı Fiyatlarıyla) (TL)								
	Sektörler	**2003**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
311	Gıda Maddeleri Sanayi	25.135	39.600	29.583	42.090	31.947	31.844	26.168
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	-3.641	32.115	21.397	33.338	27.442	18.990	-
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	77.981	104.581	84.069	104.940	94.717	48.882	101.196
314	Tütün İşleme Sanayi	67.458	180.884	147.482	152.591	310.454	423.638	395.694
321	Dokuma Sanayi	11.467	16.004	12.978	18.717	20.728	21.687	17.940
322	Giyim Eşya Sanayi	9.224	14.648	18.454	19.186	21.603	24.149	25.551
324	Ayakkabı Sanayi	15.437	10.831	-	13.399	-	10.849	14.725
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	38.974	77.229	19.849	46.097	64.149	42.141	64.148
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	15.207	21.242	22.099	37.883	38.730	39.034	36.353
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	28.947	53.691	35.415	39.029	46.048	50.494	62.867
342	Basım Sanayi	33.542	45.970	22.703	54.637	59.339	25.593	76.784
351	Ana Kimya Sanayi	51.572	79.557	71.260	50.545	89.604	114.719	85.416
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	41.019	69.875	68.375	75.265	84.706	56.191	82.773
353	Petrol Ürünleri Sanayi	96.335	149.982	63.571	185.003	114.076	121.643	59.083
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	109.464	114.960	63.545	97.276	62.142	48.320	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	66.643	57.964	59.503	60.060	55.198	62.913	55.161
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	12.298	36.014	37.107	54.881	45.344	44.740	34.851
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	33.528	14.133	7.545	11.112	17.432	8.749	21.006
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	58.965	48.196	36.221	37.935	59.224	71.682	49.982
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	52.766	102.109	63.787	60.939	67.046	75.053	73.926
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	41.668	41.917	41.553	-303	20.669	23.132	15.718
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	30.279	31.031	23.204	30.696	27.785	35.071	31.836
381	Metal Eşya Sanayi	44.575	22.108	24.548	30.258	25.084	24.349	40.706
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	53.010	44.755	34.221	45.603	49.384	47.106	58.109
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	44.682	46.306	65.612	84.591	63.023	72.625	52.757
384	Taşıt Araçları Sanayi	47.827	57.724	52.482	49.510	65.246	67.977	58.170
385	Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malz. San.	-	-	-	-	-	-	86.190
390	Diğer İmalat Sanayi	2.279	-3.515	18.801	23.687	4.745	17.788	16.636
3	**İmalat Sanayi**	**32.922**	**44.764**	**38.477**	**41.434**	**42.800**	**42.368**	**38.273**

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı) (2003 = 100)								
	Sektörler	**2003**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
311	Gıda Maddeleri Sanayi	100,0	157,6	117,7	167,5	127,1	126,7	104,1
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	100,0	-882,0	-587,6	-915,5	-753,6	-521,5	-
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	100,0	134,1	107,8	134,6	121,5	62,7	129,8
314	Tütün İşleme Sanayi	100,0	268,1	218,6	226,2	460,2	628,0	586,6
321	Dokuma Sanayi	100,0	139,6	113,2	163,2	180,8	189,1	156,4
322	Giyim Eşya Sanayi	100,0	158,8	200,1	208,0	234,2	261,8	277,0
324	Ayakkabı Sanayi	100,0	70,2	-	86,8	-	70,3	95,4
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	100,0	198,2	50,9	118,3	164,6	108,1	164,6
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	100,0	139,7	145,3	249,1	254,7	256,7	239,1
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	100,0	185,5	122,3	134,8	159,1	174,4	217,2
342	Basım Sanayi	100,0	137,1	67,7	162,9	176,9	76,3	228,9
351	Ana Kimya Sanayi	100,0	154,3	138,2	98,0	173,8	222,4	165,6
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	100,0	170,3	166,7	183,5	206,5	137,0	201,8
353	Petrol Ürünleri Sanayi	100,0	155,7	66,0	192,0	118,4	126,3	61,3
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	100,0	105,0	58,1	88,9	56,8	44,1	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	100,0	87,0	89,3	90,1	82,8	94,4	82,8
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	100,0	292,8	301,7	446,3	368,7	363,8	283,4
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	100,0	42,2	22,5	33,1	52,0	26,1	62,7
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	100,0	81,7	61,4	64,3	100,4	121,6	84,8
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	100,0	193,5	120,9	115,5	127,1	142,2	140,1
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	100,0	100,6	99,7	-0,7	49,6	55,5	37,7
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	100,0	102,5	76,6	101,4	91,8	115,8	105,1
381	Metal Eşya Sanayi	100,0	49,6	55,1	67,9	56,3	54,6	91,3
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	100,0	84,4	64,6	86,0	93,2	88,9	109,6
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	100,0	103,6	146,8	189,3	141,1	162,5	118,1
384	Taşıt Araçları Sanayi	100,0	120,7	109,7	103,5	136,4	142,1	121,6
390	Diğer İmalat Sanayi	100,0	-154,3	825,1	1,039,5	208,2	780,6	730,1
3	**İmalat Sanayi**	**100,0**	**136,0**	**116,9**	**125,9**	**130,0**	**128,7**	**117,2**

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Yıllık Değişim)								
Sektörler		**2004**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
311	Gıda Maddeleri Sanayi	-7,2	26,0	-25,3	42,3	-24,1	-0,3	-17,8
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	-566,5	31,5	-33,4	55,8	-17,7	-30,8	-
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	26,2	26,5	-19,6	24,8	-9,7	-48,4	107,0
314	Tütün İşleme Sanayi	74,7	-10,8	-18,5	3,5	103,5	36,5	-6,6
321	Dokuma Sanayi	26,6	9,7	-18,9	44,2	10,7	4,6	-17,3
322	Giyim Eşya Sanayi	14,2	22,4	26,0	4,0	12,6	11,8	5,8
324	Ayakkabı Sanayi	-	-	-	-	-	-	35,7
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	18,9	238,4	-74,3	132,2	39,2	-34,3	52,2
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	2,4	6,3	4,0	71,4	2,2	0,8	-6,9
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	24,4	15,6	-34,0	10,2	18,0	9,7	24,5
342	Basım Sanayi	66,2	-25,1	-50,6	140,7	8,6	-56,9	200,0
351	Ana Kimya Sanayi	26,4	-14,1	-10,4	-29,1	77,3	28,0	-25,5
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	0,6	17,9	-2,1	10,1	12,5	-33,7	47,3
353	Petrol Ürünleri Sanayi	55,7	35,9	-57,6	191,0	-38,3	6,6	-51,4
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	-30,3	22,4	-44,7	53,1	-36,1	-22,2	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	10,3	-9,0	2,7	0,9	-8,1	14,0	-12,3
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	102,7	2,6	3,0	47,9	-17,4	-1,3	-22,1
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	-35,7	-30,3	-46,6	47,3	56,9	-49,8	140,1
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	-7,6	11,4	-24,8	4,7	56,1	21,0	-30,3
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	71,6	-5,2	-37,5	-4,5	10,0	11,9	-1,5
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	47,0	-13,2	-0,9	-100,7	-6.914,5	11,9	-32,1
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	28,6	-36,7	-25,2	32,3	-9,5	26,2	-9,2
381	Metal Eşya Sanayi	7,7	-33,0	11,0	23,3	-17,1	-2,9	67,2
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	10,7	-27,5	-23,5	33,3	8,3	-4,6	23,4
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	22,1	4,3	41,7	28,9	-25,5	15,2	-27,4
384	Taşıt Araçları Sanayi	26,3	16,4	-9,1	-5,7	31,8	4,2	-14,4
390	Diğer İmalat Sanayi	596,1	-125,6	-634,9	26,0	-80,0	274,9	-6,5
3	**İmalat Sanayi**	**26,6**	**3,9**	**-14,0**	**7,7**	**3,3**	**-1,0**	**-8,9**

Özel İmalat Sanayinde Sektörel Nispi Hasıla Oranları								
	Sektörler	**2003**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
311	Gıda Maddeleri Sanayi	76,3	88,5	76,9	101,6	74,6	75,2	68,4
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	-11,1	71,7	55,6	80,5	64,1	44,8	-
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	236,9	233,6	218,5	253,3	221,3	115,4	264,4
314	Tütün İşleme Sanayi	204,9	404,1	383,3	368,3	725,4	999,9	1.033,9
321	Dokuma Sanayi	34,8	35,8	33,7	45,2	48,4	51,2	46,9
322	Giyim Eşya Sanayi	28,0	32,7	48,0	46,3	50,5	57,0	66,8
324	Ayakkabı Sanayi	46,9	24,2	-	32,3	-	25,6	38,5
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	118,4	172,5	51,6	111,3	149,9	99,5	167,6
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	46,2	47,5	57,4	91,4	90,5	92,1	95,0
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	87,9	119,9	92,0	94,2	107,6	119,2	164,3
342	Basım Sanayi	101,9	102,7	59,0	131,9	138,6	60,4	200,6
351	Ana Kimya Sanayi	156,6	177,7	185,2	122,0	209,4	270,8	223,2
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	124,6	156,1	177,7	181,6	197,9	132,6	216,3
353	Petrol Ürünleri Sanayi	292,6	335,1	165,2	446,5	266,5	287,1	154,4
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	332,5	256,8	165,2	234,8	145,2	114,0	-
355	Lastik Ürünleri Sanayi	202,4	129,5	154,6	145,0	129,0	148,5	144,1
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	37,4	80,5	96,4	132,5	105,9	105,6	91,1
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	101,8	31,6	19,6	26,8	40,7	20,7	54,9
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	179,1	107,7	94,1	91,6	138,4	169,2	130,6
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	160,3	228,1	165,8	147,1	156,6	177,1	193,2
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	126,6	93,6	108,0	-0,7	48,3	54,6	41,1
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	92,0	69,3	60,3	74,1	64,9	82,8	83,2
381	Metal Eşya Sanayi	135,4	49,4	63,8	73,0	58,6	57,5	106,4
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	161,0	100,0	88,9	110,1	115,4	111,2	151,8
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	135,7	103,4	170,5	204,2	147,3	171,4	137,8
384	Taşıt Araçları Sanayi	145,3	129,0	136,4	119,5	152,4	160,4	152,0
385	Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malz. Sanayi	-	-	-	-	-	-	225,2
390	Diğer İmalat Sanayi	6,9	-7,9	48,9	57,2	11,1	42,0	43,5

Not: Nispi hasıla oranı, alt sektörlerde kişi başına düşen net katma değerin, imalat sanayinde kişi başına düşen net katma değere oranını ifade etmektedir.

HASÇELİK

“HASMİL HASİTHAL HASBORU HASOTOMAT HASPARLAK”

“OHSAS 18001 İş Sağlığı Güvenliği Yönetim Sistemi”

Vasıflı Çelik 200.000
Parlak Çelik 250.000
Ton/Yıl

5 Kıtada 65 Ülkeye İhracat

7.916 Müşteri

124.000 m² hizmet alanı
14.500 adet ürün çeşidi
Ø 5 - 1.000 mm arası vasıflı çelik tedariği

En fazla ülkeye ihracat yapan orta ölçekli ihracatçılar arasında 3. lük ödülü

2012 yılı rakamlarıyla ilk 1000 ihracatçı arasında, 519. İhracatçı...

2012 TÜRKİYE'NİN İLK 1000 İHRACATÇI FİRMASI
AMONG TOP 1000 EXPORTERS OF TURKEY

- Kabuk soyma
- Soğuk çekme
- Taşlama
- Sıcak hadde
- %100 çatlak kontrollü üretim
- Tam kontinü üretim hattı
- Siparişe uygun hammadde seçimi
- Döküm bazında üretim
- Barkod bazında takip

Sürdürülebilir Kalite & Yenilikçi Üretim Teknolojileri

www.hascelik.com
T 444 4140 F 444 5140

Basınçlı kaplar denilince...! *All about pressure vessels...!*

- KREYOJENİK SABİT DEPOLAMA TANKLARI
- *CRYOGENIC STATIONARY STORAGE VESSELS*
- TÜP DOLUMU İÇİN TERMOSİFONLU TANKLAR
- *THERMOSYPHON VESSELS FOR CYLINDER FILLING*
- KREYOJENİK TANKER VE SEMİ-TREYLER
- *CRYOGENIC RIGID TANKS AND SEMI-TRAILERS*
- KARBONDİOKSİT VE AZOT PROTOKSİT İÇİN KREYOJENİK DEPOLAMA TANKLARI
- *CRYOGENIC STORAGE VESSELS FOR CARBON DIOXIDE AND NITROUS OXIDE*
- POLİÜRETAN İZOLELİ KARBONDİOKSİT VE NARKOZ TANKLARI
- *CARBON DIOXIDE AND NITROUS OXIDE TANKS WITH POLYURETHANE INSULATION*
- ATMOSFERİK BUHARLAŞTIRICILAR
- *ATMOSPHERIC EVAPORATORS*
- TÜP DOLUM BUHARLAŞTIRICILARI
- *CYLINDER FILLING EVAPORATORS*
- VAKUM İZOLELİ VE POLİÜRETAN İZOLELİ BORU HATLARI
- *VACUUM INSULATED AND POLYURETHANE INSULATED PIPE LINES*
- İLGİLİ BAKIM, SERVİS VE TAMİRAT İŞLERİ
- *RELATED SERVICES FOR MAINTENANCE AND REPAIREMENT*

KARBONSAN®
BASINÇLI KAPLAR SAN. ve TİC. A.Ş.

Tel : +90.224.573 16 35
Fax: +90.224.573 16 40
Ilıpınar Mevkii No: 34, 16800
Orhangazi, Bursa/Turkey
www.karbonsan.com.tr

Aytemiz

Optimum

Performans ve Tasarruf Yakıtları

Petrol Sektöründe

50 yıl

1963-2013

Aytemiz®
Akaryakıt Dağıtım A.Ş.

www.aytemiz.com.tr 444 2 AYT 298

netreklamcilik.com

İSO 500 Değerlendirme Sonuçları

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından bu yıl 45.'si hazırlanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasının 2012 yılı sonuçları, İSO Dergisi'nin Ağustos 2013 özel sayısı ile kamuoyuna açıklanmıştır. Bu yıl 61. kuruluş yılını idrak eden İSO, son 45 yıldır Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları çalışmasını hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır.

Önce 100, daha sonra 300 ve 1980 yılından bu yana da 500 büyük sanayi kuruluşu kapsamında hazırlanan çalışma, ülkemizdeki mali veri açığına olan katkısı ile gerek yurtiçi ve gerekse de yurt dışında geniş bir kesim tarafından yoğun bir ilgi ile takip edilmektedir.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması 45 yıldır sanayi sektörü kapsamında ve üretimden satışlar kriterine göre hazırlanmakta olup, büyüklük kriteri kuruluşların sınai faaliyetleridir. Bir başka ifade ile çalışmada yer alan sanayi kuruluşları toplam cirolarına göre değil, sınai faaliyetlerine göre sıralanmaktadır. Sanayi faaliyet başlığı altında ise madencilik ve taş ocakçılığı, imalat sanayi ve enerji sektörleri yer almaktadır.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasının temel amacı, Türkiye'de sanayi faaliyet kolunda yer alan kuruluşlar arasındaki en büyük kuruluşları tespit edebilmektir. Bu nedenle de Türkiye'de yerleşik ve sanayi faaliyet kolundaki özel ve kamu kuruluşları kapsama alınmaktadır.

Söz konusu sıralamaların yanı sıra çalışma kapsamında elde edilen büyüklükler İSO 500, İSO 500 Özel Kuruluşlar, İSO 500 Kamu Kuruluşları ve İSO 500 İSO üyesi kuruluşlar için de kümülatif olarak yayımlanmaktadır. Tüm bu bilgiler, 12 ana alt sektör başlığı ile kamu, özel sektör ve kar edenler, zarar edenler ayrımında da kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Çalışma kapsamında finansal oranlar, kaynak yapısı, karlılık oranları, ekonomik karlılık, varlık devir hızları, net katma değerinin faktör gelirleri (fonksiyonel) dağılımı, üretim faaliyeti dışı gelirler, istihdam ve brüt katma değer dağılımı ile işgücü verimliliği konularında çeşitli değerlendirmelere de yer verilmektedir.

Bir zaman serisi çalışması niteliğinde olan İSO 500 çalışmasında, geçmiş yıllar ile kıyaslamayı devam ettirebilmek ve seriyi koparmamak için Birleşmiş Milletler Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC, Seri M. No:4, Rev.2) kullanılmaktadır. 2012'de TOBB'un uygulamaya başladığı NACE kodu çalışmasına paralel olarak, çalışmamız kapsamında yer alan sanayi kuruluşlarının NACE kodları da firmalardan veya bağlı oldukları odalardan temin edilerek çalışmamıza dahil edilmiştir. Böylece değerlendirmelerde ISIC ile NACE uyumunun sağlanmasına gayret edilmiştir.

Kuruluşlara ait bilgilerin açıklandığı ana tabloda, kuruluşların üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıra numaralarının yanı sıra bir önceki yıl İSO 500 sıralamasındaki sıraları da yer almaktadır. Bir önceki yıla ait sıra numarası olmayan sanayi kuruluşları bir önceki yıl sıralamaya girememiş olan bir kuruluş olabileceği gibi, bir önceki yıl bilgilerinin açıklanmasını istemeyen bir kuruluş ya da İkinci 500'den Birinci 500'e yükselmiş bir kuruluş da olabilmektedir.

İSO 500 çalışmasında kuruluşlara ait sıralama ve diğer bilgilerin verildiği ana tabloda üretimden satışlar sıralamasından sonra özel sektör kuruluşlarının bağlı oldukları oda bilgileri yer almaktadır. Kamu kuruluşlarında ise oda bilgisi yerine "kamu" ifadesi kullanılmaktadır.

Üretimden Satışlara Göre En Büyükler

Bu yıl 45. yılını tamamlayan İSO 500 çalışmasında üretimden satışlara göre 2005 yılına kadar kamu, bu yıldan itibaren de bir özel sektör kuruluşu olan "TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.", ilk sıradaki yerini 2012 yılında da korumuştur. 2012 yılında da üretimden satış tutarı olarak her yıl olduğu gibi TÜPRAŞ ile onu takip eden kuruluş arasında yine çok büyük bir fark bulunmaktadır. 2012 yılında TÜPRAŞ'ın İSO 500 toplam üretimden satışları içindeki payı 2011 yılındaki %8,5 değerinden %11,6'ya yükselmiştir.

2012 yılında İSO 500'ün ilk üç sırası değişmemiş; TÜPRAŞ'ın ardından ikinci ve üçüncü sırada yer alan kuruluşlar 2011 yılında da olduğu gibi yine "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş." ve "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş." olmuştur. 2012 yılında ilk üç sırayı alan, üç özel sektör kuruluşunun İSO 500 üretimden satışlarının %15,8'ini aldığı görülmektedir.

Yaratılan Katma Değerde En Büyükler

2010 ve 2011 yıllarında olduğu gibi 2012 yılında da üretimden satışların yanı sıra, üretici fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde de ilk sırayı yine "TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş." almıştır. 2012 yılında İSO 500'de üretici fiyatları ile yaratılan toplam brüt katma değerin %18,1'i bu kuruluş tarafından yaratılmış olup, oranın bu kadar yüksek olması bu kuruluşun ödediği dolaylı vergilerin çok yüksek boyutta olmasından kaynaklanmaktadır. 2012 yılında cari fiyatlarla Türkiye GSYH'nın %1,5'i "TÜPRAŞ" tarafından yaratılmış bulunmaktadır.

2012 yılında İSO 500'de üretici fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ikinci sırada bulunan sanayi kuruluşu bu bilgisinin açıklanmasını istememiştir. Brüt katma değer içinde bir faktör gelirinin açıklanması istenmediğinden, katma değer toplamı da

açıklanmamıştır. Üçüncü sırada yer alan kuruluş ise "JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş." olmuştur. 2012 yılı İSO 500 çalışmasında katma değerde ilk üç sırada yer alan kuruluşların tamamı özel sektör kuruluşlarıdır.

En Fazla Kar Eden Kuruluşlar

2012 yılında İSO 500 içinde en yüksek tutarda kar eden sanayi kuruluşu tıpkı 2011 yılında olduğu gibi yine "Türkiye Petrolleri A.O."dır. Bu kuruluşu ikinci sırada "TÜPRAŞ" takip ederken, üçüncü sırada yer alan kuruluş ise bir kamu kuruluşu olan "Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu" olmuştur.

İhracatta En Büyükler

Son yıllarda olduğu gibi, 2012 yılında da ihracat yapan kuruluşlar sıralamasındaki ilk on kuruluşun tamamı özel sektör kuruluşlarından oluşmuştur. İhracattaki ilk üç sıralaması 2011 yılına göre bozulmamıştır. 2012 yılında, 2011 yılına benzer olarak üretimden satışlar ve brüt katma değerde olduğu gibi, ihracatta da ilk sırayı yine "TÜPRAŞ" almıştır. 2012 yılında ikinci sırada "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş."yer alırken, üçüncü sırada ise "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş." bulunmaktadır.

Ekonomik Büyüklükler

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana geçen 89 yıllık sürede, GSYH sabit fiyatlarla yılda ortalama %4,7 oranında büyümüştür. Bu sürecin ilk 59 yılında ekonomi tarım sektörü ağırlıklı iken, 1982 yılı ile birlikte sanayi sektörü ekonominin ana sektörü haline gelmiştir. 89 yıllık bu süreçte, ekonominin ana sektörlerinden tarım sektörü yılda ortalama %2,9 oranında büyürken, hizmetler sektörü %5,1 ve sanayi sektörü de %6,3 oranında büyümüştür. Verilerden de görülebileceği üzere sanayi sektörü sabit fiyatlarla en yüksek yıllık ortalama büyüme oranına ulaşırken, son elli yılda da, özellikle planlı dönemlerin başlaması ile büyümenin lokomotif sektörü olmuştur.

Sanayi sektöründe ekonomiye katkı açısından yaşanan bu olumlu gelişmeye karşılık, güncellenen son milli gelir serisine göre sektörün cari fiyatlarla GSYH içindeki ağırlığı giderek azalmıştır. Sanayi sektörünün GSYH içindeki payı 1998 yılında %26,8 iken, bu pay takip eden yıllarda giderek küçülmüş; 2009 yılında %19,1'e seviyelerine düşerek en düşük değerini almış, 2012 yılında ise %19,3 olarak gerçekleşmiştir.

Sanayi sektörü kapsamındaki imalat sanayinin payındaki düşüş ise daha şiddetli olmuştur. 1998 yılında GSYH içinde imalat sanayi sektörünün payı %23,9 gibi olumlu bir seviyede iken, 2009'da %15,2 ile dip yapmış ve 2012 yılında da çok fazla değişmeyerek %15,6 olarak gerçekleşmiştir. 1998 yılından beri son 14 yılda cari fiyatlarla imalat sanayi sektörü katma değerinin payında %34,7 oranında bir kayıp gerçekleşmiştir.

Ekonomide, özellikle de sanayileşmede alınması gereken oldukça önemli bir mesafe varken, sektördeki bu olumsuz gelişme dikkat çekicidir. Sektördeki bu olumsuz gelişmenin genel ekonomi üzerinde iç tasarruf oranının %20'lerin üzerindeki seviyelerinden 2012 yılında %14,2 oranına gerilemesi şeklinde bir olumsuz yansıması olmuştur.

Son hazırlanan 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı'na göre de sanayi sektörünün cari fiyatlarla GSYH içindeki payının 2014-2018 döneminde ortalama olarak %19,9 seviyelerinde olacağı öngörülmüştür.

İSO 500 kuruluşları tarafından yaratılan üretici fiyatları ile brüt katma değerin, Türkiye GSYH içindeki payı 2007'de %9,3 iken, 2008 yılındaki krizle birlikte %8,4'e gerilemiştir. 2009 yılında küçük bir artışla %8,6'ya yükselen pay, 2010 yılında ekonomide büyümeye geçilmesi ile birlikte %9,3'e yükselmiştir.

Takip eden 2011 ve 2012 yıllarında ise İSO 500 kapsamındaki kuruluşlarının yaratmış olduğu üretici fiyatlarla brüt katma değerin, Türkiye GSYH'sı içindeki payı önce %9'a, daha sonra da %8,4'e gerilemiştir.

İSO 500 kuruluşları tarafından yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değerin, Türkiye sanayi sektörü içindeki payı ise 2012 yılında %22,8 gibi yüksek bir seviyededir. İSO 500'deki imalat sanayi faaliyet kolundaki kuruluşların yarattıkları temel fiyatlarla katma değerin, cari fiyatlarla Türkiye imalat sanayi katma değeri içindeki payı da %24'tür.

2012 yılında İSO 500'de yaratılan üretici fiyatlarla brüt katma değerin içinde ödedikleri dahilde alınan KDV ve ÖTV'nin payı 2011 yılına göre 0,9 puan azalarak %48,6'dan %47,7'ye gerilemiştir. Aynı şekilde 2012 yılında İSO 500 kuruluşları tarafından ödenen dahilde alınan KDV ve ÖTV toplamının, merkezi hükümet bütçe gelirleri altında yer alan dahilde alınan KDV ve ÖTV toplamı içindeki payı da 2011 yılına göre 5 puan azalarak %59,9'dan %54,9'a gerilemiştir. Görüldüğü gibi İSO 500 kapsamındaki sanayi kuruluşları, Türkiye'de dahilde alınan toplam KDV ve ÖTV tutarının %50'den fazlasının ödemektedirler.

İSO 500'de ekonomik büyüklükler kıyaslanırken, İSO 500 kapsamındaki özel büyük sanayi kuruluşlarının ağırlığının çok yüksek olması nedeni ile kıyaslamalarda ağırlıklı olarak özel kuruluş büyüklüklerine göre verilmektedir. 2012 yılı İSO 500 sonuçlarına göre 2011 yılında olduğu gibi, 500 kuruluşun 487 tanesi özel, 13 tanesi de kamu sanayi kuruluşudur.

Büyüklüklerde sabit fiyatlarla artışlar verilirken yaratılan katma değerde TÜİK'in sanayi sektörü zımni fiyat deflatörü kullanılmış, katma değer dışındaki büyüklüklerde ise TÜİK'in üretici fiyatlarının sanayi sektörü bölümü, on iki aylık sonuçlara göre yıllık ortalama değişim oranı deflatör olarak kullanılmıştır.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların üretimden satışları cari fiyatlarla %9,2 ve sabit fiyatlarla da %2,9 oranında artış gösterirken; bu oranlar özel sektör kuruluşları için sırasıyla %9,4 ve %3,1, kamu kuruluşları için ise %6,3 ve %0,2'dir. İSO 500 toplamındaki satış hasılatları cari %3,4 oranında artarken, sabit fiyatlarla %2,6 azalmıştır.

İSO 500 kuruluşlarının geneli ve özel sektör kuruluşlarının ihracatı 2012 yılında dolar bazında %0,6 ile aynı oranda artarken, kamu kuruluşlarının ihracatında %3,1 oranında bir gerileme söz konusu olmuştur.

2012 yılında dolar bazında Türkiye toplam ihracatı %13 oranında artarken, İSO 500'ün ihracatındaki artış %0,6 ile sınırlı kalmıştır. Değerlendirmelerde 2012 yılında %13'lük ihracat artışının 9 puanlık kısmının sadece kıymetli ve yarı kıymetli taşlar ihracatından kaynaklandığı göz ardı edilmemelidir.

Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında cari artış İSO 500 için %6,3 ve çalışma kapsamındaki özel kuruluşlar için ise %13,3 ile daha yüksek bir oranda gerçekleşirken, kamu kuruluşlarının dönem kar ve zarar toplamında ise %26,9 oranında bir azalma söz konusu olmuştur. Kamu kuruluşlarındaki azalış sabit fiyatlarla %31,1 seviyelerinde gerçekleşirken, İSO 500 ve özel kuruluşların dönem kar ve zarar toplamındaki artış oranları sabit fiyatlarla %0,2 ve %6,7 olmuştur.

2012 yılında İSO 500 kuruluşlarının toplam borçları 2011 yılına göre cari fiyatlarla %6,3 oranında artarken, özel sektördeki artış oranı da %5,9'dur.

İSO 500 genel ve özel kuruluşlar ayrımında özkaynaklar 2012 yılında sırasıyla %10 ve %11,2 oranlarında artış gösterirken, aktif varlık toplamları da %8 ve %8,1 oranında artmıştır.

2012 yılında İSO 500 genelinde kuruluşların ödemiş oldukları faizlerde cari fiyatlarla %1,4'lük bir artış söz konusu olurken, özellerdeki artış oranı %2,7 ile daha yüksektir.

İSO 500 genelindeki net katma değer 2012 yılında cari fiyatlarla %1,8 oranında artarken, sabit fiyatlarla %1,9 oranında azalmıştır. Özel kuruluşlarda da cari fiyatlarla artış %2,9 seviyelerinde gerçekleşirken, sabit fiyatlarla azalış oranı %0,9 olmuştur.

2012 yılında Türkiye sanayi sektörü katma değeri temel fiyatlarla %2 oranında artış gösterirken, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşların cari ve sabit fiyatlarla olmak üzere temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değer artışı ise %4,8 ve %0,9 oranındadır. Bu bulgu İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşların yaratmış olduğu katma değerin, diğer kuruluşlara göre daha az büyüme gösterdiğini işaret etmektedir.

İSO 500 özel kuruluşlarının yaratmış oldukları üretici fiyatları ile brüt katma değer tutarları 2012 yılında cari fiyatlarla %2,5 oranında artarken, sabit fiyatlarla %1,3 oranında azalmıştır.

Genel olarak Türkiye ve İSO 500 büyüme oranları arasında önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Temelde sanayi sektörü büyüme oranı 2012 yılı için çok yavaş bir artış göstermiştir. 2012 yılında iç ve dış talepte yaşanan gelişmeler, katma değerde elde edilen bu sonuçlarda oldukça etkili olmuştur.

İlk 50 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ağırlığı

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması kapsamında, kuruluşların İSO 500 ve ekonomideki ağırlıklarını görebilmek için kuruluşlar büyüklük sıralamasına göre ellilik gruplara ayrılmakta ve bu ellilik grupların bazı ekonomik büyüklükler içindeki payları hesaplanmaktadır. Bu hesaplamalar, geçmiş yıllarda olduğu gibi, 2012 yılında da ölçek ekonomisinin önemini ortaya koymaktadır.

İlk 50'de yer alan kuruluşların toplam üretimden satışlar içindeki payı 2011 yılında %49 iken, 2012 yılında %50,1'e yükselmiştir. Bu yükseliş, ilk 50 kuruluşun üretimden satışlarının, diğer 450 kuruluşun üretimden satışlarına göre daha hızlı arttığını göstermektedir.

Üretimden satışlarda ilk 50'den sonra gelen grupların payı hızla küçülürken, grupların oranlarındaki küçülmeler hız kesmektedir. Bu durum, Türkiye'de olduğu gibi, diğer ülkelerdeki benzer çalışmalarda da görülmektedir.

İlk 50 kuruluşun üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değer içindeki payı 2011 yılında %50,8 iken, 2012 yılında %54,8'e yükselmiştir. Üretimden satışlarda olduğu gibi, üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde de ilk 50 kuruluşun almış olduğu pay artış eğilimi göstermiştir. İlk 50 kuruluşun vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı 2011 yılında %51,3 iken, 2012 yılında 6,8 puan azalarak %44,5'e gerilemiştir.

İlk 50 kuruluşun ihracat içindeki payı 2011 yılında %52,2 iken, 2012 yılında 0,9 puanlık düşüşle %51,3'e gerilemiştir. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında olduğu gibi, ihracatta da ilk 50 kuruluşun payı bir önceki yıla göre küçülmüştür. Ücretle çalışanlar sayısı açısından ilk 50 kuruluşun payı 2011 yılında %29,5 iken, 2012 yılında %29,3 olmuştur.

İlk 50 kuruluş İSO 500'deki ağırlığının yanı sıra Türkiye ekonomisinde de önemli bir ağırlığa sahiptir. İlk 50 kuruluşun üretici fiyatlarıyla yarattığı brüt katma değerin Türkiye GSYH'sı içindeki payı 2011 yılında %4,6 iken, 2012 yılında da aynı seviyesini korumuştur. İhracattaki payı ise 2011 yılında %24,5 iken, 2012 yılında %21,4'e gerilemiştir.

İhracat Performansı

2001 krizi sonrasında ekonomide yaşanan olumlu gelişmelerde ihracatın katkısı oldukça yüksektir. 2002-2012 yılları arasında ihracat dolar bazında %386,6 oranında artış göstermiştir. İhracattaki bu artışa karşılık, ithalatta da aynı dönemde %417,4'lük artış yaşanmıştır.

2010 ve 2011 yıllarında hızla büyüyen ekonomide, dış talep önemli bir rol oynarken, iç talepteki artışın etkisi daha yüksek olmuştur. 2012 yılında ise uygulanan ekonomik politikalar doğrultusunda iç talepte durgunluk ve düşüş gerçekleşmiş ve GSYH büyüme oranı %2,2 olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılında elde edilen %2,2'lik büyümede, mal ve hizmet ihracatındaki artış etkili olmuştur. 2012 yılında ihracat %13 oranında artarken, 2012 yılına 16,3 milyon dolarlık kıymetli ve yarı kıymetli taşlar ihracatı damgasını vurmuştur. Kıymetli ve yarı kıymetli taşlar ihracatı, 2012 yılındaki %13'lük ihracat artışına 9,1 puan katkı sağlamıştır.

2012 yılında İSO 500'ün ihracatı %0,6 ile oldukça sınırlı bir artış göstermiştir. İhracat artışının sınırlı kalmasının en önemli nedeni, İSO 500 ihracatı içinde en yüksek paya sahip olan Taşıt Araçları Sanayi'nde görülen %12,8'lik düşüştür. 2012 yılında Türkiye ihracatında da motorlu kara taşıtları ihracatı %4,1 oranında düşüş göstermiştir.

2012 yılında İSO 500'ün ihracatına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Taşıt Araçları Sanayi'ndeki %12,8'lik düşüşe karşılık, bu sektörün İSO 500 ihracatı içinde %21,9'luk pay ile yine ilk sırada yer aldığı görülmektedir. 2011 yılında da %25,3'lük pay ile ilk sırada yer alan sektörün, toplam ihracat içindeki payında 3,4 puanlık düşüş söz konusudur.

2012 yılında ikinci sırada %20,6'lık payla Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi bulunmaktadır. Bu sektörde 2012 yılında ihracat artışı %16,4 olmuştur. Üçüncü sırada %20 pay ile Ana Metal Sanayi yer almaktadır. Bu sektörün 2012'deki ihracat artışı %1,7 olmuştur.

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar

İSO 500 kapsamında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2000'li yıllarda artış göstermesine karşın, son üç yılda azalış eğilimi göstermiştir. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2009'da 153 iken, 2010'da 148'e, 2011'de 140'a, 2012'de 138'e gerilemiştir.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki 138 yabancı sermaye paylı kuruluşun toplam üretimden satışlar içindeki payı %29,7'dir. 2011 yılında %31,3 olan bu oran, 2012 yılında 1,6 puan gerilemiştir.

Üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde yabancı sermaye paylı kuruluşların payı %42,7'dir. Bu oran, 2011'de %35,4 ile daha düşüktür. 2012 yılında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı azalırken, bu kuruluşların üretici fiyatlarıyla brüt katma değerdeki payı 7,3 puan artış göstermiştir.

Dönem kar ve zarar toplamında yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500'deki payı %31,4'tür. Bu oran 2011'de %32,8 ile daha yüksektir. Dönem kar ve zarar toplamı payında 1,4 puanlık düşüş söz konusudur.

2012 yılında yabancı sermaye paylı kuruluşlar, İSO 500'ün ihracatının %43'ünü gerçekleştirmişlerdir. 2011 yılında %45,4 olan bu oran, 2,4 puan gerilemiştir. 2012 yılında İSO 500 ihracatının, Türkiye ihracatı içindeki payı %41,8 iken, 138 yabancı sermaye paylı kuruluşun Türkiye ihracatı içindeki payı %18'dir. Görüldüğü gibi, 2012 yılında İSO 500 kapsamındaki 138 yabancı sermaye paylı kuruluş, Türkiye ihracatının beşte birini gerçekleştirmiştir.

Ücretle çalışanlar sayısı açısından da yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500 içindeki payı %31,1'dir. Bu oran 2011 yılına göre değişmemiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu İçinde İSO Üyeleri

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki İSO üyesi kuruluşların sayısı 196'sı özel, 2'si kamu kuruluşu olmak üzere 198'dir. Bir önceki yılda ise bu sayı 191'i özel ve 2'si de kamu kuruluşu olmak üzere 193 adetti.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarının sayısı 5 adet artarken, kamu kuruluşu sayısı değişmemiştir. 2007 yılından 2011 yılına kadar İSO 500 kapsamındaki İSO üyesi sayısı azalırken, 2012 yılında tekrar artışa geçilmiştir.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki İSO üyesi kuruluşların sayısı artarken, bu kuruluşların toplam üretimden satışlar içindeki payı 2011 yılına göre 1,1 puan azalarak %44,1'den %43'e gerilemiştir. Aynı durum satış hasılatı içinde geçerli olup, İSO üyesi kuruluşların payının 2 puan azalarak %45,2'den %43,2'ye gerilemiş olduğu görülmektedir.

2012 yılında Türkiye toplam ihracatının %41,8'i İSO 500 kapsamındaki sanayi kuruluşları tarafından gerçekleştirilirken; İSO üyelerinin İSO 500'ün yaptığı toplam ihracat içindeki payı %51,7'dir. 2012 yılında İSO 500 kapsamındaki 198 İSO üyesinin ihracatının toplam Türkiye ihracatı içindeki payı ise %21,6'dır.

Vergi öncesi dönem karı kategorisinde İSO üyesi 198 kuruluşun İSO 500'deki payı 2011 yılına göre 2,2 puanlık artışla %37,2'den %39,4'e yükselmiştir.

2012 yılında İSO üyesi kuruluşların İSO 500'ün kar ve zarar toplamı içindeki payı, bir önceki yıla göre 3,3 puanlık artışla %40,9'a yükselirken, 196 özel sektör İSO üyesi kuruluşun payı ise 3 puanlık artışla %41,1'e yükselmiştir.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların toplam borcunun %40,8'inin İSO üyesi 198 kuruluşa ait olduğu görülmektedir.

İSO 500 kapsamındaki kuruluşlarda ücretle çalışanlar sayısı 2011 yılına göre %3,7'lik (21.466 kişi) artışla 596.055 kişiye yükselmiştir. Bunların yaklaşık %42'si (250.218 kişi) İSO üyesi olan 198 sanayi kuruluşunda istihdam edilmekte olup, geçen yıla göre çalışan sayısı bakımından %4,9'luk (11.632 kişi) ilave bir istihdam artışı olmuştur.

Net katma değer faktör gelirlerinden olan maaş ve ücretlerde İSO üyelerinin payı geçen yıla göre 0,9 puanlık artışla %45,5'e, ödenen faizlerin payı ise 6,7 puanlık artışla %41,5'e yükselirken, milli gelir anlamında karın payı da 3,9 puanlık artışla %38,2'ye yükselmiştir. 2012 yılında İSO üyesi 198 sanayi kuruluşunun yaratmış olduğu net katma değer, İSO 500 toplamının %42,5'i kadardır.

2012 yılında İSO 500'de yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değer içinde İSO üyesi 198 kuruluşun payının 2011 yılına göre 2,2 puanlık artışla %39,5'ten %41,7'ye yükselmiş olduğu görülmektedir.

Üretici fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ise İSO üyelerinin payının 2012 yılında 2,3 puanlık azalışla %41,5'e gerilemiş olduğu anlaşılmaktadır.

Özel Sektörde İSO Üyeleri

2012 yılında İSO 500 kapsamında özel sektör sanayi kuruluşları sayısı 2011 yılına göre değişmemiş ve yine 487 olmuştur. Bu 487 özel sanayi kuruluşunun 196 tanesi (%40,2) ise İSO üyesi özel sektör kuruluşlarıdır. 2011 yılına göre İSO üyesi özel sektör sanayi kuruluşu sayısında 5 adetlik bir artış olmuştur.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlar içinde İSO üyesi özel kuruluşların payları üretimden satışlarda %45,2, satış hasılatında %45,1 ve ihracatta da %52,4'tür.

2012 yılında vergi öncesi dönem karında İSO üyesi özel kuruluşların payı %45,7 iken, dönem zararında ise bu pay %34'tür. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında ise İSO üyesi özel sanayi kuruluşları payı 2011 yılına göre 0,7 puan artarak %46,7'ye yükselmiştir.

2012 yılı İSO 500 özel kuruluşlarının toplam borçları içinde İSO üyesi özel kuruluşların payı 2011 yılına göre 1,6 puan azalarak %42,5 seviyesinde gerçekleşirken; kısa vadeli borçlardaki pay %46,9'a yükselmiş, uzun vadeli borçlardaki pay da %34,4'e gerilemiştir. İSO üyesi özel kuruluşların özkaynak içindeki payı ise %46 ile geçen yıla göre önemli bir değişiklik göstermemiştir.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki İSO üyesi özel kuruluşlarda 242.684 kişinin istihdam edildiği görülürken, bu kuruluşların İSO 500 özel kuruluşları istihdamı (528.544 kişi) içindeki payı ise %45,9 seviyelerinde olmuştur.

2012 yılında İSO üyesi özel sanayi kuruluşlarında yaratılan net katma değerin, İSO 500 özel kuruluşlarının yaratmış olduğu toplam net katma değer içindeki payı 2011 yılına göre 2,7 puanlık artışla %47,5'e yükselmiştir.

Net katma değerin kalemlerinden biri olan ödenen maaş ve ücretlerde İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özel kuruluşları içindeki payı 2012 yılında %51,3 seviyelerinde gerçekleşirken, ödenen faizlerin payı %42,3, milli gelir anlamındaki karın payı da %43,4 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

Temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ise bu pay %46,6 seviyelerinde gerçekleşirken, üretici fiyatları ile brüt katma değerdeki pay %44,4 ile daha düşüktür.

Kamu Kuruluşlarının Payı

2008 yılında İSO 500'deki kamu kuruluşu sayısı 14'e inerken, 2009 kriz yılında 15'e yükselmiştir. 2010 yılında 12'ye gerileyen kamu kuruluşu sayısı, 2011 ve 2012 yıllarında 13 olarak değişmemiştir.

2012 yılında İSO 500'deki 13 kamu kuruluşunun İSO 500'ün toplam üretimden satışları içindeki payı %5,8 iken, satış hasılatı içindeki payı %5, ihracat içindeki payı da %1,4 ile değişmemiştir. 2012 yılında İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşlarının dönem kar ve zarar toplamının İSO 500 toplamı içindeki payı da %17,2'den %11,9'a gerilemiştir.

İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşlarının toplam borçlarının İSO 500 içindeki payı 2012 yılında 2011 yılına göre 0,3 puan artarak %5,4'e yükselirken, kısa vadeli borçların payı da 0,9 puan artarak %6'ya yükselmiş; buna karşın uzun vadeli borçların payı ise 0,9 puan azalarak %4,3'e gerilemiştir.

13 kamu kuruluşunun 2012 yılında temel fiyatlarla yaratmış olduğu brüt katma değerin İSO 500 toplamı içindeki payı 2011 yılına göre 0,5 puan azalarak %11,7'ye gerilerken, tutarı cari fiyatlarla %0,4 oranında artmıştır. Kamu kuruluşlarının 2012 yılında üretici fiyatlarıyla yarattıkları brüt katma değer cari fiyatlarla 2011 yılına göre %1,6 oranında artarken, İSO 500'deki payı %7,3 ile geçen yıla göre değişmemiştir.

Kaynak Yapısı

Türkiye'de borçlanmaya olan aşırı bağımlılık daha çok kuruluşların mülkiyet yapıları ve kuruluş dışında yeterli özkaynak yaratamamalarından kaynaklanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde işletmeler sermaye piyasalarından önemli ölçüde kaynak sağlarken, Türkiye'de sermaye piyasaları hala oldukça sınırlı düzeyde olup, işletmelerin çok büyük bir bölümü bu imkanlardan çeşitli nedenlerle faydalanamamaktadır.

2009 yılı krizinde kredi faiz oranlarındaki gerilemeye rağmen, kredi talebindeki daralmaya bağlı olarak İSO 500 genelinde %49,1 olan kaldıraç oranı (toplam borçlar/aktif toplamı), 2010 yılında ekonomideki hızlı toparlanma paralelinde kredi stoklarındaki hızlı artışın da etkisi ile %51 seviyelerine kadar yükselmiştir. 2011'de de ekonomideki olumlu gelişme ve kredi stoklarındaki hızlı artış etkisi ile kaldıraç oranı artışı devam etmiş ve oran %53,7 ile son yıllardaki en yüksek seviyesine çıkmıştır.

2012 yılında ise toplam borçların %6,3 artmasına karşın, aktiflerin %8 ile az da olsa daha yüksek oranda artması sonucu, İSO 500'ün kaynak yapısındaki bozulma az da olsa hız kesmiş ve oran %52,8'e gerilemiştir. Bu gerilemeye rağmen oran, 2007'den sonraki dönemde elde edilen en yüksek ikinci kaldıraç oranıdır.

Dış Kaynak (Borçlar) Yapısı

İSO 500'ün toplam borçları 2009 kriz yılında bir önceki yıla göre %4,7 oranında azalırken, 2010 yılında borçlar %20,5 oranında artış göstermiştir. 2011 yılında kurlardaki hareketle dış borçların yükseliş etkisi ile de artış %20,1 ile devam etmiştir.

2012'de ise durgunlaşan ve ılımlı bir büyümeye geçen ekonomi nedeni ile kredi stokları artışı yavaşlarken, kurdaki hareketsizliliğin dış borçlarda fazla bir değişikliğe neden olmaması sonucu, 2010 ve 2011 yıllarındaki yüksek oranlı artışlardan sonra borç artışı %6,3'e gerilemiştir. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda artış oranı %5,9 ile daha düşük bir oranda kalırken, kamu kuruluşlarındaki artış oranı %12,5 ile daha yüksek olmuştur.

2012 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşların toplam borçlarının %64,6'sı kısa vadeli borç olup, uzun vadeli borçların payı ise %35,4'tür. 2012 yılında İSO 500'deki 487 özel kuruluşun toplam borç tutarı 179,7 milyar TL olup, bu borçların en fazla yoğunlaştığı alt sektör %19,9'luk payla Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi'dir.

Bu sıralamada ikinci sırada yer alan alt sektör %18,4'lük payla Ana Metal Sanayi olurken, üçüncü sırada %14,9'luk payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayi, dördüncü sırada %13,9'luk payla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi ve beşinci sırada da %9,7'lik payla Taşıt Araçları Sanayi yer almıştır.

Finansal Oranlar

Cari Oran (Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Borçlar)

Cari oran kuruluşların varlıklarını paraya dönüştürüp, yarattığı kaynaklarla borçlarını ödeme gücünü göstermektedir. Kriz öncesi yıl olan 2007'de İSO 500 genelinde cari oran %163,4 iken, 2008'de %148,6 ile 2004 yılı sonrasındaki en düşük değerine gerilemiştir.

2009 kriz yılında %160,8'e yükselen cari oran, 2010 yılında da %160,9 ile neredeyse değişmemiş, 2011 yılında ise kaynak yapısındaki olumsuzluklardan dolayı %158,4'e gerilemiştir. 2012'de ise oran olumlu bir gelişme gösterip, %163,1'e kadar yükselmiştir.

Toplam Borçlar / Aktif (Varlık) Toplamı

İSO 500'de 2008'de %52,6 olan toplam borç/toplam aktif oranı, 2009'da %49,1'e gerilemiş; 2010 ve 2011 yıllarında ise önce %51'e, daha sonra da %53,7'ye yükselmiştir. Genellikle kriz yıllarında artış eğilimi gösteren oranın 2011 yılında %53,7'ye yükselmiş olması dikkate değer bulgudur. 2012 yılında ise oran küçük de olsa bir iyileşmeyle %52,8 seviyesine gerilemiştir. İSO 500 özel büyük sanayi kuruluşlarında ise oran 2010 yılında %54,4 iken, 2011'de %58,5'e yükselmiş, 2012'de ise %57,3'e gerilemiştir.

Toplam Borçlar / Özkaynak Oranı

Kaynak yapısındaki iyileşmeyi göstermesi bakımından büyük önem taşıyan ve borçlanma oranı diye adlandırılan toplam borç/özkaynak oranı 2008 krizinde %111,2 gibi yüksek bir düzeye çıkarken, 2009'da krizin artarak ağırlığını hissettirmesine karşılık, kredi talebindeki azalma nedeni ile %96,5'e gerilemiştir.

2010 ve 2011 yıllarında ekonomi genel olarak olumlu gelişme gösterirken, oran önce %104,3'e, daha sonra da %116'ya yükselmiştir. 2012'de ise oran 4 puan azalarak %112 seviyelerine gerilemiştir. 2012 yılında İSO 500 özellerde ise toplam borç/özkaynak oranı %134,1 seviyelerinde gerçekleşirken, İSO üyesi özel kuruluşlarda ise %124,1 ile daha düşüktür.

Özkaynak yetersizliği, Türk sanayi kuruluşlarının yapısal bir sorunu olarak görülmektedir. Bu sorun, büyük ölçüde kuruluşların mülkiyet yapısı ve sermaye piyasalarından kaynaklanmaktadır.

Kısa Vadeli Borçlar / Aktif (Varlık) Toplamı

Kısa vadeli borçlar/aktif toplamı oranı 2008'de %36,5 ile en yüksek seviyelerinde gerçekleşirken, 2009'da borçlardaki nispi azalış ve özkaynaktaki nispi artış sonucu %33,5'e kadar gerilemiştir.

2010 ve 2011 yıllarında ise toplam borçlar ve kısa vadeli borçlardaki artışın, özkaynaktaki artışın üstünde olması etkisi ile kısa vadeli borçlar/aktif toplamı oranı tekrar artışa geçerek önce %35,2'ye, daha sonra da %36,5'e yükselmiştir. 2012'de ise borç artış hızındaki gerilemeye paralel olarak oran, %34,3 seviyesine gerilemiştir.

Maddi Duran Varlıklar / Özkaynak

Kuruluşlarda maddi duran varlıkların yani demirbaşların, özkaynak ile fonlanması finansal açıdan temel bir prensiptir. Maddi duran varlıklar/özkaynak oranının 100'den küçük olması ve oranının giderek küçülmesi kuruluşlarda özkaynak yeterliliğinin bir göstergesidir.

İSO 500 genelinde 2009 yılında %61,3 değerinde gerçekleşen ve olumlu bir görünüm veren oran; 2010 yılında %59,2 seviyelerine gerilemiş, 2011 yılında ise tekrar artarak %61,2 ile 2009 yılı değerine geri dönmüştür. 2012 yılında ise oran 0,9 puan azalarak %60,3'e gerilemiştir. 2012 yılındaki bu azalış, oranda küçükte olsa olumlu bir gelişmeyi işaret etmektedir.

Özkaynak / Aktif (Varlık) Toplamı

2009'da %50,9 seviyesinde olan özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı, 2010 ve 2011 yıllarında azalarak %46,3'e kadar gerilemiş, 2012'de ise ufak bir artışla %47,2'ye yükselmiştir.

Kısa Vadeli Borçlar / Toplam Borçlar

Finansmanın vade yapısı bakımından kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payının, uzun vadeli borçların payından daha düşük olması istenen ve arzu edilen bir durum iken, İSO 500 sonuçlarında bu durum pek de geçerli olamamaktadır.

İSO 500 genelinde 2009 yılında %68,2 gibi yüksek bir seviyede olan kısa vadeli borçlar/toplam borçlar oranı, 2010'da az da olsa artarak %69'a yükselmiştir. 2011 yılıyla birlikte azalmaya başlayan oran, 2012 yılında %65'e kadar gerilemiştir. Bu azalma trendi olumlu bir gelişme olmakla birlikte, kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payının hala bu seviyelerde olması arzu edilen bir durum değildir.

Sektörel Finansal Oranlar

2012 yılında çeşitli finansal rasyolara göre en iyi durumda olan sektörler olarak Ağaç, Mobilya ve Mefruşat, Cam ve Camdan Mamul Eşya ve Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malzemeler sanayileri ön plana çıkan sektörler olmuşlardır.

Karlılık Oranları

2012 yılında kar eden kuruluş sayısı 437 olup, bunun 430'u özel, 7'si kamu kuruluşu niteliğindedir. Aynı yılda zarar eden kuruluş 63'tür. Bunların 57'si özel, 6'sı kamu kuruluşudur.

2011 yılında ise kar eden kuruluş sayısı 380 (372 özel+8 kamu) olup, zarar eden sayısı 120 (115 özel+5 kamu) olmuştur. Görüldüğü gibi 2012 yılında ekonomik faaliyetler yavaşlamasına karşılık, kar edenler sayısı artmış, zarar edenler sayısında önemli bir azalma görülmüştür.

Satış Karlılığı

İSO 500'de 1990'lı yıllar ile birlikte satış karlılığında görülen düşüş eğilimi, 2001'de en düşük seviyesine gerilemiştir. 2001 sonrasında ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler doğrultusunda, satış karlılık oranları 1990'lı yıllar öncesine ulaşamasa da nispi bir artış eğilimi göstermiştir.

2007'de %7,2 olan özel kuruluşlar satış karlılık oranı, 2008'de küresel krizin etkisiyle %3,6'ya gerilemiştir. 2009'da %5,2'ye çıkan özel kuruluşlar satış karlılık oranı, 2010'da %5,9'a yükselmiştir. 2011'de özellikle son çeyrekteki yavaşlama ve kurdaki hareketlenmenin dönem kar ve zarar toplamı artışını sınırlaması nedeniyle özel kuruluşlar satış karlılık oranı %4,8'e gerilemiştir.

2012 yılında üretimden satışlardaki artışın 2011 yılı artışının altında kalmasına karşılık, yıl sonunda TL'nin nispi oranda değer kazanması ve finansal giderlerin 2011'e göre düşmesi sonucu, özel kuruluşlarda dönem kar ve zarar toplamının %13,3, satış hasılatının ise %3,4 oranında artış göstermesinin etkisiyle satış karlılık oranı yeniden %5,3'e yükselmiştir.

Aktif (Varlık) Karlılığı

2012 yılında özel kuruluşlar satış karlılığında olduğu gibi aktif karlılığında nispi bir artış söz konusudur. 2012 yılında özel kuruluşlar aktif karlılık oranı %6,8 olarak gerçekleşmiştir.

Özkaynak Karlılığı

2012 yılında özel kuruluşlarda özkaynak karlılık oranı %15,9 olmuştur. 2011 yılında %15,6 olan bu oran, 2012 yılında küçük bir artış gösterse de, 2002'deki %23,3'lük oranlara göre oldukça düşük seviyede kalmıştır.

Ekonomik Karlılık

Kuruluşlarının yarattıkları net katma değerin, aktif (varlık) toplamına oranı ekonomik karlılık olarak ifade edilmektedir. Ekonomik karlılık, kuruluşun özkaynak ve dış kaynak olarak sahip olduğu varlıklar karşılığında ekonomiye net ilave kıymet olarak yapmış olduğu katkıyı göstermektedir.

Olumlu geçen 2010 ve 2011 yıllarında %14,1 ve %14,2 seviyelerine yükselen bu oran, 2012'de ekonomideki nispi yavaşlama doğrultusunda %13,6'ya gerilemiştir. Bu oran 2009 yılı ile birlikte, 2001 sonrasındaki en düşük oran olarak dikkat çekmektedir.

İmalat sanayinin cari fiyatlarla GSYH içindeki payı 1998'de %23,9 iken, aradan geçen 14 yılda %34,7'lik düşüşle 2012'de %15,6'ya gerilemiştir. Bu gerilemede, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda görülen ekonomik karlılıktaki erozyonun önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

Varlık Devir Hızı

Finansal verimlilik ve faaliyet etkinliği göstergesi olarak kullanılan varlık devir hızı, satış hasılatının aktif (varlık) toplamına oranlanması ile elde edilmektedir. Özel kuruluşlarda 1990'lı yıllarda 1,60 seviyelerinde olan varlık devir hızı, 2001 krizinde 1,24'e gerilemiştir. 2006'ya kadar nispi bir artış gösteren oran, 2006 yılında 1,42'ye yükselmiştir. 2009'da tekrar 1,17'ye düşen oran, 2010'da 1,20 ve 2011'de 1,34 olmuştur. Durgun geçen 2012 yılında oran tekrar 1,28'e gerilemiştir.

Özkaynak Devir Hızı

2012 yılında imalat sanayinde faaliyet gösteren özel kuruluşlarda özkaynak devir hızı 3,25'tir. 2011 yılı için 3,43 olan bu oran, 2012 yılında küçük bir düşüş göstermiştir.

İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı

2012 yılında imalat sanayinde faaliyet gösteren özel kuruluşlarda işletme sermayesi devir hızı 2,36'dır. 2011'de de 2,36 olan bu oran, 2012 yılında değişmemiştir.

Net Katma Değerin Faktör Gelirleri (Fonksiyonel) Dağılımı

İSO 500 çalışması kapsamında 1982 yılından bu yana 30 yıldır net katma değerin faktör gelirleri (fonksiyonel) dağılımı verilmektedir. Bu dağılım, son 30 yıllık dönemde İSO 500'ün yaratmış olduğu net katma değerde faktör gelirleri itibarıyla önemli değişmelerin olduğu görülmektedir.

2012 yılında İSO 500'ün net katma değerinin faktör gelirleri itibarıyla dağılımında maaş ve ücretlerin payı 2011 yılına göre 4,6 puan artarak %55'e yükselmiştir.

Faktör gelirlerinden olan ödenen faizlerde ise 2011 yılına göre önemli bir değişiklik olmamış ve pay sadece 0,1 puan azalarak %9,6'ya gerilemiştir. Bir diğer faktör geliri olan milli gelir anlamında karın payındaki azalış ise 2011 yılına göre 4,5 puan olmuş ve pay %39,9'dan %35,4'e gerilemiştir.

2012'de özel büyük sanayi kuruluşlarında net katma değerin dağılımında ödenen maaş ve ücretlerin payı %53,7 olup, 2011 yılına göre 4,5 puanlık bir artış vardır. Ödenen faizlerin net katma değer payı %10,6 olup geçen yıla göre değişmezken, milli gelir anlamında karın oranı ise 4,5 puanlık azalmayla %35,7 olmuştur.

Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler

İSO 500 çalışması kapsamında kuruluşların üretim faaliyeti sonucu yarattıkları katma değer hesaplanmaya çalışılmaktadır. Kuruluşların yarattıkları katma değer gelir yolundan, yani kuruluşların ödedikleri faktör gelirlerinin toplanmasıyla hesaplanmaktadır.

Kuruluşların ödedikleri faktör gelirlerinden tam istihkak olarak ödenen maaş ve ücretler ile ödenen faiz tutarları anket kapsamında kuruluşlardan temin edilirken, diğer bir faktör geliri olan üreticinin milli gelir anlamında karının da hesaplanması gerekmektedir.

Bu amaçla da kuruluşların gelirlerinden üretim faaliyeti dışı gelirlerinin (temettü gelirleri, iştirak gelirleri, faiz gelirleri, net kambiyo karları, menkul ve gayrimenkul duran varlık satışları vb. gibi) arındırılması gerekmektedir.

2001 kriz yılında da özel kuruluşların üretim faaliyeti dışı gelirlerinin, dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı %647 ile en yüksek değerini alırken, 2011 yılında oran %22,7 ile en düşük seviyesine inmiştir. 2012 yılında ise oran tekrar %39,3'e yükselmiş olup, bu oran 2009 kriz yılı sonrasındaki en yüksek orandır.

2012 yılı, üretim faaliyeti dışı gelirlerin %95,9'luk artış oranı ile 2001 yılı sonrası elde edilen en yüksek artış oranının olduğu yıl olmuştur. Söz konusu aynı yılda özel sektörde dönem kar ve zarar toplamındaki %13,3'lük artışa karşılık, üretim faaliyetinden elde edilen karda ise yaklaşık olarak %11,2 oranında bir azalma gerçekleşmiştir.

İstihdam, Brüt Katma Değer Dağılımı ve Nispi Hasıla Oranları

2012 yılında İSO 500'de imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlarda ücretle çalışanlar sayısı açısından en büyük pay %21,7 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayine aittir. 2011 yılında da%20,1'lik payla ilk sırada yer alan bu sektör, 2012 yılında payını bir miktar artırarak ilk sıradaki konumunu korumuştur.

2012 yılında istihdam dağılımında ikinci sırada %16,1 ile Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi, üçüncü sırada %15 payla Taşıt Araçları Sanayi yer almaktadır.

30 yıl önceye, 1982 yılına bakıldığında, 2012 yılında istihdam dağılımında ilk sırada yer alan Gıda, İçki ve Tütün Sanayi'nin 1982 yılında istihdam dağılımında %19,7'lik payla ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Bu durum, aradan geçen 30 yılda imalat sanayi sektöründe istihdam dağılımında önemli bir değişim olmadığını ortaya koymaktadır.

2012 yılında İSO 500'de imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren sanayi kuruluşlarında üretici fiyatlarıyla yaratılan katma değerde %37,6'lık payla Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik Sanayi ilk sırada yer almaktadır. Bu sektör 2011 yılında da %42'lik payla ilk sırada yer almıştır.

30 yıl önceye bakıldığında da bu sektörün %26'lık payla ilk sırada yer aldığı görülmektedir. 2012 yılında katma değer dağılımında Gıda, İçki ve Tütün Sanayi %29,3'lük payla ikinci sırada yer almaktadır.

2011'de de bu sektör %24,3'lük payla ikinci sıradadır. 1982'de ise Gıda, İçki ve Tütün Sanayi katma değerde %14'lük payla dördüncü sırada yer almaktadır.

Görüldüğü gibi İSO 500 Türkiye imalat sanayi sektöründe çok önemli bir ağırlığa sahip olmasına karşın, son 30 yıllık dönemde olumlu bir yapısal değişiklik söz konusu değildir.

İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer / Çalışan Sayısı)

İşgücü verimliliği, İSO 500 kapsamındaki özel sanayi kuruluşlarında yaratılan net katma değerin çalışan kişi sayısına oranlaması ile elde edilen kişi başına düşen net katma değer olarak ifade edilmektedir.

Çalışma kapsamında işgücü verimliliği üç basamaklı sektörler itibarıyla (ISIC Rev.2) hesaplanmaktadır. Bu hesaplamalara göre, imalat sanayinde verimliliğin 2011 yılındaki %1'lik azalışın ardından, 2012 yılında %8,9 ile daha da şiddetlenerek düştüğü görülmektedir.

2012 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda

Sektörler	İşyeri Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Satış Hasılatı (Net)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
1- Madencilik ve Taşocakçılığı	**14**	**10.723.826.070**	**11.397.395.901**	**4.335.478.847**	**7.654.136.794**
Kamu	3	5.334.960.988	5.888.624.414	1.801.795.931	4.169.201.296
Özel	11	5.388.865.082	5.508.771.487	2.533.682.916	3.484.935.498
Kar Edenler	13	10.449.207.477	11.092.195.925	4.864.834.988	7.487.213.309
Kamu	2	5.060.342.395	5.583.424.438	2.331.152.072	4.002.277.811
Özel	11	5.388.865.082	5.508.771.487	2.533.682.916	3.484.935.498
Zarar Edenler	1	274.618.593	305.199.976	-529.356.141	166.923.485
Kamu	1	274.618.593	305.199.976	-529.356.141	166.923.485
Özel	-	-	-	-	-
2- Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	**107**	**54.466.640.422**	**62.056.467.153**	**3.165.547.254**	**31.627.076.908**
Kamu	3	4.460.847.809	4.477.864.745	-288.121.644	1.138.294.318
Özel	104	50.005.792.613	57.578.602.408	3.453.668.898	30.488.782.590
Kar Edenler	92	45.464.940.475	51.673.269.722	3.971.590.602	30.369.068.871
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	92	45.464.940.475	51.673.269.722	3.971.590.602	30.369.068.871
Zarar Edenler	15	9.001.699.947	10.383.197.431	-806.043.348	1.258.008.037
Kamu	3	4.460.847.809	4.477.864.745	-288.121.644	1.138.294.318
Özel	12	4.540.852.138	5.905.332.686	-517.921.704	119.713.719
3- Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	**52**	**15.308.686.407**	**16.913.066.279**	**799.427.782**	**3.480.645.539**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	52	15.308.686.407	16.913.066.279	799.427.782	3.480.645.539
Kar Edenler	48	13.981.386.885	15.448.744.678	1.070.512.525	3.461.066.829
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	48	13.981.386.885	15.448.744.678	1.070.512.525	3.461.066.829
Zarar Edenler	4	1.327.299.522	1.464.321.601	-271.084.743	19.578.710
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	4	1.327.299.522	1.464.321.601	-271.084.743	19.578.710
4- Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	**8**	**5.368.394.323**	**6.173.051.635**	**739.856.496**	**1.464.324.676**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	8	5.368.394.323	6.173.051.635	739.856.496	1.464.324.676
Kar Edenler	7	5.000.914.986	5.795.687.426	743.757.390	1.416.870.569
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	7	5.000.914.986	5.795.687.426	743.757.390	1.416.870.569
Zarar Edenler	1	367.479.337	377.364.209	-3.900.894	47.454.107
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	1	367.479.337	377.364.209	-3.900.894	47.454.107
5- Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	**16**	**4.740.161.634**	**4.828.687.244**	**553.041.660**	**1.453.940.064**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	16	4.740.161.634	4.828.687.244	553.041.660	1.453.940.064
Kar Edenler	15	4.459.413.163	4.505.375.509	561.681.712	1.431.861.232
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	15	4.459.413.163	4.505.375.509	561.681.712	1.431.861.232
Zarar Edenler	1	280.748.471	323.311.735	-8.640.052	22.078.832
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	1	280.748.471	323.311.735	-8.640.052	22.078.832

Sektörel Seçilmiş Büyüklükler (TL)

	Toplam Borçlar	Özkaynak	Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar	Dönen Varlıklar	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
	3.301.296.875	**16.153.148.248**	**19.454.445.125**	**3.963.006.678**	**11.206.685.510**	**35.586**
	1.727.768.409	9.753.286.452	11.481.054.861	1.993.128.918	7.291.958.889	24.070
	1.573.528.466	6.399.861.796	7.973.390.264	1.969.877.760	3.914.726.621	11.516
	3.149.403.401	15.766.128.228	18.915.531.633	3.680.978.141	11.000.220.831	23.638
	1.575.874.935	9.366.266.432	10.942.141.369	1.711.100.381	7.085.494.210	12.122
	1.573.528.466	6.399.861.796	7.973.390.264	1.969.877.760	3.914.726.621	11.516
	151.893.474	387.020.020	538.913.492	282.028.537	206.464.679	11.948
	151.893.474	387.020.020	538.913.492	282.028.537	206.464.679	11.948
	-	-	-	-	-	-
	29.238.130.068	**25.060.484.710**	**54.298.614.801**	**10.349.305.900**	**32.313.092.293**	**117.889**
	2.426.936.384	3.127.946.970	5.554.883.354	878.704.682	4.384.176.166	20.353
	26.811.193.684	21.932.537.740	48.743.731.447	9.470.601.218	27.928.916.127	97.536
	23.500.526.531	20.165.509.416	43.666.035.970	8.573.645.682	25.257.540.619	86.842
	-	-	-	-	-	-
	23.500.526.531	20.165.509.416	43.666.035.970	8.573.645.682	25.257.540.619	86.842
	5.737.603.537	4.894.975.294	10.632.578.831	1.775.660.218	7.055.551.674	31.047
	2.426.936.384	3.127.946.970	5.554.883.354	878.704.682	4.384.176.166	20.353
	3.310.667.153	1.767.028.324	5.077.695.477	896.955.536	2.671.375.508	10.694
	10.408.755.045	**10.033.374.247**	**20.442.129.271**	**4.490.960.316**	**11.731.981.515**	**81.072**
	-	-	-	-	-	-
	10.408.755.045	10.033.374.247	20.442.129.271	4.490.960.316	11.731.981.515	81.072
	8.570.870.307	9.832.127.192	18.402.997.480	4.295.635.637	10.669.162.906	73.120
	-	-	-	-	-	-
	8.570.870.307	9.832.127.192	18.402.997.480	4.295.635.637	10.669.162.906	73.120
	1.837.884.738	201.247.055	2.039.131.791	195.324.679	1.062.818.609	7.952
	-	-	-	-	-	-
	1.837.884.738	201.247.055	2.039.131.791	195.324.679	1.062.818.609	7.952
	4.068.297.523	**3.311.482.435**	**7.379.779.957**	**2.237.499.849**	**4.234.548.365**	**12.314**
	-	-	-	-	-	-
	4.068.297.523	3.311.482.435	7.379.779.957	2.237.499.849	4.234.548.365	12.314
	3.581.174.234	3.046.507.917	6.627.682.149	1.765.069.521	3.995.562.311	11.635
	-	-	-	-	-	-
	3.581.174.234	3.046.507.917	6.627.682.149	1.765.069.521	3.995.562.311	11.635
	487.123.289	264.974.518	752.097.808	472.430.328	238.986.054	679
	-	-	-	-	-	-
	487.123.289	264.974.518	752.097.808	472.430.328	238.986.054	679
	1.908.656.427	**3.339.053.322**	**5.247.709.747**	**1.566.539.280**	**2.545.178.408**	**9.590**
	-	-	-	-	-	-
	1.908.656.427	3.339.053.322	5.247.709.747	1.566.539.280	2.545.178.408	9.590
	1.834.486.172	3.253.238.418	5.087.724.589	1.535.620.513	2.424.055.294	9.071
	-	-	-	-	-	-
	1.834.486.172	3.253.238.418	5.087.724.589	1.535.620.513	2.424.055.294	9.071
	74.170.255	85.814.904	159.985.158	30.918.767	121.123.114	519
	-	-	-	-	-	-
	74.170.255	85.814.904	159.985.158	30.918.767	121.123.114	519

Sektörler	İşyeri Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Satış Hasılatı (Net)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	**72**	**84.600.764.090**	**120.624.058.225**	**5.006.928.092**	**40.545.047.579**
Kamu	1	1.487.462.707	1.487.462.707	779.076.724	1.068.918.753
Özel	71	83.113.301.383	119.136.595.518	4.227.851.368	39.476.128.826
Kar Edenler	65	81.663.946.077	117.513.440.551	5.082.416.093	40.099.091.406
Kamu	1	1.487.462.707	1.487.462.707	779.076.724	1.068.918.753
Özel	64	80.176.483.370	116.025.977.844	4.303.339.369	39.030.172.653
Zarar Edenler	7	2.936.818.013	3.110.617.674	-75.488.001	445.956.173
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	7	2.936.818.013	3.110.617.674	-75.488.001	445.956.173
7- Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	**38**	**13.720.964.050**	**15.304.276.757**	**1.725.366.487**	**4.259.820.513**
Kamu	1	310.454.639	310.454.639	2.687.507	72.765.850
Özel	37	13.410.509.411	14.993.822.118	1.722.678.980	4.187.054.663
Kar Edenler	34	12.491.205.556	13.928.853.447	1.754.751.181	4.081.024.909
Kamu	1	310.454.639	310.454.639	2.687.507	72.765.850
Özel	33	12.180.750.917	13.618.398.808	1.752.063.674	4.008.259.059
Zarar Edenler	4	1.229.758.494	1.375.423.310	-29.384.694	178.795.604
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	4	1.229.758.494	1.375.423.310	-29.384.694	178.795.604
8- Ana Metal Sanayi	**75**	**67.972.120.597**	**73.681.304.042**	**1.294.001.194**	**7.439.219.101**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	75	67.972.120.597	73.681.304.042	1.294.001.194	7.439.219.101
Kar Edenler	60	56.744.129.783	61.716.016.705	1.813.617.949	6.793.189.038
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	60	56.744.129.783	61.716.016.705	1.813.617.949	6.793.189.038
Zarar Edenler	15	11.227.990.814	11.965.287.337	-519.616.755	646.030.063
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	15	11.227.990.814	11.965.287.337	-519.616.755	646.030.063
9- Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	**65**	**39.211.864.613**	**45.604.263.523**	**2.929.676.484**	**9.347.860.695**
Kamu	1	720.468.350	818.287.569	138.807.779	483.761.933
Özel	64	38.491.396.263	44.785.975.954	2.790.868.705	8.864.098.762
Kar Edenler	60	36.363.968.331	42.359.411.764	2.982.358.911	8.826.935.706
Kamu	1	720.468.350	818.287.569	138.807.779	483.761.933
Özel	59	35.643.499.981	41.541.124.195	2.843.551.132	8.343.173.773
Zarar Edenler	5	2.847.896.282	3.244.851.759	-52.682.427	520.924.989
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	5	2.847.896.282	3.244.851.759	-52.682.427	520.924.989
10- Taşıt Araçları Sanayi	**36**	**41.339.034.419**	**49.291.943.920**	**2.386.394.180**	**8.254.607.246**
Kamu	2	408.703.878	412.970.367	-26.627.383	149.705.229
Özel	34	40.930.330.541	48.878.973.553	2.413.021.563	8.104.902.017
Kar Edenler	28	36.695.205.596	43.587.832.419	2.638.151.394	7.712.918.131
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	28	36.695.205.596	43.587.832.419	2.638.151.394	7.712.918.131
Zarar Edenler	8	4.643.828.823	5.704.111.501	-251.757.214	541.689.115
Kamu	2	408.703.878	412.970.367	-26.627.383	149.705.229
Özel	6	4.235.124.945	5.291.141.134	-225.129.831	391.983.886

	Toplam Borçlar	Özkaynak	Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar	Dönen Varlıklar	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
	35.881.079.887	**23.387.460.541**	**59.268.540.442**	**14.801.468.085**	**34.982.964.528**	**63.873**
	206.873.619	1.735.237.771	1.942.111.390	866.798.736	726.806.349	3.754
	35.674.206.268	21.652.222.770	57.326.429.052	13.934.669.349	34.256.158.179	60.119
	34.500.799.520	22.326.270.810	56.827.070.342	14.317.918.256	33.219.467.485	59.318
	206.873.619	1.735.237.771	1.942.111.390	866.798.736	726.806.349	3.754
	34.293.925.901	20.591.033.039	54.884.958.952	13.451.119.520	32.492.661.136	55.564
	1.380.280.367	1.061.189.731	2.441.470.100	483.549.829	1.763.497.043	4.555
	-	-	-	-	-	-
	1.380.280.367	1.061.189.731	2.441.470.100	483.549.829	1.763.497.043	4.555
	11.330.627.303	**11.416.891.316**	**22.747.518.623**	**8.301.545.085**	**9.617.609.469**	**29.341**
	553.373.954	75.353.003	628.726.955	16.972.107	600.498.031	378
	10.777.253.349	11.341.538.313	22.118.791.668	8.284.572.978	9.017.111.438	28.963
	9.081.907.685	10.989.904.988	20.071.812.678	7.357.088.386	8.743.849.851	26.288
	553.373.954	75.353.003	628.726.955	16.972.107	600.498.031	378
	8.528.533.731	10.914.551.985	19.443.085.723	7.340.116.279	8.143.351.820	25.910
	2.248.719.618	426.986.328	2.675.705.945	944.456.699	873.759.618	3.053
	-	-	-	-	-	-
	2.248.719.618	426.986.328	2.675.705.945	944.456.699	873.759.618	3.053
	33.130.972.131	**21.418.600.463**	**54.549.572.601**	**19.647.387.092**	**28.534.392.817**	**59.384**
	-	-	-	-	-	-
	33.130.972.131	21.418.600.463	54.549.572.601	19.647.387.092	28.534.392.817	59.384
	25.870.896.209	19.523.218.979	45.394.115.187	15.686.938.818	24.166.595.616	49.052
	-	-	-	-	-	-
	25.870.896.209	19.523.218.979	45.394.115.187	15.686.938.818	24.166.595.616	49.052
	7.260.075.922	1.895.381.484	9.155.457.414	3.960.448.274	4.367.797.201	10.332
	-	-	-	-	-	-
	7.260.075.922	1.895.381.484	9.155.457.414	3.960.448.274	4.367.797.201	10.332
	25.656.239.370	**15.893.316.970**	**41.549.556.344**	**6.350.873.424**	**29.280.259.446**	**87.826**
	739.618.709	822.966.665	1.562.585.373	465.479.851	1.000.284.018	5.574
	24.916.620.661	15.070.350.305	39.986.970.971	5.885.393.573	28.279.975.428	82.252
	24.055.752.779	15.202.143.910	39.257.896.695	5.923.410.235	27.557.541.089	80.508
	739.618.709	822.966.665	1.562.585.373	465.479.851	1.000.284.018	5.574
	23.316.134.070	14.379.177.245	37.695.311.322	5.457.930.384	26.557.257.071	74.934
	1.600.486.591	691.173.060	2.291.659.649	427.463.189	1.722.718.357	7.318
	-	-	-	-	-	-
	1.600.486.591	691.173.060	2.291.659.649	427.463.189	1.722.718.357	7.318
	17.863.965.078	**11.361.473.175**	**29.225.438.254**	**8.608.103.599**	**18.416.425.085**	**81.649**
	404.544.571	204.062.601	608.607.173	99.278.313	497.422.542	2.560
	17.459.420.507	11.157.410.574	28.616.831.081	8.508.825.286	17.919.002.543	79.089
	14.956.924.133	9.755.830.688	24.712.754.821	7.406.296.099	15.330.296.118	69.090
	-	-	-	-	-	-
	14.956.924.133	9.755.830.688	24.712.754.821	7.406.296.099	15.330.296.118	69.090
	2.907.040.945	1.605.642.487	4.512.683.433	1.201.807.500	3.086.128.967	12.559
	404.544.571	204.062.601	608.607.173	99.278.313	497.422.542	2.560
	2.502.496.374	1.401.579.886	3.904.076.260	1.102.529.187	2.588.706.425	9.999

Sektörler	İşyeri Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Satış Hasılatı (Net)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
11- Diğer İmalat Sanayi	**5**	**1.992.101.807**	**2.382.448.773**	**20.726.640**	**56.100.262**	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	5	1.992.101.807	2.382.448.773	20.726.640	56.100.262	
Kar Edenler	5	1.992.101.807	2.382.448.773	20.726.640	56.100.262	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	5	1.992.101.807	2.382.448.773	20.726.640	56.100.262	
Zarar Edenler	-	-	-	-	-	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	-	-	-	-	-	
12- Elektrik Sektörü	**12**	**14.254.743.545**	**15.364.096.073**	**1.236.169.154**	**3.217.866.178**	
Kamu	2	7.683.774.293	7.683.774.293	459.725.798	1.544.363.291	
Özel	10	6.570.969.252	7.680.321.780	776.443.356	1.673.502.887	
Kar Edenler	10	13.718.260.651	14.629.995.880	1.401.516.745	3.428.006.573	
Kamu	2	7.683.774.293	7.683.774.293	459.725.798	1.544.363.291	
Özel	8	6.034.486.358	6.946.221.587	941.790.947	1.883.643.282	
Zarar Edenler	2	536.482.894	734.100.193	-165.347.591	-210.140.395	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	2	536.482.894	734.100.193	-165.347.591	-210.140.395	
Toplam Sanayi Sektörü	**500**	**353.699.301.977**	**423.621.059.525**	**24.192.614.270**	**118.800.645.555**	
Kamu	13	20.406.672.664	21.079.438.734	2.867.344.712	8.627.010.670	
Özel	487	333.292.629.313	402.541.620.791	21.325.269.558	110.173.634.885	
Kar Edenler	437	319.024.680.787	384.633.272.799	26.905.916.130	115.163.346.835	
Kamu	7	15.262.502.384	15.883.403.646	3.711.449.880	7.172.087.638	
Özel	430	303.762.178.403	368.749.869.153	23.194.466.250	107.991.259.197	
Zarar Edenler	63	34.674.621.190	38.987.786.726	-2.713.301.860	3.637.298.720	
Kamu	6	5.144.170.280	5.196.035.088	-844.105.168	1.454.923.032	
Özel	57	29.530.450.910	33.791.751.638	-1.869.196.692	2.182.375.688	

	Toplam Borçlar	Özkaynak	Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar	Dönen Varlıklar	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
	568.895.558	**426.910.827**	**995.806.384**	**115.837.177**	**813.737.141**	**1.478**
	-	-	-	-	-	-
	568.895.558	426.910.827	995.806.384	115.837.177	813.737.141	1.478
	568.895.558	426.910.827	995.806.384	115.837.177	813.737.141	1.478
	-	-	-	-	-	-
	568.895.558	426.910.827	995.806.384	115.837.177	813.737.141	1.478
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	16.591.847.257	**27.732.160.909**	**44.324.008.169**	**21.823.097.467**	**17.553.635.064**	**16.053**
	4.190.308.014	19.778.451.626	23.968.759.641	11.536.404.357	11.651.264.416	10.822
	12.401.539.243	7.953.709.283	20.355.248.528	10.286.693.110	5.902.370.648	5.231
	13.473.014.779	26.707.330.118	40.180.344.900	21.555.161.041	14.852.831.117	15.788
	4.190.308.014	19.778.451.626	23.968.759.641	11.536.404.357	11.651.264.416	10.822
	9.282.706.765	6.928.878.492	16.211.585.259	10.018.756.684	3.201.566.701	4.966
	3.118.832.478	1.024.830.791	4.143.663.269	267.936.426	2.700.803.947	265
	-	-	-	-	-	-
	3.118.832.478	1.024.830.791	4.143.663.269	267.936.426	2.700.803.947	265
	189.948.762.522	**169.534.357.163**	**359.483.119.718**	**102.255.623.952**	**201.230.509.641**	**596.055**
	10.249.423.660	35.497.305.088	45.746.728.747	15.856.766.964	26.152.410.411	67.511
	179.699.338.862	134.037.052.075	313.736.390.971	86.398.856.988	175.078.099.230	528.544
	163.144.651.308	156.995.121.491	320.139.772.828	92.213.599.506	178.030.860.378	505.828
	7.266.049.231	31.778.275.497	39.044.324.728	14.596.755.432	21.064.347.024	32.650
	155.878.602.077	125.216.845.994	281.095.448.100	77.616.844.074	156.966.513.354	473.178
	26.804.111.214	12.539.235.672	39.343.346.890	10.042.024.446	23.199.649.263	90.227
	2.983.374.429	3.719.029.591	6.702.404.019	1.260.011.532	5.088.063.387	34.861
	23.820.736.785	8.820.206.081	32.640.942.871	8.782.012.914	18.111.585.876	55.366

2012 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Sektörel

Sektörler	İşyeri Sayısı	Ödenen Maaş ve Ücretler	Ödenen Faizler	Milli Gelir Anlamında Kar	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)
1- Madencilik ve Taşocakçılığı	**14**	**1.920.800.468**	**80.169.659**	**3.685.601.080**	**5.686.571.207**
Kamu	3	1.443.894.379	5.161	1.280.962.208	2.724.861.748
Özel	11	476.906.089	80.164.498	2.404.638.872	2.961.709.459
Kar Edenler	13	1.283.770.952	80.169.659	4.224.071.809	5.588.012.420
Kamu	2	806.864.863	5.161	1.819.432.937	2.626.302.961
Özel	11	476.906.089	80.164.498	2.404.638.872	2.961.709.459
Zarar Edenler	1	637.029.516	0	-538.470.729	98.558.787
Kamu	1	637.029.516	0	-538.470.729	98.558.787
Özel	-	-	-	-	-
2- Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	**107**	**4.290.333.721**	**992.695.946**	**2.572.895.431**	**7.855.925.098**
Kamu	3	1.074.720.912	88.151.234	-295.206.719	867.665.427
Özel	104	3.215.612.809	904.544.712	2.868.102.150	6.988.259.671
Kar Edenler	92	2.835.360.737	771.619.435	3.422.343.211	7.029.323.383
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	92	2.835.360.737	771.619.435	3.422.343.211	7.029.323.383
Zarar Edenler	15	1.454.972.984	221.076.511	-849.447.780	826.601.715
Kamu	3	1.074.720.912	88.151.234	-295.206.719	867.665.427
Özel	12	380.252.072	132.925.277	-554.241.061	-41.063.712
3- Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	**52**	**1.899.253.910**	**363.574.261**	**463.516.316**	**2.726.344.487**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	52	1.899.253.910	363.574.261	463.516.316	2.726.344.487
Kar Edenler	48	1.713.212.994	261.372.923	801.516.313	2.776.102.230
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	48	1.713.212.994	261.372.923	801.516.313	2.776.102.230
Zarar Edenler	4	186.040.916	102.201.338	-337.999.997	-49.757.743
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	4	186.040.916	102.201.338	-337.999.997	-49.757.743
4- Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	**8**	**378.507.793**	**79.955.899**	**538.306.055**	**996.769.747**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	8	378.507.793	79.955.899	538.306.055	996.769.747
Kar Edenler	7	354.846.712	79.951.145	556.913.364	991.711.221
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	7	354.846.712	79.951.145	556.913.364	991.711.221
Zarar Edenler	1	23.661.081	4.754	-18.607.309	5.058.526
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	1	23.661.081	4.754	-18.607.309	5.058.526
5- Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	**16**	**523.898.044**	**66.933.425**	**526.718.556**	**1.117.550.025**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	16	523.898.044	66.933.425	526.718.556	1.117.550.025
Kar Edenler	15	499.479.989	66.933.425	533.331.974	1.099.745.388
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	15	499.479.989	66.933.425	533.331.974	1.099.745.388
Zarar Edenler	1	24.418.055	0	-6.613.418	17.804.637
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	1	24.418.055	0	-6.613.418	17.804.637

Faktör Gelirleri Dağılımı ve Seçilmiş Diğer Büyüklükler (TL)

	Amortisman	Diğer Dolaylı Vergiler	Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	Ödenen KDV + ÖTV	Sübvansiyonlar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
	527.804.390	**514.466.925**	**6.728.842.522**	**925.349.499**	**55.227**	**7.654.136.794**
	162.757.154	474.236.752	3.361.855.654	807.345.642	0	4.169.201.296
	365.047.236	40.230.173	3.366.986.868	118.003.857	55.227	3.484.935.498
	489.341.658	512.219.280	6.589.573.358	897.695.178	55.227	7.487.213.309
	124.294.422	471.989.107	3.222.586.490	779.691.321	0	4.002.277.811
	365.047.236	40.230.173	3.366.986.868	118.003.857	55.227	3.484.935.498
	38.462.732	2.247.645	139.269.164	27.654.321	0	166.923.485
	38.462.732	2.247.645	139.269.164	27.654.321	0	166.923.485
	-	-	-	-	-	-
	1.355.119.610	**154.229.275**	**9.365.273.983**	**22.322.911.719**	**61.108.794**	**31.627.076.908**
	62.001.549	18.052.996	947.719.972	190.574.346	0	1.138.294.318
	1.293.118.061	136.176.279	8.417.554.011	22.132.337.373	61.108.794	30.488.782.590
	1.163.373.662	125.513.996	8.318.211.041	22.103.998.193	53.140.363	30.369.068.871
	-	-	-	-	-	-
	1.163.373.662	125.513.996	8.318.211.041	22.103.998.193	53.140.363	30.369.068.871
	191.745.948	28.715.279	1.047.062.942	218.913.526	7.968.431	1.258.008.037
	62.001.549	18.052.996	947.719.972	190.574.346	0	1.138.294.318
	129.744.399	10.662.283	99.342.970	28.339.180	7.968.431	119.713.719
	656.284.533	**54.862.351**	**3.437.491.371**	**66.794.562**	**23.640.394**	**3.480.645.539**
	-	-	-	-	-	-
	656.284.533	54.862.351	3.437.491.371	66.794.562	23.640.394	3.480.645.539
	597.919.523	51.087.747	3.425.109.500	59.350.056	23.392.727	3.461.066.829
	-	-	-	-	-	-
	597.919.523	51.087.747	3.425.109.500	59.350.056	23.392.727	3.461.066.829
	58.365.010	3.774.604	12.381.871	7.444.506	247.667	19.578.710
	-	-	-	-	-	-
	58.365.010	3.774.604	12.381.871	7.444.506	247.667	19.578.710
	343.966.269	**5.355.147**	**1.346.091.163**	**124.584.082**	**6.350.569**	**1.464.324.676**
	-	-	-	-	-	-
	343.966.269	5.355.147	1.346.091.163	124.584.082	6.350.569	1.464.324.676
	313.303.187	5.330.081	1.310.344.489	112.876.649	6.350.569	1.416.870.569
	-	-	-	-	-	-
	313.303.187	5.330.081	1.310.344.489	112.876.649	6.350.569	1.416.870.569
	30.663.082	25.066	35.746.674	11.707.433	0	47.454.107
	-	-	-	-	-	-
	30.663.082	25.066	35.746.674	11.707.433	0	47.454.107
	191.837.761	**7.515.237**	**1.316.903.023**	**137.037.041**	**0**	**1.453.940.064**
	-	-	-	-	-	-
	191.837.761	7.515.237	1.316.903.023	137.037.041	0	1.453.940.064
	187.703.376	7.500.660	1.294.949.424	136.911.808	0	1.431.861.232
	-	-	-	-	-	-
	187.703.376	7.500.660	1.294.949.424	136.911.808	0	1.431.861.232
	4.134.385	14.577	21.953.599	125.233	0	22.078.832
	-	-	-	-	-	-
	4.134.385	14.577	21.953.599	125.233	0	22.078.832

Sektörler	İşyeri Sayısı	Ödenen Maaş ve Ücretler	Ödenen Faizler	Milli Gelir Anlamında Kar	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	**72**	**4.045.996.772**	**601.599.335**	**4.220.690.365**	**8.868.286.472**	
Kamu	1	174.901.592	0	753.064.717	927.966.309	
Özel	71	3.871.095.180	601.599.335	3.467.625.648	7.940.320.163	
Kar Edenler	65	3.706.592.724	545.811.152	4.284.260.047	8.536.663.923	
Kamu	1	174.901.592	0	753.064.717	927.966.309	
Özel	64	3.531.691.132	545.811.152	3.531.195.330	7.608.697.614	
Zarar Edenler	7	339.404.048	55.788.183	-63.569.682	331.622.549	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	7	339.404.048	55.788.183	-63.569.682	331.622.549	
7- Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	**38**	**1.485.314.009**	**427.588.935**	**1.059.421.456**	**2.972.324.400**	
Kamu	1	25.806.331	3.266.481	1.682.176	30.754.988	
Özel	37	1.459.507.678	424.322.454	1.057.739.280	2.941.569.412	
Kar Edenler	34	1.401.726.123	289.273.013	1.213.452.073	2.904.451.209	
Kamu	1	25.806.331	3.266.481	1.682.176	30.754.988	
Özel	33	1.375.919.792	286.006.532	1.211.769.897	2.873.696.221	
Zarar Edenler	4	83.587.886	138.315.922	-154.030.617	67.873.191	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	4	83.587.886	138.315.922	-154.030.617	67.873.191	
8- Ana Metal Sanayi	**75**	**3.034.836.743**	**874.214.905**	**-764.776.159**	**3.144.275.489**	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	75	3.034.836.743	874.214.905	-764.776.159	3.144.275.489	
Kar Edenler	60	2.563.860.449	733.460.137	9.718.068	3.307.038.654	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	60	2.563.860.449	733.460.137	9.718.068	3.307.038.654	
Zarar Edenler	15	470.976.294	140.754.768	-774.494.227	-162.763.165	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	15	470.976.294	140.754.768	-774.494.227	-162.763.165	
9- Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	**65**	**4.131.952.133**	**434.642.909**	**2.589.835.986**	**7.156.431.028**	
Kamu	1	296.194.136	4.281.678	138.600.289	439.076.103	
Özel	64	3.835.757.997	430.361.231	2.451.235.697	6.717.354.925	
Kar Edenler	60	3.907.420.143	380.628.973	2.709.683.038	6.997.732.154	
Kamu	1	296.194.136	4.281.678	138.600.289	439.076.103	
Özel	59	3.611.226.007	376.347.295	2.571.082.749	6.558.656.051	
Zarar Edenler	5	224.531.990	54.013.936	-119.847.052	158.698.874	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	5	224.531.990	54.013.936	-119.847.052	158.698.874	
10- Taşıt Araçları Sanayi	**36**	**4.011.689.392**	**386.009.870**	**1.906.557.526**	**6.304.256.788**	
Kamu	2	149.788.331	9.038.190	-24.397.169	134.429.352	
Özel	34	3.861.901.061	376.971.680	1.930.954.695	6.169.827.436	
Kar Edenler	28	3.435.887.040	279.712.236	2.210.800.570	5.926.399.846	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	28	3.435.887.040	279.712.236	2.210.800.570	5.926.399.846	
Zarar Edenler	8	575.802.352	106.297.634	-304.243.044	377.856.942	
Kamu	2	149.788.331	9.038.190	-24.397.169	134.429.352	
Özel	6	426.014.021	97.259.444	-279.845.875	243.427.590	

	Amortisman	Diğer Dolaylı Vergiler	Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	Ödenen KDV + ÖTV	Sübvansiyonlar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
	1.986.023.334	**337.362.140**	**11.191.671.946**	**29.366.265.528**	**12.889.895**	**40.545.047.579**
	126.485.002	14.467.442	1.068.918.753	0	0	1.068.918.753
	1.859.538.332	322.894.698	10.122.753.193	29.366.265.528	12.889.895	39.476.128.826
	1.882.747.518	327.712.902	10.747.124.343	29.362.701.426	10.734.363	40.099.091.406
	126.485.002	14.467.442	1.068.918.753	0	0	1.068.918.753
	1.756.262.516	313.245.460	9.678.205.590	29.362.701.426	10.734.363	39.030.172.653
	103.275.816	9.649.238	444.547.603	3.564.102	2.155.532	445.956.173
	-	-	-	-	-	-
	103.275.816	9.649.238	444.547.603	3.564.102	2.155.532	445.956.173
	911.741.566	**90.110.597**	**3.974.176.563**	**314.736.961**	**29.093.011**	**4.259.820.513**
	4.801.868	4.985.719	40.542.575	32.223.275	0	72.765.850
	906.939.698	85.124.878	3.933.633.988	282.513.686	29.093.011	4.187.054.663
	831.619.800	81.698.462	3.817.769.471	292.348.449	29.093.011	4.081.024.909
	4.801.868	4.985.719	40.542.575	32.223.275	0	72.765.850
	826.817.932	76.712.743	3.777.226.896	260.125.174	29.093.011	4.008.259.059
	80.121.766	8.412.135	156.407.092	22.388.512	0	178.795.604
	-	-	-	-	-	-
	80.121.766	8.412.135	156.407.092	22.388.512	0	178.795.604
	2.188.749.486	**86.745.802**	**5.419.770.777**	**2.020.727.594**	**1.279.270**	**7.439.219.101**
	-	-	-	-	-	-
	2.188.749.486	86.745.802	5.419.770.777	2.020.727.594	1.279.270	7.439.219.101
	1.865.128.480	73.964.812	5.246.131.946	1.548.063.257	1.006.165	6.793.189.038
	-	-	-	-	-	-
	1.865.128.480	73.964.812	5.246.131.946	1.548.063.257	1.006.165	6.793.189.038
	323.621.006	12.780.990	173.638.831	472.664.337	273.105	646.030.063
	-	-	-	-	-	-
	323.621.006	12.780.990	173.638.831	472.664.337	273.105	646.030.063
	1.180.544.804	**252.672.092**	**8.589.647.924**	**806.713.369**	**48.500.598**	**9.347.860.695**
	26.508.057	7.500.961	473.085.121	10.676.812	0	483.761.933
	1.154.036.747	245.171.131	8.116.562.803	796.036.557	48.500.598	8.864.098.762
	1.091.144.937	251.700.220	8.340.577.311	533.408.889	47.050.494	8.826.935.706
	26.508.057	7.500.961	473.085.121	10.676.812	0	483.761.933
	1.064.636.880	244.199.259	7.867.492.190	522.732.077	47.050.494	8.343.173.773
	89.399.867	971.872	249.070.613	273.304.480	1.450.104	520.924.989
	-	-	-	-	-	-
	89.399.867	971.872	249.070.613	273.304.480	1.450.104	520.924.989
	1.733.993.999	**69.845.656**	**8.108.096.443**	**191.385.662**	**44.874.859**	**8.254.607.246**
	11.680.298	3.272.895	149.382.545	322.684	0	149.705.229
	1.722.313.701	66.572.761	7.958.713.898	191.062.978	44.874.859	8.104.902.017
	1.593.422.137	51.320.530	7.571.142.513	183.047.147	41.271.529	7.712.918.131
	-	-	-	-	-	-
	1.593.422.137	51.320.530	7.571.142.513	183.047.147	41.271.529	7.712.918.131
	140.571.862	18.525.126	536.953.930	8.338.515	3.603.330	541.689.115
	11.680.298	3.272.895	149.382.545	322.684	0	149.705.229
	128.891.564	15.252.231	387.571.385	8.015.831	3.603.330	391.983.886

Sektörler	İşyeri Sayısı	Ödenen Maaş ve Ücretler	Ödenen Faizler	Milli Gelir Anlamında Kar	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)
11- Diğer İmalat Sanayi	**5**	**24.176.357**	**27.727.702**	**-2.060.511**	**49.843.548**
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	5	24.176.357	27.727.702	-2.060.511	49.843.548
Kar Edenler	5	24.176.357	27.727.702	-2.060.511	49.843.548
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	5	24.176.357	27.727.702	-2.060.511	49.843.548
Zarar Edenler	-	-	-	-	-
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	-	-	-	-	-
12- Elektrik Sektörü	**12**	**793.295.123**	**306.448.972**	**297.464.543**	**1.397.208.638**
Kamu	2	527.345.280	53.205.753	57.624.941	638.175.974
Özel	10	265.949.843	253.243.219	239.839.602	759.032.664
Kar Edenler	10	771.420.634	306.448.972	613.836.420	1.691.706.026
Kamu	2	527.345.280	53.205.753	57.624.941	638.175.974
Özel	8	244.075.354	253.243.219	556.211.479	1.053.530.052
Zarar Edenler	2	21.874.489	0	-316.371.877	-294.497.388
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	2	21.874.489	0	-316.371.877	-294.497.388
Toplam Sanayi Sektörü	**500**	**26.540.054.465**	**4.641.561.818**	**17.094.170.644**	**48.275.786.927**
Kamu	13	3.692.650.961	157.948.497	1.912.330.443	5.762.929.901
Özel	487	22.847.403.504	4.483.613.321	15.181.840.201	42.512.857.026
Kar Edenler	437	22.497.754.854	3.823.108.772	20.577.866.376	46.898.730.002
Kamu	7	1.831.112.202	60.759.073	2.770.405.060	4.662.276.335
Özel	430	20.666.642.652	3.762.349.699	17.807.461.316	42.236.453.667
Zarar Edenler	63	4.042.299.611	818.453.046	-3.483.695.732	1.377.056.925
Kamu	6	1.861.538.759	97.189.424	-858.074.617	1.100.653.566
Özel	57	2.180.760.852	721.263.622	-2.625.621.115	276.403.359

	Amortisman	Diğer Dolaylı Vergiler	Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	Ödenen KDV + ÖTV	Sübvansiyonlar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
	5.735.412	**271.892**	**55.850.852**	**458.459**	**209.049**	**56.100.262**
	-	-	-	-	-	-
	5.735.412	271.892	55.850.852	458.459	209.049	56.100.262
	5.735.412	271.892	55.850.852	458.459	209.049	56.100.262
	-	-	-	-	-	-
	5.735.412	271.892	55.850.852	458.459	209.049	56.100.262
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	1.366.287.925	**69.097.450**	**2.832.594.013**	**385.272.165**	**0**	**3.217.866.178**
	631.992.133	12.683.697	1.282.851.804	261.511.487	0	1.544.363.291
	734.295.792	56.413.753	1.549.742.209	123.760.678	0	1.673.502.887
	1.299.854.495	54.039.340	3.045.599.861	382.406.712	0	3.428.006.573
	631.992.133	12.683.697	1.282.851.804	261.511.487	0	1.544.363.291
	667.862.362	41.355.643	1.762.748.057	120.895.225	0	1.883.643.282
	66.433.430	15.058.110	-213.005.848	2.865.453	0	-210.140.395
	-	-	-	-	-	-
	66.433.430	15.058.110	-213.005.848	2.865.453	0	-210.140.395
	12.448.089.089	**1.642.534.564**	**62.366.410.580**	**56.662.236.641**	**228.001.666**	**118.800.645.555**
	1.026.226.061	535.200.462	7.324.356.424	1.302.654.246	0	8.627.010.670
	11.421.863.028	1.107.334.102	55.042.054.156	55.359.582.395	228.001.666	110.173.634.885
	11.321.294.185	1.542.359.922	59.762.384.109	55.613.266.223	212.303.497	115.163.346.835
	914.081.482	511.626.926	6.087.984.743	1.084.102.895	0	7.172.087.638
	10.407.212.703	1.030.732.996	53.674.399.366	54.529.163.328	212.303.497	107.991.259.197
	1.126.794.904	100.174.642	2.604.026.471	1.048.970.418	15.698.169	3.637.298.720
	112.144.579	23.573.536	1.236.371.681	218.551.351	0	1.454.923.032
	1.014.650.325	76.601.106	1.367.654.790	830.419.067	15.698.169	2.182.375.688

2012 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Sektörel

Sektörler	İşyeri Sayısı	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Satış Hasılatı (Net) (%)	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Özkaynak (%)	Üretimden Satışlar (Net)/Satış Hasılatı (Net) (%)	Satış Hasılatı (Net) / Özkaynak (%)	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
1- Madencilik ve Taşocakçılığı	**14**	**38,0**	**26,8**	**94,1**	**70,6**	**35.586**
Kamu	3	30,6	18,5	90,6	60,4	24.070
Özel	11	46,0	39,6	97,8	86,1	11.516
Kar Edenler	13	43,9	30,9	94,2	70,4	23.638
Kamu	2	41,8	24,9	90,6	59,6	12.122
Özel	11	46,0	39,6	97,8	86,1	11.516
Zarar Edenler	1	-173,4	-136,8	90,0	78,9	11.948
Kamu	1	-173,4	-136,8	90,0	78,9	11.948
Özel	-	-	-	-	-	-
2- Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	**107**	**5,1**	**12,6**	**87,8**	**247,6**	**117.889**
Kamu	3	-6,4	-9,2	99,6	143,2	20.353
Özel	104	6,0	15,7	86,8	262,5	97.536
Kar Edenler	92	7,7	19,7	88,0	256,2	86.842
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	92	7,7	19,7	88,0	256,2	86.842
Zarar Edenler	15	-7,8	-16,5	86,7	212,1	31.047
Kamu	3	-6,4	-9,2	99,6	143,2	20.353
Özel	12	-8,8	-29,3	76,9	334,2	10.694
3- Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	**52**	**4,7**	**8,0**	**90,5**	**168,6**	**81.072**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	52	4,7	8,0	90,5	168,6	81.072
Kar Edenler	48	6,9	10,9	90,5	157,1	73.120
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	48	6,9	10,9	90,5	157,1	73.120
Zarar Edenler	4	-18,5	-134,7	90,6	727,6	7.952
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	4	-18,5	-134,7	90,6	727,6	7.952
4- Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	**8**	**12,0**	**22,3**	**87,0**	**186,4**	**12.314**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	8	12,0	22,3	87,0	186,4	12.314
Kar Edenler	7	12,8	24,4	86,3	190,2	11.635
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	7	12,8	24,4	86,3	190,2	11.635
Zarar Edenler	1	-1,0	-1,5	97,4	142,4	679
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	1	-1,0	-1,5	97,4	142,4	679
5- Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	**16**	**11,5**	**16,6**	**98,2**	**144,6**	**9.590**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	16	11,5	16,6	98,2	144,6	9.590
Kar Edenler	15	12,5	17,3	99,0	138,5	9.071
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	15	12,5	17,3	99,0	138,5	9.071
Zarar Edenler	1	-2,7	-10,1	86,8	376,8	519
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	1	-2,7	-10,1	86,8	376,8	519

Bazı Oranlar (%) ve Çalışan Başına Düşen Büyüklükler (TL)

	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Özkaynak / Çalışanlar Ortalaması	Aktif (Varlık) Toplamı / Çalışanlar Ortalaması	Satış Hasılatı (Net) / Çalışanlar Ortalaması	Üretimden Satışlar (Net) / Çalışanlar Ortalaması
	121.831	**215.088**	**159.798**	**453.919**	**546.688**	**320.278**	**301.350**
	74.856	173.212	113.206	405.205	476.986	244.646	221.644
	220.014	302.617	257.182	555.737	692.375	478.358	467.946
	205.806	316.745	236.400	666.982	800.217	469.253	442.051
	192.308	330.166	216.656	772.667	902.668	460.603	417.451
	220.014	302.617	257.182	555.737	692.375	478.358	467.946
	-44.305	13.971	8.249	32.392	45.105	25.544	22.984
	-44.305	13.971	8.249	32.392	45.105	25.544	22.984
	-	-	-	-	-	-	-
	26.852	**268.278**	**66.638**	**212.577**	**460.591**	**526.397**	**462.016**
	-14.156	55.928	42.631	153.685	272.927	220.010	219.174
	35.409	312.590	71.648	224.866	499.751	590.332	512.691
	45.734	349.705	80.944	232.209	502.822	595.026	523.536
	-	-	-	-	-	-	-
	45.734	349.705	80.944	232.209	502.822	595.026	523.536
	-25.962	40.519	26.624	157.663	342.467	334.435	289.938
	-14.156	55.928	42.631	153.685	272.927	220.010	219.174
	-48.431	11.194	-3.840	165.235	474.817	552.210	424.617
	9.861	**42.933**	**33.629**	**123.759**	**252.148**	**208.618**	**188.828**
	-	-	-	-	-	-	-
	9.861	42.933	33.629	123.759	252.148	208.618	188.828
	14.640	47.334	37.966	134.466	251.682	211.279	191.212
	-	-	-	-	-	-	-
	14.640	47.334	37.966	134.466	251.682	211.279	191.212
	-34.090	2.462	-6.257	25.308	256.430	184.145	166.914
	-	-	-	-	-	-	-
	-34.090	2.462	-6.257	25.308	256.430	184.145	166.914
	60.083	**118.915**	**80.946**	**268.920**	**599.300**	**501.304**	**435.959**
	-	-	-	-	-	-	-
	60.083	118.915	80.946	268.920	599.300	501.304	435.959
	63.924	121.777	85.235	261.840	569.633	498.125	429.817
	-	-	-	-	-	-	-
	63.924	121.777	85.235	261.840	569.633	498.125	429.817
	-5.745	69.888	7.450	390.242	1.107.655	555.765	541.207
	-	-	-	-	-	-	-
	-5.745	69.888	7.450	390.242	1.107.655	555.765	541.207
	57.669	**151.610**	**116.533**	**348.181**	**547.206**	**503.513**	**494.282**
	-	-	-	-	-	-	-
	57.669	151.610	116.533	348.181	547.206	503.513	494.282
	61.921	157.850	121.238	358.642	560.878	496.679	491.612
	-	-	-	-	-	-	-
	61.921	157.850	121.238	358.642	560.878	496.679	491.612
	-16.647	42.541	34.306	165.347	308.257	622.951	540.941
	-	-	-	-	-	-	-
	-16.647	42.541	34.306	165.347	308.257	622.951	540.941

Sektörler	İşyeri Sayısı	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Satış Hasılatı (Net) (%)	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Özkaynak (%)	Üretimden Satışlar (Net)/Satış Hasılatı (Net) (%)	Satış Hasılatı (Net) / Özkaynak (%)	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	**72**	**4,2**	**21,4**	**70,1**	**515,8**	**63.873**
Kamu	1	52,4	44,9	100,0	85,7	3.754
Özel	71	3,5	19,5	69,8	550,2	60.119
Kar Edenler	65	4,3	22,8	69,5	526,3	59.318
Kamu	1	52,4	44,9	100,0	85,7	3.754
Özel	64	3,7	20,9	69,1	563,5	55.564
Zarar Edenler	7	-2,4	-7,1	94,4	293,1	4.555
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	7	-2,4	-7,1	94,4	293,1	4.555
7- Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	**38**	**11,3**	**15,1**	**89,7**	**134,0**	**29.341**
Kamu	1	0,9	3,6	100,0	412,0	378
Özel	37	11,5	15,2	89,4	132,2	28.963
Kar Edenler	34	12,6	16,0	89,7	126,7	26.288
Kamu	1	0,9	3,6	100,0	412,0	378
Özel	33	12,9	16,1	89,4	124,8	25.910
Zarar Edenler	4	-2,1	-6,9	89,4	322,1	3.053
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	4	-2,1	-6,9	89,4	322,1	3.053
8- Ana Metal Sanayi	**75**	**1,8**	**6,0**	**92,3**	**344,0**	**59.384**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	75	1,8	6,0	92,3	344,0	59.384
Kar Edenler	60	2,9	9,3	91,9	316,1	49.052
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	60	2,9	9,3	91,9	316,1	49.052
Zarar Edenler	15	-4,3	-27,4	93,8	631,3	10.332
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	15	-4,3	-27,4	93,8	631,3	10.332
9- Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	**65**	**6,4**	**18,4**	**86,0**	**286,9**	**87.826**
Kamu	1	17,0	16,9	88,0	99,4	5.574
Özel	64	6,2	18,5	85,9	297,2	82.252
Kar Edenler	60	7,0	19,6	85,8	278,6	80.508
Kamu	1	17,0	16,9	88,0	99,4	5.574
Özel	59	6,8	19,8	85,8	288,9	74.934
Zarar Edenler	5	-1,6	-7,6	87,8	469,5	7.318
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	5	-1,6	-7,6	87,8	469,5	7.318
10- Taşıt Araçları Sanayi	**36**	**4,8**	**21,0**	**83,9**	**433,9**	**81.649**
Kamu	2	-6,4	-13,0	99,0	202,4	2.560
Özel	34	4,9	21,6	83,7	438,1	79.089
Kar Edenler	28	6,1	27,0	84,2	446,8	69.090
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	28	6,1	27,0	84,2	446,8	69.090
Zarar Edenler	8	-4,4	-15,7	81,4	355,3	12.559
Kamu	2	-6,4	-13,0	99,0	202,4	2.560
Özel	6	-4,3	-16,1	80,0	377,5	9.999

	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Özkaynak / Çalışanlar Ortalaması	Aktif (Varlık) Toplamı / Çalışanlar Ortalaması	Satış Hasılatı (Net) / Çalışanlar Ortalaması	Üretimden Satışlar (Net) / Çalışanlar Ortalaması
	78.389	**634.776**	**138.842**	**366.156**	**927.912**	**1.888.498**	**1.324.515**
	207.532	284.741	247.194	462.237	517.345	396.234	396.234
	70.325	656.633	132.077	360.156	953.549	1.981.680	1.382.480
	85.681	676.002	143.914	376.383	958.007	1.981.076	1.376.714
	207.532	284.741	247.194	462.237	517.345	396.234	396.234
	77.448	702.436	136.936	370.582	987.779	2.088.150	1.442.957
	-16.573	97.905	72.804	232.972	535.998	682.902	644.746
	-	-	-	-	-	-	-
	-16.573	97.905	72.804	232.972	535.998	682.902	644.746
	58.804	**145.183**	**101.303**	**389.111**	**775.281**	**521.600**	**467.638**
	7.110	192.502	81.362	199.347	1.663.299	821.309	821.309
	59.479	144.566	101.563	391.587	763.691	517.689	463.022
	66.751	155.243	110.486	418.058	763.535	529.856	475.168
	7.110	192.502	81.362	199.347	1.663.299	821.309	821.309
	67.621	154.699	110.911	421.249	750.409	525.604	470.118
	-9.625	58.564	22.232	139.858	876.419	450.515	402.803
	-	-	-	-	-	-	-
	-9.625	58.564	22.232	139.858	876.419	450.515	402.803
	21.790	**125.273**	**52.948**	**360.680**	**918.590**	**1.240.760**	**1.144.620**
	-	-	-	-	-	-	-
	21.790	125.273	52.948	360.680	918.590	1.240.760	1.144.620
	36.973	138.490	67.419	398.011	925.428	1.258.175	1.156.816
	-	-	-	-	-	-	-
	36.973	138.490	67.419	398.011	925.428	1.258.175	1.156.816
	-50.292	62.527	-15.753	183.448	886.126	1.158.080	1.086.720
	-	-	-	-	-	-	-
	-50.292	62.527	-15.753	183.448	886.126	1.158.080	1.086.720
	33.358	**106.436**	**81.484**	**180.964**	**473.089**	**519.257**	**446.472**
	24.903	86.789	78.772	147.644	280.335	146.804	129.255
	33.931	107.768	81.668	183.222	486.152	544.497	467.969
	37.044	109.640	86.920	188.828	487.627	526.152	451.681
	24.903	86.789	78.772	147.644	280.335	146.804	129.255
	37.947	111.340	87.526	191.891	503.047	554.370	475.665
	-7.199	71.184	21.686	94.448	313.154	443.407	389.163
	-	-	-	-	-	-	-
	-7.199	71.184	21.686	94.448	313.154	443.407	389.163
	29.227	**101.099**	**77.212**	**139.150**	**357.940**	**603.705**	**506.302**
	-10.401	58.479	52.511	79.712	237.737	161.317	159.650
	30.510	102.478	78.011	141.074	361.831	618.025	517.522
	38.184	111.636	85.778	141.205	357.689	630.885	531.122
	-	-	-	-	-	-	-
	38.184	111.636	85.778	141.205	357.689	630.885	531.122
	-20.046	43.132	30.087	127.848	359.319	454.185	369.761
	-10.401	58.479	52.511	79.712	237.737	161.317	159.650
	-22.515	39.202	24.345	140.172	390.447	529.167	423.555

Sektörler	İşyeri Sayısı	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Satış Hasılatı (Net) (%)	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Özkaynak (%)	Üretimden Satışlar (Net)/Satış Hasılatı (Net) (%)	Satış Hasılatı (Net) / Özkaynak (%)	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
11- Diğer İmalat Sanayi	**5**	**0,9**	**4,9**	**83,6**	**558,1**	**1.478**
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	5	0,9	4,9	83,6	558,1	1.478
Kar Edenler	5	0,9	4,9	83,6	558,1	1.478
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	5	0,9	4,9	83,6	558,1	1.478
Zarar Edenler	-	-	-	-	-	-
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	-	-	-	-	-	-
12- Elektrik Sektörü	**12**	**8,0**	**4,5**	**92,8**	**55,4**	**16.053**
Kamu	2	6,0	2,3	100,0	38,8	10.822
Özel	10	10,1	9,8	85,6	96,6	5.231
Kar Edenler	10	9,6	5,2	93,8	54,8	15.788
Kamu	2	6,0	2,3	100,0	38,8	10.822
Özel	8	13,6	13,6	86,9	100,3	4.966
Zarar Edenler	2	-22,5	-16,1	73,1	71,6	265
Kamu	-	-	-	-	-	-
Özel	2	-22,5	-16,1	73,1	71,6	265
Toplam Sanayi Sektörü	**500**	**5,7**	**14,3**	**83,5**	**249,9**	**596.055**
Kamu	13	13,6	8,1	96,8	59,4	67.511
Özel	487	5,3	15,9	82,8	300,3	528.544
Kar Edenler	437	7,0	17,1	82,9	245,0	505.828
Kamu	7	23,4	11,7	96,1	50,0	32.650
Özel	430	6,3	18,5	82,4	294,5	473.178
Zarar Edenler	63	-7,0	-21,6	88,9	310,9	90.227
Kamu	6	-16,2	-22,7	99,0	139,7	34.861
Özel	57	-5,5	-21,2	87,4	383,1	55.366

	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Özkaynak / Çalışanlar Ortalaması	Aktif (Varlık) Toplamı / Çalışanlar Ortalaması	Satış Hasılatı (Net) / Çalışanlar Ortalaması	Üretimden Satışlar (Net) / Çalışanlar Ortalaması
	14.023	**37.957**	**33.724**	**288.844**	**673.753**	**1.611.941**	**1.347.836**
	-	-	-	-	-	-	-
	14.023	37.957	33.724	288.844	673.753	1.611.941	1.347.836
	14.023	37.957	33.724	288.844	673.753	1.611.941	1.347.836
	-	-	-	-	-	-	-
	14.023	37.957	33.724	288.844	673.753	1.611.941	1.347.836
	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-
	77.005	**200.453**	**87.037**	**1.727.538**	**2.761.104**	**957.086**	**887.980**
	42.481	142.706	58.970	1.827.615	2.214.818	710.014	710.014
	148.431	319.920	145.103	1.520.495	3.891.273	1.468.232	1.256.159
	88.771	217.127	107.151	1.691.622	2.544.993	926.653	868.904
	42.481	142.706	58.970	1.827.615	2.214.818	710.014	710.014
	189.648	379.308	212.149	1.395.263	3.264.516	1.398.756	1.215.160
	-623.953	-792.983	-1.111.311	3.867.286	15.636.465	2.770.189	2.024.464
	-	-	-	-	-	-	-
	-623.953	-792.983	-1.111.311	3.867.286	15.636.465	2.770.189	2.024.464
	40.588	**199.312**	**80.992**	**284.427**	**603.104**	**710.708**	**593.400**
	42.472	127.787	85.363	525.800	677.619	312.237	302.272
	40.347	208.447	80.434	253.597	593.586	761.605	630.586
	53.192	227.673	92.717	310.373	632.902	760.403	630.698
	113.674	219.666	142.796	973.301	1.195.845	486.475	467.458
	49.018	228.225	89.261	264.629	594.059	779.305	641.962
	-30.072	40.313	15.262	138.974	436.048	432.108	384.304
	-24.213	41.735	31.573	106.682	192.261	149.050	147.562
	-33.761	39.417	4.992	159.307	589.549	610.334	533.368

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Sermaye Dağılımı

	Sayı
Kamu Kuruluşları	
%100 kamu sermayeli kuruluşlar	12
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-özel sermayeli kuruluşlar	1
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-yabancı ortaklı kuruluşlar	0
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-özel-yabancı sermayeli kuruluşlar	0
Toplam Kamu Kuruluşları	**13**
Özel Kuruluşlar	
Yerli Sermaye Ağırlıklı	
%100 özel sermayeli kuruluşlar	341
%50'den fazla özel sermayeli, özel-kamu sermayeli kuruluşlar	8
%50' den fazla özel sermayeli, özel-yabancı sermayeli kuruluşlar	48
%50' den fazla özel sermayeli, özel-kamu-yabancı sermayeli kuruluşlar	1
Yabancı Sermaye Ağırlıklı	
%100 yabancı sermayeli kuruluşlar	42
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-özel sermayeli kuruluşlar	38
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-kamu sermayeli kuruluşlar	0
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-özel-kamu sermayeli kuruluşlar	1
Hiçbirinin %50'den fazla sermayeye sahip olmadığı kamu-özel-yabancı sermayeli kuruluşlar	0
Sermayesi yarı yarıya olan özel ve yabancı sermayeli kuruluşlar	8
Toplam Özel Kuruluşlar	**487**
Genel Toplam	**500**

Bazı Tarif ve Tanımlar

Satışlar: Satışlar, fabrika çıkış fiyatı ile verilmektedir. İade, iskonto ve indirimler satış tutarından düşülmektedir.

Eğer malların teslimi, alıcıya işyeri tarafından yapılıyorsa, malın satış fiyatı, alıcıya teslim edildiği andaki fiyattır. Satış fiyatı, piyasa fiyatı olarak tüm satış vergileri, fonlar, KDV ve ÖTV'yi kapsamamaktadır. Sıralamada temel alınan kriter üretimden net satışlardır.

Üretimden satışlar, işyerinin ürettiği veya malzemesini vererek fason olarak yaptırdığı malların satışlarını kapsamaktadır. Satış hasılatı (net) ise üretimden satışlar ile diğer mal ve hizmet satışlarından oluşmaktadır. 1999 yılından itibaren satışlar net alınmaktadır.

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla): Üretim faaliyeti sonucu, üretime katılan üretim faktörlerinin paylarına düşen faktör gelirleri, bunlar ödenen maaş ve ücretler, ödenen faizler ve milli gelir anlamında kar ile yıl içinde ayrılan amortisman, dolaylı vergiler ve (eksi) kalem olarak sübvansiyonların toplanmasıyla elde edilmektedir.

Milli gelir anlamında kar, vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamından üretim faaliyeti dışı gelirlerin düşülmesi ve vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamından o dönem için ayrılan karşılıkların toplanmasıyla hesaplanmaktadır.

Özkaynak: İşyerinin aktif (varlık) toplamından tüm borçları düşüldüğünde özkaynak elde edilmektedir.

Kar (Vergi Öncesi) ve Zarar: Kar, yıl içinde elde edilen vergi öncesi dönem karıdır. İşyeri zararda ise o yılki dönem zararıdır.

Aktif (Varlık) Toplamı: Bilançodaki aktif (varlık) toplamıdır.

Ekonomik Faaliyet Kodları

Alfabetik sıralamada, kuruluşların sermaye dağılımlarının yanısıra, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içindeki sıralama bilgileri ile faaliyet alanlarının özel veya kamu sektörü olmasına bağlı olarak, özel veya kamu kuruluşları arasındaki sıralama bilgisi de verilmektedir. Ayrıca her kuruluşun ekonomik faaliyeti ile ilgili olarak hem Avrupa Topluluğu'nda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE Rev. 2, 2013), hem de Birleşmiş Milletler-Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC Rev. 2)'na ilişkin ekonomik faaliyet kodu bilgileri de yer almaktadır. Kuruluşların ISIC. Rev.2 ekonomik faaliyet kodları, çalışmamız kapsamında firmalardan ya da bağlı oldukları odalardan temin edilen NACE Rev.2 ekonomik faaliyet kodlları kullanılarak oluşturulmuştur.

Avrupa Topluluğu'nda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE Rev. 2, 2013)

Kod	Tanım
B	**MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI**
05	Kömür ve linyit çıkartılması
06	Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı
07	Metal cevherleri madenciliği
08	Diğer madencilik ve taşocakçılığı
09	Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri
C	**İMALAT**
10	Gıda ürünlerinin imalatı
11	İçeceklerin imalatı
12	Tütün ürünleri imalatı
13	Tekstil ürünlerinin imalatı
14	Giyim eşyalarının imalatı
15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı
16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)
17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması
19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı
21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı
24	Ana metal sanayii
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)
26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı
27	Elektrikli teçhizat imalatı
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı
29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı
31	Mobilya imalatı
32	Diğer imalatlar
33	Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı
D	**ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI**
35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı

Birleşmiş Milletler-Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC Rev. 2)

Kod	Tanım
210	Madencilik ve Taşocakçılığı
311	Gıda Maddeleri Sanayi
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)
314	Tütün İşleme Sanayi
321	Dokuma Sanayi
322	Giyim Eşya Sanayi
323	Kürk ve Deri Sanayi
324	Ayakkabı Sanayi
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi
342	Basım Sanayi
351	Ana Kimya Sanayi
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi
353	Petrol Ürünleri Sanayi
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi
355	Lastik Ürünleri Sanayi
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi
381	Metal Eşya Sanayi
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi
384	Taşıt Araçları Sanayi
385	Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malz. Sanayi
390	Diğer İmalat Sanayi
400	Elektrik Sektörü

ISS CATERING İLK 500'DE

İstanbul Sanayi Odası tarafından hazırlanan ve konusunda ülkemizin en kapsamlı araştırması olan **"İSO 500 - Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu"** listesinde yer almanın haklı gururunu yaşıyoruz.

Dünya genelinde müşterilerinin ihtiyaçlarına yönelik özel çözümler üreten, kendini işine adamış, yaklaşık yarım milyon kişinin gücü, işinizi geliştirebilmeniz için bir araya geldi.

hepsi tek hat 4442 iSS 477

FACILITY MANAGEMENT | CLEANING | SUPPORT |

ISS CATERING SERVICES

PROPERTY | **CATERING** | SECURITY | tr.issworld.com

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	-	1	40.118.028.063	1-1	42.547.655.327
2	2	**Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**2**	**8.164.892.972**	**3-3**	**9.956.162.092**
3	3	**Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**3**	**7.529.420.343**	**6-6**	**7.531.936.333**
4	6	**Arçelik A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**4**	**7.221.822.854**	**4-4**	**8.841.675.555**
5	4	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	1	-	6.939.885.287	8-1	6.939.885.287
6	5	**TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**5**	**5.611.895.875**	**9-8**	**6.916.761.426**
7	8	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	-	6	5.399.769.455	10-9	5.399.769.455
8	7	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli/Kdz	-	7	5.107.059.385	7-7	7.387.239.130
9	9	**İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**8**	**4.921.735.222**	**13-12**	**4.921.735.222**
10	10	**Aygaz A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**9**	**4.689.703.272**	**11-10**	**5.361.396.049**
11	12	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi	-	10	3.970.626.002	14-13	4.380.923.245
12	14	**Çolakoğlu Metalurji A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**11**	**3.588.003.475**	**15-14**	**3.589.178.947**
13	11	**Mercedes-Benz T.A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**12**	**3.512.714.226**	**12-11**	**5.249.154.957**
14	13	**Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**13**	**3.378.591.847**	**17-16**	**3.418.403.092**
15	16	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	2	-	2.886.203.748	19-2	3.182.800.596

1-15

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2012

2012 yılında üretimden satışlar, satış hasılatı, katma değer, özkaynak, aktif toplamı, vergi öncesi dönem karı/zararı, ihracat, çalışanlar ortalaması.

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
1-1	21.510.573.305	6-4	3.155.778.078	2-1	14.400.825.682	2-1	1.183.493.662	1-1	5.016.126	23-16	4.358	**1**
11-9	**1.418.446.383**	**22-17**	**1.284.800.416**	**11-9**	**3.995.539.180**	**9-6**	**502.155.243**	**2-2**	**3.198.825**	**5-2**	**9.693**	**2**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**3-3**	**3.152.967**	**12-7**	**6.268**	**3**
10-8	**1.529.164.385**	**9-5**	**2.177.849.523**	**7-5**	**7.101.545.999**	**28-24**	**209.606.787**	**4-4**	**2.218.803**	**1-1**	**15.832**	**4**
12-3	1.368.757.440	1-1	18.598.776.485	1-1	22.715.522.366	12-4	423.448.443	---	-	4-3	9.972	**5**
14-11	**1.182.957.950**	**25-20**	**1.212.332.068**	**10-8**	**4.010.131.558**	**8-5**	**535.643.853**	**5-5**	**2.064.754**	**7-4**	**7.523**	**6**
13-10	1.348.274.029	10-6	1.934.486.677	9-7	5.684.710.067	184-178	29.646.729	25-24	490.286	16-11	5.773	**7**
20-16	835.934.991	3-1	5.481.985.152	3-2	8.137.418.864	39-35	146.783.470	57-56	201.850	11-6	6.698	**8**
36-30	**478.704.801**	**41-35**	**824.296.281**	**26-22**	**2.243.586.330**	**52-47**	**117.817.766**	**7-7**	**1.261.441**	**30-22**	**3.601**	**9**
6-6	**2.735.762.164**	**12-7**	**1.694.913.033**	**29-25**	**2.169.969.148**	**34-30**	**170.058.084**	**32-31**	**390.402**	**171-160**	**1.045**	**10**
69-62	219.807.086	24-19	1.256.014.325	23-19	2.379.515.648	402-395	2.042.887	9-9	1.041.520	51-43	2.451	**11**
---	**-**	**15-10**	**1.416.679.714**	**16-13**	**3.321.861.904**	**---**	**-**	**15-14**	**747.226**	**139-130**	**1.248**	**12**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**19-18**	**564.167**	**17-12**	**5.731**	**13**
65-58	**230.506.476**	**14-9**	**1.528.496.070**	**14-11**	**3.669.521.556**	**49-44**	**121.715.107**	**6-6**	**1.663.699**	**20-14**	**5.222**	**14**
9-2	1.575.032.872	7-3	2.448.058.711	17-4	3.035.860.078	3-2	860.015.795	---	-	8-4	7.318	**15**

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
16	21	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	3	-	2.682.799.694	21-3	2.686.067.239
17	18	Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	İstanbul	-	14	2.668.435.531	18-17	3.218.014.528
18	17	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	15	2.544.013.609	16-15	3.497.220.295
19	-	Nadir Metal Rafineri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	16	2.428.112.269	20-18	3.006.145.030
20	27	İpragaz A.Ş.	İstanbul	-	17	2.377.060.763	23-20	2.413.051.485
21	20	Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	18	2.320.906.416	26-22	2.320.906.416
22	25	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	İskenderun	-	19	2.301.546.781	28-24	2.302.514.076
23	22	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Denizli	-	20	2.229.932.000	25-21	2.340.846.202
24	19	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Kocaeli	-	21	2.220.408.085	27-23	2.308.544.260
25	26	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	4	-	2.174.138.647	24-4	2.400.623.842
26	24	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	22	2.135.657.221	29-25	2.244.400.269
27	32	Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	23	1.948.104.661	36-32	1.951.663.296
28	23	Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	24	1.932.093.498	37-33	1.939.329.106
29	15	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Sakarya	-	25	1.927.006.807	35-31	1.955.723.523
30	30	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	26	1.813.102.696	30-26	2.163.663.373
31	36	Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	27	1.800.698.659	39-35	1.873.258.180
32	35	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Ankara	-	28	1.781.623.268	31-27	1.995.512.139
33	31	Coca-Cola İçecek A.Ş.	İstanbul	-	29	1.764.744.557	42-38	1.810.403.303
34	34	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Karabük	-	30	1.665.264.218	44-40	1.665.293.588
35	39	Yolbulan Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	Osmaniye	-	31	1.645.692.514	40-36	1.833.981.300
36	28	AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	32	1.621.190.173	46-42	1.625.800.983
37	29	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	33	1.580.838.015	22-19	2.464.044.456
38	41	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	34	1.562.122.304	45-41	1.646.565.688
39	40	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	35	1.552.961.516	32-28	1.992.474.543
40	50	Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Zonguldak	-	36	1.533.390.373	48-44	1.548.025.332
41	38	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	5	-	1.487.462.707	50-5	1.487.462.707
42	52	Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	37	1.486.632.613	47-43	1.573.480.058
43	60	Ak Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	38	1.453.852.000	49-45	1.497.108.310
44	49	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	39	1.447.201.610	51-46	1.478.099.792
45	45	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	40	1.403.893.536	38-34	1.929.061.735
46	42	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	41	1.369.000.241	60-55	1.369.210.137
47	78	MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Dörtyol	-	42	1.356.143.541	58-53	1.394.046.118
48	37	Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	43	1.354.522.492	56-51	1.427.683.921
49	44	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	44	1.349.544.102	53-48	1.434.307.136
50	46	BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	45	1.307.406.709	52-47	1.443.456.517

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
24-5	727.120.725	8-4	2.239.979.632	12-3	3.941.680.677	497-12	-198.228.580	362-3	14.360	2-1	12.076	16
---	-	---	-	---	-	---	-	209-208	62.169	---	-	17
27-22	674.084.102	28-22	1.149.030.899	38-33	1.909.799.017	25-21	210.674.549	12-12	841.311	14-9	5.878	18
429-416	17.923.686	---	-	---	-	388-382	2.843.466	62-61	191.867	491-478	100	19
17-13	873.407.512	154-145	251.712.983	123-115	653.977.046	138-133	41.812.894	437-432	1.529	227-215	760	20
16-12	1.048.125.905	260-249	136.537.278	53-47	1.385.725.369	158-153	36.328.454	379-376	11.230	86-78	1.836	21
52-45	297.228.471	---	-	---	-	129-124	45.877.281	35-34	367.503	---	-	22
192-182	89.551.400	349-338	77.174.617	110-102	751.863.068	121-116	47.369.772	21-20	515.605	242-230	699	23
74-67	202.642.500	88-80	393.139.937	72-64	1.060.079.437	480-471	-24.761.955	30-29	405.094	187-176	950	24
7-1	2.427.244.939	2-2	6.918.207.721	4-2	7.906.281.291	1-1	1.471.136.277	---	-	21-7	4.804	25
236-225	70.890.354	161-152	239.801.397	100-92	847.041.249	181-175	30.102.672	27-26	470.633	258-246	640	26
431-418	17.820.167	99-90	364.799.221	61-53	1.236.096.969	486-476	-39.772.033	16-15	728.305	222-210	798	27
101-93	167.218.591	93-84	379.440.193	73-65	1.059.616.122	141-136	41.582.804	63-62	191.258	238-226	703	28
---	-	---	-	---	-	---	-	10-10	957.214	55-47	2.382	29
43-37	406.144.849	76-68	447.782.134	56-50	1.341.501.315	482-472	-25.533.666	13-13	822.319	15-10	5.830	30
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	31
30-25	617.200.487	54-46	628.966.003	54-48	1.368.710.103	15-11	297.701.096	36-35	349.897	44-36	2.561	32
32-27	540.127.658	16-11	1.384.819.652	19-15	2.538.175.516	23-19	224.293.664	350-348	17.105	166-155	1.070	33
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	34
140-131	125.450.259	321-310	94.299.077	113-105	734.272.802	307-301	9.834.016	181-180	77.090	270-258	607	35
37-31	460.466.904	34-28	986.061.018	44-39	1.664.001.730	14-10	335.345.461	37-36	322.695	228-216	756	36
---	-	---	-	---	-	---	-	157-156	89.458	---	-	37
340-327	41.707.166	67-59	512.006.590	84-76	996.766.151	455-447	-4.934.160	18-17	588.661	186-175	952	38
---	-	---	-	41-36	1.795.561.281	---	-	11-11	848.705	18-13	5.652	39
---	-	50-42	682.755.337	33-29	2.043.254.634	---	-	---	-	273-261	599	40
15-4	1.068.918.753	11-5	1.735.237.771	37-5	1.942.111.390	5-3	779.076.724	14-1	795.814	27-8	3.754	41
45-39	369.912.106	52-44	656.319.849	20-16	2.476.170.419	26-22	210.243.727	104-103	121.717	69-61	2.060	42
141-132	123.771.491	122-113	302.444.175	99-91	847.290.094	219-213	22.592.127	250-248	45.984	107-99	1.523	43
42-36	406.279.140	33-27	1.038.207.049	36-32	1.983.574.718	42-38	142.782.148	380-377	11.162	42-34	2.608	44
39-33	439.506.801	36-30	933.824.708	28-24	2.178.565.135	21-17	232.538.007	219-217	57.785	92-84	1.733	45
22-18	756.093.524	27-21	1.159.809.690	13-10	3.836.745.224	18-14	244.902.216	82-81	154.202	22-15	4.600	46
---	-	---	-	---	-	---	-	67-66	176.922	95-87	1.700	47
308-295	48.659.427	129-120	290.288.392	78-70	1.012.998.773	276-270	13.417.329	20-19	546.843	206-195	860	48
89-82	181.086.619	158-149	245.528.572	77-69	1.018.387.356	80-75	75.846.581	26-25	483.601	131-122	1.303	49
38-32	444.909.044	75-67	471.787.993	62-54	1.208.123.039	54-49	111.460.221	52-51	217.903	90-82	1.745	50

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
51	**57**	**Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**46**	**1.266.031.377**	**54-49**	**1.430.801.038**
52	**43**	**Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**47**	**1.264.031.075**	**59-54**	**1.389.172.834**
53	**63**	**Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü**	**Kamu**	**6**	**-**	**1.259.824.969**	**65-6**	**1.259.824.969**
54	56	Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Kocaeli	-	48	1.244.389.059	41-37	1.818.030.211
55	64	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	49	1.230.002.340	63-58	1.298.664.387
56	67	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Karacabey	-	50	1.203.170.138	62-57	1.326.184.466
57	48	Oltan Gıda Maddeleri İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Trabzon	-	51	1.203.000.235	68-62	1.203.399.308
58	58	BANVİT Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	Balıkesir	-	52	1.200.993.612	67-61	1.203.985.742
59	**51**	**Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**53**	**1.178.831.548**	**70-64**	**1.192.053.387**
60	72	Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Denizli	-	54	1.171.127.797	64-59	1.263.877.885
61	61	Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.	Dörtyol	-	55	1.161.847.288	55-50	1.428.521.725
62	**97**	**Aksa Enerji Üretim A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**56**	**1.138.804.707**	**57-52**	**1.398.563.541**
63	**68**	**Hayat Kimya Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**57**	**1.108.266.569**	**66-60**	**1.239.839.126**
64	**62**	**Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**58**	**1.102.234.463**	**73-67**	**1.104.687.631**
65	59	HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	59	1.087.022.538	75-69	1.095.003.553
66	**55**	**Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**60**	**1.085.725.270**	**74-68**	**1.100.818.123**
67	82	Tüprag Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	61	1.085.155.678	77-71	1.085.155.678
68	**71**	**Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**62**	**1.084.532.911**	**76-70**	**1.092.965.205**
69	**54**	**Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**63**	**1.083.489.185**	**69-63**	**1.201.205.827**
70	**53**	**Siemens San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**64**	**1.082.433.865**	**33-29**	**1.987.786.865**
71	**70**	**Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**65**	**1.064.280.219**	**78-72**	**1.072.472.567**
72	77	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Ankara	-	66	1.041.141.929	81-75	1.043.359.671
73	73	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	67	1.005.238.229	84-78	1.021.464.544
74	69	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Adana	-	68	1.004.546.565	86-80	1.004.546.565
75	**66**	**Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**69**	**992.214.050**	**82-76**	**1.027.374.586**
76	**80**	**C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**70**	**966.444.823**	**85-79**	**1.007.160.418**
77	76	S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Edirne	-	71	941.088.158	83-77	1.021.613.819
78	**65**	**Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**72**	**923.159.236**	**89-83**	**923.159.236**
79	**81**	**Goodyear Lastikleri T.A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**73**	**897.884.935**	**71-65**	**1.141.950.441**
80	**75**	**Mogaz Petrol Gazları A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**74**	**888.501.635**	**93-87**	**889.374.004**
81	**104**	**Soda Sanayii A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**75**	**844.690.081**	**87-81**	**976.065.546**
82	**89**	**Vestel Dijital Üretim Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**76**	**840.507.645**	**99-93**	**844.799.710**
83	47	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Ankara	-	77	833.745.217	72-66	1.140.904.440
84	79	Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	78	832.399.613	97-91	854.094.659
85	**83**	**Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**79**	**819.747.690**	**95-89**	**867.798.653**

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
80-73	**189.189.237**	**57-49**	**605.817.862**	**87-79**	**949.596.714**	**46-41**	**133.554.338**	**383-380**	**10.726**	**278-266**	**580**	**51**
302-289	**50.178.536**	**63-55**	**555.824.279**	**55-49**	**1.342.079.497**	**160-154**	**36.215.284**	**17-16**	**629.972**	**269-257**	**615**	**52**
46-7	**357.049.841**	**49-8**	**714.407.901**	**57-7**	**1.278.686.496**	**492-11**	**-64.827.541**	**387-4**	**9.699**	**9-5**	**7.156**	**53**
---	-	---	-	5-3	7.496.078.081	---	-	---	-	---	-	**54**
66-59	227.991.291	23-18	1.256.485.771	22-18	2.401.041.841	148-143	39.518.816	39-38	297.031	10-5	6.740	**55**
53-46	295.888.888	178-169	218.760.650	147-138	556.209.358	47-42	128.352.668	385-382	10.296	35-27	3.278	**56**
430-417	17.820.769	359-347	72.535.555	216-205	383.733.917	308-302	9.829.864	23-22	496.159	383-370	310	**57**
87-80	181.280.946	276-265	123.819.508	102-94	811.778.256	321-315	8.640.685	202-201	65.262	33-25	3.393	**58**
82-75	**184.348.041**	**82-74**	**411.905.025**	**85-77**	**952.322.142**	**75-70**	**86.195.977**	**22-21**	**500.136**	**183-172**	**970**	**59**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**60**
164-155	104.562.026	165-156	233.168.573	96-88	862.365.497	311-305	9.464.779	38-37	315.190	285-273	544	**61**
88-81	**181.223.512**	**42-36**	**824.140.620**	**35-31**	**2.024.411.567**	**140-135**	**41.593.842**	**176-175**	**78.881**	**401-388**	**280**	**62**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**47-46**	**239.806**	**78-70**	**1.945**	**63**
193-183	**89.198.514**	**233-222**	**157.536.849**	**208-198**	**406.114.659**	**398-391**	**2.176.028**	**119-118**	**110.463**	**255-243**	**649**	**64**
188-179	91.966.293	132-123	287.769.810	119-111	667.849.378	152-147	37.954.238	71-70	170.855	180-169	998	**65**
167-158	**104.154.644**	**87-79**	**401.021.061**	**117-109**	**688.993.623**	**154-149**	**37.326.068**	**129-128**	**103.101**	**235-223**	**711**	**66**
18-14	857.450.554	20-15	1.319.110.310	51-45	1.414.612.270	7-4	681.692.288	189-188	72.149	157-147	1.089	**67**
5-5	**3.368.330.190**	**4-2**	**5.217.641.158**	**6-4**	**7.312.732.796**	**13-9**	**354.897.086**	**262-260**	**42.100**	**173-162**	**1.034**	**68**
56-49	**268.841.294**	**143-134**	**263.514.745**	**139-130**	**574.915.196**	**170-164**	**33.093.966**	**33-32**	**375.122**	**93-85**	**1.710**	**69**
31-26	**560.059.303**	**79-71**	**424.572.358**	**47-41**	**1.458.567.701**	**33-29**	**185.761.614**	**24-23**	**491.822**	**43-35**	**2.579**	**70**
237-226	**70.630.770**	**---**	**-**	**---**	**-**	**231-225**	**19.546.004**	**28-27**	**427.214**	**217-205**	**810**	**71**
21-17	777.254.397	17-12	1.359.430.852	46-40	1.475.586.422	6-3	712.747.544	---	-	141-132	1.240	**72**
---	-	---	-	---	-	---	-	211-210	61.001	---	-	**73**
211-201	80.187.996	159-150	242.998.765	122-114	662.844.801	484-474	-30.111.156	65-64	183.719	138-129	1.249	**74**
48-41	**337.296.481**	**53-45**	**640.438.841**	**76-68**	**1.031.805.805**	**37-33**	**156.165.842**	**108-107**	**118.454**	**153-143**	**1.111**	**75**
---	**-**	**306-295**	**100.744.281**	**183-173**	**452.451.698**	**---**	**-**	**364-361**	**13.831**	**34-26**	**3.319**	**76**
249-238	64.763.849	128-119	290.382.574	174-164	469.065.221	299-293	10.381.917	---	-	194-183	905	**77**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**78**
61-54	**243.678.078**	**119-110**	**307.211.834**	**154-145**	**542.680.944**	**82-77**	**74.155.801**	**34-33**	**372.510**	**128-119**	**1.314**	**79**
281-269	**55.432.661**	**257-246**	**137.378.962**	**354-342**	**213.298.962**	**251-245**	**16.482.720**	**450-445**	**237**	**477-464**	**142**	**80**
59-52	**262.723.257**	**37-31**	**894.856.165**	**66-58**	**1.168.011.735**	**63-58**	**104.458.392**	**41-40**	**274.122**	**181-170**	**975**	**81**
184-175	**94.391.876**	**287-276**	**113.213.776**	**418-405**	**150.841.737**	**204-198**	**24.819.836**	**55-54**	**206.057**	**192-181**	**917**	**82**
29-24	641.593.541	30-24	1.059.307.389	30-26	2.102.928.221	27-23	209.611.535	44-43	250.499	24-17	4.172	**83**
62-55	237.595.608	71-63	489.607.577	129-120	619.709.803	60-55	108.205.042	253-251	44.812	28-20	3.672	**84**
245-234	**65.873.348**	**183-174**	**212.516.090**	**95-87**	**874.676.868**	**136-131**	**42.390.309**	**314-312**	**26.542**	**328-316**	**423**	**85**

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
86	92	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Akhisar	-	80	808.805.747	109-102	814.924.309
87	**93**	**Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**81**	**804.079.244**	**91-85**	**894.411.628**
88	84	Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	-	82	799.027.860	112-105	800.038.539
89	119	JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	83	797.520.804	113-106	797.736.729
90	**145**	**Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**84**	**794.732.082**	**110-103**	**808.856.166**
91	102	Tezcan Galvanizli Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	85	791.845.320	108-101	816.007.608
92	103	Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Tic. Ltd. Şti.	Bolu	-	86	785.840.298	102-96	823.157.055
93	**96**	**Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**87**	**783.882.331**	**101-95**	**832.123.918**
94	108	Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	88	776.252.860	115-108	777.919.647
95	114	Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	89	760.914.503	117-110	764.320.979
96	98	Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Adapazarı	-	90	745.899.477	105-99	818.602.956
97	94	Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.	Kamu	7	-	743.889.006	121-8	743.889.006
98	99	Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	91	743.820.608	107-100	817.507.809
99	**100**	**Tat Konserve Sanayii A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**92**	**737.678.727**	**116-109**	**775.125.496**
100	**116**	**Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**93**	**729.675.833**	**88-82**	**945.278.062**
101	111	BEYPİ Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Bolu	-	94	728.350.307	119-112	760.012.313
102	95	Yeşilyurt Demir Çelik Endüstrisi ve Liman İşletmeleri Ltd. Şti.	Samsun	-	95	726.423.844	120-113	750.641.900
103	86	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K.) Genel Müdürlüğü	Kamu	8	-	720.468.350	106-7	818.287.569
104	106	Pınar Süt Mamülleri Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	96	720.384.742	122-114	735.649.605
105	**90**	**Trakya Cam Sanayii A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**97**	**712.275.654**	**80-74**	**1.054.018.604**
106	-	İçdaş Elektrik Enerjisi Üretim ve Yatırım A.Ş.	Çanakkale	-	98	706.976.970	128-120	706.976.970
107	**124**	**Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**99**	**689.585.860**	**114-107**	**781.410.000**
108	148	Eti Bakır A.Ş.	İnebolu	-	100	684.731.587	132-124	688.320.661
109	107	Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Bursa	-	101	679.598.221	131-123	696.092.098
110	117	Küçükbay Yağ ve Deterjan Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	102	677.110.053	129-121	699.376.918
111	**87**	**Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**103**	**672.025.503**	**43-39**	**1.801.251.087**
112	128	Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	104	669.751.052	104-98	818.842.460
113	133	Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Kırşehir	-	105	637.965.117	137-129	640.640.594
114	85	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Ankara	-	106	630.771.402	141-133	631.986.068
115	**141**	**Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**107**	**615.102.615**	**94-88**	**874.653.149**
116	**113**	**Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**108**	**612.417.257**	**127-119**	**709.416.364**
117	121	Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	109	605.558.456	34-30	1.968.439.335
118	**88**	**Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**110**	**601.587.723**	**144-136**	**609.023.399**
119	**146**	**Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**111**	**598.072.049**	**123-115**	**732.362.529**
120	208	Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Karaman	-	112	594.921.191	136-128	648.875.041

86-120

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	---	-	---	-	167-166	84.652	38-30	3.150	**86**
57-50	**267.517.818**	**174-165**	**223.571.437**	**71-63**	**1.089.394.225**	**85-80**	**71.297.806**	**85-84**	**145.786**	**75-67**	**2.004**	**87**
54-47	286.857.989	51-43	666.942.915	69-61	1.120.491.900	45-40	134.096.514	117-116	111.133	177-166	1.004	**88**
3-3	5.725.858.640	124-115	295.996.688	89-81	905.501.920	66-61	101.897.863	98-97	127.809	321-309	432	**89**
500-487	**-220.584.193**	**18-13**	**1.359.148.138**	**24-20**	**2.365.704.626**	**498-486**	**-317.113.709**	**216-215**	**59.390**	**73-65**	**2.041**	**90**
169-160	101.285.516	173-164	226.051.868	178-168	464.653.471	100-95	57.208.378	208-207	62.275	359-346	345	**91**
199-189	85.352.484	207-198	179.113.477	234-223	340.658.302	197-191	26.331.115	371-368	12.817	57-49	2.358	**92**
81-74	**187.187.427**	**135-126**	**279.469.415**	**121-113**	**663.025.672**	**48-43**	**125.051.662**	**255-253**	**43.638**	**147-138**	**1.165**	**93**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	61-53	2.255	**94**
300-287	51.410.279	318-307	95.373.757	243-231	330.832.798	252-246	16.307.874	95-94	128.626	267-255	619	**95**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	77-69	1.958	**96**
93-8	175.605.851	26-6	1.179.675.141	59-8	1.253.237.275	159-6	36.277.355	---	-	209-12	850	**97**
177-168	97.753.689	123-114	298.832.100	82-74	1.000.903.766	331-325	8.151.884	43-42	258.241	216-204	817	**98**
150-141	**116.031.577**	**177-168**	**220.438.326**	**143-134**	**564.397.267**	**237-231**	**18.911.558**	**311-309**	**27.166**	**144-135**	**1.188**	**99**
77-70	**193.993.857**	**104-95**	**350.041.447**	**170-160**	**482.361.961**	**79-74**	**75.884.005**	**353-351**	**16.270**	**233-221**	**735**	**100**
157-148	110.598.475	152-143	252.683.729	203-193	412.884.592	171-165	33.027.466	299-297	29.626	50-42	2.453	**101**
174-165	99.424.252	263-252	134.563.993	286-274	284.197.673	452-445	-3.557.130	232-230	50.750	294-282	518	**102**
35-6	483.761.933	43-7	822.966.665	45-6	1.562.585.373	43-5	138.807.779	218-2	58.585	19-6	5.574	**103**
168-159	102.390.616	168-159	231.720.633	210-199	395.629.852	94-89	62.238.924	272-270	38.251	185-174	957	**104**
63-56	**234.981.238**	**21-16**	**1.285.945.730**	**42-37**	**1.762.677.486**	**41-37**	**146.447.002**	**139-138**	**97.477**	**87-79**	**1.805**	**105**
92-85	176.394.038	74-66	471.938.312	48-42	1.457.342.013	38-34	150.048.106	---	-	247-235	667	**106**
129-120	**136.153.429**	**167-158**	**232.548.022**	**98-90**	**847.830.177**	**122-117**	**47.287.739**	**277-275**	**37.252**	**161-150**	**1.077**	**107**
41-35	414.559.116	40-34	824.467.372	91-83	901.178.980	16-12	289.923.990	332-330	22.733	99-91	1.656	**108**
253-242	63.854.053	280-269	120.710.606	200-190	417.204.279	272-266	13.861.435	84-83	149.327	313-301	446	**109**
359-346	38.379.047	341-330	82.009.178	241-229	332.628.898	227-221	20.592.397	131-130	100.394	337-325	410	**110**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**407-394**	**271**	**111**
218-208	77.807.439	127-118	292.121.489	125-117	637.418.832	246-240	17.204.474	100-99	124.863	46-38	2.545	**112**
---	-	106-97	336.870.049	126-118	634.989.677	---	-	66-65	179.107	80-72	1.906	**113**
314-301	47.219.863	175-166	221.697.533	151-142	549.312.905	249-243	16.520.941	103-102	122.521	268-256	618	**114**
122-113	**144.424.830**	**171-162**	**228.015.426**	**160-150**	**526.390.806**	**278-272**	**13.225.103**	**42-41**	**273.588**	**158-148**	**1.088**	**115**
79-72	**190.724.386**	**97-88**	**370.935.842**	**132-123**	**596.976.933**	**449-442**	**-2.297.822**	**315-313**	**25.570**	**96-88**	**1.694**	**116**
151-142	115.027.795	162-153	239.595.036	70-62	1.107.981.786	330-324	8.163.851	29-28	421.476	215-203	824	**117**
127-118	**138.179.113**	**45-38**	**779.550.275**	**64-56**	**1.171.635.731**	**89-84**	**66.980.491**	**271-269**	**38.340**	**70-62**	**2.054**	**118**
75-68	**201.894.184**	**86-78**	**404.262.315**	**104-96**	**776.359.800**	**259-253**	**15.677.529**	**120-119**	**109.389**	**36-28**	**3.238**	**119**
139-130	125.667.640	217-207	168.562.259	204-194	411.826.667	139-134	41.722.972	111-110	116.314	29-21	3.668	**120**

86-120

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
121	**176**	**Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**113**	**576.623.930**	**124-116**	**730.139.334**
122	181	Honda Türkiye A.Ş.	Kocaeli	-	114	573.862.436	100-94	840.917.467
123	200	HİDROMEK Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	115	570.217.398	143-135	616.131.182
124	125	Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	116	570.132.577	151-143	572.916.720
125	**129**	**Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**117**	**570.105.161**	**149-141**	**587.716.270**
126	**126**	**Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**118**	**565.871.451**	**148-140**	**592.093.556**
127	112	Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Orhangazi	-	119	560.485.684	146-138	597.101.501
128	**122**	**Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**120**	**560.041.270**	**118-111**	**761.316.369**
129	**142**	**Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**121**	**557.613.396**	**145-137**	**598.936.411**
130	184	Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	122	557.523.181	134-126	659.747.564
131	**-**	**Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**123**	**549.382.559**	**156-148**	**550.375.638**
132	**115**	**Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**124**	**544.517.134**	**153-145**	**566.637.824**
133	**137**	**Kürüm Demir Sanayi Dış Ticaret A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**125**	**541.181.284**	**92-86**	**889.818.203**
134	183	Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	126	540.703.914	158-150	547.340.702
135	105	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Kayseri	-	127	540.102.791	150-142	575.596.260
136	**120**	**Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**128**	**538.597.605**	**139-131**	**638.341.019**
137	**136**	**Kerim Çelik Mamülleri İmalat ve Ticaret A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**129**	**532.857.524**	**162-154**	**532.857.524**
138	**143**	**Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**130**	**526.765.793**	**152-144**	**569.826.594**
139	232	Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Gemlik	-	131	525.087.512	138-130	639.211.726
140	139	Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	132	523.270.256	167-158	523.270.256
141	153	Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	133	523.062.313	133-125	675.160.157
142	**131**	**Polimer Kauçuk Sanayi ve Pazarlama A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**134**	**518.404.841**	**159-151**	**542.653.060**
143	163	Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	9	-	518.223.146	164-9	531.972.537
144	**195**	**Bayer Türk Kimya Sanayii Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**135**	**517.954.884**	**111-104**	**807.781.910**
145	109	Alstom Grid Enerji Endüstrisi A.Ş.	Kocaeli	-	136	517.472.935	163-155	532.339.005
146	**110**	**Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**137**	**516.415.545**	**169-160**	**516.415.545**
147	140	Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Çorlu	-	138	513.213.559	170-161	513.213.559
148	-	-	Konya	-	139	-	171-162	-
149	101	Man Türkiye A.Ş.	Ankara	-	140	505.717.339	172-163	506.765.217
150	177	Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Bursa	-	141	504.210.621	173-164	504.210.621
151	91	Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	142	503.377.346	166-157	524.292.805
152	135	Sider Dış Ticaret A.Ş.	Ege Bölgesi	-	143	503.325.554	155-147	550.690.463
153	151	Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	İskenderun	-	144	503.118.334	174-165	503.189.461
154	**165**	**ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**145**	**500.543.204**	**157-149**	**549.622.708**
155	167	Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Siirt	-	146	496.166.768	178-169	499.619.549

121-155

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
205-195	**83.260.018**	**383-371**	**60.662.314**	**114-106**	**710.025.647**	**88-83**	**67.129.173**	**443-438**	**1.154**	**372-359**	**328**	**121**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	218-206	809	**122**
114-105	154.178.180	89-81	391.274.250	177-167	465.186.192	67-62	101.807.953	138-137	97.603	154-144	1.105	**123**
---	-	182-173	213.773.577	232-221	343.525.929	---	-	46-45	244.673	---	-	**124**
60-53	**245.424.997**	**101-92**	**356.961.489**	**153-144**	**548.433.360**	**78-73**	**78.822.104**	**273-271**	**37.793**	**---**	**-**	**125**
154-145	**111.764.856**	**302-291**	**105.688.865**	**155-146**	**541.719.570**	**146-141**	**39.738.085**	**142-141**	**96.974**	**76-68**	**1.978**	**126**
90-83	180.727.999	270-259	128.220.929	171-161	481.324.536	442-435	-1.466.118	50-49	228.538	49-41	2.465	**127**
67-60	**227.624.774**	**69-61**	**500.009.964**	**92-84**	**897.022.668**	**230-224**	**19.666.351**	**70-69**	**172.628**	**67-59**	**2.113**	**128**
201-191	**84.223.265**	**262-251**	**135.537.813**	**103-95**	**800.306.622**	**115-110**	**49.255.467**	**184-183**	**75.150**	**361-348**	**344**	**129**
376-363	32.886.108	343-332	78.779.105	157-147	534.947.937	493-482	-74.893.634	293-291	33.328	40-32	3.085	**130**
40-34	**422.671.040**	**35-29**	**970.759.021**	**50-44**	**1.430.511.977**	**30-26**	**196.551.025**	**---**	**-**	**83-75**	**1.870**	**131**
124-115	**142.326.343**	**39-33**	**830.517.936**	**74-66**	**1.059.355.582**	**113-108**	**49.478.733**	**45-44**	**247.230**	**127-118**	**1.317**	**132**
439-426	**15.571.761**	**366-354**	**69.933.188**	**279-267**	**289.661.016**	**351-345**	**6.266.073**	**278-276**	**36.730**	**432-419**	**208**	**133**
---	-	---	-	---	-	---	-	61-60	196.233	---	-	**134**
85-78	182.120.947	137-128	276.581.145	111-103	750.169.501	182-176	30.102.481	454-449	160	54-46	2.383	**135**
---	**-**	**339-328**	**83.054.198**	**292-280**	**278.839.376**	**---**	**-**	**351-349**	**16.943**	**231-219**	**750**	**136**
447-434	**13.968.718**	**462-449**	**19.047.691**	**400-387**	**169.544.785**	**309-303**	**9.775.743**	**451-446**	**199**	**427-414**	**224**	**137**
239-228	**68.899.443**	**298-287**	**106.996.291**	**149-140**	**555.383.209**	**285-279**	**12.131.705**	**215-214**	**59.818**	**164-153**	**1.071**	**138**
105-96	166.130.872	65-57	550.098.572	75-67	1.044.262.164	35-31	164.661.027	125-124	105.417	338-326	409	**139**
263-252	61.256.750	213-204	175.194.261	320-308	249.940.452	275-269	13.420.787	114-113	112.004	170-159	1.046	**140**
107-98	163.760.856	73-65	475.328.616	136-127	583.006.456	77-72	79.112.331	248-246	46.146	47-39	2.531	**141**
113-104	**155.727.251**	**190-181**	**205.443.253**	**289-277**	**282.067.910**	**101-96**	**57.206.008**	**48-47**	**235.000**	**82-74**	**1.898**	**142**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**143**
72-65	**209.923.467**	**153-144**	**252.606.344**	**140-131**	**572.777.231**	**130-125**	**45.727.256**	**298-296**	**30.142**	**130-121**	**1.306**	**144**
104-95	166.608.295	156-147	248.126.785	108-100	753.803.395	284-278	12.558.680	51-50	226.590	176-165	1.010	**145**
147-138	**118.338.570**	**108-99**	**335.286.877**	**186-176**	**449.743.018**	**172-166**	**32.577.530**	**163-162**	**86.830**	**230-218**	**751**	**146**
108-99	161.400.742	61-53	568.154.093	105-97	775.836.235	74-69	88.011.781	276-274	37.447	343-331	396	**147**
58-51	-	38-32	-	83-75	-	29-25	-	113-112	-	135-126	-	**148**
165-156	104.536.187	121-112	302.793.192	206-196	406.633.052	150-145	38.966.698	54-53	214.247	94-86	1.703	**149**
272-261	59.143.612	226-215	161.474.383	185-175	451.458.240	405-398	1.985.799	---	-	488-475	102	**150**
404-391	24.443.925	228-217	160.067.297	131-122	607.400.769	490-480	-56.460.211	122-121	107.943	167-156	1.070	**151**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	281-269	572	**152**
481-468	6.956.239	---	-	---	-	387-381	2.873.406	132-131	100.215	---	-	**153**
121-112	**144.442.358**	**130-121**	**290.273.340**	**68-60**	**1.125.406.442**	**90-85**	**66.276.049**	**170-169**	**82.754**	**114-105**	**1.457**	**154**
118-109	149.508.999	245-234	146.920.940	60-52	1.251.928.998	95-90	61.629.704	287-285	34.985	214-202	828	**155**

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
156	-	Coşkunöz Metal Form Makina Endüstri ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	147	495.251.253	179-170	495.255.724
157	149	Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Çayeli	-	148	495.019.529	180-171	495.019.529
158	168	Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	149	491.337.893	147-139	595.667.122
159	**170**	**Tatmetal Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**150**	**486.615.591**	**175-166**	**501.446.866**
160	162	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Sivas	-	151	481.032.377	187-178	481.577.987
161	157	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Kocaeli	-	152	479.011.316	140-132	632.494.995
162	132	CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	153	477.702.907	176-167	500.706.468
163	**164**	**Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**154**	**477.617.993**	**189-180**	**477.617.993**
164	150	Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	155	477.473.837	184-175	488.794.513
165	**175**	**Hema Endüstri A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**156**	**477.294.054**	**190-181**	**477.294.054**
166	156	Oltan Fındık San. ve Tic. Ltd. Şti.	Düzce	-	157	475.736.357	191-182	475.736.357
167	**152**	**Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**158**	**471.915.822**	**165-156**	**524.544.599**
168	186	Aşkale Çimento Sanayii T.A.Ş.	Erzurum	-	159	468.812.357	181-172	492.796.353
169	166	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Kocaeli	-	160	468.522.565	193-184	473.522.002
170	171	Doğa Organik Gıda ve Tarım Ür. Ürt. ve Tic. İth. İhr. A.Ş.	Manisa	-	161	468.022.673	103-97	820.326.837
171	147	Temsa Global San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	162	467.262.190	79-73	1.055.477.247
172	**144**	**Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**163**	**466.474.760**	**160-152**	**541.049.032**
173	190	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	164	462.648.309	188-179	479.644.352
174	**192**	**Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**165**	**456.071.419**	**196-187**	**465.775.259**
175	**158**	**Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**166**	**454.701.595**	**182-173**	**491.836.766**
176	**154**	**Federal-Mogul Piston Segman ve Gömlek Üretim Tesisleri A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**167**	**454.473.372**	**183-174**	**489.826.596**
177	191	Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.	Dörtyol	-	168	451.809.024	200-191	452.371.344
178	172	Tırsan Treyler San. Tic. ve Nakliyat A.Ş.	Sakarya	-	169	449.461.208	142-134	629.136.307
179	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**170**	**-**	**194-185**	**-**
180	**169**	**Korozo Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**171**	**446.528.804**	**197-188**	**465.087.891**
181	**-**	**Onsa Mücevherat İmalatı ve Dış Ticaret A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**172**	**440.441.442**	**202-193**	**446.606.456**
182	230	Has Çelik ve Halat San. Tic. A.Ş	Kayseri	-	173	437.942.741	198-189	460.848.840
183	**198**	**Olmuksan International Paper-Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**174**	**425.882.320**	**212-203**	**425.905.866**
184	265	Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler Kuyumculuk Telekomünikasyon San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	175	424.859.918	199-190	459.428.785
185	161	Orta Anadolu Tic. ve San. İşl. T.A.Ş.	Kayseri	-	176	424.501.972	208-199	433.996.632
186	182	Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	177	423.803.196	211-202	426.458.369
187	**210**	**Yudum Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**178**	**423.257.032**	**214-205**	**423.921.677**
188	**187**	**Mutlu Akü ve Malzemeleri Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**179**	**420.150.182**	**206-197**	**440.493.205**
189	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**180**	**-**	**216-207**	**-**
190	226	Pakpen Plastik Boru ve Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	181	418.227.186	218-209	418.775.187

156-190

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
180-171	95.881.568	331-320	89.379.660	261-249	310.173.440	213-207	24.080.497	246-244	46.921	81-73	1.900	**156**
44-38	401.244.024	46-39	765.558.111	94-86	879.938.278	17-13	254.205.619	40-39	290.404	290-278	532	**157**
128-119	137.330.316	72-64	475.405.306	116-108	689.131.374	173-167	32.513.739	148-147	94.474	105-97	1.564	**158**
290-277	**53.622.024**	**281-270**	**120.177.132**	**233-222**	**341.509.205**	**268-262**	**14.397.943**	**---**	**-**	**386-373**	**308**	**159**
51-44	303.404.864	92-83	382.597.554	193-183	441.299.546	20-16	239.520.899	---	-	406-393	273	**160**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**161**
153-144	113.808.076	324-313	92.658.043	262-250	304.822.701	193-187	27.236.723	53-52	216.613	116-107	1.437	**162**
96-88	**170.639.648**	**230-219**	**158.905.233**	**187-177**	**449.632.720**	**247-241**	**17.034.709**	**72-71**	**170.439**	**52-44**	**2.410**	**163**
117-108	149.820.714	166-157	233.076.771	141-132	572.007.638	108-103	51.332.325	141-140	97.144	60-52	2.272	**164**
115-106	**153.797.056**	**139-130**	**269.913.238**	**86-78**	**951.374.019**	**225-219**	**21.423.002**	**93-92**	**131.245**	**71-63**	**2.054**	**165**
488-475	4.473.655	476-463	13.817.371	496-483	59.758.321	394-387	2.555.493	---	-	395-382	297	**166**
---	**-**	**328-317**	**91.449.233**	**134-125**	**592.642.082**	**---**	**-**	**92-91**	**132.117**	**112-103**	**1.471**	**167**
116-107	152.124.486	113-104	318.511.452	97-89	856.995.268	96-91	60.820.698	408-403	5.290	155-145	1.102	**168**
94-86	172.637.264	47-40	755.723.763	79-71	1.012.056.679	83-78	73.081.844	242-240	47.932	296-284	501	**169**
381-368	31.261.409	442-429	32.929.892	270-258	297.271.123	384-378	3.078.416	435-430	1.631	438-425	201	**170**
---	-	---	-	90-82	902.651.204	---	-	76-75	162.159	103-95	1.622	**171**
213-203	**79.318.504**	**58-50**	**582.015.156**	**88-80**	**914.023.332**	**199-193**	**26.087.578**	**77-76**	**160.338**	**89-81**	**1.767**	**172**
146-137	119.060.476	---	-	---	-	216-210	23.414.984	376-373	11.834	---	-	**173**
112-103	**156.289.080**	**164-155**	**236.800.318**	**256-244**	**314.872.724**	**195-189**	**26.785.702**	**---**	**-**	**6-3**	**8.317**	**174**
491-478	**1.470.937**	**467-454**	**16.567.405**	**435-422**	**138.451.925**	**421-414**	**1.178.718**	**433-428**	**2.520**	**---**	**-**	**175**
83-76	**183.802.651**	**148-139**	**256.929.404**	**275-263**	**293.152.094**	**58-53**	**109.661.517**	**68-67**	**175.836**	**118-109**	**1.420**	**176**
461-448	10.968.637	---	-	---	-	420-413	1.222.208	297-295	30.456	475-462	147	**177**
182-173	95.070.733	253-242	143.118.459	150-141	551.592.538	210-204	24.140.839	193-192	67.987	352-339	363	**178**
155-146	**-**	**186-177**	**-**	**165-155**	**-**	**137-132**	**-**	**115-114**	**-**	**98-90**	**-**	**179**
208-198	**81.000.852**	**231-220**	**157.813.644**	**252-240**	**323.124.255**	**214-208**	**23.800.281**	**86-85**	**142.380**	**244-232**	**689**	**180**
435-422	**15.874.142**	**408-396**	**49.232.537**	**366-353**	**201.657.345**	**413-406**	**1.531.203**	**183-182**	**75.378**	**451-438**	**175**	**181**
278-266	56.599.121	310-299	98.060.642	375-362	196.519.972	209-203	24.155.090	112-111	115.344	250-238	658	**182**
181-172	**95.171.904**	**185-176**	**212.321.732**	**285-273**	**284.558.880**	**192-186**	**27.538.941**	**373-370**	**12.658**	**184-173**	**970**	**183**
451-438	12.955.409	308-297	98.823.458	422-409	150.427.290	355-349	6.020.297	321-319	24.276	473-460	150	**184**
144-135	121.660.275	120-111	307.029.035	168-158	487.849.939	127-122	46.253.649	136-135	98.000	123-114	1.335	**185**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**186**
384-371	**30.420.521**	**---**	**-**	**---**	**-**	**283-277**	**12.684.966**	**391-387**	**8.386**	**483-470**	**129**	**187**
136-127	**127.372.050**	**215-205**	**170.818.680**	**295-283**	**276.137.371**	**133-128**	**43.841.846**	**195-194**	**67.073**	**232-220**	**739**	**188**
110-101	**-**	**116-107**	**-**	**222-211**	**-**	**194-188**	**-**	**265-263**	**-**	**119-110**	**-**	**189**
171-162	100.899.207	325-314	92.636.864	180-170	461.898.916	155-150	37.325.554	280-278	36.619	253-241	650	**190**

156-190

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
191	485	Yolbulan Metal San. ve Tic. A.Ş.	Dörtyol	-	182	417.406.424	205-196	441.097.817
192	199	Pınar Entegre Et ve Un Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	183	417.353.767	219-210	417.683.379
193	295	ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	184	413.932.047	221-212	414.460.483
194	319	Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	185	411.914.424	215-206	420.724.756
195	**257**	**Anadolu Cam Yenişehir Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**186**	**409.876.097**	**224-215**	**409.876.097**
196	**159**	**Perfetti Van Melle Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**187**	**409.340.408**	**220-211**	**415.865.370**
197	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**188**	**-**	**154-146**	**-**
198	**193**	**Anadolu Cam Sanayii A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**189**	**404.999.426**	**90-84**	**896.842.088**
199	**234**	**Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**190**	**404.392.102**	**213-204**	**424.219.800**
200	160	Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	191	402.802.831	217-208	419.557.987
201	219	Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	192	402.785.357	229-220	403.896.231
202	**229**	**Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**193**	**401.428.663**	**232-223**	**401.589.195**
203	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**194**	**-**	**5-5**	**-**
204	**179**	**Nexans Türkiye Endüstri ve Ticaret A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**195**	**397.851.562**	**233-224**	**398.980.267**
205	225	Kardemir Haddecilik ve Elektrik Üretim San. Tic. Ltd. Şti.	Denizli	-	196	396.146.740	209-200	432.032.733
206	**203**	**Marsa Yağ San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**197**	**393.932.144**	**230-221**	**403.278.240**
207	296	Kadooğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	198	391.955.359	227-218	404.996.551
208	216	As Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Bucak	-	199	390.120.573	238-229	393.060.622
209	217	Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Eskişehir	-	200	389.758.208	228-219	404.468.697
210	**220**	**Anadolu-Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**201**	**389.208.990**	**161-153**	**540.322.916**
211	241	Şeker Piliç ve Yem San. Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	202	388.656.583	231-222	402.315.193
212	275	Beyçelik Gestamp Kalıp ve Oto Yan San. Paz. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	203	387.432.590	225-216	409.009.707
213	223	Elita Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Adana	-	204	386.723.984	222-213	410.516.666
214	**-**	**Altınbaş Kuyumculuk İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**205**	**384.777.918**	**130-122**	**697.024.189**
215	**207**	**Gübre Fabrikaları T.A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**206**	**381.171.202**	**61-56**	**1.326.282.000**
216	194	İlhanlar Haddecilik Boru Profil ve Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Dörtyol	-	207	380.848.659	241-232	383.469.432
217	206	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	208	379.699.106	226-217	407.340.706
218	245	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	209	376.194.665	244-235	376.196.812
219	174	SİDEMİR Sivas Demir Çelik İşletmeleri A.Ş.	Sivas	-	210	376.158.426	201-192	446.711.033
220	215	Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Akyazı	-	211	374.407.176	245-236	374.407.176
221	205	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	212	373.441.598	135-127	651.136.804
222	**304**	**Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**213**	**372.937.609**	**203-194**	**445.780.273**
223	272	HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	214	372.614.302	246-237	372.614.302
224	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**215**	**-**	**204-195**	**-**
225	**263**	**Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**216**	**368.230.551**	**126-118**	**721.327.168**

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
259-248	61.899.921	299-288	106.547.157	255-243	314.902.149	333-327	7.970.817	267-265	40.047	340-328	408	191
206-196	81.621.749	201-192	186.704.086	296-284	273.023.632	134-129	43.234.190	416-411	4.348	239-227	702	192
50-43	311.193.472	83-75	411.250.261	39-34	1.832.704.536	32-28	189.572.680	191-190	71.211	117-108	1.432	193
291-278	53.609.117	416-404	45.257.913	298-286	270.280.760	310-304	9.506.530	411-406	5.160	196-185	900	194
71-64	**213.347.649**	**136-127**	**278.557.788**	**220-209**	**376.498.214**	**71-66**	**95.330.141**	**---**	**-**	**245-233**	**684**	195
217-207	**77.992.012**	**163-154**	**237.287.621**	**291-279**	**280.049.356**	**178-172**	**31.557.106**	**105-104**	**120.303**	**149-140**	**1.145**	196
120-111	**-**	**346-335**	**-**	**412-399**	**-**	**106-101**	**-**	**340-338**	**-**	**368-355**	**-**	197
84-77	**182.476.874**	**48-41**	**751.505.973**	**81-73**	**1.003.699.942**	**69-64**	**98.883.842**	**284-282**	**36.092**	**122-113**	**1.365**	198
176-167	**97.775.933**	**187-178**	**209.014.085**	**214-203**	**390.147.614**	**222-216**	**21.754.045**	**432-427**	**2.722**	**286-274**	**540**	199
175-166	98.404.791	100-91	361.222.996	158-148	530.749.677	145-140	39.765.839	188-187	72.591	208-197	853	200
---	-	210-201	176.795.055	159-149	527.108.814	---	-	223-221	55.895	326-314	427	201
---	**-**	**330-319**	**91.076.053**	**201-191**	**415.834.879**	**---**	**-**	**401-397**	**5.799**	**439-426**	**196**	202
8-7	**-**	**55-47**	**-**	**31-27**	**-**	**335-329**	**-**	**206-205**	**-**	**329-317**	**-**	203
---	**-**	**---**	**-**	**348-336**	**217.840.720**	**---**	**-**	**121-120**	**108.076**	**324-312**	**429**	204
235-224	71.065.985	327-316	91.549.478	338-326	225.528.180	404-397	2.015.144	59-58	200.237	298-286	500	205
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**190-189**	**71.897**	**---**	**-**	206
474-461	8.190.212	471-458	15.266.123	397-384	174.764.767	329-323	8.168.560	60-59	200.090	486-473	122	207
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	208
161-152	109.273.106	118-109	307.491.233	162-152	512.655.977	220-214	22.427.038	56-55	203.000	126-117	1.327	209
310-297	**47.743.358**	**266-255**	**132.611.199**	**211-200**	**391.833.853**	**450-443**	**-2.575.731**	**231-229**	**51.393**	**292-280**	**520**	210
477-464	7.728.088	495-482	-48.615.913	362-349	204.832.910	489-479	-55.085.773	294-292	33.210	104-96	1.599	211
---	-	---	-	231-220	350.996.914	---	-	233-231	50.546	129-120	1.309	212
406-393	24.319.072	456-443	22.459.921	369-356	200.552.004	370-364	4.486.677	179-178	78.382	481-468	135	213
462-449	**10.727.678**	**388-376**	**59.776.359**	**316-304**	**252.939.008**	**365-359**	**4.997.403**	**78-77**	**159.145**	**458-445**	**164**	214
496-483	**-56.586.119**	**102-93**	**356.041.966**	**63-55**	**1.181.033.501**	**24-20**	**214.018.006**	**345-343**	**19.533**	**331-319**	**420**	215
---	-	468-455	16.305.132	442-429	134.326.271	---	-	333-331	22.479	410-397	264	216
178-169	97.693.080	126-117	293.986.824	175-165	467.358.650	346-340	6.715.206	73-72	165.718	85-77	1.854	217
---	-	239-228	152.830.151	250-238	324.891.019	---	-	---	-	302-290	485	218
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	282-270	570	219
---	-	---	-	---	-	---	-	75-74	162.774	31-23	3.596	220
---	-	---	-	---	-	---	-	99-98	127.179	132-123	1.300	221
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	222
132-123	131.549.455	151-142	254.869.504	120-112	666.446.901	128-123	46.165.560	110-109	116.319	145-136	1.177	223
143-134	**-**	**211-202**	**-**	**314-302**	**-**	**107-102**	**-**	**126-125**	**-**	**323-311**	**-**	224
111-102	**157.074.457**	**96-87**	**371.712.784**	**198-188**	**420.026.356**	**36-32**	**159.819.971**	**418-413**	**4.188**	**389-376**	**307**	225

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
226	173	Yıldız Sunta MDF Orman Ürünleri Sanayi Tesisleri İth. İhr. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	217	367.479.337	243-234	377.364.209
227	**235**	**İpek Kağıt San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**218**	**365.819.478**	**248-239**	**370.105.205**
228	**242**	**BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**219**	**363.872.449**	**252-243**	**363.872.449**
229	**213**	**Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**220**	**361.663.000**	**239-230**	**391.590.386**
230	202	Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	221	361.111.855	251-242	365.349.665
231	**209**	**Sarıtaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**222**	**361.024.956**	**210-201**	**426.549.781**
232	**218**	**Deva Holding A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**223**	**360.607.693**	**235-226**	**396.764.483**
233	248	Yörsan Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	224	360.017.017	256-247	360.530.413
234	204	Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	225	356.504.296	247-238	371.704.481
235	259	OMV Petrol Ofisi A.Ş.	İstanbul	-	226	352.664.046	2-2	20.240.865.024
236	240	Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	Adana	-	227	352.524.415	249-240	369.733.907
237	**247**	**Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**228**	**351.872.783**	**240-231**	**390.969.759**
238	214	Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Ereğli/Kdz	-	229	350.170.572	237-228	394.403.428
239	463	Beşler Gıda ve Kimya A.Ş.	Gaziantep	-	230	348.698.791	234-225	397.203.884
240	212	Turyağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	231	348.515.581	259-250	352.024.904
241	138	Eti Gümüş A.Ş.	Kütahya	-	232	348.220.692	242-233	380.158.493
242	**211**	**Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**233**	**347.107.712**	**262-253**	**347.395.591**
243	**221**	**Nuh Beton A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**234**	**346.031.942**	**257-248**	**357.081.870**
244	**243**	**Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**235**	**342.267.346**	**264-255**	**342.267.346**
245	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**236**	**-**	**253-244**	**-**
246	239	Cimpor Yibitaş Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	237	341.416.534	260-251	348.106.722
247	250	Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	238	338.517.711	254-245	362.824.889
248	276	Matlı Yem San. ve Tic. A.Ş.	Karacabey	-	239	338.388.042	236-227	395.382.688
249	**155**	**Çebitaş Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**240**	**333.825.840**	**272-263**	**334.105.518**
250	287	Mescier Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Karabük	-	241	333.174.936	258-249	354.565.349
251	249	Paşabahçe Eskişehir Cam San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	242	332.929.000	273-264	332.929.000
252	233	Polinas Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	243	330.648.506	261-252	348.003.166
253	**258**	**Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**244**	**328.951.838**	**267-258**	**338.278.334**
254	303	Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Karaman	-	245	328.201.728	271-262	334.686.890
255	302	Lidersan Sağlık ve Gıda Ürünleri A.Ş.	Gaziantep	-	246	326.841.467	276-267	329.315.480
256	236	Doğuş Çay ve Gıda Maddeleri Üretim Paz. İth. İhr. A.Ş.	Ordu	-	247	325.967.313	255-246	362.128.989
257	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**248**	**-**	**96-90**	**-**
258	228	Artenius Turkpet Kimyevi Maddeler ve Pet Ambalaj Malzemeleri Sanayi A.Ş.	Adana	-	249	317.791.944	286-277	317.791.944
259	**282**	**İzocam Tic. ve San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**250**	**313.341.932**	**282-273**	**322.320.813**
260	301	Köksan Pet ve Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	251	313.325.679	250-241	365.678.419

226-260

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	---	-	---	-	349-347	17.924	246-234	679	226
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	345-333	388	227
274-262	58.905.647	169-160	231.409.901	244-232	329.564.274	200-194	25.691.740	258-256	42.990	391-378	304	228
---	-	---	-	161-151	524.601.428	---	-	94-93	129.845	136-127	1.269	229
---	-	196-187	192.998.446	191-181	443.150.991	---	-	320-318	24.398	279-267	578	230
---	-	155-146	248.270.106	182-172	456.528.323	---	-	313-311	26.560	493-480	78	231
130-121	135.874.661	78-70	429.457.053	106-98	771.392.707	143-138	40.765.378	395-391	7.649	97-89	1.661	232
---	-	288-277	111.700.418	427-414	148.684.398	---	-	389-385	8.514	283-271	561	233
70-63	214.643.098	---	-	---	-	73-68	88.509.584	---	-	---	-	234
4-4	4.578.456.481	13-8	1.556.237.531	8-6	6.421.322.187	65-60	103.376.569	8-8	1.211.981	193-182	911	235
196-186	88.544.583	125-116	295.595.927	190-180	445.963.907	294-288	10.736.042	123-122	107.605	48-40	2.500	236
148-139	117.080.773	32-26	1.044.267.793	34-30	2.035.007.301	111-106	50.492.289	---	-	445-432	181	237
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	238
---	-	481-468	12.006.800	446-433	130.280.786	---	-	87-86	139.554	480-467	138	239
401-388	24.508.189	361-349	71.290.582	424-411	149.575.234	342-336	7.332.237	415-410	4.600	426-413	225	240
138-129	126.377.719	59-51	580.948.024	80-72	1.009.387.736	103-98	56.496.255	197-196	66.221	200-189	891	241
473-460	8.442.729	453-440	24.209.438	443-430	134.027.484	411-404	1.629.335	124-123	106.615	330-318	423	242
485-472	5.943.602	184-175	212.427.321	245-233	329.385.023	458-450	-5.230.423	---	-	454-441	170	243
198-188	85.640.241	205-196	180.653.237	350-338	216.130.053	105-100	55.110.295	329-327	23.151	277-265	582	244
202-192	-	193-184	-	264-252	-	109-104	-	369-366	-	106-98	-	245
216-206	78.525.362	134-125	283.479.324	148-139	556.203.925	238-232	18.562.524	445-440	1.062	259-247	640	246
137-128	126.532.753	144-135	261.202.243	228-217	355.699.690	87-82	68.300.284	101-100	124.276	148-139	1.151	247
345-332	40.519.669	240-229	152.626.643	326-314	243.025.312	345-339	6.800.749	---	-	284-272	550	248
427-414	18.129.918	236-225	154.757.943	385-372	184.400.673	417-410	1.247.894	96-95	128.616	358-345	352	249
414-401	21.600.026	449-436	28.053.978	450-437	125.865.136	349-343	6.412.281	91-90	132.167	351-338	366	250
134-125	128.142.001	195-186	193.391.962	249-237	325.395.016	153-148	37.419.629	118-117	111.052	143-134	1.202	251
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	347-335	379	252
194-184	88.660.876	145-136	261.019.836	288-276	282.186.267	102-97	56.886.624	143-142	96.904	315-303	443	253
242-231	67.600.522	334-323	86.645.243	393-380	177.123.200	201-195	25.467.651	225-223	54.442	66-58	2.137	254
303-290	50.003.653	377-365	62.884.545	431-418	145.372.816	298-292	10.402.627	69-68	173.997	354-341	360	255
224-214	74.310.202	316-305	96.801.313	229-218	352.986.668	202-196	25.200.672	447-442	451	165-154	1.071	256
119-110	-	247-236	-	152-143	-	280-274	-	318-316	-	152-142	-	257
448-435	13.856.481	268-257	128.608.954	336-324	228.999.586	463-455	-6.601.926	365-362	13.665	471-458	153	258
221-211	76.919.334	259-248	137.198.569	373-360	198.624.362	188-182	28.282.133	300-298	29.528	317-305	436	259
---	-	---	-	---	-	---	-	178-177	78.732	---	-	260

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
261	**253**	**Tamek Gıda ve Konsantre San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**252**	**312.451.249**	**283-274**	**322.212.636**
262	**222**	**Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikaları A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**253**	**311.622.265**	**287-278**	**312.176.897**
263	270	Mitaş Enerji ve Madeni İnşaat İşleri T.A.Ş.	Ankara	-	254	310.866.956	223-214	409.925.662
264	**489**	**İstanbul Asfalt Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.**	**Kamu**	**10**	**-**	**310.454.639**	**290-10**	**310.454.639**
265	-	Trakya Yenişehir Cam Sanayii A.Ş.	Yenişehir/Bursa	-	255	309.669.631	289-280	310.463.007
266	300	Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	256	309.481.660	288-279	310.735.916
267	252	Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	257	306.183.967	295-285	306.183.967
268	254	Hayes Lemmerz İnci Jant Sanayi A.Ş.	Manisa	-	258	302.840.916	294-284	307.260.489
269	**331**	**Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**259**	**302.517.612**	**268-259**	**336.920.941**
270	269	Dimes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Tokat	-	260	301.196.841	293-283	307.536.606
271	360	Gedik Tavukçuluk ve Tarım Ürünleri Tic. San. A.Ş.	Uşak	-	261	301.087.897	263-254	343.950.751
272	286	Dentaş Ambalaj ve Kağıt Sanayi A.Ş.	Denizli	-	262	298.179.084	300-289	299.308.440
273	274	Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	263	297.530.852	281-272	323.040.813
274	284	Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	264	295.362.731	304-293	295.362.731
275	280	Polisan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Gebze	-	265	295.073.810	266-257	340.869.514
276	268	Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Bursa	-	266	292.471.644	192-183	475.169.441
277	**-**	**Hasçelik San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**267**	**291.941.181**	**207-198**	**435.916.480**
278	237	Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	268	291.833.284	279-270	323.821.763
279	**289**	**Keskinkılıç Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**269**	**289.389.419**	**299-288**	**299.651.834**
280	244	İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	270	289.076.738	310-299	290.067.328
281	283	Ede Demir Çelik Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	-	271	289.047.388	186-177	485.523.908
282	293	Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Kahramanmaraş	-	272	288.868.000	278-269	328.100.482
283	**384**	**Arpaş İhracat İthalat ve Pazarlama A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**273**	**287.320.934**	**315-304**	**287.552.577**
284	251	Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	Adana	-	274	287.034.089	317-306	287.034.089
285	320	Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	275	286.761.489	314-303	287.583.341
286	**290**	**Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**276**	**286.366.528**	**316-305**	**287.393.576**
287	185	Tümosan Motor ve Traktör Sanayi A.Ş.	Konya	-	277	286.315.685	307-296	291.970.584
288	305	Major SKT Oto Donanım San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	278	285.546.047	319-308	285.917.821
289	472	Koç Haddecilik Tekstil İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Dörtyol	-	279	284.316.195	269-260	336.676.606
290	277	Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş.	Ege Bölgesi	-	280	283.878.625	305-294	293.588.597
291	**281**	**Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**281**	**283.780.853**	**321-310**	**284.245.268**
292	329	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	282	283.188.127	318-307	286.488.127
293	**238**	**ABB Elektrik Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**283**	**282.348.502**	**125-117**	**723.512.224**
294	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**284**	**-**	**291-281**	**-**
295	299	Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Soma	-	285	281.483.223	324-313	281.734.007

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
280-268	**55.954.289**	**---**	**-**	**---**	**-**	**340-334**	**7.532.162**	**360-358**	**14.695**	**---**	**-**	**261**
231-220	**72.096.208**	**200-191**	**187.196.038**	**112-104**	**749.883.392**	**491-481**	**-58.178.373**	**296-294**	**32.494**	**88-80**	**1.775**	**262**
341-328	41.387.859	297-286	107.527.494	304-292	261.434.100	205-199	24.509.502	64-63	191.031	249-237	660	**263**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**264**
135-126	127.732.377	114-105	318.045.428	188-178	448.883.021	92-87	63.991.223	398-394	7.419	335-323	413	**265**
323-310	44.595.499	399-387	55.618.435	339-327	225.171.359	266-260	14.598.419	79-78	156.791	72-64	2.048	**266**
---	-	410-398	47.692.421	407-394	157.701.047	---	-	---	-	452-439	174	**267**
---	-	249-238	144.410.946	370-357	200.318.673	---	-	107-106	118.951	229-217	755	**268**
256-245	**62.752.163**	**405-393**	**49.701.262**	**273-261**	**294.185.845**	**242-236**	**17.481.750**	**134-133**	**98.873**	**241-229**	**700**	**269**
348-335	39.972.271	333-322	86.770.674	303-291	264.596.147	435-428	403.149	352-350	16.694	320-308	433	**270**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**271**
187-178	91.987.941	301-290	106.540.655	287-275	282.870.583	169-163	33.245.538	396-392	7.463	213-201	832	**272**
378-365	32.261.104	295-284	108.714.540	383-370	189.072.002	312-306	9.357.230	282-280	36.435	306-294	463	**273**
230-219	72.427.789	160-151	242.385.396	294-282	276.864.447	243-237	17.480.882	226-224	53.800	64-56	2.150	**274**
---	-	---	-	265-253	302.135.105	---	-	405-400	5.472	---	-	**275**
499-486	-217.531.831	56-48	615.455.778	15-12	3.546.752.959	495-484	-127.909.096	386-383	9.876	459-446	164	**276**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**277**
---	-	---	-	---	-	---	-	116-115	111.565	56-48	2.381	**278**
---	**-**	**80-72**	**415.370.691**	**195-185**	**440.879.261**	**---**	**-**	**449-444**	**248**	**336-324**	**413**	**279**
200-190	84.543.271	138-129	272.791.606	242-230	332.096.275	99-94	58.079.827	361-359	14.625	271-259	607	**280**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	297-285	501	**281**
---	-	110-101	320.860.396	138-129	576.789.525	---	-	335-333	22.096	63-55	2.190	**282**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**80-79**	**154.876**	**189-178**	**947**	**283**
149-140	116.701.759	60-52	569.965.143	118-110	677.406.036	56-51	111.070.934	331-329	22.950	307-295	462	**284**
454-441	11.899.311	431-418	37.698.831	472-459	100.269.163	371-365	4.468.672	430-425	3.043	484-471	129	**285**
380-367	**31.339.966**	**415-403**	**45.542.699**	**290-278**	**281.526.763**	**441-434**	**-1.122.685**	**155-154**	**90.370**	**384-371**	**310**	**286**
312-299	47.468.589	220-210	166.095.680	281-269	286.875.373	142-137	41.147.344	419-414	4.149	348-336	379	**287**
271-260	59.434.361	447-434	29.290.350	480-467	90.552.314	234-228	19.465.549	439-434	1.429	256-244	647	**288**
489-476	3.129.656	342-331	79.256.958	267-255	300.234.439	292-286	11.072.751	289-287	34.077	487-474	118	**289**
257-246	62.100.844	98-89	368.001.224	115-107	699.247.189	217-211	22.782.742	317-315	24.996	318-306	435	**290**
433-420	**16.182.068**	**403-391**	**53.270.339**	**441-428**	**134.476.805**	**366-360**	**4.925.561**	**217-216**	**58.873**	**433-420**	**208**	**291**
---	-	---	-	438-425	136.182.782	---	-	429-424	3.386	280-268	574	**292**
---	**-**	**111-102**	**319.315.110**	**127-119**	**633.675.611**	**---**	**-**	**187-186**	**73.479**	**205-194**	**863**	**293**
320-307	**-**	**396-384**	**-**	**367-354**	**-**	**327-321**	**-**	**180-179**	**-**	**399-386**	**-**	**294**
126-117	140.186.836	460-447	19.573.232	448-435	127.902.603	354-348	6.036.137	---	-	26-19	3.912	**295**

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
296	**337**	**Natura Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**286**	**281.430.444**	**322-311**	**283.950.955**
297	**321**	**Ontex Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**287**	**280.748.471**	**280-271**	**323.311.735**
298	458	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş	Ankara	-	288	278.218.197	313-302	287.972.375
299	255	Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	-	289	277.859.855	326-315	277.859.855
300	**315**	**Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**290**	**275.266.412**	**328-317**	**276.239.922**
301	427	Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Balıkesir	-	291	274.957.670	330-319	274.957.670
302	262	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	11	-	274.618.593	296-11	305.199.976
303	441	Samsun Makina Sanayii A.Ş.	Samsun	-	292	273.538.237	332-321	273.538.237
304	**326**	**Feza Gazetecilik A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**293**	**272.104.665**	**335-324**	**272.104.665**
305	273	B-Plas Bursa Plastik Metal İnşaat Enerji Madencilik Jeotermal Turizm ve Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	294	271.331.869	297-286	301.909.328
306	306	İnci Akü San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	295	270.368.872	338-327	270.755.605
307	-	-	Ankara	-	296	-	333-322	-
308	339	Gürteks İplik San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	297	267.538.541	331-320	274.288.999
309	285	Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	298	264.489.676	347-336	264.770.306
310	266	Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.	Antalya	-	299	264.096.744	275-266	330.231.017
311	291	BATIÇİM Batı Anadolu Çimento Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	300	262.497.945	329-318	275.744.920
312	332	Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	301	261.238.323	349-338	262.975.846
313	346	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	302	260.141.769	302-291	295.654.373
314	352	AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Antalya	-	303	258.488.846	342-331	266.225.676
315	264	Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhracat İthalat ve Ticaret A.Ş.	Bodrum	-	304	257.409.308	352-341	261.161.039
316	-	Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Düzce	-	305	257.176.358	336-325	272.072.440
317	**288**	**Gap Güneydoğu Tekstil San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**306**	**256.711.843**	**323-312**	**282.717.685**
318	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**307**	**-**	**356-345**	**-**
319	307	Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	308	254.696.056	343-332	266.223.262
320	**348**	**Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**309**	**252.772.873**	**344-333**	**265.956.930**
321	**435**	**Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**310**	**252.319.020**	**367-356**	**252.395.652**
322	**261**	**Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**311**	**251.757.218**	**351-340**	**261.734.295**
323	**359**	**YÜNSA Yünlü San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**312**	**251.358.709**	**362-351**	**255.837.280**
324	**325**	**Özer Metal Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**313**	**251.081.698**	**369-358**	**251.499.579**
325	**333**	**Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**314**	**250.660.699**	**358-347**	**258.595.821**
326	356	Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	315	250.637.028	270-261	335.226.392
327	353	Üniteks Tekstil Gıda Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	316	249.503.499	312-301	288.004.289
328	484	CVS Makina İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	317	248.903.788	309-298	290.226.984
329	314	Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	318	248.048.121	370-359	250.215.349
330	267	Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Manisa	-	319	246.713.387	355-344	259.419.102

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
255-244	**63.607.860**	**423-410**	**40.741.437**	**260-248**	**310.422.589**	**473-465**	**-13.170.889**	**378-375**	**11.300**	**300-288**	**496**	**296**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**203-202**	**64.779**	**---**	**-**	**297**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**298**
156-147	110.844.897	350-339	76.710.020	455-442	121.125.626	432-425	517.272	81-80	154.367	32-24	3.428	**299**
363-350	**37.616.513**	**133-124**	**285.446.153**	**227-216**	**355.786.246**	**313-307**	**9.291.149**	**164-163**	**86.644**	**304-292**	**476**	**300**
248-237	64.871.789	311-300	97.963.360	221-210	373.649.605	426-419	893.337	237-235	49.600	221-209	800	**301**
102-9	166.923.485	90-9	387.020.020	156-10	538.913.492	500-13	-529.356.141	---	-	3-2	11.948	**302**
---	-	170-161	228.669.213	306-294	257.310.777	---	-	303-301	28.944	276-264	591	**303**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**304**
---	-	146-137	259.204.742	---	-	---	-	392-388	8.370	134-125	1.288	**305**
334-321	42.430.028	371-359	68.590.333	409-396	154.737.030	303-297	10.144.560	166-165	85.818	291-279	522	**306**
385-372	-	222-212	-	276-264	-	260-254	-	342-340	-	197-186	-	**307**
244-233	65.981.284	221-211	163.605.160	202-192	414.000.208	287-281	12.018.937	458-453	14	102-94	1.626	**308**
---	-	---	-	---	-	---	-	251-249	45.717	---	-	**309**
261-250	61.429.200	227-216	161.069.407	164-154	510.669.579	212-206	24.084.195	177-176	78.739	202-191	870	**310**
293-280	53.149.074	91-82	384.407.933	172-162	479.004.537	218-212	22.684.527	341-339	20.856	366-353	334	**311**
457-444	11.590.226	438-425	33.956.271	467-454	112.049.279	341-335	7.361.644	147-146	95.207	455-442	170	**312**
214-204	79.297.898	282-271	119.958.274	282-270	286.800.894	223-217	21.750.089	344-342	19.597	387-374	308	**313**
204-194	83.401.709	232-221	157.542.907	323-311	247.750.142	126-121	46.518.420	186-185	73.895	240-228	701	**314**
227-217	73.010.672	275-264	124.477.055	218-207	381.097.648	180-174	30.980.744	---	-	211-199	839	**315**
444-431	14.629.093	283-272	117.319.495	277-265	291.845.852	380-374	3.601.316	109-108	117.077	392-379	303	**316**
279-267	**56.163.373**	**189-180**	**206.081.010**	**194-184**	**441.223.247**	**211-205**	**24.113.134**	**151-150**	**91.784**	**108-100**	**1.505**	**317**
350-337	**-**	**434-421**	**-**	**468-455**	**-**	**323-317**	**-**	**367-364**	**-**	**237-225**	**-**	**318**
351-338	39.579.208	258-247	137.314.574	331-319	237.454.016	334-328	7.965.400	241-239	48.178	353-340	361	**319**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**320**
---	**-**	**244-233**	**147.112.508**	**364-351**	**203.491.470**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**321**
---	**-**	**402-390**	**53.988.602**	**325-313**	**246.183.638**	**---**	**-**	**244-242**	**46.940**	**364-351**	**340**	**322**
215-205	**78.635.135**	**353-341**	**75.337.628**	**355-343**	**212.748.534**	**336-330**	**7.627.797**	**174-173**	**80.872**	**84-76**	**1.859**	**323**
275-263	**58.334.841**	**242-231**	**149.043.306**	**399-386**	**172.513.652**	**255-249**	**16.200.372**	**227-225**	**53.471**	**485-472**	**125**	**324**
246-235	**65.646.329**	**279-268**	**121.874.196**	**357-345**	**210.943.403**	**233-227**	**19.470.464**	**295-293**	**32.565**	**312-300**	**449**	**325**
---	-	---	-	---	-	---	-	88-87	138.829	174-163	1.033	**326**
---	-	389-377	59.707.034	456-443	120.342.733	---	-	97-96	128.044	363-350	341	**327**
305-292	49.595.219	443-430	32.616.626	311-299	255.230.316	347-341	6.709.256	83-82	151.407	266-254	620	**328**
131-122	133.952.742	147-138	258.782.017	176-166	466.560.846	124-119	46.677.860	169-168	83.575	79-71	1.922	**329**
---	-	---	-	414-401	153.175.416	---	-	260-258	42.912	212-200	839	**330**

296-330

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
331	**357**	**Viko Elektrik ve Elektronik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**320**	**246.184.030**	**337-326**	**272.055.614**
332	**336**	**Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**321**	**246.126.579**	**308-297**	**290.313.041**
333	392	Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Ankara	-	322	244.869.670	361-350	256.597.877
334	**292**	**Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**323**	**244.374.298**	**168-159**	**522.840.659**
335	317	AES Entek Elektrik Üretimi A.Ş.	Kocaeli	-	324	244.011.250	357-346	258.930.752
336	412	Modern Ambalaj Tic. ve San. A.Ş.	Çorlu	-	325	243.022.836	365-354	253.351.840
337	-	Genpower Jeneratör San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	326	242.498.336	378-367	242.498.336
338	**271**	**Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**327**	**242.024.095**	**325-314**	**279.144.678**
339	**-**	**Seranit Granit Seramik San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**328**	**241.744.020**	**303-292**	**295.526.752**
340	**294**	**Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**329**	**240.867.914**	**364-353**	**253.511.630**
341	322	Mar Tüketim Maddeleri İhracat İthalat San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	330	240.691.736	354-343	259.528.570
342	347	Balsu Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	331	240.502.012	277-268	328.956.597
343	343	Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	332	239.350.203	345-334	265.784.313
344	**490**	**Dinarsu İmalat ve Ticaret T.A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**333**	**238.684.940**	**381-370**	**238.812.624**
345	**323**	**Arcelormittal Ambalaj Çeliği San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**334**	**237.229.305**	**311-300**	**288.119.402**
346	349	Konya Çimento Sanayii A.Ş.	Konya	-	335	235.685.873	386-375	236.240.021
347	368	Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	336	235.509.000	376-365	245.483.416
348	475	Yavuz Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Giresun	-	337	235.374.254	387-376	235.678.280
349	**330**	**Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**338**	**234.655.179**	**340-329**	**269.340.727**
350	-	İlhan Demir Çelik ve Boru Profil Endüstrisi A.Ş.	Dörtyol	-	339	234.361.086	368-357	252.075.889
351	231	Unipro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Çorlu	-	340	234.306.820	359-348	258.110.853
352	394	Kipaş Denim İşletmeleri A.Ş.	Kahramanmaraş	-	341	233.500.022	380-369	240.682.738
353	**471**	**Altek Döküm Hadde Mamülleri San. ve Tic. Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**342**	**233.129.106**	**384-373**	**236.876.982**
354	390	Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	343	232.519.246	379-368	241.832.027
355	-	Ağır Haddecilik A.Ş.	Kocaeli	-	344	231.509.157	292-282	308.437.616
356	367	Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Ünye	-	345	231.117.088	389-378	232.939.465
357	369	Erdem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	346	229.333.946	374-363	248.677.743
358	**335**	**Assan Demir ve Sac Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**347**	**229.277.197**	**334-323**	**272.701.339**
359	398	Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	348	229.190.983	392-381	229.190.983
360	**375**	**Tümka Kablo Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**349**	**226.803.918**	**394-383**	**226.966.070**
361	342	Sarar Giyim Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	350	226.058.412	341-330	267.359.740
362	**456**	**Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**351**	**226.047.301**	**382-371**	**237.882.577**
363	311	Mem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	352	225.893.110	395-384	226.147.944
364	**452**	**Park Elektrik Üretim Madencilik San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**353**	**225.534.896**	**391-380**	**230.340.887**
365	378	Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Samsun	-	354	224.853.530	177-168	499.842.919

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
166-157	**104.332.327**	**284-273**	**117.183.090**	**322-310**	**248.911.301**	**125-120**	**46.609.574**	**207-206**	**62.648**	**243-231**	**697**	**331**
294-281	**53.040.788**	**265-254**	**133.214.455**	**254-242**	**316.164.807**	**433-426**	**512.077**	**212-211**	**60.911**	**125-116**	**1.328**	**332**
---	-	---	-	---	-	---	-	357-355	15.309	---	-	**333**
100-92	**168.386.869**	**206-197**	**180.035.299**	**135-126**	**587.102.105**	**93-88**	**62.268.923**	**238-236**	**49.306**	**39-31**	**3.109**	**334**
479-466	7.391.436	84-76	409.375.013	133-124	596.910.310	485-475	-37.438.495	---	-	489-476	101	**335**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**336**
339-326	41.870.998	296-285	108.328.511	240-228	333.635.310	399-392	2.127.135	168-167	84.219	460-447	164	**337**
307-294	**49.369.499**	**309-298**	**98.590.367**	**395-382**	**176.134.071**	**459-451**	**-5.469.456**	**388-384**	**8.844**	**371-358**	**330**	**338**
247-236	**65.629.818**	**364-352**	**70.189.301**	**146-137**	**559.333.576**	**240-234**	**17.930.193**	**302-300**	**29.231**	**172-161**	**1.037**	**339**
---	**-**	**---**	**-**	**315-303**	**253.580.965**	**---**	**-**	**252-250**	**45.565**	**327-315**	**425**	**340**
---	-	---	-	---	-	---	-	434-429	2.237	---	-	**341**
---	-	---	-	---	-	---	-	89-88	134.823	419-406	237	**342**
212-202	79.760.821	181-172	215.631.925	205-195	410.194.288	293-287	11.008.368	130-129	102.204	188-177	950	**343**
286-274	**54.506.985**	**384-372**	**60.630.649**	**300-288**	**268.146.274**	**368-362**	**4.852.108**	**224-222**	**54.639**	**162-151**	**1.077**	**344**
493-480	**206.763**	**439-426**	**33.713.518**	**283-271**	**286.119.997**	**464-456**	**-7.398.076**	**310-308**	**27.296**	**465-452**	**160**	**345**
223-213	74.619.724	117-108	309.706.203	225-214	363.293.728	114-109	49.257.064	442-437	1.157	446-433	180	**346**
---	-	255-244	139.345.588	257-245	314.701.844	---	-	323-321	24.125	137-128	1.250	**347**
487-474	4.674.827	463-450	18.213.061	499-486	37.752.802	401-394	2.053.772	135-134	98.752	467-454	158	**348**
356-343	**38.879.513**	**277-266**	**123.136.127**	**301-289**	**267.293.393**	**409-402**	**1.857.885**	**239-237**	**49.281**	**168-157**	**1.050**	**349**
---	-	487-474	5.927.968	488-475	80.078.930	---	-	334-332	22.318	468-455	158	**350**
---	-	---	-	---	-	---	-	412-407	4.842	---	-	**351**
---	-	218-208	168.225.596	321-309	249.529.773	---	-	413-408	4.716	113-104	1.458	**352**
410-397	**23.498.253**	**317-306**	**95.713.471**	**432-419**	**145.187.319**	**262-256**	**15.063.788**	**194-193**	**67.241**	**441-428**	**190**	**353**
471-458	8.993.152	392-380	57.946.676	377-364	196.012.807	456-448	-5.085.780	375-372	11.921	322-310	432	**354**
---	-	---	-	439-426	135.621.397	---	-	214-213	59.950	478-465	140	**355**
142-133	123.106.609	149-140	256.242.270	274-262	293.396.774	76-71	81.778.356	370-367	12.828	428-415	224	**356**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**357**
464-451	**10.248.439**	**357-345**	**73.999.731**	**342-330**	**222.069.293**	**443-436**	**-1.619.732**	**348-346**	**18.133**	**463-450**	**161**	**358**
299-286	51.546.513	326-315	92.374.694	415-402	151.893.265	208-202	24.212.128	324-322	23.961	310-298	450	**359**
392-379	**27.031.823**	**451-438**	**25.441.147**	**449-436**	**126.677.240**	**410-403**	**1.794.544**	**150-149**	**92.261**	**443-430**	**185**	**360**
185-176	93.635.203	112-103	319.102.615	196-186	438.289.214	110-105	50.495.207	305-303	28.444	65-57	2.142	**361**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**362**
347-334	40.115.991	237-226	153.990.600	280-268	287.585.332	302-296	10.162.733	355-353	16.023	133-124	1.292	**363**
86-79	**181.766.901**	**81-73**	**415.204.976**	**167-157**	**491.962.005**	**55-50**	**111.263.592**	**146-145**	**95.839**	**261-249**	**631**	**364**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	456-443	168	**365**

331-365

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
366	**344**	**Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**355**	**224.757.323**	**393-382**	**227.287.889**
367	**400**	**Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**356**	**224.710.409**	**375-364**	**246.069.449**
368	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**357**	**-**	**360-349**	**-**
369	-	-	Adana	-	358	-	320-309	-
370	442	Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	359	224.273.788	377-366	243.242.498
371	399	Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	360	223.179.843	398-387	224.966.195
372	334	Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kim. Mad. Tar. Ürün. San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	361	220.567.736	404-393	221.926.610
373	**470**	**Setaş Kimya Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**362**	**220.160.911**	**407-396**	**220.160.911**
374	373	Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	Çankırı	-	363	220.012.313	371-360	249.874.717
375	467	TÜVASAŞ-Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.	Kamu	12	-	219.642.489	408-12	219.642.489
376	393	Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	364	218.982.232	396-385	225.795.876
377	-	Emek Boru Makina San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	365	218.860.497	402-391	222.683.234
378	**488**	**Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**366**	**218.564.514**	**346-335**	**265.170.562**
379	422	Akova Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	367	217.414.081	383-372	237.669.450
380	-	Akyem Adana Yem Yağ Biodizel Tarım ve San. Tic. A.Ş.	Adana	-	368	217.335.560	413-401	217.335.560
381	-	Teklas Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	369	217.257.582	372-361	249.725.543
382	371	Progıda Pazarlama A.Ş.	İstanbul	-	370	217.239.394	185-176	487.473.844
383	365	Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	371	217.169.375	411-399	217.633.709
384	405	Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	372	217.000.299	301-290	296.131.127
385	-	Söğütsen Seramik San. İnş. Mad. İth. İhr. A.Ş.	Bilecik	-	373	215.879.585	285-276	320.567.087
386	**340**	**Vatan Kablo Metal Endüstri ve Ticaret A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**374**	**215.768.103**	**409-397**	**218.834.068**
387	-	Sayınlar Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	375	215.501.537	390-379	232.268.195
388	**444**	**Bento Bantçılık ve Temizlik Maddeleri San. Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**376**	**215.145.105**	**410-398**	**217.745.941**
389	426	Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Trabzon	-	377	214.985.918	414-402	217.205.094
390	**351**	**Aksa Jeneratör Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**378**	**214.634.329**	**298-287**	**301.885.702**
391	387	Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	379	214.008.359	406-395	221.154.534
392	-	Karteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	380	213.617.781	419-407	214.330.477
393	313	Erkunt Traktör Sanayii A.Ş.	Ankara	-	381	213.243.706	363-352	254.098.113
394	**370**	**Torunlar Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**382**	**210.956.026**	**98-92**	**852.709.117**
395	**419**	**ÇELSANTAŞ Çelik Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**383**	**209.746.542**	**350-339**	**262.041.721**
396	310	Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Ordu	-	384	209.448.824	425-413	209.915.771
397	425	Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Karabük	-	385	209.423.908	385-374	236.324.939
398	**385**	**Camiş Ambalaj Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**386**	**208.226.441**	**429-417**	**208.230.097**
399	246	Demirer Kablo Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	Bilecik	-	387	208.015.732	426-414	209.857.685
400	**434**	**Çamsan Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**388**	**207.361.327**	**432-420**	**207.597.813**

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
387-374	**28.858.653**	**375-363**	**66.280.442**	**419-406**	**150.669.418**	**325-319**	**8.406.161**	**306-304**	**28.374**	**437-424**	**204**	**366**
292-279	**53.388.029**	**360-348**	**71.660.937**	**347-335**	**218.692.183**	**385-379**	**2.980.703**	**205-204**	**62.966**	**124-115**	**1.332**	**367**
426-413	**-**	**395-383**	**-**	**398-385**	**-**	**316-310**	**-**	**144-143**	**-**	**397-384**	**-**	**368**
232-221	-	203-194	-	352-340	-	112-107	-	316-314	-	462-449	-	**369**
306-293	49.571.074	292-281	110.011.584	346-334	219.892.850	253-247	16.230.570	160-159	88.319	339-327	409	**370**
283-271	54.976.279	219-209	166.458.313	307-295	257.274.133	198-192	26.308.907	247-245	46.479	178-167	1.002	**371**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	342-330	400	**372**
322-309	**45.273.523**	**300-289**	**106.546.049**	**391-378**	**178.565.054**	**196-190**	**26.435.661**	**325-323**	**23.869**	**423-410**	**231**	**373**
---	-	340-329	82.106.143	368-355	201.262.137	---	-	403-399	5.674	260-248	634	**374**
273-12	58.955.721	420-13	41.871.201	209-11	400.937.340	479-9	-22.301.509	---	-	159-11	1.086	**375**
---	-	241-230	149.345.579	---	-	---	-	263-261	42.090	301-289	491	**376**
423-410	19.032.765	404-392	52.720.662	371-358	198.978.057	406-399	1.978.523	286-284	35.581	396-383	296	**377**
337-324	**42.027.380**	**386-374**	**60.015.853**	**384-371**	**186.554.524**	**390-384**	**2.823.543**	**90-89**	**132.329**	**58-50**	**2.342**	**378**
398-385	25.941.108	419-407	42.265.601	477-464	94.625.264	286-280	12.114.462	446-441	549	332-320	419	**379**
441-428	15.114.762	421-408	41.837.167	420-407	150.514.230	418-411	1.246.260	307-305	28.085	156-146	1.100	**380**
---	-	235-224	154.994.195	374-361	198.089.222	---	-	---	-	---	-	**381**
---	-	---	-	454-441	121.708.689	---	-	106-105	119.811	500-487	12	**382**
343-330	40.671.813	312-301	97.644.108	351-339	215.806.681	250-244	16.497.552	444-439	1.066	190-179	923	**383**
268-257	59.867.378	307-296	99.455.307	297-285	271.084.436	187-181	28.890.841	426-421	3.450	375-362	321	**384**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**385**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**210-209**	**61.644**	**---**	**-**	**386**
469-456	9.303.257	485-472	6.990.791	491-478	72.222.832	338-332	7.564.977	162-161	86.849	412-399	261	**387**
---	**-**	**---**	**-**	**436-423**	**137.917.635**	**---**	**-**	**266-264**	**40.882**	**400-387**	**283**	**388**
480-467	7.041.638	488-475	5.684.421	426-413	148.766.020	429-422	714.624	159-158	88.981	490-477	101	**389**
---	**-**	**---**	**-**	**130-121**	**612.736.291**	**---**	**-**	**---**	**-**	**405-392**	**275**	**390**
301-288	51.323.085	374-362	67.185.155	332-320	234.634.177	279-273	12.992.795	425-420	3.729	100-92	1.652	**391**
318-305	45.874.747	345-334	78.720.303	334-322	232.845.846	263-257	15.048.746	427-422	3.431	254-242	650	**392**
419-406	20.361.809	---	-	---	-	419-412	1.244.511	327-325	23.494	---	-	**393**
371-358	**35.527.169**	**103-94**	**352.943.951**	**65-57**	**1.168.373.812**	**190-184**	**27.947.574**	**---**	**-**	**469-456**	**157**	**394**
465-452	**10.123.056**	**372-360**	**67.937.521**	**461-448**	**116.249.721**	**374-368**	**4.123.817**	**368-365**	**12.967**	**472-459**	**152**	**395**
490-477	2.209.462	422-409	41.764.448	437-424	136.522.693	436-429	324.382	154-153	90.967	409-396	267	**396**
466-453	10.071.384	478-465	13.613.677	494-481	69.634.053	373-367	4.257.814	152-151	91.510	381-368	312	**397**
282-270	**55.239.205**	**323-312**	**92.922.551**	**451-438**	**124.917.354**	**300-294**	**10.202.370**	**431-426**	**2.770**	**274-262**	**595**	**398**
365-352	37.113.615	264-253	134.229.274	224-213	363.480.942	448-441	-2.201.013	133-132	99.630	408-395	268	**399**
362-349	**38.150.218**	**381-369**	**61.092.654**	**381-368**	**190.383.919**	**315-309**	**9.060.036**	**399-395**	**6.824**	**370-357**	**331**	**400**

366-400

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
401	454	Tam Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	389	207.147.300	421-409	213.873.812
402	308	Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Mardin	-	390	206.067.889	435-423	206.067.889
403	**364**	**Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**391**	**206.020.467**	**434-422**	**206.445.045**
404	406	Oba Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	392	205.539.493	403-392	222.298.948
405	**341**	**Doğan Gazetecilik A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**393**	**205.379.578**	**422-410**	**212.836.338**
406	338	Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	394	205.242.854	436-424	205.242.854
407	**-**	**Eroğlu Giyim San. Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**395**	**204.632.372**	**195-186**	**467.392.450**
408	437	GÖLTAŞ Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Isparta	-	396	203.142.486	430-418	207.994.745
409	414	Gesan Yatırım ve Ticaret A.Ş.	Kocaeli	-	397	202.674.572	439-427	203.226.959
410	455	Legrand Elektrik Sanayi A.Ş.	Kocaeli	-	398	201.720.274	327-316	277.684.304
411	**374**	**KARTONSAN Karton San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**399**	**201.410.281**	**427-415**	**209.393.795**
412	382	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	400	200.728.951	441-429	201.651.312
413	**397**	**Emas Makina Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**401**	**200.724.570**	**274-265**	**330.829.633**
414	**443**	**Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**402**	**200.282.253**	**433-421**	**206.515.860**
415	413	Royal Halı İplik Tekstil Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	403	199.762.000	401-390	223.587.777
416	**410**	**Arslan Alüminyum San. ve Tic. Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**404**	**199.649.095**	**443-431**	**199.649.095**
417	-	Şirikçioğlu Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	405	198.765.484	420-408	214.191.104
418	**446**	**Rasa Enerji Üretim A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**406**	**198.337.549**	**431-419**	**207.740.672**
419	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**407**	**-**	**265-256**	**-**
420	-	-	Ege Bölgesi	-	408	-	416-404	-
421	328	Hayes Lemmerz Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	409	197.144.840	449-437	197.536.655
422	**396**	**Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**410**	**196.832.255**	**388-377**	**234.335.625**
423	-	Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	411	196.767.341	440-428	202.526.664
424	**420**	**Ertaş Metal San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**412**	**195.740.081**	**451-439**	**197.180.416**
425	433	Eksun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Tekirdağ	-	413	195.572.355	424-412	211.593.433
426	494	Eti Krom A.Ş.	Elazığ	-	414	195.537.016	444-432	199.253.755
427	**491**	**Traçim Çimento San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**415**	**194.933.831**	**456-444**	**194.933.831**
428	448	Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	416	194.931.050	452-440	196.339.154
429	388	Hak Bakır Çekme ve Elektrotel San. Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	417	194.817.128	423-411	212.825.771
430	**411**	**SUNJÜT Suni Jüt San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**418**	**194.535.810**	**442-430**	**201.380.752**
431	327	Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İnegöl	-	419	193.932.399	339-328	269.444.425
432	431	Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.	Tokat	-	420	193.605.284	459-447	193.609.820
433	447	Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Antalya	-	421	193.530.330	405-394	221.684.210
434	464	Bolu Çimento Sanayii A.Ş.	Bolu	-	422	193.361.258	457-445	194.314.916
435	355	Güney Çelik Hasır ve Demir Mamulleri San. Tic. A.Ş.	Adana	-	423	193.325.590	399-388	224.081.938

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	---	-	---	-	358-356	15.030	---	-	**401**
210-200	80.845.387	179-170	218.310.322	263-251	304.756.954	119-114	47.759.486	259-257	42.920	390-377	305	**402**
209-199	**80.998.577**	**293-282**	**109.768.822**	**237-226**	**336.038.899**	**175-169**	**31.926.200**	**290-288**	**34.077**	**210-198**	**846**	**403**
405-392	24.358.529	385-373	60.125.217	453-440	121.870.702	332-326	8.018.086	---	-	393-380	299	**404**
258-247	**61.975.162**	**150-141**	**255.609.819**	**284-272**	**285.935.148**	**245-239**	**17.425.968**	**---**	**-**	**385-372**	**309**	**405**
455-442	11.684.608	430-417	38.338.788	358-346	210.464.070	397-390	2.461.381	249-247	45.995	424-411	231	**406**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**407**
309-296	47.974.560	141-132	266.530.305	258-246	313.088.966	258-252	15.768.434	245-243	46.922	356-343	357	**408**
222-212	76.222.671	469-456	15.717.700	500-487	34.205.372	382-376	3.562.541	---	-	494-481	70	**409**
---	-	291-280	110.558.319	387-374	182.746.171	---	-	140-139	97.265	308-296	461	**410**
262-251	**61.266.210**	**188-179**	**207.983.237**	**327-315**	**242.339.454**	**167-161**	**33.852.618**	**288-286**	**34.597**	**411-398**	**264**	**411**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**412**
---	**-**	**336-325**	**86.255.334**	**380-367**	**193.358.688**	**---**	**-**	**424-419**	**3.883**	**378-365**	**318**	**413**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**414**
260-249	61.821.110	285-274	116.029.894	378-365	193.693.435	131-126	44.295.250	330-328	23.029	272-260	606	**415**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**347-345**	**18.259**	**---**	**-**	**416**
254-243	63.773.845	269-258	128.483.957	271-259	296.669.567	157-152	36.339.187	414-409	4.602	191-180	919	**417**
338-325	**41.887.783**	**411-399**	**46.996.439**	**333-321**	**234.212.068**	**375-369**	**4.097.089**	**456-451**	**25**	**492-479**	**84**	**418**
162-153	**-**	**223-213**	**-**	**259-247**	**-**	**367-361**	**-**	**254-252**	**-**	**59-51**	**-**	**419**
270-259	-	393-381	-	365-352	-	427-420	-	406-401	-	421-408	-	**420**
---	-	347-336	78.301.711	466-453	112.894.595	---	-	196-195	66.599	319-307	435	**421**
390-377	**27.304.973**	**494-481**	**-19.970.990**	**313-301**	**254.388.539**	**383-377**	**3.123.711**	**410-405**	**5.164**	**142-133**	**1.207**	**422**
28-23	647.296.857	85-77	405.810.763	137-128	580.919.844	241-235	17.848.879	283-281	36.116	436-423	205	**423**
382-369	**30.781.225**	**---**	**-**	**376-363**	**196.372.815**	**389-383**	**2.833.458**	**407-402**	**5.314**	**444-431**	**184**	**424**
---	-	486-473	6.342.592	423-410	149.981.574	---	-	268-266	39.907	453-440	173	**425**
276-264	57.637.927	107-98	336.714.630	145-136	559.608.328	232-226	19.477.479	---	-	264-252	623	**426**
326-313	**43.961.779**	**483-470**	**10.969.827**	**343-331**	**221.231.375**	**229-223**	**20.003.603**	**243-241**	**47.470**	**425-412**	**230**	**427**
---	-	---	-	445-432	130.334.301	---	-	200-199	65.474	334-322	415	**428**
---	-	---	-	---	-	---	-	420-415	4.071	---	-	**429**
386-373	**29.002.563**	**355-343**	**74.387.982**	**464-451**	**114.226.356**	**322-316**	**8.605.473**	**153-152**	**91.227**	**305-293**	**470**	**430**
355-342	39.259.833	224-214	162.462.238	309-297	255.624.002	289-283	11.925.291	156-155	89.838	120-111	1.392	**431**
267-256	60.090.202	315-304	97.451.327	272-260	296.344.139	191-185	27.691.048	377-374	11.562	416-403	251	**432**
---	-	459-446	19.918.051	457-444	120.113.920	---	-	423-418	3.952	303-291	480	**433**
238-227	69.395.358	176-167	221.477.175	308-296	256.418.022	174-168	32.152.118	453-448	171	420-407	236	**434**
446-433	14.236.078	470-457	15.699.857	490-477	77.434.236	434-427	504.321	312-310	26.854	367-354	333	**435**

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
436	377	ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Kocaeli	-	424	193.031.571	412-400	217.480.727
437	309	Denizatı Petrokimya Ürünleri Yapı İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	425	192.857.392	284-275	322.178.255
438	**-**	**Sardunya Hazır Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**426**	**192.496.101**	**455-443**	**194.940.468**
439	473	Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	427	191.519.445	445-433	198.963.285
440	-	Yarış Kabin San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	428	191.465.574	453-441	196.297.076
441	453	Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	429	191.463.402	461-448	193.116.407
442	**324**	**Kayalar Kimya San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**430**	**191.328.503**	**366-355**	**252.973.181**
443	432	Başhan Tarımsal Ürünleri Pazarlama San. ve Dış Tic. A.Ş.	Mersin	-	431	190.892.209	465-452	190.920.626
444	430	Ermetal Otomotiv ve Eşya San. Tic. A.Ş.	Bursa	-	432	190.845.494	437-425	204.289.742
445	468	Özdilek Ev Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	433	189.845.588	438-426	203.615.217
446	**477**	**Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**434**	**189.186.113**	**446-434**	**198.348.070**
447	381	KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Kahramanmaraş	-	435	189.138.966	470-457	189.138.966
448	461	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ)	Kamu	13	-	189.061.389	460-13	193.327.878
449	**-**	**Işıl Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**436**	**189.042.306**	**466-453**	**190.524.651**
450	429	Wavin TR Plastik Sanayi A.Ş.	Adana	-	437	188.521.732	447-435	198.203.327
451	438	Ova Un Fabrikası A.Ş.	Konya	-	438	188.515.723	471-458	188.515.723
452	345	Alliance One Tütün A.Ş.	Ege Bölgesi	-	439	188.422.593	472-459	188.422.593
453	415	Denizli Çimento Sanayii T.A.Ş.	Denizli	-	440	188.265.728	473-460	188.295.683
454	449	Şimşek Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Karaman	-	441	187.263.706	348-337	264.638.818
455	-	Esen Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	442	187.201.695	463-450	191.454.998
456	**-**	**Göze Tarım Ürünleri Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**443**	**186.599.301**	**475-462**	**186.599.301**
457	-	İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	444	186.342.155	458-446	193.834.577
458	354	ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	445	185.940.793	454-442	196.191.090
459	423	ERBOSAN Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	446	185.383.213	477-464	185.820.649
460	-	Sun Chemical Matbaa Mürekkepleri ve Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	447	184.864.593	478-465	184.989.164
461	409	Arslantürk Tarım Ürünleri San. İhr. ve İth. A.Ş.	Trabzon	-	448	183.939.275	480-467	183.939.275
462	460	Sun Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Torbalı	-	449	183.151.027	450-438	197.287.735
463	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**450**	**-**	**417-405**	**-**
464	-	Socotab Yaprak Tütün San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	451	182.061.148	474-461	186.659.621
465	418	S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Bursa	-	452	181.085.123	469-456	189.162.499
466	407	Akteks Akrilik İplik San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	453	180.690.540	415-403	216.946.653
467	**363**	**Hattat Tarım Makinaları San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**454**	**180.592.771**	**482-469**	**180.592.771**
468	-	Form Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş.	Kayseri	-	455	180.408.809	476-463	185.983.698
469	417	Yayla Agro Gıda Sanayi ve Nakliyat A.Ş.	Ankara	-	456	180.133.900	353-342	260.773.564
470	-	Bupiliç Entegre Gıda San. Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	457	179.410.207	464-451	191.345.343

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	---	-	---	-	173-172	81.386	---	-	**436**
428-415	18.060.939	370-358	68.669.989	299-287	268.249.261	357-351	6.007.432	---	-	498-485	44	**437**
219-209	**77.801.496**	**480-467**	**12.642.980**	**495-482**	**60.841.589**	**324-318**	**8.490.765**	**---**	**-**	**41-33**	**3.084**	**438**
336-323	42.175.648	358-346	73.365.502	408-395	154.856.851	296-290	10.607.619	182-181	76.964	346-334	388	**439**
330-317	43.450.164	427-414	39.475.974	440-427	134.538.715	274-268	13.492.793	270-268	38.887	220-208	805	**440**
370-357	35.746.402	448-435	29.269.388	433-420	143.862.867	264-258	14.941.477	221-219	56.226	482-469	130	**441**
296-283	**52.030.363**	**378-366**	**62.616.367**	**403-390**	**164.680.607**	**314-308**	**9.236.969**	**337-335**	**21.673**	**373-360**	**328**	**442**
458-445	11.385.362	380-368	61.144.038	459-446	117.419.574	412-405	1.620.513	269-267	39.665	434-421	207	**443**
---	-	435-422	34.967.596	430-417	146.490.131	---	-	397-393	7.458	234-222	712	**444**
295-282	52.949.231	272-261	127.643.957	382-369	190.160.110	224-218	21.651.347	291-289	33.796	163-152	1.075	**445**
---	**-**	**356-344**	**74.259.450**	**416-403**	**151.664.920**	**---**	**-**	**204-203**	**63.333**	**314-302**	**445**	**446**
---	-	289-278	110.753.846	199-189	419.428.758	---	-	354-352	16.124	288-276	538	**447**
189-10	90.749.508	225-11	162.191.400	360-13	207.669.833	454-8	-4.325.874	404-5	5.493	111-9	1.474	**448**
240-229	**68.452.430**	**303-292**	**103.052.390**	**344-332**	**221.104.861**	**269-263**	**14.198.385**	**319-317**	**24.464**	**179-168**	**1.000**	**449**
---	-	---	-	---	-	---	-	279-277	36.702	---	-	**450**
422-409	19.401.791	322-311	93.690.059	458-445	118.412.000	288-282	11.936.801	---	-	466-453	159	**451**
---	-	---	-	253-241	318.973.469	---	-	149-148	92.401	362-349	343	**452**
251-240	64.472.689	252-241	143.999.473	386-373	183.456.302	147-142	39.727.628	336-334	21.937	414-401	258	**453**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**454**
411-398	22.297.306	379-367	61.555.143	341-329	222.331.878	392-386	2.765.031	400-396	6.008	377-364	320	**455**
476-463	**8.031.809**	**472-459**	**15.094.249**	**460-447**	**117.363.483**	**416-409**	**1.328.200**	**374-371**	**11.934**	**495-482**	**68**	**456**
357-344	38.779.343	332-321	88.420.532	349-337	216.811.356	166-160	33.991.300	235-233	50.025	223-211	785	**457**
417-404	21.342.084	238-227	153.974.988	396-383	175.486.838	439-432	-924.884	198-197	65.879	365-352	336	**458**
396-383	26.069.073	354-342	75.071.528	452-439	122.683.921	239-233	18.018.979	257-255	43.156	357-344	353	**459**
---	-	---	-	356-344	211.442.527	---	-	409-404	5.273	464-451	161	**460**
486-473	5.344.992	474-461	14.197.817	498-485	53.819.192	403-396	2.026.738	229-227	52.458	431-418	210	**461**
445-432	14.337.752	429-416	38.405.403	478-465	94.215.333	320-314	8.654.704	127-126	104.162	448-435	180	**462**
319-306	**-**	**348-337**	**-**	**401-388**	**-**	**164-158**	**-**	**384-381**	**-**	**398-385**	**-**	**463**
---	-	338-327	84.889.180	328-316	240.564.323	---	-	161-160	87.478	287-275	540	**464**
346-333	40.260.229	246-235	146.509.274	293-281	277.017.623	244-238	17.452.524	338-336	21.367	289-277	538	**465**
374-361	34.581.408	365-353	69.987.007	268-256	298.264.599	350-344	6.305.413	240-238	48.935	225-213	768	**466**
413-400	**21.942.910**	**428-415**	**39.306.322**	**417-404**	**151.334.641**	**343-337**	**7.280.843**	**356-354**	**16.002**	**388-375**	**308**	**467**
324-311	44.167.311	367-355	69.635.414	475-462	97.315.012	186-180	29.389.660	382-379	10.921	435-422	207	**468**
416-403	21.473.081	444-431	31.208.727	340-328	222.661.684	377-371	3.960.994	256-254	43.157	429-416	215	**469**
425-412	18.898.883	475-462	14.133.868	483-470	87.269.758	407-400	1.960.416	301-299	29.361	252-240	654	**470**

500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012	2011	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	Satış Hasılatı (Net) (TL)
471	**-**	**Realkom Tekstil Ürünleri Sanayi Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**458**	**179.304.198**	**479-466**	**184.254.847**
472	-	Agromey Gıda ve Yem San. Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	459	179.135.771	467-454	190.328.980
473	459	Helvacızade Gıda İlaç Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	460	178.844.648	418-406	214.414.061
474	-	Enka Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	461	178.811.021	400-389	223.703.398
475	-	Seval Kablo Aydınlatma Cihazları İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	462	178.510.378	468-455	189.509.089
476	297	Demir Export A.Ş.	Ankara	-	463	178.070.546	486-473	178.070.546
477	**480**	**Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.**	**İstanbul**	**-**	**464**	**177.838.670**	**483-470**	**180.433.966**
478	**496**	**Penti Çorap San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**465**	**177.306.648**	**487-474**	**177.306.648**
479	-	-	Kocaeli	-	466	-	373-362	-
480	492	Gümüşdoğa Su Ürünleri Üretim İhracat ve İthalat A.Ş.	Milas	-	467	176.191.377	397-386	225.312.147
481	**424**	**Umur Basım San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**468**	**175.974.753**	**488-475**	**177.030.076**
482	**383**	**Beşiktaş Gemi İnşa A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**469**	**175.633.609**	**484-471**	**178.753.687**
483	-	Sartel Elektrik Kablo ve Mot. Mak. İnş. Tur. ve Tic. Ltd. Şti	Aydın	-	470	173.337.614	492-479	173.337.614
484	**358**	**Çelikord A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**471**	**170.729.305**	**496-483**	**170.729.305**
485	-	Ayhanlar Yol Asfaltlama San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	472	170.501.471	490-477	175.033.653
486	361	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	473	170.463.553	481-468	180.851.394
487	**389**	**Teknorot Otomotiv Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**474**	**170.361.606**	**489-476**	**175.334.837**
488	**-**	**Ve-Ge Hassas Kağıt ve Yapıştırıcı Bant San. ve Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**475**	**170.349.863**	**497-484**	**170.352.395**
489	-	Teksüt Süt Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	476	169.789.129	493-480	172.630.271
490	**-**	**Farplas Oto Yedek Parçaları İml. İth. ve İhr. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**477**	**169.439.718**	**498-485**	**169.551.050**
491	**-**	**Kilim Grubu Kartaltepe Mensucat Fabrikası T.A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**478**	**169.148.050**	**495-482**	**171.047.442**
492	318	Deniz Yıldızı Petrokimya Ürün. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Kocaeli	-	479	168.790.645	462-449	191.751.416
493	**-**	**-**	**İstanbul**	**-**	**480**	**-**	**491-478**	**-**
494	**-**	**Konveyör Beyaz Eşya ve Otomotiv Yan San. Tic. A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**481**	**168.478.469**	**448-436**	**198.173.275**
495	-	Borsan Kablo Elektrik Aydınlatma İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Samsun	-	482	167.797.706	485-472	178.258.130
496	-	Kaşmir Halı San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	483	167.174.909	494-481	171.433.375
497	-	Durum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	-	484	166.696.604	428-416	209.355.652
498	-	Nadir Tekstil Deri ve Yağ San. Tic. Ltd. Şti.	Gaziantep	-	485	166.390.132	306-295	292.039.465
499	**395**	**Bilkont Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş.**	**İstanbul**	**-**	**486**	**166.320.792**	**499-486**	**168.575.377**
500	-	Kartal Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Gaziantep	-	487	166.219.759	500-487	167.455.826
GENEL TOPLAM						**353.699.301.977**		**423.621.059.525**

471-500

AÇIKLAMALAR:

1- Bağlı bulunduğu oda bölümündeki "Kamu" ifadesi o sırada yer alan kuruluşun BİT / KİT gibi kamu kuruluşu olduğunu göstermektedir.

2- Bu bölümde "Kamu" ifadesi bulunmayan diğer tüm kuruluşlar özel sektör kuruluşu olup, bağlı oldukları Sanayi, Ticaret veya Ticaret ve Sanayi Odaları gösterilmiştir.

3- 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralaması, kuruluşların 2012 yılındaki üretimden satışlarına (net) göre yapılmıştır.

4- Satış Hasılatı (Net) kalemi ise kuruluşların 2012 yılındaki üretimden net satışları ile diğer satışları (sanayi faaliyeti dışı satışlar) toplamıdır.

5- Yukarıda verdiğimiz mali bilgileri içeren tabloda, üretimden satışlar bilgilerinden sonraki büyüklüklerde 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralaması verilirken, bu sıralamanın yanında ayrıca Kamu ve Özel sıralaması da verilmiştir. Bu sıralamadan da kuruluşların Kamu ve Özel gruplar içindeki sırası görülmektedir.

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2012
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin $)	Sıra No:	Adet	
420-407	**20.237.572**	**465-452**	**17.133.694**	**484-471**	**86.026.180**	**356-350**	**6.019.051**	**441-436**	**1.234**	**394-381**	**298**	**471**
---	-	---	-	305-293	260.298.079	---	-	304-302	28.503	309-297	456	**472**
---	-	---	-	---	-	---	-	366-363	13.655	450-437	177	**473**
---	-	---	-	---	-	---	-	438-433	1.435	---	-	**474**
438-425	15.691.799	464-451	17.198.831	486-473	82.927.263	415-408	1.378.094	185-184	74.942	457-444	165	**475**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	**476**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**264-262**	**42.049**	**---**	**-**	**477**
229-218	**72.532.983**	**267-256**	**130.791.369**	**390-377**	**179.511.625**	**168-162**	**33.377.345**	**---**	**-**	**160-149**	**1.081**	**478**
325-312	-	191-182	-	359-347	-	156-151	-	292-290	-	449-436	-	**479**
315-302	46.143.092	319-308	94.768.206	404-391	160.980.226	165-159	34.290.846	339-337	21.039	251-239	658	**480**
---	**-**	**---**	**-**	**372-359**	**198.846.470**	**---**	**-**	**436-431**	**1.590**	**379-366**	**318**	**481**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**137-136**	**97.767**	**---**	**-**	**482**
482-469	6.791.190	479-466	13.372.136	493-480	70.985.490	414-407	1.495.351	230-228	51.618	470-457	155	**483**
352-339	**39.565.201**	**363-351**	**70.473.124**	**469-456**	**108.327.786**	**319-313**	**8.803.216**	**220-218**	**56.336**	**333-321**	**419**	**484**
409-396	23.621.643	294-283	108.990.339	235-224	337.966.153	424-417	1.020.137	455-450	57	344-332	396	**485**
---	-	304-293	102.134.106	428-415	147.053.524	---	-	326-324	23.769	316-304	440	**486**
191-181	**90.006.185**	**382-370**	**60.710.954**	**410-397**	**154.037.398**	**297-291**	**10.569.241**	**165-164**	**86.593**	**121-112**	**1.390**	**487**
---	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**---**	**-**	**488**
472-459	8.664.119	412-400	45.852.701	481-468	90.160.928	376-370	4.013.047	421-416	4.023	403-390	280	**489**
329-316	**43.655.834**	**409-397**	**48.800.636**	**411-398**	**153.875.061**	**306-300**	**9.933.371**	**372-369**	**12.805**	**311-299**	**450**	**490**
331-318	**43.414.578**	**234-223**	**155.071.392**	**389-376**	**179.712.559**	**396-389**	**2.517.629**	**346-344**	**18.744**	**201-190**	**886**	**491**
460-447	11.332.262	441-428	33.244.719	492-479	71.217.351	339-333	7.536.865	---	-	496-483	49	**492**
360-347	**-**	**286-275**	**-**	**434-421**	**-**	**348-342**	**-**	**201-200**	**-**	**146-137**	**-**	**493**
366-353	**37.087.499**	**446-433**	**29.693.104**	**479-466**	**91.478.392**	**360-354**	**5.816.306**	**343-341**	**19.715**	**169-158**	**1.050**	**494**
452-439	12.829.189	426-413	39.491.668	465-452	113.516.868	379-373	3.783.341	309-307	27.478	442-429	190	**495**
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	257-245	642	**496**
468-455	9.367.023	440-427	33.358.080	392-379	178.072.449	457-449	-5.155.039	236-234	49.709	476-463	146	**497**
478-465	7.708.053	458-445	20.010.081	497-484	58.579.821	408-401	1.921.284	285-283	35.639	461-448	164	**498**
---	**-**	**271-260**	**127.873.213**	**212-201**	**391.362.706**	**---**	**-**	**274-272**	**37.757**	**236-224**	**711**	**499**
353-340	39.557.566	401-389	54.107.456	447-434	128.247.982	270-264	14.183.516	457-452	22	207-196	854	**500**
	118.800.645.555		**169.534.357.163**		**359.483.119.718**		**24.192.614.270**		**63.712.230**		**596.055**	

471-500

6- Kuruluşların üretimden satışlarına göre sıralandığı kısımda, sıra numaralarının bazılarının karşısında görülen (-) işareti, o sırada yer alan kuruluşun isminin açıklanmasını istemediğini göstermektedir.

7- İstanbul Sanayi Odası'na üye kuruluşlar koyu renkle belirtilmiş olup, bu kuruluşların bazıları aynı zamanda diğer Odaların da üyesidir.

8- Kısaltmalar: V.Ö.: Vergi Öncesi

Not: Dönem Karı/Zararı (V.Ö.) Genel Toplamı, Net Kar olarak (Kar-Zarar=Net Kar) verilmiştir.

AYHANLAR HOLDİNG

1978... 35 yıl boyunca daha iyisini ürettik... Üretmeye devam ediyoruz... ...2013

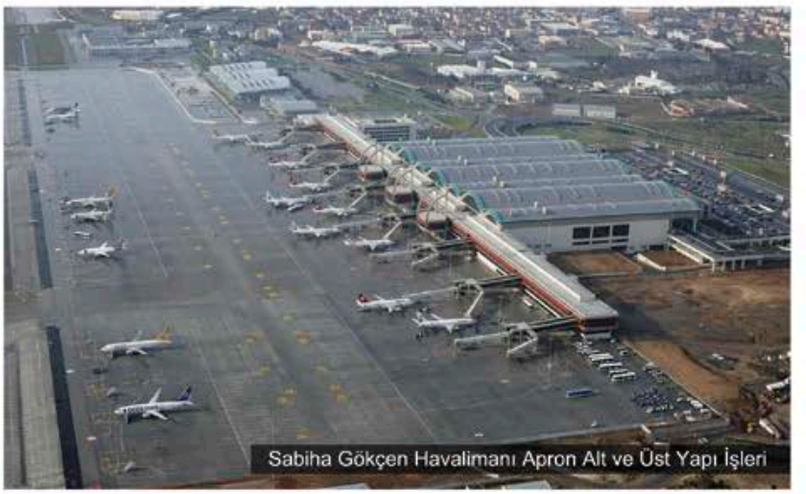

Formula 1 / İstanbul Park Pisti

Akhisar Balıkesir Devlet Yolu

Bandırma Liman AVM

Sabiha Gökçen Havalimanı Apron Alt ve Üst Yapı İşleri

Gebze Beton Santrali

Güzeltepe Konutları

AYHANLAR YOL ASFALTLAMA SANAYİ VE TİCARET A.Ş. | AYHANLAR YAPI İNŞAAT BETON SAN. VE TİC. A.Ş. | AYHANLAR HAZIR BETON İNŞAAT PREFABRİK YAPI ELEMANLARI SAN. VE TİC. A.Ş. | AYTAŞ AYHANLAR MADENCİLİK ENERJİ SAN. VE TİC. A.Ş. | AYPET AYHANLAR PETROL ÜRÜNLERİ MADENCİLİK SAN. VE TİC. A.Ş. | AYHANLAR SINAİ ÜRÜNLERİ İNŞAAT VE DIŞ TİC. A.Ş.

DOSB (Dilovası Organize Sanayi Bölgesi) 3. Kısım Gediz Caddesi No:7 Gebze, Kocaeli - TÜRKİYE
T: +90 262 759 10 22 pbx / **F:** +90 262 759 13 85 / **E:** info@ayhanlar.com.tr / **W:** www.ayhanlar.com.tr

Ve-ge®
PRODUCTS

5 BÜYÜK YAPIŞMA GÜCÜ

1965'den beri

Ve-ge® Bant

EZİCİ

SAĞLAM

SERİ

DAYANIKLI

İNATÇI

VE-GE HASSAS KAĞIT ve YAPIŞTIRICI BANT SAN. ve TİC. A.Ş.

Member of CISQ Federation RINA ISO 9001:2008 Certified Quality System

RoHS Compliant Directive 2002/95/EC

FSC

YEŞİL NOKTA ÇEVKO

www.ve-ge.com.tr
Müşteri Hizmetleri
444 83 43

made in Türkiye

Afera

trade leaders club

Sektörel Sıralamalar

(Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre, ISIC Rev. 2)

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	**Madencilik ve Taşocakçılığı**			
1	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	15	2.886.203.748
2	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	25	2.174.138.647
3	Tüprag Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	67	1.085.155.678
4	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Özel	72	1.041.141.929
5	Eti Bakır A.Ş.	Özel	108	684.731.587
6	Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Özel	157	495.019.529
7	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	160	481.032.377
8	Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	222	372.937.609
9	Eti Gümüş A.Ş.	Özel	241	348.220.692
10	Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Özel	295	281.483.223
11	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	302	274.618.593
12	Park Elektrik Üretim Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	364	225.534.896
13	Eti Krom A.Ş.	Özel	426	195.537.016
14	Demir Export A.Ş.	Özel	476	178.070.546
2	**Gıda, İçki ve Tütün Sanayi**			
1	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	16	2.682.799.694
2	Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	Özel	17	2.668.435.531
3	Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	Özel	31	1.800.698.659
4	Coca-Cola İçecek A.Ş.	Özel	33	1.764.744.557
5	Ak Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	43	1.453.852.000
6	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Özel	44	1.447.201.610
7	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	53	1.259.824.969
8	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Özel	56	1.203.170.138
9	Oltan Gıda Maddeleri İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	57	1.203.000.235
10	BANVİT Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	Özel	58	1.200.993.612
11	Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	60	1.171.127.797
12	Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	Özel	68	1.084.532.911
13	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	73	1.005.238.229
14	C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	76	966.444.823
15	S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	77	941.088.158
16	Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	85	819.747.690
17	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	86	808.805.747
18	JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	89	797.520.804
19	Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	Özel	90	794.732.082
20	Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	92	785.840.298
21	Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.	Özel	93	783.882.331
22	Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	96	745.899.477
23	Tat Konserve Sanayii A.Ş.	Özel	99	737.678.727
24	BEYPİ Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	101	728.350.307

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
25	Pınar Süt Mamülleri Sanayi A.Ş.	Özel	104	720.384.742
26	Küçükbay Yağ ve Deterjan Sanayi A.Ş.	Özel	110	677.110.053
27	Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	111	672.025.503
28	Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	117	605.558.456
29	Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	120	594.921.191
30	Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	121	576.623.930
31	Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	129	557.613.396
32	Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	134	540.703.914
33	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Özel	135	540.102.791
34	Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	136	538.597.605
35	Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	143	518.223.146
36	Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	158	491.337.893
37	Oltan Fındık San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	166	475.736.357
38	Doğa Organik Gıda ve Tarım Ür. Ürt. ve Tic. İth. İhr. A.Ş.	Özel	170	468.022.673
39	Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	174	456.071.419
40	Yudum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	187	423.257.032
41	Pınar Entegre Et ve Un Sanayii A.Ş.	Özel	192	417.353.767
42	Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	194	411.914.424
43	Perfetti Van Melle Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	196	409.340.408
44	Marsa Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	206	393.932.144
45	Kadooğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	207	391.955.359
46	Şeker Piliç ve Yem San. Tic. A.Ş.	Özel	211	388.656.583
47	Elita Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	213	386.723.984
48	Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	225	368.230.551
49	Yörsan Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	233	360.017.017
50	Beşler Gıda ve Kimya A.Ş.	Özel	239	348.698.791
51	Turyağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	240	348.515.581
52	Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	242	347.107.712
53	Matlı Yem San. ve Tic. A.Ş.	Özel	248	338.388.042
54	Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	254	328.201.728
55	Doğuş Çay ve Gıda Maddeleri Üretim Paz. İth. İhr. A.Ş.	Özel	256	325.967.313
56	Tamek Gıda ve Konsantre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	261	312.451.249
57	Dimes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	270	301.196.841
58	Gedik Tavukçuluk ve Tarım Ürünleri Tic. San. A.Ş.	Özel	271	301.087.897
59	Keskinkılıç Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	279	289.389.419
60	Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	285	286.761.489
61	Natura Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	296	281.430.444
62	Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhracat İthalat ve Ticaret A.Ş.	Özel	315	257.409.308
63	Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	330	246.713.387
64	Mar Tüketim Maddeleri İhracat İthalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	240.691.736
65	Balsu Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	342	240.502.012
66	Yavuz Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	348	235.374.254
67	Unipro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	234.306.820
68	Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	354	232.519.246
69	Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Özel	359	229.190.983
70	Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	Özel	362	226.047.301
71	Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Özel	365	224.853.530
72	-	Özel	368	-
73	-	Özel	369	-

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
74	Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kim. Mad. Tar. Ürün. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	220.567.736
75	Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	374	220.012.313
76	Akova Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	379	217.414.081
77	Akyem Adana Yem Yağ Biodizel Tarım ve San. Tic. A.Ş.	Özel	380	217.335.560
78	Progıda Pazarlama A.Ş.	Özel	382	217.239.394
79	Sayınlar Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	387	215.501.537
80	Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	389	214.985.918
81	Torunlar Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	394	210.956.026
82	Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	396	209.448.824
83	Tam Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	401	207.147.300
84	Oba Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	404	205.539.493
85	Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	406	205.242.854
86	Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	422	196.832.255
87	Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayii A.Ş.	Özel	423	196.767.341
88	Eksun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	425	195.572.355
89	Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Özel	433	193.530.330
90	Sardunya Hazır Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	438	192.496.101
91	Başhan Tarımsal Ürünleri Pazarlama San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	443	190.892.209
92	Ova Un Fabrikası A.Ş.	Özel	451	188.515.723
93	Alliance One Tütün A.Ş.	Özel	452	188.422.593
94	Şimşek Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	454	187.263.706
95	Göze Tarım Ürünleri Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	456	186.599.301
96	Arslantürk Tarım Ürünleri San. İhr. ve İth. A.Ş.	Özel	461	183.939.275
97	Socotab Yaprak Tütün San. ve Tic. A.Ş.	Özel	464	182.061.148
98	S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	465	181.085.123
99	Yayla Agro Gıda Sanayi ve Nakliyat A.Ş.	Özel	469	180.133.900
100	Bupiliç Entegre Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	470	179.410.207
101	Agromey Gıda ve Yem San. Tic. A.Ş.	Özel	472	179.135.771
102	Helvacızade Gıda İlaç Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	473	178.844.648
103	Enka Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	474	178.811.021
104	Gümüşdoğa Su Ürünleri Üretim İhracat ve İthalat A.Ş.	Özel	480	176.191.377
105	Teksüt Süt Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	489	169.789.129
106	Durum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	497	166.696.604
107	Nadir Tekstil Deri ve Yağ San. Tic. Ltd. Şti.	Özel	498	166.390.132
3	**Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi**			
1	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	55	1.230.002.340
2	Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Özel	94	776.252.860
3	Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	118	601.587.723
4	Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	130	557.523.181
5	Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	132	544.517.134
6	Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	Özel	164	477.473.837
7	Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	172	466.474.760
8	Orta Anadolu Tic. ve San. İşl. T.A.Ş.	Özel	185	424.501.972
9	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	217	379.699.106
10	Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	Özel	236	352.524.415
11	Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	247	338.517.711
12	Lidersan Sağlık ve Gıda Ürünleri A.Ş.	Özel	255	326.841.467
13	Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikaları A.Ş.	Özel	262	311.622.265

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
14	Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	274	295.362.731
15	Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	278	291.833.284
16	Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Özel	282	288.868.000
17	Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Özel	299	277.859.855
18	-	Özel	307	-
19	Gürteks İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	308	267.538.541
20	Gap Güneydoğu Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	317	256.711.843
21	YÜNSA Yünlü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	323	251.358.709
22	Üniteks Tekstil Gıda Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Özel	327	249.503.499
23	Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	334	244.374.298
24	Dinarsu İmalat ve Ticaret T.A.Ş.	Özel	344	238.684.940
25	Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	347	235.509.000
26	Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	349	234.655.179
27	Kipaş Denim İşletmeleri A.Ş.	Özel	352	233.500.022
28	Erdem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	357	229.333.946
29	Sarar Giyim Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	226.058.412
30	Mem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	363	225.893.110
31	Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	367	224.710.409
32	Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	378	218.564.514
33	Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	217.169.375
34	Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	391	214.008.359
35	Karteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	392	213.617.781
36	Eroğlu Giyim San. Tic. A.Ş.	Özel	407	204.632.372
37	Royal Halı İplik Tekstil Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	415	199.762.000
38	Şirikçioğlu Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	417	198.765.484
39	-	Özel	419	-
40	Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	431	193.932.399
41	Özdilek Ev Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	445	189.845.588
42	Işıl Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	449	189.042.306
43	İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş.	Özel	457	186.342.155
44	Sun Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	462	183.151.027
45	Akteks Akrilik İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	466	180.690.540
46	Realkom Tekstil Ürünleri Sanayi Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	471	179.304.198
47	Penti Çorap San. ve Tic. A.Ş.	Özel	478	177.306.648
48	Kilim Grubu Kartaltepe Mensucat Fabrikası T.A.Ş.	Özel	491	169.148.050
49	-	Özel	493	-
50	Kaşmir Halı San. ve Tic. A.Ş.	Özel	496	167.174.909
51	Bilkont Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	499	166.320.792
52	Kartal Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	500	166.219.759
4	**Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi**			
1	Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	42	1.486.632.613
2	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	45	1.403.893.536
3	Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	84	832.399.613
4	Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	141	523.062.313
5	Yıldız Sunta MDF Orman Ürünleri Sanayi Tesisleri İth. İhr. ve Tic. A.Ş.	Özel	226	367.479.337
6	İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	280	289.076.738
7	AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	314	258.488.846
8	Çamsan Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	400	207.361.327

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
5	**Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi**			
1	Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.	Özel	131	549.382.559
2	Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	147	513.213.559
3	Olmuksan International Paper-Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	183	425.882.320
4	Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	186	423.803.196
5	İpek Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	227	365.819.478
6	Dentaş Ambalaj ve Kağıt Sanayi A.Ş.	Özel	272	298.179.084
7	Ontex Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	297	280.748.471
8	Feza Gazetecilik A.Ş.	Özel	304	272.104.665
9	Modern Ambalaj Tic. ve San. A.Ş.	Özel	336	243.022.836
10	Bento Bantçılık ve Temizlik Maddeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	388	215.145.105
11	Camiş Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	398	208.226.441
12	Doğan Gazetecilik A.Ş.	Özel	405	205.379.578
13	KARTONSAN Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	411	201.410.281
14	Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	439	191.519.445
15	Umur Basım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	481	175.974.753
16	Ve-Ge Hassas Kağıt ve Yapıştırıcı Bant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	488	170.349.863
6	**Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi**			
1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Özel	1	40.118.028.063
2	Aygaz A.Ş.	Özel	10	4.689.703.272
3	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Özel	11	3.970.626.002
4	İpragaz A.Ş.	Özel	20	2.377.060.763
5	Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	Özel	21	2.320.906.416
6	AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Özel	36	1.621.190.173
7	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	41	1.487.462.707
8	BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	50	1.307.406.709
9	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	51	1.266.031.377
10	Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	63	1.108.266.569
11	Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	Özel	69	1.083.489.185
12	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Özel	74	1.004.546.565
13	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	Özel	79	897.884.935
14	Mogaz Petrol Gazları A.Ş.	Özel	80	888.501.635
15	Soda Sanayii A.Ş.	Özel	81	844.690.081
16	Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	100	729.675.833
17	Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	107	689.585.860
18	Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	112	669.751.052
19	Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	113	637.965.117
20	Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	116	612.417.257
21	Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	125	570.105.161
22	Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	139	525.087.512
23	Polimer Kauçuk Sanayi ve Pazarlama A.Ş.	Özel	142	518.404.841
24	Bayer Türk Kimya Sanayii Ltd. Şti.	Özel	144	517.954.884
25	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	161	479.011.316
26	Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	163	477.617.993
27	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	173	462.648.309
28	Korozo Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	180	446.528.804
29	-	Özel	189	-
30	Pakpen Plastik Boru ve Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	190	418.227.186

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
31	-	Özel	197	-
32	Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	201	402.785.357
33	-	Özel	203	-
34	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	215	381.171.202
35	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	218	376.194.665
36	-	Özel	224	-
37	BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	Özel	228	363.872.449
38	Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	230	361.111.855
39	Deva Holding A.Ş.	Özel	232	360.607.693
40	OMV Petrol Ofisi A.Ş.	Özel	235	352.664.046
41	Polinas Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	252	330.648.506
42	-	Özel	257	-
43	Artenius Turkpet Kimyevi Maddeler ve Pet Ambalaj Malzemeleri Sanayi A.Ş.	Özel	258	317.791.944
44	Köksan Pet ve Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	260	313.325.679
45	Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.	Özel	269	302.517.612
46	Polisan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	275	295.073.810
47	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	292	283.188.127
48	-	Özel	294	-
49	Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Özel	309	264.489.676
50	Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.	Özel	310	264.096.744
51	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	313	260.141.769
52	Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	320	252.772.873
53	Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	321	252.319.020
54	Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	251.757.218
55	Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	325	250.660.699
56	Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş.	Özel	338	242.024.095
57	Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	340	240.867.914
58	Setaş Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	373	220.160.911
59	Teklas Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	217.257.582
60	Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	217.000.299
61	Gesan Yatırım ve Ticaret A.Ş.	Özel	409	202.674.572
62	Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.	Özel	414	200.282.253
63	-	Özel	420	-
64	SUNJÜT Suni Jüt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	430	194.535.810
65	Denizatı Petrokimya Ürünleri Yapı İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	437	192.857.392
66	Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.	Özel	441	191.463.402
67	Kayalar Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	442	191.328.503
68	Wavin TR Plastik Sanayi A.Ş.	Özel	450	188.521.732
69	Esen Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	455	187.201.695
70	Sun Chemical Matbaa Mürekkepleri ve Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	460	184.864.593
71	Form Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş.	Özel	468	180.408.809
72	Deniz Yıldızı Petrokimya Ürün. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	492	168.790.645
7	**Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi**			
1	Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	75	992.214.050
2	Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	88	799.027.860
3	Trakya Cam Sanayii A.Ş.	Özel	105	712.275.654
4	Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	Özel	119	598.072.049
5	Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	128	560.041.270

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
6	Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	155	496.166.768
7	Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	167	471.915.822
8	Aşkale Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	168	468.812.357
9	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Özel	169	468.522.565
10	Anadolu Cam Yenişehir Sanayi A.Ş.	Özel	195	409.876.097
11	Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	Özel	198	404.999.426
12	Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	199	404.392.102
13	Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Özel	200	402.802.831
14	As Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	208	390.120.573
15	Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	229	361.663.000
16	Nuh Beton A.Ş.	Özel	243	346.031.942
17	Cimpor Yibitaş Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	246	341.416.534
18	Paşabahçe Eskişehir Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	251	332.929.000
19	İzocam Tic. ve San. A.Ş.	Özel	259	313.341.932
20	İstanbul Asfalt Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Kamu	264	310.454.639
21	Trakya Yenişehir Cam Sanayii A.Ş.	Özel	265	309.669.631
22	Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	267	306.183.967
23	Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	284	287.034.089
24	Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş.	Özel	290	283.878.625
25	BATIÇİM Batı Anadolu Çimento Sanayii A.Ş.	Özel	311	262.497.945
26	Seranit Granit Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	339	241.744.020
27	Konya Çimento Sanayii A.Ş.	Özel	346	235.685.873
28	Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	231.117.088
29	Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	223.179.843
30	Söğütsen Seramik San. İnş. Mad. İth. İhr. A.Ş.	Özel	385	215.879.585
31	Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	402	206.067.889
32	GÖLTAŞ Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	408	203.142.486
33	Traçim Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	427	194.933.831
34	Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	432	193.605.284
35	Bolu Çimento Sanayii A.Ş.	Özel	434	193.361.258
36	KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Özel	447	189.138.966
37	Denizli Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	453	188.265.728
38	Ayhanlar Yol Asfaltlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	485	170.501.471
8	**Ana Metal Sanayi**			
1	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	Özel	7	5.399.769.455
2	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	8	5.107.059.385
3	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	Özel	9	4.921.735.222
4	Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	Özel	12	3.588.003.475
5	Nadir Metal Rafineri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	19	2.428.112.269
6	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	Özel	22	2.301.546.781
7	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Özel	23	2.229.932.000
8	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Özel	24	2.220.408.085
9	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Özel	26	2.135.657.221
10	Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	27	1.948.104.661
11	Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	Özel	28	1.932.093.498
12	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	34	1.665.264.218
13	Yolbulan Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	Özel	35	1.645.692.514
14	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	38	1.562.122.304

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
15	MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Özel	47	1.356.143.541
16	Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	Özel	48	1.354.522.492
17	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	49	1.349.544.102
18	Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	Özel	52	1.264.031.075
19	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	59	1.178.831.548
20	Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.	Özel	61	1.161.847.288
21	Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	64	1.102.234.463
22	Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	Özel	66	1.085.725.270
23	Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	71	1.064.280.219
24	Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	95	760.914.503
25	Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	98	743.820.608
26	Yeşilyurt Demir Çelik Endüstrisi ve Liman İşletmeleri Ltd. Şti.	Özel	102	726.423.844
27	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	114	630.771.402
28	Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Özel	127	560.485.684
29	Kürüm Demir Sanayi Dış Ticaret A.Ş.	Özel	133	541.181.284
30	Kerim Çelik Mamülleri İmalat ve Ticaret A.Ş.	Özel	137	532.857.524
31	Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	146	516.415.545
32	-	Özel	148	-
33	Sider Dış Ticaret A.Ş.	Özel	152	503.325.554
34	Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	153	503.118.334
35	ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	154	500.543.204
36	Tatmetal Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	159	486.615.591
37	Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	177	451.809.024
38	Yolbulan Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	191	417.406.424
39	Kardemir Haddecilik ve Elektrik Üretim San. Tic. Ltd. Şti.	Özel	205	396.146.740
40	İlhanlar Haddecilik Boru Profil ve Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Özel	216	380.848.659
41	SİDEMİR Sivas Demir Çelik İşletmeleri A.Ş.	Özel	219	376.158.426
42	Sarıtaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	231	361.024.956
43	Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	238	350.170.572
44	Çebitaş Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.	Özel	249	333.825.840
45	Mescier Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	250	333.174.936
46	Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.	Özel	253	328.951.838
47	Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	273	297.530.852
48	Hasçelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	277	291.941.181
49	Ede Demir Çelik Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	281	289.047.388
50	Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.	Özel	286	286.366.528
51	Koç Haddecilik Tekstil İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	289	284.316.195
52	Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	Özel	291	283.780.853
53	Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.	Özel	300	275.266.412
54	Samsun Makina Sanayii A.Ş.	Özel	303	273.538.237
55	Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	316	257.176.358
56	Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	319	254.696.056
57	Özer Metal Sanayi A.Ş.	Özel	324	251.081.698
58	Arcelormittal Ambalaj Çeliği San. ve Tic. A.Ş.	Özel	345	237.229.305
59	İlhan Demir Çelik ve Boru Profil Endüstrisi A.Ş.	Özel	350	234.361.086
60	Altek Döküm Hadde Mamülleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	353	233.129.106
61	Ağır Haddecilik A.Ş.	Özel	355	231.509.157
62	Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.	Özel	366	224.757.323
63	Emek Boru Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	377	218.860.497

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
64	ÇELSANTAŞ Çelik Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	395	209.746.542
65	Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Özel	397	209.423.908
66	Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	403	206.020.467
67	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	412	200.728.951
68	Ertaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	424	195.740.081
69	Hak Bakır Çekme ve Elektrotel San. Tic. A.Ş.	Özel	429	194.817.128
70	Güney Çelik Hasır ve Demir Mamulleri San. Tic. A.Ş.	Özel	435	193.325.590
71	ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	458	185.940.793
72	ERBOSAN Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	459	185.383.213
73	Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	477	177.838.670
74	Çelikord A.Ş.	Özel	484	170.729.305
75	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Özel	486	170.463.553
9	**Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi**			
1	Arçelik A.Ş.	Özel	4	7.221.822.854
2	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	14	3.378.591.847
3	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	18	2.544.013.609
4	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	30	1.813.102.696
5	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Özel	32	1.781.623.268
6	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	46	1.369.000.241
7	HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	65	1.087.022.538
8	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	Özel	70	1.082.433.865
9	Vestel Dijital Üretim Sanayi A.Ş.	Özel	82	840.507.645
10	Tezcan Galvanizli Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	91	791.845.320
11	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K.) Genel Müdürlüğü	Kamu	103	720.468.350
12	Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Özel	109	679.598.221
13	Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	115	615.102.615
14	HİDROMEK Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	123	570.217.398
15	Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	124	570.132.577
16	Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	126	565.871.451
17	Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.	Özel	138	526.765.793
18	Alstom Grid Enerji Endüstrisi A.Ş.	Özel	145	517.472.935
19	Coşkunöz Metal Form Makina Endüstri ve Tic. A.Ş.	Özel	156	495.251.253
20	Federal-Mogul Piston Segman ve Gömlek Üretim Tesisleri A.Ş.	Özel	176	454.473.372
21	-	Özel	179	-
22	Has Çelik ve Halat San. Tic. A.Ş	Özel	182	437.942.741
23	Mutlu Akü ve Malzemeleri Sanayi A.Ş.	Özel	188	420.150.182
24	ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Özel	193	413.932.047
25	Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	202	401.428.663
26	Nexans Türkiye Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	204	397.851.562
27	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	221	373.441.598
28	HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	223	372.614.302
29	Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	244	342.267.346
30	Mitaş Enerji ve Madeni İnşaat İşleri T.A.Ş.	Özel	263	310.866.956
31	Tümosan Motor ve Traktör Sanayi A.Ş.	Özel	287	286.315.685
32	ABB Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	293	282.348.502
33	Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Özel	301	274.957.670
34	İnci Akü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	306	270.368.872
35	Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	261.238.323

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
36	Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	326	250.637.028
37	CVS Makina İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	328	248.903.788
38	Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Özel	329	248.048.121
39	Viko Elektrik ve Elektronik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	246.184.030
40	Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş.	Özel	332	246.126.579
41	Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Özel	333	244.869.670
42	Genpower Jeneratör San. ve Tic. A.Ş.	Özel	337	242.498.336
43	Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	343	239.350.203
44	Assan Demir ve Sac Sanayi A.Ş.	Özel	358	229.277.197
45	Tümka Kablo Sanayi A.Ş.	Özel	360	226.803.918
46	Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	370	224.273.788
47	Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Özel	376	218.982.232
48	Vatan Kablo Metal Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	386	215.768.103
49	Aksa Jeneratör Sanayi A.Ş.	Özel	390	214.634.329
50	Erkunt Traktör Sanayii A.Ş.	Özel	393	213.243.706
51	Demirer Kablo Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	399	208.015.732
52	Legrand Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	410	201.720.274
53	Emas Makina Sanayi A.Ş.	Özel	413	200.724.570
54	Arslan Alüminyum San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	416	199.649.095
55	Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	428	194.931.050
56	ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Özel	436	193.031.571
57	Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.	Özel	446	189.186.113
58	-	Özel	463	-
59	Hattat Tarım Makinaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	467	180.592.771
60	Seval Kablo Aydınlatma Cihazları İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	475	178.510.378
61	-	Özel	479	-
62	Sartel Elektrik Kablo ve Mot. Mak. İnş. Tur. ve Tic. Ltd. Şti	Özel	483	173.337.614
63	Farplas Oto Yedek Parçaları İml. İth. ve İhr. A.Ş.	Özel	490	169.439.718
64	Konveyör Beyaz Eşya ve Otomotiv Yan San. Tic. A.Ş.	Özel	494	168.478.469
65	Borsan Kablo Elektrik Aydınlatma İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	495	167.797.706

10	Taşıt Araçları Sanayi			
1	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	2	8.164.892.972
2	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	Özel	3	7.529.420.343
3	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	Özel	6	5.611.895.875
4	Mercedes-Benz T.A.Ş.	Özel	13	3.512.714.226
5	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Özel	29	1.927.006.807
6	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	37	1.580.838.015
7	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Özel	39	1.552.961.516
8	Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	Özel	78	923.159.236
9	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Özel	83	833.745.217
10	Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	Özel	87	804.079.244
11	Honda Türkiye A.Ş.	Özel	122	573.862.436
12	Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	140	523.270.256
13	Man Türkiye A.Ş.	Özel	149	505.717.339
14	Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	151	503.377.346
15	CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Özel	162	477.702.907
16	Hema Endüstri A.Ş.	Özel	165	477.294.054
17	Temsa Global San. ve Tic. A.Ş.	Özel	171	467.262.190

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
18	Tırsan Treyler San. Tic. ve Nakliyat A.Ş.	Özel	178	449.461.208
19	Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Özel	209	389.758.208
20	Anadolu-Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	389.208.990
21	Beyçelik Gestamp Kalıp ve Oto Yan San. Paz. ve Tic. A.Ş.	Özel	212	387.432.590
22	Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	220	374.407.176
23	-	Özel	245	-
24	Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	266	309.481.660
25	Hayes Lemmerz İnci Jant Sanayi A.Ş.	Özel	268	302.840.916
26	Major SKT Oto Donanım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	288	285.546.047
27	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş	Özel	298	278.218.197
28	B-Plas Bursa Plastik Metal İnşaat Enerji Madencilik Jeotermal Turizm ve Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	305	271.331.869
29	-	Özel	318	-
30	TÜVASAŞ-Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.	Kamu	375	219.642.489
31	Hayes Lemmerz Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	421	197.144.840
32	Yarış Kabin San. ve Tic. A.Ş.	Özel	440	191.465.574
33	Ermetal Otomotiv ve Eşya San. Tic. A.Ş.	Özel	444	190.845.494
34	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ)	Kamu	448	189.061.389
35	Beşiktaş Gemi İnşa A.Ş.	Özel	482	175.633.609
36	Teknorot Otomotiv Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	487	170.361.606
11	**Diğer İmalat Sanayi**			
1	Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	175	454.701.595
2	Onsa Mücevherat İmalatı ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	181	440.441.442
3	Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler Kuyumculuk Telekomünikasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	184	424.859.918
4	Altınbaş Kuyumculuk İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	214	384.777.918
5	Arpaş İhracat İthalat ve Pazarlama A.Ş.	Özel	283	287.320.934
12	**Elektrik Sektörü**			
1	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	5	6.939.885.287
2	Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	40	1.533.390.373
3	Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	54	1.244.389.059
4	Aksa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	62	1.138.804.707
5	Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.	Kamu	97	743.889.006
6	İçdaş Elektrik Enerjisi Üretim ve Yatırım A.Ş.	Özel	106	706.976.970
7	Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	150	504.210.621
8	Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	234	356.504.296
9	Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	237	351.872.783
10	Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	276	292.471.644
11	AES Entek Elektrik Üretimi A.Ş.	Özel	335	244.011.250
12	Rasa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	418	198.337.549

35 yıl

Çevreci... ve daha da fazlası!

"Metal, doğayla buluşuyor!"

Sarbak Metal çevreci ürünleri en ön plana koyuyor. Endüstrileşme arttıkça toksik maddeler çevreye yayılıyor. Bunların etkilerini en aza indirmenin yolu mümkün olduğu kadar temiz teknolojiler kullanmaktan geçiyor. Sarbak Metal ekolojik hassasiyetle tasarlanmış ürünler sunuyor. İçtiğiniz su başta olmak üzere metalle etkileşime giren herşey temiz kalsın diye...

Üretim Hattı:
İçi dolu çubuk ve Profil
İçi boş çubuk ve Profil
Biyet
Külçe
Ekosarı - Ecobrass
Ekosarı - Ecocast
Ekosarı - Federalloy

Gerek duyulan ürünler gerilim giderme ısıl işlemine tabi tutulmaktadır. Ürünlerimiz ROHS ve REACH direktiflerine uygundur.

Üretimimiz standart olarak Avrupa Normu (EN) ve Amerikan Normuna (ASTM) uygun olarak yapılmaktadır. Müşterilerimizden gelen özel profil istekleri, ilgili birimlerce incelenerek üretimi gerçekleştirilir.

Arapcami Mah. Galata Mahkemesi Sokak
Nafe Han No.13 Kat.2 D. 12 34420
Karaköy - İstanbul - Türkiye
Merkez Tel : 0212 237 66 04 (pbx)
Faks : 0212 253 51 45
Fabrika Tel : 0282 725 19 60 (pbx)
Faks : 0282 725 19 70

SARBAK METAL
TİCARET ve SANAYİ A. Ş.

www.sarbak.com.tr www.ekosari.com

Karda ilk 50 Kuruluş

Dönem Karı (V.Ö.) Genel Sıralaması	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Dönem Karı (V.Ö.) Kamu / Özel Sıralaması	Dönem Karı (V.Ö.) (TL)	500 Büyük Kuruluş Sıra No 2012
1	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	1	1.471.136.277	25
2	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	1	1.183.493.662	1
3	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	2	860.015.795	15
4	-	-	-	-	-
5	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	3	779.076.724	41
6	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Ankara	3	712.747.544	72
7	Tüprag Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	4	681.692.288	67
8	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	5	535.643.853	6
9	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	6	502.155.243	2
10	-	-	-	-	-
11	-	-	-	-	-
12	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	4	423.448.443	5
13	Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	İstanbul	9	354.897.086	68
14	AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	İstanbul	10	335.345.461	36
15	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Ankara	11	297.701.096	32
16	Eti Bakır A.Ş.	İnebolu	12	289.923.990	108
17	Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Çayeli	13	254.205.619	157
18	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	14	244.902.216	46
19	-	-	-	-	-
20	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Sivas	16	239.520.899	160
21	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	17	232.538.007	45
22	-	-	-	-	-
23	Coca-Cola İçecek A.Ş.	İstanbul	19	224.293.664	33
24	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	İstanbul	20	214.018.006	215
25	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	21	210.674.549	18
26	Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	22	210.243.727	42
27	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Ankara	23	209.611.535	83
28	Arçelik A.Ş.	İstanbul	24	209.606.787	4
29	-	-	-	-	-
30	Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.	İstanbul	26	196.551.025	131
31	-	-	-	-	-
32	ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	28	189.572.680	193
33	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	29	185.761.614	70
34	Aygaz A.Ş.	İstanbul	30	170.058.084	10
35	Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Gemlik	31	164.661.027	139
36	Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	İstanbul	32	159.819.971	225
37	Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	33	156.165.842	75
38	İçdaş Elektrik Enerjisi Üretim ve Yatırım A.Ş.	Çanakkale	34	150.048.106	106
39	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli/Kdz	35	146.783.470	8
40	-	-	-	-	-
41	Trakya Cam Sanayii A.Ş.	İstanbul	37	146.447.002	105
42	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Konya	38	142.782.148	44
43	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K.) Genel Müdürlüğü	Kamu	5	138.807.779	103
44	-	-	-	-	-
45	Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	40	134.096.514	88
46	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	41	133.554.338	51
47	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Karacabey	42	128.352.668	56
48	Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.	İstanbul	43	125.051.662	93
49	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	44	121.715.107	14
50	-	-	-	-	-

İhracatta ilk 50 Kuruluş

İhracat Genel Sıralaması	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	İhracat Kamu / Özel Sıralaması	İhracat (Bin $)	500 Büyük Kuruluş Sıra No 2012
1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	1	5.016.126	1
2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	2	3.198.825	2
3	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	3	3.152.967	3
4	Arçelik A.Ş.	İstanbul	4	2.218.803	4
5	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	5	2.064.754	6
6	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	6	1.663.699	14
7	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	İstanbul	7	1.261.441	9
8	OMV Petrol Ofisi A.Ş.	İstanbul	8	1.211.981	235
9	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi	9	1.041.520	11
10	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Sakarya	10	957.214	29
11	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	11	848.705	39
12	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	12	841.311	18
13	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	13	822.319	30
14	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	1	795.814	41
15	Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	İstanbul	14	747.226	12
16	Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	15	728.305	27
17	Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	İstanbul	16	629.972	52
18	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	17	588.661	38
19	Mercedes-Benz T.A.Ş.	İstanbul	18	564.167	13
20	Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	19	546.843	48
21	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Denizli	20	515.605	23
22	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	21	500.136	59
23	Oltan Gıda Maddeleri İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Trabzon	22	496.159	57
24	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	23	491.822	70
25	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	24	490.286	7
26	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	25	483.601	49
27	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	26	470.633	26
28	Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	İstanbul	27	427.214	71
29	Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	28	421.476	117
30	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Kocaeli	29	405.094	24
31	-	-	-	-	-
32	Aygaz A.Ş.	İstanbul	31	390.402	10
33	Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	İstanbul	32	375.122	69
34	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	İstanbul	33	372.510	79
35	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	İskenderun	34	367.503	22
36	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Ankara	35	349.897	32
37	AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	İstanbul	36	322.695	36
38	Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.	Dörtyol	37	315.190	61
39	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	38	297.031	55
40	Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Çayeli	39	290.404	157
41	Soda Sanayii A.Ş.	İstanbul	40	274.122	81
42	Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	41	273.588	115
43	Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	42	258.241	98
44	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Ankara	43	250.499	83
45	Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	44	247.230	132
46	Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	45	244.673	124
47	Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul	46	239.806	63
48	Polimer Kauçuk Sanayi ve Pazarlama A.Ş.	İstanbul	47	235.000	142
49	-	-	-	-	-
50	Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Orhangazi	49	228.538	127

İstihdamda ilk 50 Kuruluş

Ücretle Çalışanlar Genel Sıralaması	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Ücretle Çalışanlar Kamu / Özel Sıralaması	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	500 Büyük Kuruluş Sıra No 2012
1	Arçelik A.Ş.	İstanbul	1	15.832	4
2	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	1	12.076	16
3	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	2	11.948	302
4	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	3	9.972	5
5	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	2	9.693	2
6	Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	İstanbul	3	8.317	174
7	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	4	7.523	6
8	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	4	7.318	15
9	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	5	7.156	53
10	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	5	6.740	55
11	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli/Kdz	6	6.698	8
12	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	7	6.268	3
13	-	-	-	-	-
14	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	9	5.878	18
15	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	10	5.830	30
16	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	11	5.773	7
17	Mercedes-Benz T.A.Ş.	İstanbul	12	5.731	13
18	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	13	5.652	39
19	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K.) Genel Müdürlüğü	Kamu	6	5.574	103
20	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	14	5.222	14
21	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	7	4.804	25
22	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	15	4.600	46
23	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	16	4.358	1
24	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Ankara	17	4.172	83
25	-	-	-	-	-
26	Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Soma	19	3.912	295
27	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	8	3.754	41
28	Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	20	3.672	84
29	Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Karaman	21	3.668	120
30	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	İstanbul	22	3.601	9
31	Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Akyazı	23	3.596	220
32	Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	24	3.428	299
33	BANVİT Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	Balıkesir	25	3.393	58
34	C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	26	3.319	76
35	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Karacabey	27	3.278	56
36	Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	İstanbul	28	3.238	119
37	-	-	-	-	-
38	Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Akhisar	30	3.150	86
39	Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	31	3.109	334
40	Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Adana	32	3.085	130
41	Sardunya Hazır Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	İstanbul	33	3.084	438
42	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Konya	34	2.608	44
43	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	35	2.579	70
44	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Ankara	36	2.561	32
45	-	-	-	-	-
46	Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	38	2.545	112
47	Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	39	2.531	141
48	Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	Adana	40	2.500	236
49	Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Orhangazi	41	2.465	127
50	BEYPİ Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Bolu	42	2.453	101

Enerjinizi harcamadan
giderlerinizi azaltan
güçlü ortağınız.
Yıllık elektrik harcamanız 10.000 TL'den fazla ise,
İÇDAŞ'ın indirimli tarifeleri ile elektrik giderlerinizi azaltabilir,
bu sayede artan enerjinizi işletmenizin gelişimi için kullanabilirsiniz!
Elektrik giderlerinizi şimdi azaltmak için
444 9 423
enerji@icdas.com.tr / www.icdas.com.tr
İÇDAŞ®
İÇDAŞ ELEKTRİK ENERJİSİ TOPTAN SATIŞ İTHALAT VE İHRACAT A.Ş

Alfabetik Sıralamalar

Sermaye dağılımı, ekonomik faaliyet kodları, kamu - özel sektör sıralamasındaki yeri

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
A								
Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	311	10	54	60	0,00	100,00	0,00
ABB Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	383	27	283	293	0,00	1,00	99,00
Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	21	108	116	0,00	100,00	0,00
Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	369	23	274	284	0,00	100,00	0,00
Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	420	432	0,00	50,00	50,00
Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.	Özel	356	22	299	310	0,00	100,00	0,00
AES Entek Elektrik Üretimi A.Ş.	Özel	400	35	324	335	0,00	50,38	49,62
Agromey Gıda ve Yem San. Tic. A.Ş.	Özel	311	10	459	472	0,00	100,00	0,00
AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	31	303	314	0,00	100,00	0,00
Ağır Haddecilik A.Ş.	Özel	371	24	344	355	0,00	100,00	0,00
Ak Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	38	43	0,00	83,00	17,00
Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	371	383	0,00	100,00	0,00
Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	69	75	0,00	60,30	39,70
Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	20	209	218	0,00	100,00	0,00
Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	35	228	237	0,00	62,64	37,36
Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	20	314	325	0,00	100,00	0,00
Akova Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	367	379	0,00	100,00	0,00
AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Özel	352	20	32	36	0,00	100,00	0,00
Aksa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	400	35	56	62	0,00	83,38	16,62
Aksa Jeneratör Sanayi A.Ş.	Özel	383	27	378	390	0,00	100,00	0,00
Akteks Akrilik İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	453	466	0,00	100,00	0,00
Akyem Adana Yem Yağ Biodizel Tarım ve San. Tic. A.Ş.	Özel	311	10	368	380	0,00	100,00	0,00
Alliance One Tütün A.Ş.	Özel	314	12	439	452	0,00	0,00	100,00
Alstom Grid Enerji Endüstrisi A.Ş.	Özel	383	27	136	145	0,00	0,01	99,99
Altek Döküm Hadde Mamülleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	372	24	342	353	0,00	100,00	0,00
Altınbaş Kuyumculuk İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	390	32	205	214	0,00	100,00	0,00
Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	121	129	0,00	100,00	0,00
Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikaları A.Ş.	Özel	322	14	253	262	0,00	100,00	0,00
Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	Özel	362	23	189	198	0,00	100,00	0,00
Anadolu Cam Yenişehir Sanayi A.Ş.	Özel	362	23	186	195	0,00	100,00	0,00
Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	Özel	313	11	62	68	0,00	76,00	24,00
Anadolu-Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	201	210	0,00	70,25	29,75
Arcelormittal Ambalaj Çeliği San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	334	345	0,00	0,00	100,00
Arçelik A.Ş.	Özel	383	27	4	4	0,00	100,00	0,00
Arpaş İhracat İthalat ve Pazarlama A.Ş.	Özel	390	32	273	283	0,00	100,00	0,00
Arslan Alüminyum San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	381	25	404	416	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
Arslantürk Tarım Ürünleri San. İhr. ve İth. A.Ş.	Özel	311	10	448	461	0,00	100,00	0,00
Artenius Turkpet Kimyevi Maddeler ve Pet Ambalaj Malzemeleri Sanayi A.Ş.	Özel	351	20	249	258	0,00	0,00	100,00
As Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	199	208	0,00	100,00	0,00
ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	24	145	154	0,00	100,00	0,00
Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	26	41	46	0,00	100,00	0,00
Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	137	146	0,00	100,00	0,00
Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	24	53	59	0,00	100,00	0,00
Assan Demir ve Sac Sanayi A.Ş.	Özel	381	25	347	358	0,00	100,00	0,00
Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	355	366	0,00	100,00	0,00
Aşkale Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	369	23	159	168	0,00	100,00	0,00
Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	256	266	0,00	50,00	50,00
Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	132	140	0,00	0,00	100,00
Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	14	323	334	0,00	96,00	4,00
Aygaz A.Ş.	Özel	353	19	9	10	0,00	100,00	0,00
Ayhanlar Yol Asfaltlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	472	485	0,00	100,00	0,00
Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	185	194	0,00	100,00	0,00
Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	363	374	0,00	91,78	8,22
B								
BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	Özel	351	20	219	228	0,00	100,00	0,00
Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	342	18	427	439	0,00	100,00	0,00
Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Özel	383	27	291	301	0,00	100,00	0,00
Balsu Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	331	342	0,00	39,00	61,00
BANVİT Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	Özel	311	10	52	58	0,00	83,68	16,32
Başhan Tarımsal Ürünleri Pazarlama San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	311	10	431	443	0,00	100,00	0,00
Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	24	168	177	0,00	100,00	0,00
BATIÇİM Batı Anadolu Çimento Sanayii A.Ş.	Özel	369	23	300	311	0,00	100,00	0,00
Bayer Türk Kimya Sanayii Ltd. Şti.	Özel	352	20	135	144	0,00	0,00	100,00
Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	25	235	244	0,00	10,00	90,00
Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	473	486	0,00	0,00	100,00
Bento Bantçılık ve Temizlik Maddeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	341	17	376	388	0,00	0,00	100,00
Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	79	85	0,00	100,00	0,00
Beşiktaş Gemi İnşa A.Ş.	Özel	384	30	469	482	0,00	100,00	0,00
Beşler Gıda ve Kimya A.Ş.	Özel	311	10	230	239	0,00	100,00	0,00
Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	394	406	0,00	100,00	0,00
Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	20	99	107	0,00	73,62	26,38
Beyçelik Gestamp Kalıp ve Oto Yan San. Paz. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	203	212	0,00	50,00	50,00
BEYPİ Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	94	101	0,00	100,00	0,00
Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	122	130	0,00	100,00	0,00
Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	311	10	245	254	0,00	100,00	0,00
Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	21	117	125	0,00	100,00	0,00
Bilkont Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	322	14	486	499	0,00	100,00	0,00
Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	35	141	150	0,00	100,00	0,00
Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	112	120	0,00	100,00	0,00
Bolu Çimento Sanayii A.Ş.	Özel	369	23	422	434	0,00	100,00	0,00
Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	Özel	371	24	24	28	0,00	54,67	45,33
Borsan Kablo Elektrik Aydınlatma İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	482	495	0,00	100,00	0,00
Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	44	49	1,35	91,98	6,67
Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	28	315	326	0,00	0,00	100,00
Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	35	39	0,00	0,00	100,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	25	116	124	0,00	0,00	100,00
Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	Özel	321	13	227	236	0,00	100,00	0,00
Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	263	273	0,00	100,00	0,00
Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	31	78	84	0,00	100,00	0,00
Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	238	247	0,00	100,00	0,00
B-Plas Bursa Plastik Metal İnşaat Enerji Madencilik Jeotermal Turizm ve Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	294	305	0,00	100,00	0,00
BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	355	22	45	50	0,00	56,37	43,63
BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	15	18	0,00	0,72	99,28
Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	103	111	0,00	0,00	100,00
Bupiliç Entegre Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	311	10	457	470	0,00	100,00	0,00
C								
C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	70	76	0,00	0,00	100,00
Camiş Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	341	17	386	398	0,00	100,00	0,00
Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	311	10	216	225	0,00	0,00	100,00
Cimpor Yibitaş Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	237	246	0,00	0,00	100,00
CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Özel	384	29	153	162	0,00	100,00	0,00
Coca-Cola İçecek A.Ş.	Özel	313	11	29	33	0,00	79,91	20,09
Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Özel	372	24	119	127	0,00	6,43	93,57
Coşkunöz Metal Form Makina Endüstri ve Tic. A.Ş.	Özel	381	25	147	156	0,00	100,00	0,00
CVS Makina İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	25	317	328	0,00	100,00	0,00
Ç								
Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Özel	371	24	385	397	0,00	100,00	0,00
Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	343	354	0,00	100,00	0,00
Çamsan Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	16	388	400	0,00	100,00	0,00
Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	311	10	6	53	100,00	0,00	0,00
Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	07	148	157	0,00	0,00	100,00
Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	308	319	0,00	100,00	0,00
Çebitaş Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	24	240	249	0,00	100,00	0,00
Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	275	285	0,00	100,00	0,00
Çelikord A.Ş.	Özel	371	24	471	484	0,00	0,00	100,00
ÇELSANTAŞ Çelik Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	383	395	0,00	100,00	0,00
ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	445	458	0,00	100,00	0,00
Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	229	238	0,00	100,00	0,00
Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş.	Özel	369	23	280	290	0,00	2,20	97,80
Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Özel	369	23	191	200	0,00	70,00	30,00
Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	82	88	0,00	86,05	13,95
Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	Özel	372	24	11	12	0,00	100,00	0,00
D								
Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	Özel	384	29	72	78	0,00	0,00	100,00
Demir Export A.Ş.	Özel	210	08	463	476	0,00	100,00	0,00
Demirer Kablo Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	387	399	0,00	87,07	12,93
Deniz Yıldızı Petrokimya Ürün. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	353	19	479	492	0,00	100,00	0,00
Denizatı Petrokimya Ürünleri Yapı İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	353	19	425	437	0,00	100,00	0,00
Denizli Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	369	23	440	453	0,00	50,00	50,00
Dentaş Ambalaj ve Kağıt Sanayi A.Ş.	Özel	341	17	262	272	0,00	100,00	0,00
Deva Holding A.Ş.	Özel	352	21	223	232	0,00	17,79	82,21
Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	371	24	23	27	0,00	88,00	12,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
Dimes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	313	11	260	270	0,00	100,00	0,00
Dinarsu İmalat ve Ticaret T.A.Ş.	Özel	321	13	333	344	0,00	100,00	0,00
Doğa Organik Gıda ve Tarım Ür. Ürt. ve Tic. İth. İhr. A.Ş.	Özel	311	10	161	170	0,00	50,00	50,00
Doğan Gazetecilik A.Ş.	Özel	342	18	393	405	0,00	78,00	22,00
Doğuş Çay ve Gıda Maddeleri Üretim Paz. İth. İhr. A.Ş.	Özel	311	10	247	256	0,00	100,00	0,00
Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	233	242	0,00	100,00	0,00
Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	28	332	343	0,00	100,00	0,00
Durum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	484	497	0,00	0,00	100,00
Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	390	32	166	175	0,00	100,00	0,00
DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	20	164	173	0,00	100,00	0,00
E								
Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	23	158	167	0,00	99,64	0,36
Ede Demir Çelik Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	24	271	281	0,00	100,00	0,00
Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	58	64	0,00	100,00	0,00
Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	356	22	302	313	0,00	2,46	97,54
Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	23	360	371	0,00	100,00	0,00
Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	24	65	71	0,00	100,00	0,00
Eksun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	413	425	0,00	100,00	0,00
Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	309	320	0,00	100,00	0,00
Elita Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	10	204	213	0,00	100,00	0,00
Emas Makina Sanayi A.Ş.	Özel	383	27	401	413	0,00	100,00	0,00
Emek Boru Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	365	377	0,00	100,00	0,00
Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	400	35	48	54	0,00	100,00	0,00
Enka Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	461	474	0,00	100,00	0,00
ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Özel	383	27	424	436	0,00	100,00	0,00
Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	14	356	367	0,00	80,00	20,00
Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Özel	372	24	20	23	0,00	100,00	0,00
ERBOSAN Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	446	459	0,00	100,00	0,00
Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	371	24	305	316	0,00	100,00	0,00
Erdem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	346	357	0,00	100,00	0,00
Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	07	151	160	0,00	100,00	0,00
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	371	24	7	8	0,00	100,00	0,00
Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	35	36	40	0,00	100,00	0,00
Erkunt Traktör Sanayii A.Ş.	Özel	382	28	381	393	0,00	100,00	0,00
Ermetal Otomotiv ve Eşya San. Tic. A.Ş.	Özel	384	29	432	444	0,00	100,00	0,00
Eroğlu Giyim San. Tic. A.Ş.	Özel	322	14	395	407	0,00	100,00	0,00
Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	10	86	92	0,00	100,00	0,00
Ertaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	24	412	424	0,00	100,00	0,00
Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	08	213	222	0,00	100,00	0,00
Esen Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	442	455	0,00	100,00	0,00
Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	311	10	9	143	100,00	0,00	0,00
Eti Bakır A.Ş.	Özel	210	07	100	108	0,00	100,00	0,00
Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	67	73	0,00	100,00	0,00
Eti Gümüş A.Ş.	Özel	210	07	232	241	0,00	100,00	0,00
Eti Krom A.Ş.	Özel	210	07	414	426	0,00	100,00	0,00
Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	351	20	5	41	100,00	0,00	0,00
Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	20	192	201	26,00	74,00	0,00
EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	400	35	1	5	100,00	0,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
F								
Farplas Oto Yedek Parçaları İml. İth. ve İhr. A.Ş.	Özel	383	27	477	490	0,00	100,00	0,00
Federal-Mogul Piston Segman ve Gömlek Üretim Tesisleri A.Ş.	Özel	382	28	167	176	0,00	50,00	50,00
Feza Gazetecilik A.Ş.	Özel	342	18	293	304	0,00	100,00	0,00
Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	338	349	0,00	100,00	0,00
FNSS Savunma Sistemleri A.Ş	Özel	384	30	288	298	0,00	51,00	49,00
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	384	29	2	2	0,00	58,96	41,04
Form Sünger ve Yatak San. Tic. A.Ş.	Özel	356	22	455	468	0,00	100,00	0,00
G								
Gap Güneydoğu Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	306	317	0,00	100,00	0,00
Gedik Tavukçuluk ve Tarım Ürünleri Tic. San. A.Ş.	Özel	311	10	261	271	0,00	100,00	0,00
Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	351	20	131	139	0,00	100,00	0,00
Genpower Jeneratör San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	326	337	0,00	100,00	0,00
Gesan Yatırım ve Ticaret A.Ş.	Özel	353	19	397	409	0,00	100,00	0,00
Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	Özel	355	22	73	79	0,00	25,40	74,60
GÖLTAŞ Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	396	408	0,00	96,16	3,84
Göze Tarım Ürünleri Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	443	456	0,00	100,00	0,00
Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	351	20	206	215	0,00	100,00	0,00
Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	88	94	0,00	100,00	0,00
Gümüşdoğa Su Ürünleri Üretim İhracat ve İthalat A.Ş.	Özel	311	10	467	480	0,00	100,00	0,00
Güney Çelik Hasır ve Demir Mamulleri San. Tic. A.Ş.	Özel	371	24	423	435	0,00	100,00	0,00
Gürteks İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	297	308	0,00	100,00	0,00
H								
Hak Bakır Çekme ve Elektrotel San. Tic. A.Ş.	Özel	372	24	417	429	0,00	100,00	0,00
Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.	Özel	356	22	402	414	0,00	100,00	0,00
Has Çelik ve Halat San. Tic. A.Ş	Özel	381	25	173	182	0,00	100,00	0,00
Hasçelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	267	277	0,00	100,00	0,00
Hattat Tarım Makinaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	28	454	467	0,00	100,00	0,00
HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	385	26	214	223	0,00	100,00	0,00
Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	20	57	63	0,00	100,00	0,00
Hayes Lemmerz İnci Jant Sanayi A.Ş.	Özel	384	29	258	268	0,00	40,00	60,00
Hayes Lemmerz Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	409	421	0,00	40,00	60,00
Helvacızade Gıda İlaç Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	460	473	0,00	100,00	0,00
Hema Endüstri A.Ş.	Özel	384	29	156	165	0,00	100,00	0,00
HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	59	65	0,00	100,00	0,00
HİDROMEK Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	28	115	123	0,00	100,00	0,00
Honda Türkiye A.Ş.	Özel	384	29	114	122	0,00	0,00	100,00
Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Özel	322	14	289	299	0,00	0,00	100,00
Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.	Özel	342	18	123	131	0,00	100,00	0,00
Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	33	37	0,00	10,71	89,29
I								
Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	107	115	0,00	0,00	100,00
Işıl Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	321	13	436	449	0,00	100,00	0,00
İ								
İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	Özel	371	24	8	9	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
İçdaş Elektrik Enerjisi Üretim ve Yatırım A.Ş.	Özel	400	35	98	106	0,00	100,00	0,00
İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	351	20	152	161	0,00	100,00	0,00
İlhan Demir Çelik ve Boru Profil Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	24	339	350	0,00	100,00	0,00
İlhanlar Haddecilik Boru Profil ve Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Özel	371	24	207	216	0,00	100,00	0,00
İnci Akü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	295	306	0,00	100,00	0,00
İpek Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	17	218	227	0,00	100,00	0,00
İpragaz A.Ş.	Özel	353	19	17	20	0,00	0,12	99,88
İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	Özel	371	24	6	7	0,00	100,00	0,00
İskur Tekstil Enerji Tic. ve San. A.Ş.	Özel	321	13	444	457	0,00	100,00	0,00
İstanbul Asfalt Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Kamu	369	23	10	264	100,00	0,00	0,00
İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	31	270	280	0,00	100,00	0,00
İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	24	34	38	0,00	100,00	0,00
İzocam Tic. ve San. A.Ş.	Özel	369	23	250	259	0,00	100,00	0,00
J								
JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	314	12	83	89	0,00	0,00	100,00
K								
Kadooğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	198	207	0,00	100,00	0,00
Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.	Özel	356	22	259	269	0,00	100,00	0,00
Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş.	Özel	381	25	321	332	0,00	75,66	24,34
Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	Özel	361	23	111	119	0,00	100,00	0,00
Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	20	282	292	0,00	49,00	51,00
Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	Özel	371	24	43	48	0,00	100,00	0,00
Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler Kuyumculuk Telekomünikasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	390	32	175	184	0,00	100,00	0,00
Kardemir Haddecilik ve Elektrik Üretim San. Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	24	196	205	0,00	100,00	0,00
KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	30	34	0,00	100,00	0,00
Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	142	151	0,00	100,00	0,00
Kartal Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	321	13	487	500	0,00	100,00	0,00
Karteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	380	392	0,00	100,00	0,00
KARTONSAN Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	17	399	411	0,00	100,00	0,00
Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	16	37	42	0,00	100,00	0,00
Kaşmir Halı San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	483	496	0,00	100,00	0,00
Kayalar Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	20	430	442	0,00	49,97	50,03
Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Özel	311	10	127	135	9,99	90,01	0,00
KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Özel	369	23	435	447	0,00	100,00	0,00
Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	149	158	0,00	0,54	99,46
Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	410	422	0,00	89,98	10,02
Kerim Çelik Mamülleri İmalat ve Ticaret A.Ş.	Özel	371	24	129	137	0,00	100,00	0,00
Keskinkılıç Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	269	279	0,00	100,00	0,00
Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	311	10	80	86	0,00	100,00	0,00
Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhracat İthalat ve Ticaret A.Ş.	Özel	311	10	304	315	0,00	80,00	20,00
Kilim Grubu Kartaltepe Mensucat Fabrikası T.A.Ş.	Özel	321	13	478	491	0,00	100,00	0,00
Kipaş Denim İşletmeleri A.Ş.	Özel	321	13	341	352	0,00	100,00	0,00
Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Özel	321	13	272	282	0,00	100,00	0,00
Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	89	95	0,00	100,00	0,00
Koç Haddecilik Tekstil İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	279	289	0,00	100,00	0,00
Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	21	310	321	0,00	100,00	0,00
Konveyör Beyaz Eşya ve Otomotiv Yan San. Tic. A.Ş.	Özel	381	25	481	494	0,00	100,00	0,00
Konya Çimento Sanayii A.Ş.	Özel	369	23	335	346	0,00	18,12	81,88

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	39	44	0,00	100,00	0,00
Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	124	132	0,00	100,00	0,00
Korozo Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	171	180	0,00	100,00	0,00
Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	110	118	0,00	100,00	0,00
Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	20	372	384	0,00	100,00	0,00
Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	07	66	72	0,00	100,00	0,00
Köksan Pet ve Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	251	260	0,00	100,00	0,00
Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Özel	371	24	21	24	0,00	100,00	0,00
Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	359	370	0,00	97,00	3,00
Küçükbay Yağ ve Deterjan Sanayi A.Ş.	Özel	311	10	102	110	0,00	100,00	0,00
Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	419	431	0,00	100,00	0,00
Kürüm Demir Sanayi Dış Ticaret A.Ş.	Özel	371	24	125	133	0,00	100,00	0,00
L								
Legrand Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	383	27	398	410	0,00	0,01	99,99
Lidersan Sağlık ve Gıda Ürünleri A.Ş.	Özel	322	14	246	255	0,00	100,00	0,00
Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	190	199	0,00	100,00	0,00
Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	146	155	0,00	100,00	0,00
M								
Major SKT Oto Donanım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	278	288	0,00	50,00	50,00
Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K.) Genel Müdürlüğü	Kamu	381	25	8	103	100,00	0,00	0,00
Man Türkiye A.Ş.	Özel	384	29	140	149	0,00	0,02	99,98
Mar Tüketim Maddeleri İhracat İthalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	330	341	0,00	100,00	0,00
Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	390	402	0,00	100,00	0,00
Marsa Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	197	206	0,00	80,00	20,00
Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş.	Özel	352	20	327	338	0,00	60,59	39,41
Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	264	274	0,00	100,00	0,00
Matlı Yem San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	239	248	0,00	100,00	0,00
Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	372	24	464	477	0,00	100,00	0,00
Mem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	352	363	0,00	100,00	0,00
Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	208	217	0,00	100,00	0,00
Mercedes-Benz T.A.Ş.	Özel	384	29	12	13	5,00	10,00	85,00
Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	155	164	0,00	100,00	0,00
Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	31	133	141	0,00	100,00	0,00
Mescier Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	24	241	250	0,00	100,00	0,00
Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	Özel	353	19	18	21	0,00	100,00	0,00
Mitaş Enerji ve Madeni İnşaat İşleri T.A.Ş.	Özel	381	25	254	263	0,01	99,99	0,00
MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Özel	371	24	42	47	0,00	0,00	100,00
Modern Ambalaj Tic. ve San. A.Ş.	Özel	341	17	325	336	0,00	100,00	0,00
Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	17	138	147	0,00	100,00	0,00
Mogaz Petrol Gazları A.Ş.	Özel	353	19	74	80	0,00	100,00	0,00
Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	341	17	177	186	0,00	33,15	66,85
Mutlu Akü ve Malzemeleri Sanayi A.Ş.	Özel	383	27	179	188	0,00	100,00	0,00
N								
Nadir Metal Rafineri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	24	16	19	0,00	100,00	0,00
Nadir Tekstil Deri ve Yağ San. Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	10	485	498	0,00	100,00	0,00
Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	104	112	0,00	100,00	0,00
Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	128	136	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
Natura Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	286	296	0,00	75,00	25,00
Nexans Türkiye Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	383	27	195	204	0,00	0,00	100,00
Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	21	329	340	0,00	100,00	0,00
Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	371	24	106	114	0,00	60,00	40,00
Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	25	364	376	0,00	100,00	0,00
Nuh Beton A.Ş.	Özel	369	23	234	243	0,00	100,00	0,00
Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Özel	369	23	160	169	0,00	100,00	0,00
Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	348	359	0,00	100,00	0,00
Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	24	55	61	0,00	100,00	0,00
O								
Oba Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	392	404	0,00	100,00	0,00
Olmuksan International Paper-Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	17	174	183	0,00	12,54	87,46
Oltan Fındık San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	10	157	166	0,00	100,00	0,00
Oltan Gıda Maddeleri İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	10	51	57	0,00	100,00	0,00
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	Özel	353	19	226	235	0,00	58,42	41,58
Onsa Mücevherat İmalatı ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	390	32	172	181	0,00	100,00	0,00
Ontex Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	17	287	297	0,00	0,00	100,00
Orta Anadolu Tic. ve San. İşl. T.A.Ş.	Özel	321	13	176	185	0,00	100,00	0,00
Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	28	318	329	0,00	96,65	3,35
Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	Özel	384	29	81	87	0,00	100,00	0,00
Ova Un Fabrikası A.Ş.	Özel	311	10	438	451	0,00	100,00	0,00
Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	257	267	0,00	100,00	0,00
Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	Özel	384	29	3	3	0,00	49,00	51,00
Ö								
Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	113	121	0,00	100,00	0,00
Özdilek Ev Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	433	445	0,00	100,00	0,00
Özer Metal Sanayi A.Ş.	Özel	372	24	313	324	0,00	100,00	0,00
Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	10	377	389	0,00	100,00	0,00
Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.	Özel	355	22	429	441	0,00	100,00	0,00
Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	24	91	98	0,00	100,00	0,00
Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	193	202	0,00	100,00	0,00
P								
Pakpen Plastik Boru ve Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	181	190	0,00	100,00	0,00
Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	301	312	0,00	100,00	0,00
Park Elektrik Üretim Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	07	353	364	0,00	100,00	0,00
Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	400	35	225	234	0,00	100,00	0,00
Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	362	23	120	128	0,00	99,42	0,58
Paşabahçe Eskişehir Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	362	23	242	251	0,00	100,00	0,00
Penti Çorap San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	14	465	478	0,00	69,80	30,20
Perfetti Van Melle Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	187	196	0,00	0,00	100,00
PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Özel	351	20	10	11	0,00	100,00	0,00
Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	355	22	105	113	0,03	99,97	0,00
Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kim. Mad. Tar. Ürün. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	361	372	0,00	100,00	0,00
Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	Özel	314	12	27	31	0,00	25,00	75,00
Pınar Entegre Et ve Un Sanayii A.Ş.	Özel	311	10	183	192	0,00	100,00	0,00
Pınar Süt Mamülleri Sanayi A.Ş.	Özel	311	10	96	104	0,00	100,00	0,00
Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	298	309	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
Polimer Kauçuk Sanayi ve Pazarlama A.Ş.	Özel	355	22	134	142	0,00	0,00	100,00
Polinas Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	243	252	0,00	75,00	25,00
Polisan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	20	265	275	0,00	100,00	0,00
Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	384	396	0,00	100,00	0,00
Progıda Pazarlama A.Ş.	Özel	311	10	370	382	0,00	0,00	100,00
R								
Rasa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	400	35	406	418	0,00	100,00	0,00
Realkom Tekstil Ürünleri Sanayi Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	322	14	458	471	0,00	100,00	0,00
ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	25	184	193	15,17	84,83	0,00
Royal Halı İplik Tekstil Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	403	415	0,00	100,00	0,00
S								
S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	311	10	452	465	0,00	100,00	0,00
S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	311	10	71	77	0,00	100,00	0,00
Samsun Makina Sanayii A.Ş.	Özel	372	24	292	303	0,00	100,00	0,00
Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	49	55	0,00	100,00	0,00
Sarar Giyim Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	14	350	361	0,00	100,00	0,00
Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.	Özel	372	24	244	253	0,00	100,00	0,00
Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	Özel	372	24	281	291	0,00	100,00	0,00
Sardunya Hazır Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	311	10	426	438	0,00	100,00	0,00
Sarıtaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	222	231	0,00	100,00	0,00
Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	24	22	26	0,00	100,00	0,00
Sartel Elektrik Kablo ve Mot. Mak. İnş. Tur. ve Tic. Ltd. Şti	Özel	383	27	470	483	0,00	100,00	0,00
Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	25	118	126	0,00	100,00	0,00
Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Özel	352	20	68	74	0,00	100,00	0,00
Sayınlar Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	375	387	0,00	100,00	0,00
Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	212	221	0,00	0,01	99,99
Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	336	347	0,00	100,00	0,00
Seranit Granit Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	23	328	339	0,00	100,00	0,00
Setaş Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	20	362	373	0,00	100,00	0,00
Seval Kablo Aydınlatma Cihazları İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	462	475	0,00	100,00	0,00
Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	Özel	313	11	351	362	0,00	87,51	12,49
SİDEMİR Sivas Demir Çelik İşletmeleri A.Ş.	Özel	371	24	210	219	0,01	99,99	0,00
Sider Dış Ticaret A.Ş.	Özel	371	24	143	152	0,00	100,00	0,00
Siemens San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	64	70	0,00	0,22	99,78
Socotab Yaprak Tütün San. ve Tic. A.Ş.	Özel	314	12	451	464	0,00	0,00	100,00
Soda Sanayii A.Ş.	Özel	352	20	75	81	0,00	100,00	0,00
Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	311	10	165	174	0,00	0,00	100,00
Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.	Kamu	400	35	7	97	99,92	0,08	0,00
Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	05	285	295	0,00	100,00	0,00
Söğütsen Seramik San. İnş. Mad. İth. İhr. A.Ş.	Özel	361	23	373	385	0,00	100,00	0,00
Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	355	22	154	163	0,00	0,01	99,99
Sun Chemical Matbaa Mürekkepleri ve Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	20	447	460	0,00	0,00	100,00
Sun Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	14	449	462	0,00	100,00	0,00
SUNJÜT Suni Jüt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	418	430	0,00	0,00	100,00
Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	221	230	0,00	100,00	0,00
SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Özel	311	10	50	56	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
Ş								
Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	24	400	412	0,00	100,00	0,00
Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Özel	381	25	322	333	0,00	100,00	0,00
Şeker Piliç ve Yem San. Tic. A.Ş.	Özel	311	10	202	211	0,00	100,00	0,00
Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	311	10	90	96	0,00	100,00	0,00
Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	14	366	378	0,00	100,00	0,00
Şimşek Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	311	10	441	454	0,00	100,00	0,00
Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	379	391	0,00	100,00	0,00
Şirikçioğlu Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	405	417	0,00	100,00	0,00
Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	126	134	0,00	100,00	0,00
T								
Tam Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	389	401	0,00	100,00	0,00
Tamek Gıda ve Konsantre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	252	261	0,00	100,00	0,00
Tat Konserve Sanayii A.Ş.	Özel	311	10	92	99	0,00	94,74	5,26
Tatmetal Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	24	150	159	0,00	100,00	0,00
Teklas Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	355	22	369	381	0,00	100,00	0,00
Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.	Özel	372	24	276	286	0,00	100,00	0,00
Teknorot Otomotiv Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	474	487	0,00	100,00	0,00
Teksüt Süt Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	476	489	0,00	100,00	0,00
Temsa Global San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	162	171	0,00	100,00	0,00
Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.	Özel	381	25	434	446	0,00	0,00	100,00
Tezcan Galvanizli Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	25	85	91	0,00	100,00	0,00
Tırsan Treyler San. Tic. ve Nakliyat A.Ş.	Özel	384	29	169	178	0,00	100,00	0,00
Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	109	117	0,00	72,04	27,96
TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	Özel	384	29	5	6	0,00	62,14	37,86
Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	20	46	51	0,00	100,00	0,00
Torunlar Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	382	394	0,00	100,00	0,00
Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	24	19	22	0,00	100,00	0,00
Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	24	144	153	0,00	100,00	0,00
Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Özel	384	29	25	29	0,00	0,00	100,00
Traçim Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	415	427	0,00	100,00	0,00
Trakya Cam Sanayii A.Ş.	Özel	362	23	97	105	0,00	88,00	12,00
Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	24	391	403	0,00	100,00	0,00
Trakya Yenişehir Cam Sanayii A.Ş.	Özel	362	23	255	265	0,00	100,00	0,00
Turyağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	231	240	0,00	100,00	0,00
Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Özel	384	30	200	209	0,00	53,78	46,22
TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Özel	384	30	77	83	45,45	54,55	0,00
Tümka Kablo Sanayi A.Ş.	Özel	383	27	349	360	0,00	100,00	0,00
Tümosan Motor ve Traktör Sanayi A.Ş.	Özel	382	28	277	287	0,00	100,00	0,00
Tüprag Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	07	61	67	0,00	0,01	99,99
TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Özel	353	19	1	1	0,00	100,00	0,00
Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.	Özel	381	25	130	138	0,00	3,81	96,19
Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	20	93	100	0,00	0,01	99,99
Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	Özel	355	22	63	69	0,00	0,00	100,00
Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Özel	383	27	101	109	0,00	16,25	83,75
Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Özel	382	28	28	32	0,00	62,50	37,50
Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayii A.Ş.	Özel	313	11	411	423	0,00	4,31	95,69
Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	210	05	2	15	100,00	0,00	0,00
Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ)	Kamu	384	30	13	448	100,00	0,00	0,00
Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	210	06	4	25	100,00	0,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev. 2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev. 2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Faaliyet	Özel	Yabancı
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	311	10	3	16	100,00	0,00	0,00
Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	210	05	11	302	100,00	0,00	0,00
TÜVASAŞ-Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.	Kamu	384	30	12	375	100,00	0,00	0,00
U								
Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	354	365	0,00	100,00	0,00
Umur Basım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	342	18	468	481	0,00	100,00	0,00
Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	Özel	311	10	14	17	0,00	0,02	99,98
Unipro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	340	351	0,00	0,10	99,90
Ü								
Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	Özel	311	10	84	90	0,00	78,56	21,44
Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.	Özel	311	10	87	93	0,00	100,00	0,00
Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.	Özel	371	24	290	300	0,00	100,00	0,00
Üniteks Tekstil Gıda Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	14	316	327	0,00	24,67	75,33
Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	23	345	356	0,00	100,00	0,00
V								
Vatan Kablo Metal Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	383	27	374	386	0,00	100,00	0,00
Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	22	311	322	0,00	100,00	0,00
Ve-Ge Hassas Kağıt ve Yapıştırıcı Bant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	17	475	488	0,00	100,00	0,00
Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	26	30	0,00	100,00	0,00
Vestel Dijital Üretim Sanayi A.Ş.	Özel	383	26	76	82	0,00	100,00	0,00
Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	26	13	14	0,00	25,31	74,69
Viko Elektrik ve Elektronik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	320	331	0,00	100,00	0,00
Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	23	220	229	0,00	98,82	1,18
W								
Wavin TR Plastik Sanayi A.Ş.	Özel	356	22	437	450	0,00	0,00	100,00
Y								
Yarış Kabin San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	428	440	0,00	100,00	0,00
Yavuz Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	10	337	348	0,00	100,00	0,00
Yayla Agro Gıda Sanayi ve Nakliyat A.Ş.	Özel	311	10	456	469	0,00	100,00	0,00
Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	29	211	220	0,00	0,00	100,00
Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	Özel	371	24	47	52	0,00	100,00	0,00
Yeşilyurt Demir Çelik Endüstrisi ve Liman İşletmeleri Ltd. Şti.	Özel	371	24	95	102	0,00	100,00	0,00
Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	268	278	20,00	80,00	0,00
Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	16	40	45	0,00	100,00	0,00
Yıldız Sunta MDF Orman Ürünleri Sanayi Tesisleri İth. İhr. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	16	217	226	0,00	100,00	0,00
Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	27	416	428	0,00	100,00	0,00
Yolbulan Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	Özel	371	24	31	35	0,00	100,00	0,00
Yolbulan Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	24	182	191	0,00	100,00	0,00
Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	311	10	319	330	0,00	100,00	0,00
Yörsan Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	224	233	0,00	100,00	0,00
Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Özel	311	10	421	433	0,00	100,00	0,00
Yudum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	10	178	187	0,00	100,00	0,00
Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	24	60	66	0,00	100,00	0,00
YÜNSA Yünlü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	13	312	323	0,00	100,00	0,00
Z								
Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	35	266	276	0,00	100,00	0,00
Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	321	13	163	172	0,00	100,00	0,00

Adlarının Açıklanmasını İstemeyen Kuruluşların Sektörleri ve Sermaye Dağılımları

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu (ISIC Rev.2)	Ekonomik Faaliyet Kodu (NACE Rev.2)	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
						Kamu	Özel	Yabancı
.....	Özel	372	24	139	148	0.00	100,00	0,00
.....	Özel	382	28	170	179	0.00	100,00	0,00
.....	Özel	352	21	180	189	0.00	0,07	99,93
.....	Özel	352	20	188	197	0.00	0,00	100,00
.....	Özel	353	19	194	203	0.00	0,00	100,00
.....	Özel	352	20	215	224	0.00	0,00	100,00
.....	Özel	384	29	236	245	0.00	80,00	20,00
.....	Özel	352	21	248	257	0.00	0,00	100,00
.....	Özel	351	20	284	294	0.00	51,00	49,00
.....	Özel	324	15	296	307	0.00	100,00	0,00
.....	Özel	384	29	307	318	0.00	100,00	0,00
.....	Özel	311	10	357	368	0.00	100,00	0,00
.....	Özel	311	10	358	369	0.00	0,01	99,99
.....	Özel	322	14	407	419	0.00	100,00	0,00
.....	Özel	353	19	408	420	0.00	50,00	50,00
.....	Özel	383	27	450	463	0.00	100,00	0,00
.....	Özel	381	25	466	479	0.00	0,00	100,00
.....	Özel	321	13	480	493	0.00	100,00	0,00

Açıklama

1 - Ekonomik Faaliyet Kodu: 2012 yılında kuruluşların ekonomik faaliyet kodları hem Avrupa Topluluğu'nda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE Rev. 2, 2013), hem de Birleşmiş Milletler-Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC Rev. 2)'na göre verilmiştir. Kuruluşların ekonomik faaliyet alanları, Ekonomik Faaliyet Kodları tablosunda görülmektedir.

2 - Kamu / Özel Sıralaması: Kuruluşların kamu ve özel kuruluş olmalarına göre kendi gruplarındaki sıra numaraları bu sütunda verilmiştir.

3 - 500 B.S.K. Sıralaması: Kuruluşların 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içindeki genel sıralaması verilmiştir.

4 - Sermaye Dağılımı: Kuruluşların sermaye dağılımları (%) olarak kamu, özel yerli sermaye ve yabancı sermaye dağılımları verilmiştir.

5 - Adlarının Açıklanmasını İstemeyen Kuruluşlar: Bu bölümde 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde sıralamaya giren, fakat adlarının açıklanmasını istemeyen kuruluşlara ait sektör dağılımları, adsız olarak, çalışmanın bütünlüğünü bozmamak için tabloya ek olarak verilmiştir.

2012 Yılında Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

İstanbul Sanayi Odasının her yıl gerçekleştirdiği Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anketinin 2012 sonuçları tartışmaya açılmış bulunuyor. Bu anketten elde edilen bilgilerin, Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu koşulları ve dünya ekonomisindeki gelişmelerin Türkiye ekonomisini ne derece etkilediğini daha doğru değerlendirmemize yardımcı olacağına inanıyorum.

Bilindiği gibi, dünya çok önemli bir değişim süreci içinde. Pek çok konuda ezberlerimizi bozmamız gerekiyor. Başarılı olma ve olmama ölçütleri de eskisinden daha karmaşık. Kimilerin başarılı bulduğu sonuçları kimileri bir başarısızlık örneği olarak gösterebiliyor. Küreselleşme ortamında tüm ülkeler diğer ülkelerde olan olaylardan etkileniyor. Ancak bu gelişmeler çok farklı yollardan farklı ülkeleri farklı biçimlerde etkiliyor. Ülkelerin gelişmelerden farklı biçimlerde etkilenmelerine rağmen dünya üzerinde çözülemeyen sorunlar artan bir biçimde önemini koruyor.

Neredeyse 6 yıla yakın bir süredir dünya ABD'de yaşanan çürük ipotek krizinin yaralarını sarmaya çalışıyor. Öyle görülüyor ki ABD'de yaşanan kriz, onu ateşleyen nedenlerin arkasında çok daha önemli nedenlerden kaynaklanıyor. Dünya bu krizi atlatsa da daha köklü sorunlarını çözümleyemiyor. Dünya hala çevre kirlenmesi ve tahribatı, işsizlik ve yoksulluk gibi sorunlarla karşı karşıya yaşıyor. Bu sorunlara çözüm bulma konularında çabalarımız yeterli olmuyor. Hatta bu sorunlarımız artıyor. Dünya üzerindeki eşitsizlik geleceğimi tehdit ediyor.

Ekonomik sorunlar politik alanlara yansıyor. Günümüzde, zengin ülkeler enerji sorunlarını savaşlarla, yoğun politik müdahalelerle çözme çabası içinde. Petrol ve doğal gaz zengini Ortadoğu ülkelerinin politik düzenleri ve sınırları değiştiriliyor.

Olumsuz gelişmelerden kötü etkilenmemek için Türkiye'nin ekonomisini çok güçlü tutması gerekiyor. Öbür yandan, ekonomik ve sosyal sistemlerimizin hataları eskisine kıyasla daha çabuk ortaya çıkıyor. Bütün bu nedenlerden, 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun sonuçlarını değerlendirmek giderek zorlaşıyor. Değerlendirme yaparken, 500 Büyük Sanayi Kuruluşunu Türkiye, Türkiye'nin ekonomik eğilimlerini de dünya ile karşılaştırmamız gerekiyor.

Dünya ve Türkiye Ekonomisi1

Bu çalışmamızda, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anket sonuçlarını 2006-2012 yıllarını kapsayan yedi yıllık bir perspektif içinde inceleyeceğiz. İncelediğimiz dönemin temel özelliklerini şöyle tanımlayabiliriz:

[1]Bu bölümde kullanılan İnsan Gelişmişlik Endeksi verisi Birleşmiş Milletler İnsan Gelişmişlik Raporu'ndan (http://hdr.undp.org/en/statistics), diğer tüm istatistiki veriler ise ABD CIA Dünya Raporu'ndan (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook) derlenmiştir.

Prof.Dr. Özer ERTUNA
Okan Üniversitesi

- 2006 yılı dünya ekonomisinin likidite bolluğu ve bahar havası yaşadığı bir yıl oldu,
- 2007 yılı Amerika'da çürük ipotek kredileri krizinin kendini hissettirdiği bir yıl oldu,
- 2008 yılı Amerika'da şiddetlenen krizin doğrudan veya dolaylı bir şekilde, özellikle de Avrupa ülkelerine yayıldığı bir yıl oldu,
- 2009 yılı kriz yaşayan ülkelerde toparlanmanın beklendiği bir yıl oldu,
- 2010 yılı dünya ekonomik dengelerinin Doğuya doğru kaydığının açıklıkla ortaya çıktığı bir yıl oldu,
- 2011 yılı Avrupa Birliğinin borç ve alacak krizleriyle boğuştuğu para birliğini sürdürebilip sürdüremeyeceğini sorguladığı bir yıl oldu ve
- 2012 yılı dünya ekonomisinin yavaşladığı bir yıl oldu.

İncelediğimiz yıllarda dünya azalan bir büyüme temposu sergilemiştir. Dünya üretim ve geliri 2006 yılında yüzde 5,3; 2007 yılında yüzde 5,2 ve 2008 yılında yüzde 2,7 oranında artmış, 2009 yılında ise binde 8 oranında azalmıştır. 2010 yılı dünya çapında, Asya'da yaşanan canlılıktan kaynaklanan bir toparlanma olmuş, dünya üretim ve geliri yüzde 5,1 artış göstermiştir. 2011 yılında dünya üretim ve gelirinin artışında bir yavaşlama olmuş, yüzde 3,7 düzeyine gerilemiş; bu gerileme 2012 yılında da devam ederek büyüme yüzde 3,1 olarak gerçekleşmiştir. Büyümedeki yavaşlama sonucu, dünya üzerinde, 2011 yılında yüzde 8,5 olan işsizlik, 2012 yılında yüzde 9,2'ye yükselmiştir. Bu da dünya üzerinde işsizler

havuzuna 50 milyon kişinin eklendiği anlamına gelmektedir.

2012 yılında uygulanan ekonomi siyasetlerine bakacak olursak, dünya üzerinde 3 farklı ekonomi siyaseti uygulandığı söylenebilir. Dünya gelirinin yüzde 98,5'ini teşkil eden 180 ülkeden 85 tanesi devlet harcamalarını ve para arzını arttırarak genişleme siyaseti gütmüştür. Genişleme siyaseti güden bu ülkeler 2012 yılında yüzde 4,9 gelir artışı elde etmiştir. Fakat bu başarı ülkeler arası farklılıklar göstermektedir. Bu ülkelerden Çin gelir düzeyini yüzde 7,8; Endonezya yüzde 6,0; Meksika yüzde 4,0; Rusya 3,4; ABD yüzde 2,2; Kanada yüzde 1,9 artırmışlardır. Bu ülkeler işsizlik oranlarını yüzde 7,3 dolaylarında, yüzde 9,2 olan dünya ortalamasının altında tutabilmişlerdir. Bu gruba giren Türkiye gelir düzeyini yüzde 2,6 artırmıştır. Türkiye uyguladığı genişleme siyasetine rağmen dünya ortalamasının altında gelir artışı sergilemiştir. Öbür yandan Türkiye, 2011 yılındaki yüzde 9,8 olan işsizlik oranını yüzde 9,0 dolaylarına indirebilmiştir.

Yine 180 ülkeden 37 tanesi, kemer sıkma siyaseti uygulamıştır. Bu ülkeler hem devlet harcamalarını hem de para arzını kısmışlardır. Bu ülkelerden Brezilya yüzde 1,3; Almanya yüzde 0,7; Fransa yüzde 0,1 büyümüşler, buna karşılık Belçika yüzde 0,2; Hollanda yüzde 0,5; İspanya yüzde 1,4; İtalya yüzde 2,5 küçülmüşlerdir. Kemer sıkan bu ülkelerde işsizlik %11,5 gibi çok yüksek bir düzeydir. Ancak burada bir yorumlama hatasına düşmemek gerekir. Bu gruba giren ülkelerin önemli bir kısmı Avrupa'da yaşanan borç krizinin de etkisi altındadır. Geri kalan, 180 ülkeden 58 tanesi karma devlet harcamaları ve para arzı politikaları uygulamış, genelleme yapılmasına imkan vermeyen sonuçlar elde etmiştir.

2012 yılında dünya ekonomisindeki yavaşlama enflasyonu da düşürmüştür. 2011 yılında dünya üzerinde yüzde 5 dolaylarında olan enflasyon ortalama yüzde 4 dolaylarına gerilemiştir.

Bilindiği gibi dünya üzerinde güç dengeleri bir kayma göstermektedir. Bu kayma genel olarak batı ekonomilerinden, yükselmekte olan doğu ekonomileri yönündedir. Ancak dünya üzerinde BRIC diye tanımlanan dört ülkenin gelecekte bugünün zenginlerinden daha önemli rol oynayacağı kanısı yüksektir. Öbür yandan Avrupa ekonomisinin çeşitli nedenlerden gücünü yitirmekte oldu kanısı da kuvvetlidir. BRIC ülkeleri Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'dir. Türkiye'nin, doğru tercih ve ekonomi politikalarıyla bu ülkeler arasına girme potansiyeli yüksektir. Bu nedenle burada kısaca gelir artışı ve işsizlik oranları açılarından BRIC ülkeleriyle AB'nin 2012 yılı elde ettikleri sonuçları kısaca karşılaştırmak istiyoruz.

Yukarıda belirtildiği gibi dünya üzerinde 2011 yılında yüzde 3,7 olan gelir artışı 2012 yılında yüzde 3,1'e gerilemiş; işsizlik ise 2011 yılındaki yüzde 8,5 olan düzeyinden yüzde 9,2'ye yükselmiştir. Avrupa Birliği önemli bir borç krizi içindedir. 2011 yılında Avrupa Birliği gelir düzeyini yaklaşık yüzde 1,6 dolaylarında arttırmış iken, 2012 yılında gelir düzeyi binde 3 kayba dönüşmüştür. Belki de bunun yansıması olarak, 2011 yılında Avrupa Birliğinde yüzde 9,7 olan işsizlik 2012 yılında yüzde 10,6'ya yükselmiştir. BRIC ülkelerinde 2012 yılında gelir artışlarında düşüşler olmuş fakat Çin ve Hindistan'da gelir artışları dünya ortalamasının çok üzerinde gerçekleşmiştir. 2012 yılında BRIC ülkelerinde işsizlik oranları da 2011'e kıyasla büyük farklılıklar göstermemiştir.

Türkiye Ekonomisinin Dünya Ekonomisindeki Yeri

2012 yılında dünya ve Türkiye ekonomilerindeki gelişmeleri özetleyecek olursak şunları söyleyebiliriz.

- 80,7 milyon nüfusuyla Türkiye dünyanın en büyük 17. ülkesidir. Türkiye'nin nüfus artışı, yüzde 1,096 olan dünya ortalamasının üzerinde, yüzde 1,16 dolaylarındadır.
- Türkiye, satın alma paritesi üzerinden 1 trilyon 142 milyar dolar olan milli geliriyle (GSMH) dünyanın 17. büyük ekonomisidir.
- Dünya ekonomisindeki üretim ve gelir 2012 yılında yüzde 3 oranında artmışken, Türkiye ekonomisinde satın alma paritesi üzerinden GSMH yüzde 2,6 dolaylarında artmıştır. Gelir artışı bakımından Türkiye dünya sıralamasında 119. ülkedir. 118 ülkede gelir artışı daha yüksektir.
- Türkiye UNDP'nin hazırladığı İnsan Gelişmişlik Endeksi (Human Development Index) açısından, dünya sıralamasında, 2008 yılında 76'ncı, 2009 yılında 79'ncu, 2010 yılında 83'üncü, 2011 yılında 92'nci ülke iken 2012 yılında 90'ıncı sırada yer almıştır. 2012 yılında az da olsa bir ilerleme mevcuttur.
- Türkiye'de 2009 yılında 12.900 dolar olan kişi başına milli gelir, 2010 yılında 14.000, 2011 yılında ise 15.000, 2012 yılında 15.200 dolara yükselmiştir. Bu düzeyde Türkiye dünya sıralamasında 90. ülkedir.
- Türkiye'de 2009 yılında yüzde 14,5 olarak tahmin edilen işsizlik oranı, 2010 yılında yüzde 12'ye gerilemiş, 2011 yılında da gerileme devam ederek yüzde 9,8 dolaylarına inmiştir. 2012 yılında işsizlik oranı daha da düşerek yüzde 9 dolaylarında tahmin edilmektedir. Bu işsizlik oranıyla Türkiye, yüzde 9,2 olan dünya ortalamasının biraz altında olup dünya sıralamasında 109. ülkedir.
- Dünya üzerinde enflasyon kontrol altına alınmıştır. 2012 yılında dünya ortalaması yüzde 1'lik bir düşüşle enflasyon yüzde 4 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de 2011 yılında yüzde 6,5 dolaylarında olan enflasyon 2012 yılında yüzde 9,1'e yükselmiştir. Türkiye dünya sıralamasında 194. ülke olarak enflasyonu en yüksek ülkelerden biridir.

- Türkiye'de kamu borçlarının milli gelire oranı, 2008 yılında yüzde 40 dolaylarındayken, 2009 yılında yüzde 46,3'e yükselmiş, 2011 yılında tekrar yüzde 40,0 düzeyine gerilemiştir. 2012 yılında kamu borçlarının milli gelire oranı yüzde 40,4'le çok küçük bir artış göstermiştir. Türkiye kamu borçlarının milli gelire oranı açısından dünyada 90. sıradadır. Ancak bu indeks yüksekten alçağa sıralanmıştır. Yani 89 ülkede kamu borçlarının milli gelire oranı Türkiye'dekinden yüksektir.

- Türkiye'nin 2009 yılında yaşanan kriz döneminde 13,9 milyar dolar düzeyinde olan cari açığı, 2010 yılında ekonominin tekrar canlanması ile 47,7 milyar dolara yükselmiş, 2011 yılında ise kontrolsüz bir şekilde 77,24 milyar dolara yükselmiştir. 2012 yılında dünya ekonomisinde durgunluk nedeniyle cari açık 59,74 milyar dolar düzeyine gerilemiştir. Ancak diğer ülkelerde de cari açıkların benzer bir şekilde azalması nedeniyle Türkiye dünya sıralamasında 2011 yılındaki 189. olan sırasını aynen korumuştur. Türkiye'de cari açıkların milli gelire (GSMH) oranı 2010 yılında yüzde 5 dolaylarındayken, 2011 yılında yüzde 7 dolaylarına yükselmiş, 2012 yılında tekrar yüzde 5,2 düzeyine inmiştir. Cari açıklar Türkiye ekonomisi için bir risk olmaya devam etmektedir.

- Türkiye'nin 2010 yılında 290,7 milyar dolar olan dış borçları 2011 yılında 304,2 milyar dolara yükselmiştir. 2012 yılında da bu artış devam etmiş 336,9 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dış borçlarının milli gelire (GSMH) oranı yüzde 30 dolaylarındadır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Türkiye ekonomik potansiyeli çok yüksek olan bir ülkedir. Ancak bugün ulaştığı nokta, bu yüksek potansiyelini harekete geçiremediğini göstermektedir. İyi ekonomi politikalarıyla Türkiye BRIC ülkeleri gibi geleceğin önemli ekonomilerinden biri olabilir.

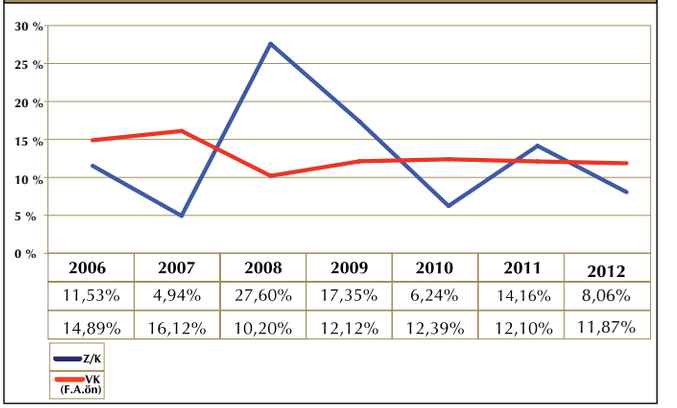
Türkiye'nin 500 Büyük Şirketi Kapsamındaki Özel Şirketler

Yapacağımız çalışmada 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki özel şirketlerin 2006-2012 yılları ekonomik ve finansal sonuçlarını inceleyeceğiz. Bilindiği gibi özel ve kamu kuruluşları önemli farklılıklar gösterebilmekte ve kamu kuruluşları özel şirketlerden farklı hedefler peşinde koşabilmektedir. Bu nedenle incelemelerimizde sadece özel şirketleri ele alacağız.

İncelediğimiz dönemde 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamına giren özel şirket sayıları 2006 yılı için 487, 2007 ve 2008 yılı için 485, 2009 yılı için 494, 2010 yılı için 488, 2011 yılı için 487'dir. 2012 yılında da bu sayı 487 olarak kalmıştır. Yani Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamında sadece 13 adet kamu kuruluşu vardır. Şirket sayılarının farklılığını ve enflasyonun etkilerini gidermek için, çalışmamızı ortalama şirket büyüklüğü için ve verileri 2012 yılı fiyatlarına ayarlayarak, sabit fiyatlarla yapacağız. Bu nedenle kullandığımız rakamlar 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde ortalama bir özel şirketi yansıtacaktır.

Ancak, burada önemli bir noktayı öncelikle belirtmek istiyoruz. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamına giren şirketler homojen bir durum sergilememektedir. Kâr ve kârlılık açılarından ele alacak olursak, 2011 yılında ortalama bir şirket 41,0 milyon TL kâr ederken; 2012 yılında 43,8 milyon TL kâr etmiştir. 2012 yılında ortalama bir şirketin kârı önemli bir şekilde artmıştır. Öbür yandan 2011 yılına kıyasla 2012 yılında hem kâr eden şirketlerin karlarında hem de zarar eden şirketlerin zararlarında bir azalma yaşanmıştır. Yani 2012 yılında elde edilen kâr açısından şirketler daha homojen hale gelmiştir. 2011 yılında kâr eden şirketler ortalama 47,7 milyon TL kâr ederken 2012 yılında 47,6 milyon TL kâr etmiş; zarar eden şirketlerin ortalama zararı 6,7 milyon TL iken bu zarar azalarak 3,8 milyon TL olmuştur. İncelediğimiz dönemde de, zarar eden şirketlerin zararlarının, kâr eden şirketlerin kârları oranına bakacak olursak, 2012 yılında 2011 yılına kıyasla, yüzde 14,16'dan yüzde 8,06'ya çok önemli bir düşüş kaydetmiştir. Ancak bu oran 2006 yılından bu yana çok önemli dalgalanmalar göstermiştir. En yüksek değeri 2008 dünya krizi yılında yüzde 27,6, en düşük değeri ise 2010 yılında yüzde 6,24'tür. Finansman ve Amortisman Giderleri Öncesi Varlık kârlılığı (VK(F:A:ön)) şirket kârlılığı açısından en önemli kârlılık göstergesidir.[2] 2006 yılından bu yana bu kârlılık göstergesinde bir düşüş trendi yaşanmaktadır. 2008 yılındaki hızlı düşüşü hesaba katmazsak düşüş yaklaşık yüzde 15'ten, yüzde 12'ye doğru yavaşlayan bir düşüştür. Grafik 1, ortalama bir şirketin Finansman ve Amortisman Giderleri Öncesi Varlık kârlılığını (VK(F:A:ön)) ve Zararların kârlara Oranını (Z/K) sergilemektedir.

Grafik 1 Varlık Karlılığı ve Zararların Karlara Oranı

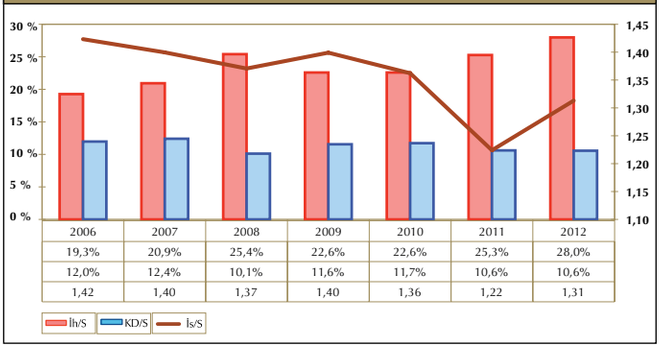
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Z/K	11,53%	4,94%	27,60%	17,35%	6,24%	14,16%	8,06%
VK (F.A.ön)	14,89%	16,12%	10,20%	12,12%	12,39%	12,10%	11,87%

Şirketlerin Ekonomiye Katkısı

Aşağıda şirketlerin ortaklarına yarattıkları kârın oluşumunu, şirket ve ortakları açısından kârlılıklarını ve ekonomiye yarattıkları katma değeri yakından inceleyeceğiz. Fakat günümüzde şirketlerin

[2]Finansman ve Amortisman Giderleri Öncesi Varlık Kârlılığı göstergesi, finansman ve amortisman öncesi kârın toplam varlıklara bölünmesiyle elde edilmektedir. Varlıklara bağlanan fonlarla elde edilen kâr yüzdesini ifade eder.

Grafik 2 Ekonomiye Katkı

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İh/S	19,3%	20,9%	25,4%	22,6%	22,6%	25,3%	28,0%
KD/S	12,0%	12,4%	10,1%	11,6%	11,7%	10,6%	10,6%
İs/S	1,42	1,40	1,37	1,40	1,36	1,22	1,31

başarılarının ölçülmesinde yalnızca yarattıkları kâr ve katma değeri göz önünde tutmak yetmemektedir. Günümüzde "paydaş" kavramı benimsenmiş bir kavramdır. Genel olarak da, şirketlerin sadece ortaklarına karşı değil, tüm paydaşlarına karşı sorumlu olduğu; tüm paydaşlarına dengeli bir şekilde hizmet etmesi gerektiği savunulmaktadır. Şirketlerin paydaşları; hissedarları, çalışanları, müşterileri, tedarikçileri, yakın çevreleri ve toplumdur.

Günümüzde gelişen diğer önemli bir kavram "şirket sosyal sorumluluğu" kavramıdır. Şirket sosyal sorumluluğu kavramı çerçevesinde de, şirketlerin toplumun temel sorunlarıyla ilgilenmeleri, bu sorunların çözümüne katkı yapmaları beklenmektedir. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anket sonuçlarını değerlendirirken, tüm paydaş memnuniyeti, şirketlerin sosyal sorumluluk projeleri hakkında herhangi bir değerlendirme yapmamız mümkün değildir. Elimizdeki veriler yukarıda da belirttiğimiz gibi şirketlerin kâr, kârlılık ve katma değer yaratma güçlerini değerlendirmeye yöneliktir. Buna rağmen elimizdeki veriler, şirketlerin bazı temel ekonomik sorunların çözümüne katkıları konusunda bilgi içermektedir. Değerlemelerimize bu katkılara değinerek başlamak istiyoruz.

Bugün dünyamızın en önemli iki sorunu işsizlik ve yoksulluktur. İşsizlik ve yoksulluk sadece ekonomik sorun değil, beraberinde pek çok psikolojik, sosyal, politik ve anarşik sorunları da getirmektedir. İşsizlik ve yoksulluk sorunları bölgesel sorunlar olmaktan da çıkmıştır. Eskiden yoksullukla ilgili olarak zenginler için "kuzey", fakirler için "güney" tanımlamaları yapılırken, günümüzde işsizlik ve yoksulluk sorunları tüm ülkelerin ortak sorunu haline gelmektedir. İşsizlik ve yoksulluk sorunu birbirleriyle ilintili, birbirlerini besleyen sorunlardır. Bu sorunların, uygulamakta olduğumuz ekonomik düzenle ilişkileri de çok kuvvetlidir. Şirketlerimiz için ödenen maaş ve ücretler bir maliyet unsurudur ve kârı eksiltmektedir. İşçi, makinelerle robotlarla ikame edilebilecek üretim unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir. Teknolojik devrim sonucu, makine ve robotlar daha verimli hale gelmekte ve ucuzlamaktadır. Oysa işgücünün verimi aynı oranda artamamaktadır. Bu nedenle de işsizlik artmakta, yoksulluk yayılmaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, Türkiye ekonomisi açısından çok önemli olan bir sorun "cari açıklardır". Türkiye'nin cari açıkları yüksektir. Cari açıklar da dış ticaret açıklarından kaynaklanmaktadır. Şirketlerin dış ticaret açıklarına katkıları konusunda bilgi edinmek çok zordur. Elimizde şirketlerin ihracatları hakkında bilgi bulunmakta, fakat ithalatları (dolaylı ve dolaysız) hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Bu sözünü ettiğimiz iki temel konuda şirketlerin ekonomiye katkısı hakkında kısmi de olsa bilgi edinebilmek için Grafik 2 sunulmaktadır. Bu grafikte, incelediğimiz dönemde, şirketlerin ihracatlarının satışları içindeki payı (İh/S), satışlarına oranla yarattıkları katma değeri (KD/S)[3] ve bir milyon liralık satışları için yarattıkları istihdam (İs/S) sergilenmektedir.

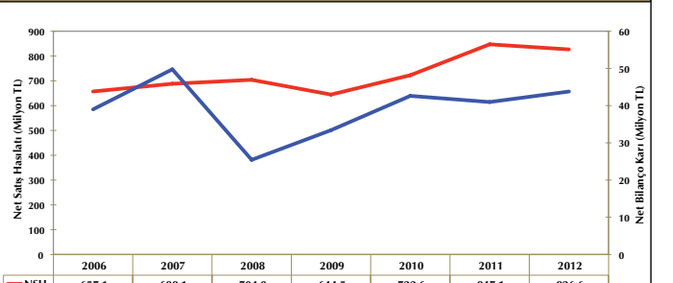
Şirketlerimizin toplam satış gelirleri içinde ihracatın payı 2008 yılına kadar artmış, yüzde 19,3'ten, yüzde 25,4'e yükselmiştir. Fakat 2009 yılında bu oran yüzde 22,6 düzeyine gerileyerek 2010 yılında aynı düzeyde kalmıştır. 2011 ve 2012 yıllarında, satış gelirlerinde ihracatın payı istikrarlı bir tempo içinde yüzde 28'e yükselmiştir. Bu artış trendi Türkiye ihracatının artış trendine uygun düşmektedir.

Bir milyon liralık satışın yarattığı istihdam, 2006-2011 döneminde genel bir azalış seyri izlemiştir. 2006 yılında bir milyon liralık satış 1,42 çalışan için istihdam yaratırken, yaratılan istihdam 2011 yılında 1,22 kişiye gerilemiştir. 2011 yılındaki düşüş çok önemlidir. 2012 yılında bir milyon liralık satışın yarattığı istihdam artış göstererek 1,31'e yükselmiştir. Ortalama bir şirketin yarattığı istihdama bakacak olursak, ortalama bir şirkette 2006 yılında 935 kişi çalışırken, 2012 yılında 1085 kişi çalışmaktadır.

Satış Gelirleri (Net Satış Hâsılatı) ve Kâr

Şirketlerin ortakları açısından en önemli başarı göstergesi elde ettikleri kâr ve şirkete yatırılan paraya karşı elde edilen kârlılıktır. Kârlılık konusunu aşağıda daha ayrıntılı inceleyeceğiz. Burada şirketlerin satış gelirlerini ve bu gelirlerle elde ettikleri kârı değerlendirmeye çalışacağız.

Grafik 3 Ortalama Büyüklükteki Bir Şirketin Net Satış Hasılatı ve Bilanço Karı

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
NSH	657,1	688,1	704,0	644,5	722,6	847,1	826,6
NBK	39,0	49,8	25,4	33,4	42,6	41,0	43,8

[3]Katma değer ödenen ücretler, faizler ve elde edilen kârın toplamıdır, bu nedenle şirketlerin ekonomi için yarattıkları geliri gösterir.

Grafik 3, ortalama büyüklükteki bir şirketin net satış hâsılatını (NSH) ve net bilanço kârını (NBK) sergilemektedir.

Grafik 3'te görüldüğü gibi, 2007 ve 2010 yılları hariç diğer yıllar satış gelirlerindeki artış ile bilanço kârındaki artışlar ters yönde gerçekleşmiştir. Yani, satış gelirleri artarken bilanço kârları azalmış, bilanço kârı artarken satış gelirleri azalmıştır. İstisna teşkil eden 2010 yılında satış gelirleri 644,5 milyon TL'den 722,6 milyon TL'ye yükselirken, bilanço kârı 33,4 milyon TL'den 42,6 milyon TL'ye yükselmiştir.

Diğer göstergelerde de görüldüğü gibi 2010 yılı ekonomik koşulların olumlu olduğu bir yıldır. Genel olarak 2006-2012 dönemine bakarsak, bu dönemde ortamla büyüklükteki bir şirketin satışları 657,1 milyon TL'den, 826,6 milyon TL'ye, yüzde 25,8 artarken; bilanço kârı 39,0 milyon TL'den, 43,8 TL'ye, yüzde 12,3 artış göstermiştir. Bilanço kârındaki artışların satış gelirlerindeki artışların gerisinde kalmasının iki temel nedeni olabilir. Birincisi, kâr marjlarının düşmesi rekabetin artmasından, ticari ortamın daha rekabetçi bir ortama dönüşmesinden kaynaklanabilir. İkincisi daha önemlidir. Yukarıda belirttiğimiz gibi şirketlerin toplam satış gelirleri içindeki ihracatı giderek artmaktadır. 2006-2012 arasında yüzde 19'lardan yüzde 28'e yükselmiştir.

Türkiye'nin "yüksek değerli TL" siyaseti gütmesi sonucu döviz kurlarındaki artış enflasyonun gerisinde kalmıştır. İncelediğimiz dönemde kümülatif enflasyonun yüzde 62,1 olmasına karşılık dolar kuru sadece yüzde 33,7 artmıştır. Bu da ihracatta kâr marjlarını düşürmüştür. Basite indirgenmiş bir hesap yaparsak, eğer dolar kuru da enflasyon oranında artsaydı, ortalama büyüklükteki bir şirketin satış gelirleri 49 milyon TL civarında daha yüksek olurdu. Şirketlerin döviz cinsinden girdilerini bilemediğimiz için bunun bilanço kârını ne kadar etkileyeceğini bilemiyoruz. Ancak satışlardaki bu artışın kâr marjlarındaki düşüşü önleyecek kadar arttıracağını söyleyebiliriz.

2012 yılının en temel özelliği ortalama bir şirketin satış gelirlerinin 847,1 milyon TL'den 827 milyon TL'ye düşmüş olmasıdır. Bu düşüşte de az önce açıkladığımız kur siyasetinin rolü önemlidir. Öbür yandan, net bilanço karı 41 milyon TL'den 43.8 milyon TL'ye yükselmiştir.

Varlık Kârlılığı

Şirketlerin başarısının ölçülmesi açısından kârlılık, kârdan daha anlamlıdır. Ne kadar kâr ettiğiniz değil, ne kadar kaynak kullanarak o kârı elde ettiğiniz önemlidir. Temel kârlılık göstergesi ise Varlık kârlılığı göstergesidir. Varlık kârlılığı finansman giderlerinden önceki kârın, toplam varlıklara bölünmesiyle elde edilir. Varlık kârlılığını oluşturan iki faktör vardır. Bunlar satış kârlılığı (finansman giderleri öncesi kâr/Net Satışlar) ve varlık devir hızı (Net Satışlar/Toplam Varlıklar ki bu faktöre sürüm de denir) faktörleridir. Satış kârlılığı ile varlık devir hızı faktörlerinin çarpımı varlık kârlılığını verir.

Aşağıda sunduğumuz Grafik 4'te, 500 Büyük Sanayi Kuruluş kapsamındaki ortalama bir özel şirketin varlık kârlılığı (VK(F.ön)) ve bu varlık kârlılığını oluşturan satış kârlılığı (SK) ve varlık devir hızı (VDH) faktörleri sunulmaktadır.

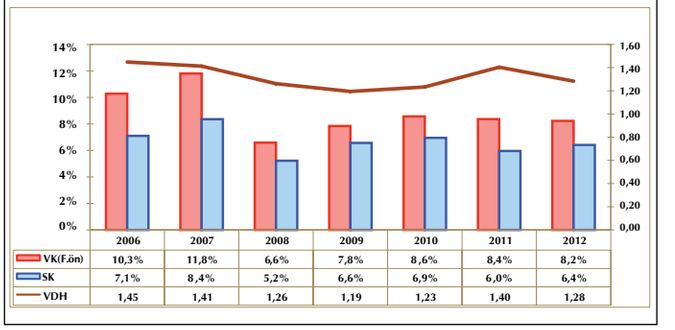
Para seyyaldir, kâr edeceği alan, sektör ve şirketlere doğru kayar. Bu nedenle şirketlerin varlık kârlılığının belirli düzeylerde olması beklenir. Bu açıdan bakıldığında genel olarak kâr marjlarının yüksek olduğu durumlarda varlık devir hızının düşük, kâr marjlarının düşük olduğu durumlarda ise varlık devir hızının yüksek olması beklenir. Halk dilinde bu beklentiye, "ya sürüm yüksek olacak ya da kâr payı" denir. Öbür yandan günümüzde şirketlerin marka ve tasarımlarını geliştirerek yüksek katma değer yaratan mal ve hizmetlere kayması beklenir.

Grafik 4'te görüldüğü gibi, 2006 yılına kıyasla 2007 yılında varlık devir hızı (sürüm) az bir miktar azalmış, fakat satış kârlılığı önemli bir artış gösterdiğinden, varlık kârlılığı da büyük oranda artış göstermiştir. 2007 yılında ulaşılan varlık kârlılığı düzeyi incelediğimiz dönemin en yüksek varlık kârlılığıdır.

ABD ve AB'de ekonomik kriz yaşanan 2008 yılında, hem satış kârlılığı hem de varlık devir hızı önemli düşüşler göstermiştir. Bu nedenle de varlık kârlılığı 2007'deki 11,8 olan düzeyinden 6,6 gibi, incelediğimiz dönemin en düşük düzeyine gerilemiştir. Kriz ortamında azalan talep karşısında satış kârlılığının düşürülmesi olumlu bir krizden çıkış stratejisi olabilir. 2008 yılında şirketler satış kârlılığından daha fazla fedakârlık yaparak sürümün daha fazla düşmesini önlemiş gibi görünmektedir. Öbür yandan, 2008 yılından bu yana döviz kurlarının düşük tutularak TL'nin aşırı değerlendirilmesi şirketlerin göğüslemesi gereken başka bir tehdit oluşturmuştur. Varlık devir hızı

2009 yılında da düşmeye devam etmiştir. Fakat 2009 yılında satış kârlılığındaki önemli artış varlık devir hızındaki düşüşü fazlasıyla telafi ettiğinden, varlık kârlılığı artış göstermiştir. 2009 yılındaki

Grafik 4 Varlık Karlılığının Oluşumu

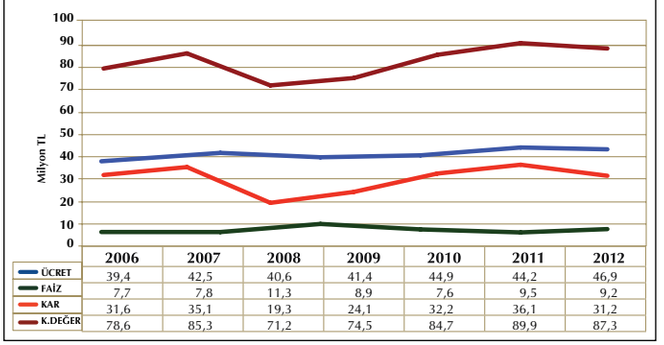

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
VK(F.ön)	10,3%	11,8%	6,6%	7,8%	8,6%	8,4%	8,2%
SK	7,1%	8,4%	5,2%	6,6%	6,9%	6,0%	6,4%
VDH	1,45	1,41	1,26	1,19	1,23	1,40	1,28

gelişmeler ilginçtir. 2009 yılında, satış kârlılığının yükselmesi katma değeri yüksek mallara kayış olarak yorumlanamaz. Katma değeri yüksek olan mallara kayış bir yıllık değil daha kalıcı bir sonuç doğururdu. Anlaşılan, satış kârlılığındaki bu yükseliş muhtemelen maliyet düşüşlerinden kaynaklanmıştır. Maliyet düşüşlerinin hangi yollardan sağlandığının incelenmesi gerekir. Maliyet düşüşleri yerli ara malların ithal ara mallarla ikamesiyle sağlandıysa bunun Türkiye'deki tedarikçi KOBİ'lere etkileri olumsuz olmuştur. 2010 yılında varlık devir hızı az da olsa artış temposuna girmiş, satış kârlılığı da artmaya devam ettiğinden 2010 yılında, yüzde 8,6 gibi iyi bir varlık kârlılığı düzeyine ulaşılmıştır. 2011 ve 2012 yıllarında varlık kârlılığı yavaş bir tempo içinde azalmaya devam etmiştir. Varlık kârlılığı 2009-2012 döneminde dalgalanma göstermiş fakat 2006 ve 2007 yılları düzeylerinin çok altında kalmıştır.

2012 yılı dünya üzerinde bir ekonomik yavaşlama söz konusudur. Belki de varlık devir hızının düşmesi doğal karşılanabilir. Varlık devir hızı düşerken satış kârlılığının artması bir başarı olarak kaydedilebilir. Bu sayede 2012 yılında varlık kârlılığındaki düşüş çok cüzi düzeyde tutulmuştur.

Grafik 5 Ortalama Katma Değerin Oluşumu

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ÜCRET	39,4	42,5	40,6	41,4	44,9	44,2	46,9
FAİZ	7,7	7,8	11,3	8,9	7,6	9,5	9,2
KAR	31,6	35,1	19,3	24,1	32,2	36,1	31,2
K.DEĞER	78,6	85,3	71,2	74,5	84,7	89,9	87,3

Katma Değerin Oluşumu ve Paylaşımı

Grafik 5, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama özel bir şirketin yarattığı katma değeri (KD) ve bu değerin ücret (ÜC), faiz (Fa) ve kâr (K) olarak bileşimini, sabit 2012 fiyatları üzerinden sunmaktadır.

Grafik 5'te görüldüğü gibi, incelediğimiz dönemde, ortalama bir özel kuruluşun yarattığı katma değerde, 2008 kriz yılı dışında, sürekli bir artış tendi izlenmektedir. 2012 yılında ufak da olsa bir düşüş yaşanmıştır. Ortalama bir şirketin yarattığı katma değer, 2006 yılında 78,6 milyon TL iken, 2012 yılında 87,3 milyon TL'ye yüzde 11 dolaylarına yükselmiştir. Bu artış trendi katma değeri oluşturan tüm faktörler, ücretler, faiz ve kâr için de geçerlidir.

2008 yılı dünyada kriz yaşanan bir yıldır. 2008 yılında ortalama büyüklükteki bir şirket için kriz nedeniyle katma değer kaybı 14,1 milyon TL dolaylarındadır. Ancak bu kayıp fazlasıyla kâra yansımıştır. Ücretlerin kaybı 1,9 milyon TL olmuştur. Ücretlerin kaybının düşük olması krizden fazla etkilenmemeyi sağlayan önemli bir husustur. Öbür yandan, faizlerin payında 3,5 milyon TL artış vardır.

2012 yılında ortalama büyüklükteki bir şirketin yarattığı katma değerde az da olsa (2,6 milyon TL) bir düşüş vardır. Bu düşüş de dünya ekonomisi genelindeki yavaşlamadan kaynaklanıyor olabilir. Katma değerdeki bu düşüş şirket kârlarına 4,9 milyon TL olarak yansımıştır. Ücretlerin katma değerden aldıkları pay da 2,7 milyon TL artış olmuştur. Bu önemli ve olumlu bir durumdur. Bu tür uygulamalar ekonominin bir resesyona girmesini önlemiştir. Çünkü, ekonominin yavaşlama dönemlerinde işçi gelir kayıpları talep kayıplarına dönüşmekte, bu talep kayıpları da ekonomiyi daha da yavaşlatmakta ve ek katma değer kayıplarına neden olmaktadır. 2012 yılında bel sıkma politikası uygulayan ülkeler bu tür bir kısır döngüden etkilenmiş ve zarar görmüştür.

Borçlanma ve Faiz Yükü

Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerin faaliyetlerini etkileyen önemli faktörlerden biri de yüksek faizlerdir. Her ne kadar Türkiye'de çok yüksek düzeyde olan faizler eskisine kıyasla önemli oranlarda düştüyse de, hala Türkiye dünyanın en yüksek faiz ödeyen ülkelerinden biridir.[4] Ticari banka birincil faiz oranı 2011 Aralık ayında yüzde 17 iken 2012 Aralık ayında yüzde 19'a yükselmiştir. Gelişmiş ülkelerde faizler çok düşük düzeylerdedir.

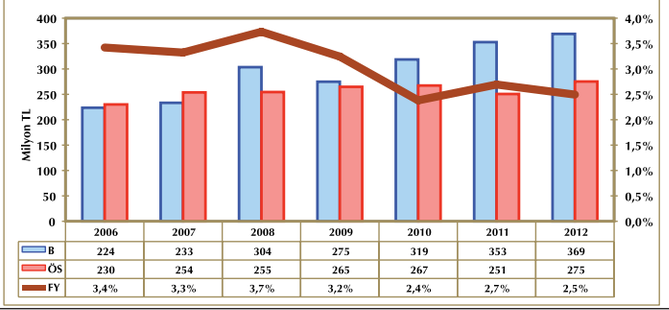
Türkiye'de faizlerin bu denli yüksek olmasının nedeni cari açıkların hala sıcak para ile kapatılması ve sıcak paranın faizlere çok duyarlı olmasıdır. Öbür yandan, kur artışları enflasyonun çok altında seyrettiğinden, yerli şirketlerin yurt dışından borçlanmasını çok cazip hale getirmektedir. Bazı durumlarda yerli şirketler, yurt dışından borçlanarak kazançlı dahi çıkmaktadır. Yurt içinde faizlerin yüksek olması ve kur artışlarının enflasyonun altında seyretmesi özel şirketleri yurt dışından borçlanmaya yönlendirmekte, bu durum da kur riski, devalüasyon riski ve kriz riski gibi riskleri doğurmaktadır.

Grafik 6, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama büyüklükteki bir şirketin borçlarını (B), öz sermayesini (ÖS) ve faiz yükünü (FY) sergilemektedir. Faiz yükü, ödenen faizler/toplam borçlar şeklinde hesaplanmaktadır. Borç/öz sermeye oranı ve faiz yükü ortak kârlılığını etkileyen faktörlerdir. Şirketler kullandıkları paralarla bu paraların maliyetinden daha yüksek oranda para kazanabilir, fakat faiz yükü, varlık karlılığından yüksek ise, borçlanma, ortakların kazancını düşürebilir. Ortak kârlılığı daha sonra, aşağıda incelenecektir.

Grafik 6'da görüldüğü gibi, öz sermaye, incelediğimiz yıllarda, 2011 yılı hariç, istikrarlı bir artış temposu içindedir. Bu artış ilk

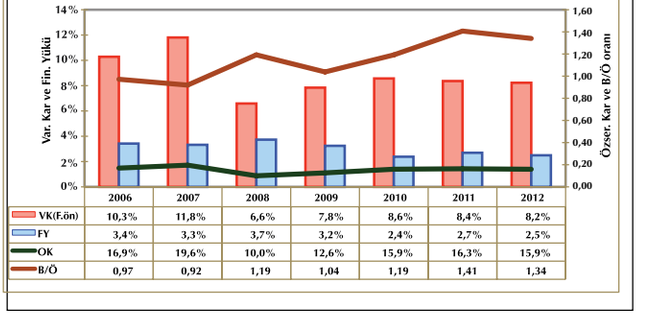
[4] CIA sıralamasında Türkiye dünyanın en yüksek faiz ödeyen (ticari banka birincil faiz oranı bakımından) 29. ülkesidir. https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bu.html

Grafik 6 Borçlanma ve Faiz Yükü

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
B	224	233	304	275	319	353	369
ÖS	230	254	255	265	267	251	275
FY	3,4%	3,3%	3,7%	3,2%	2,4%	2,7%	2,5%

Grafik 7 Ortak Karlılığının Oluşumu

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
VK(F.ön)	10,3%	11,8%	6,6%	7,8%	8,6%	8,4%	8,2%
FY	3,4%	3,3%	3,7%	3,2%	2,4%	2,7%	2,5%
OK	16,9%	19,6%	10,0%	12,6%	15,9%	16,3%	15,9%
B/Ö	0,97	0,92	1,19	1,04	1,19	1,41	1,34

yıllarda yüksek, izleyen yıllarda düşüktür. Öbür yandan, 2008 kriz yılındaki yüksek borçlanma ihtiyacını dışarıda tutarsak borçlarda da çok istikrarlı ve daha hızlı bir artış seyri izlenmektedir. Bu iki gözlem altında, şirketlerin borç/öz sermaye oranı giderek artmaktadır. 2006 ve 2007 yıllarında borçlar öz sermayeden daha az iken, diğer yıllarda öz sermayeden daha çoktur ve fark giderek artmaktadır. Bunun sonucunda, 2006 yılında 0,97 olan borç/öz sermaye oranı, 2011 yılında 1,41'e ulaşmış, 2012 yılında iyi bir gelişme olarak 1,34'e gerilemiştir. Bu düşüş borçların artmasına rağmen öz sermayenin daha fazla artmasından kaynaklanmaktadır. Özel şirketlerin borçlanma siyasetlerinde dikkatli olmaları gerekir. Özellikle, kurların enflasyondan daha az artmasından kaynaklanan yurt dışından ucuz elde edilen borçlar, TL'nin aşırı değerli olması sonucu ciddi bir borç krizi yaratabilir.

Faiz yükünü inceleyecek olursak; incelediğimiz dönemde faiz yükü, 2008 kriz yılında en yüksek değerine, yüzde 3,7'ye ulaşmıştır. 2008 yılından bu yana faiz yükünde istikrarlı bir düşüş seyri izlenmektedir. 2006 yılında yüzde 3,3 olan faiz yükü 2012 yılında yüzde 2,5'e kadar gerilemiştir. Özetleyecek olursak, 2012 yılında öz sermayede bir artış sağlanmış, borçlardaki artışa rağmen faiz yükü az da olsa düşürülmüştür. Bu gelişmelerin ortak kârlılığı üzerindeki etkileri incelemeye değerdir.

Ortak Kârlılığının Oluşumu

Ortakların hak sahibi oldukları kâr bilanço kârıdır. Bu nedenle Ortak kârlılığı bilanço kârının öz sermayeye bölünmesiyle elde edilir. Ortak kârlılığına, öz sermeye kârlılığı veya öz kaynak kârlılığı da denir. Ortak kârlılığı ile yukarıda ayrıntılı incelediğimiz varlık kârlılığı arasında çok önemli bir ilişki vardır.[5] Varlık kârlılığı, faiz yükünden yüksek ise borçlardan elde edilen kaynaklarla ortaklara ek bir kazanç sağlanır. Bu nedenle varlık kârlılığı ve borç yükü arasındaki farkla borçlanma siyaseti arasında ilişki kurulması gerekir. Grafik 7, incelediğimiz dönem için 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama bir özel şirket için varlık kârlılığı (VK(F:ön)), faiz yükü (FY), ortak kârlılığı (OK) ve borç/öz sermaye oranı (B/Ö) bilgilerini sunmaktadır.

Grafik 7'de görüldüğü gibi, İncelediğimiz tüm yıllarda varlık kârlılığı, faiz yükünden yüksektir. Bu şartlarda borçlanma ortaklara ilave kâr elde etmeye hizmet etmiştir. Bu nedenle de, incelediğimiz tüm yıllarda ortak kârlılığı da varlık kârlılığından yüksektir. 2008 kriz yılını örnek olarak alacak olsak, 2008 yılında ortalama bir şirket kullandığı paraya karşı yüzde 6,6 kâr elde edebilmiştir, ancak kullandığı borçlar için yüzde 3,7 faiz ödediğinden, kullandığı borçlarla ortaklarına ilave para kazandırmıştır. Ucuz borçlanma nedeniyle 2008 yılında ortak kârlılığı yüzde 10,0 gibi yüksek bir düzeye erişmiştir.

2012 yılına bakacak olursak, 2012 yılında ortak kârlılığında az bir düşüş yaşanmıştır. 2011 yılında ortak kârlılığı yüzde 16,3 iken, 2012 yılında yüzde 15,9'a, 2010 düzeyine gerilemiştir. Bu gerileme borç/öz sermeye oranındaki düşmeden kaynaklanmaktadır. 2012 yılında varlık kârlılığı ile finansman maliyeti yüzde 0,2 azalış gösterdiğinden varlık kârlılığı ile finansman yükü arasındaki fark değişmemiştir. Borç kullanarak ortaklara sağlanan ilave kâr artışı aynı kalmıştır. Fakat öz sermaye desteklenip artan borçlara rağmen borç/öz sermaye oranı düşürüldüğünden, ortak kârlılığında yüze 0,4'lük bir düşüş oluştur. Bu düşüş her ne kadar ilk bakışta olumsuz bir gelişme olarak görülse de istikbale yapılan bir yatırımdır. Olumlu karşılanması gerekir.

Ek bilgi gerekleri

- 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamına giren özel firmaların faaliyet sonuçlarını mevcut bilgilerle değerlendirmeye çalıştık. Daha iyi değerlendirme yapabilmek için ek bilgilere, elde edilmesi güç bilgilere ihtiyacımız bulunmaktadır. Bu bilgileri şöyle özetleyebiliriz:

- Şirketlerin üretimleri ne kadar ithalata dayalıdır? İncelediğimiz dönemlerde kullanılan yerli ve ithal ara mallar hangi oranlarda bir diğerini ikame etmiştir? Bu tür kaymalar Türkiye'nin ekonomik dengelerini nasıl etkilemiştir? Bu bilgilerin elde edilmesi zordur. Ama şirketler kendi performanslarını değerlendirirken bunları da hesaba katmalıdır. Ara malların dolaysız ve dolaylı ithalatları

[5] Ortak kârlılığı, varlık kârlılığı ile faiz yükü farkının borç/ öz sermaye oranı ile çarpımının varlık kârlılığı ile toplamına eşittir.

bulunmaktadır. TL'nin aşırı değerli olduğu ortamlarda şirketlerin ithal aramalarına bağımlı olmaları risklerini arttıracaktır.

- Şirketlerin borçlarının ne kadarı TL üzerinden, ne kadarı döviz cinsinden borçlardır? Bu bilgi finansman giderlerinin ve kârlılığın değerlendirilmesi açısından çok önemlidir. Döviz kurlarının enflasyonun altında arttığı dönemlerde dışarıda borçlanmak caziptir. Fakat kurların dengelerine yönelmesi önemli kayıplara neden olur.

- Türkiye ekonomisinde yabancı şirketlerin payı giderek artmaktadır. 500 büyük şirket kapsamında da çok sayıda yabancı veya yabancı ortaklı kuruluş bulunmaktadır. Bu şirketlerin ekonomiye katkıları farklılıklar göstermektedir. Örneğin, bu şirketlerin kârlarının sadece yerli ortak ve hissedarlarına düşen kısmı Türkiye milli gelirine katkı niteliğindedir. Bu şirketlerin Türkiye ekonomisine katkıları, yükleri ve Türk şirketlerinden farklılıkları da çok önemli bir araştırma konusudur.

SONUÇ

Geçen yıllarda yaptığımız değerlendirmelerde de belirttiğimiz gibi, Türkiye, ekonomik potansiyeli çok yüksek olan bir ülkedir. Türkiye geleceğinin parlak olduğu kabul edilen BRIC ülkeleri arasına kolaylıkla girebilir. Türkiye'nin çeşitli göstergeler açısından dünya sıralamalarındaki yeri, bu yüksek potansiyelini harekete geçiremediğini göstermektedir. Pek çok ekonomik gösterge açısından Türkiye dünya ortalamasının altında performans göstermektedir.

Türkiye ekonomisinin en önemli sorunları potansiyeline uygun bir milli gelir artışı sağlayamaması, hızla artan nüfusuna istihdam yaratamaması, cari açıklarını sıcak para girişleriyle kapatması ve yurt dışında aşırı borçlanmasıdır.

Bunun yanında Türkiye ekonomisinin Avrupa Birliği ekonomisi ile yakın ilişkileri bulunmaktadır. 2012 yılı Avrupa ekonomilerinin borç kriziyle uğraştıkları bir yıl oluştur. Avrupa Birliği ülkelerinin çoğu kemer sıkma siyaseti uygulamıştır. Avrupa Birliği'nin elde ettikleri ekonomik sonuçlar hiç de iyi değildir. Türkiye 2012 yılında milli gelirini yüzde 2,6 dolaylarında, dünya ortalamasının altında olsa da arttırabilmiş bir ülkedir. Avrupa ekonomik zorluklar çekerken Türkiye'nin ihracatını arttırabilmesi bir başarıdır. Ancak, cari açık hala tedirgin edici düzeylerdedir.

Türkiye hedeflerini yüksek tutabilecek bir ülkedir. Türkiye üreten, istihdam yaratan, borçlanan değil, borç ödeyen bir ülke olmaya yönelmelidir. Şirketler de bu hedeflere hizmet edecek şekilde kendi hedef ve siyasetlerini geliştirmelidir.

İncelediğimiz dönemde şirketlerimizin toplam satış gelirleri içinde ihracatın payı bir artış temposu içindedir. 2006 yılında yüzde 19,3 olan satışlarda ihracatın payı, 2012 yılında yüzde 28'e yükselmiştir. Esasında TL dövizlere karşı aşırı değerli olduğundan, kurlar TL'nin gerçek değerini yansıtması durumunda bu yüzde daha yüksek olacaktır.

Ortalama bir şirketin yarattığı katma değer, 2006 yılında 78,6 milyon TL iken, 2012 yılında 87,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Her ne kadar 2012 yılında ortalama bir şirketin yarattığı katma değer 89,9 milyon TL olan 2011 yılı düzeyinin altındaysa da, dünya üzerinde yaşanan durgunluk göz önünde tutulduğunda bu düşüşü normal kabul etmek gerekir. 2012 yılında satış gelirine oranla yaratılan ihracat 2011 düzeyindedir. Ancak, bu düzey 2006 ve 2007 düzeylerinin çok altındadır. Bu ise çağımızdaki beklentilere terstir. Bütün dünya üretim ve satışlarında katma değeri yüksek ürünlere kaymakta, katma değer yaratma önemli bir hedef haline gelmektedir. 2012 sonuçları Türkiye sanayinin katma değeri yüksek ürünlere kayma trendini yakalayamadığını göstermektedir.

Şirketlerimizde bir milyon liralık satışın yarattığı istihdam, genel bir azalış seyri izlemektedir. 2006 yılında bir milyon liralık satış 1,42 çalışan için istihdam yaratırken, 2011 yılında yaratılan istihdam 1,22 kişiye inmiştir. 2012 yılının temel özelliklerinden biri bir milyon satış gelirinin yaratığı istihdamın 1,31'e yükselmesidir. Özellikle dünya üzerinde durgunluğun yaşandığı bir yılda bu önemli bir gelişmedir. Ancak bu gelişme sadece 2012 yılına mahsus kalmayıp sürdürülebildiği takdirde anlamlı olacaktır. Çünkü 1,31 rakamı dahi 2010 yılı satışların yarattığı istihdamın altındadır.

2012 yılında yaşanan durgunluk nedeniyle ortalama büyüklükteki bir şirketin yarattığı katma değerde bir düşüş olmuştur. Bu düşüşe rağmen katma değerden çalışanların altığı payda bir artış olması olumlu bir gelişmedir. Bu durum Türkiye'nin ekonomisini canlı tutmasına katkı yapmış olabilir.

2012 yılı varlık devir hızı düşmüştür, fakat, satış kârlılığı yükselerek varlık kârlılığının düşmesini yavaşlatılmıştır. 2011 yılında yüzde 8,4 olan varlık kârlılığı 2012 yılında yüzde 8,2'ye inmiştir.

2012 yılında varlık kârlılığında olduğu gibi ortak kârlılığında da bir düşüş yaşanmıştır. 2012 yılında varlık kârlılığı gibi borç maliyeti de aynı oranda düşmüştür. Bu nedenle borç para kullanarak ortaklara sağlanan ilave kazançta bir değişiklik olmamıştır. Fakat öz sermaye desteklenip artan borçlara rağmen borç/öz sermaye oranı düşürüldüğünden, ortak kârlılığında yüzde 0,4'lük bir düşüş oluştur. 2012 yılında ortak kârlılığı yüzde 15,9 dolaylarındadır. Bu düşüş her ne kadar ilk bakışta olumsuz bir gelişme olarak görülse de istikbale yapılan bir yatırımdır. Olumlu karşılanması gerekir.

Özetle, 2012 yılında, dünya üzerinde bir durgunluğun yaşandığı, Avrupa Birliği'nin borç kriziyle uğraştığı bir ortamda Türkiye'nin 500 büyük kuruluşu kapsamındaki 487 özel şirket, ufak kârlılık kayıplarıyla başarılı bir yıl geçirmiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2012 Yılı Performansı

Prof.Dr. M. Merih PAYA
İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi

Her yıl olduğu gibi 2012 yılında da 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun (BBK) performansını etkileyen Dünya ve Türkiye ekonomilerinde yaşanan gelişmelere kısaca göz atalım.

IMF'nin yayımladığı World Economic Outlook, Temmuz 2013 verilerine göre dünya üretimi artış hızı 2012 yılında, 2011 yılına göre biraz yavaşlayarak %3,9'dan %3,1'e gerilemiştir. Üretim artış hızındaki bu gerileme, bazı istisnalar dışında dünya geneline de yayılmıştır.

Üretimdeki büyüme hızı, gelişmiş ülkeler için son derece yetersiz düzeylere inmiştir. Gelişmiş ülkelerdeki üretim artışı %1,2 düzeyindedir. Diğer taraftan, gelişmiş ülkeler arasında büyüme hızı açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır: Avrupa bölgesinde üretimde %0,6 gerileme gözlenirken, Japonya'da %1,9, ABD'de ise %2,2 büyüme görülmektedir.

Özetlemek gerekirse; gelişmiş ülkeler toplamında gözlenen yetersiz büyüme Avrupa'dan kaynaklanmakta olup, dünya ekonomisinin diğer iki önemli aktörü, Japonya ve ABD'de ise kayda değer bir toparlanma gözlenmektedir.

Gelişen ve yükselen ülkeler grubunda da üretim artış hızında düşüş gözlenmekle birlikte, hala önemli bir büyüme gözlenmektedir. Bu ülke grubunda 2011 yılında %6,2 olarak tahmin edilen üretim artış hızı, 2012'de %4,9 olarak ifade edilmektedir.

Bu ülkelerin büyüme temposunda gözlenen yavaşlama, ağırlıklı olarak BRİCS grubundan kaynaklanmaktadır. Bu grup içinde yer alan, Çin, Hindistan, Brezilya, Rusya ve Güney Afrika'nın üretim artış hızlarında yavaşlama görülmektedir. Buna karşın, ASEAN grubunda üretim artışı 2011'deki % 4,5'Ten, 2012'de %6,1'e yükselmiştir.

Yukarıdaki tablo açıkça ortaya koymaktadır ki, küresel koşullar her ne kadar önem arz ediyor olsa da, milli yönetimlerin uyguladığı politikalar, iktisadi süreçler üzerinde çok daha belirleyici olmaktadır.

Dünya ticaret hacmindeki artış hızı, üretim artış hızındaki gerilemeye oranla çok daha sert bir düşüşe konu olmuş, mal ve hizmet hacmindeki artış 2011'de %6 iken, 2012'de %2,5 olmuştur. Ticaret hacminin yavaşlayan büyümesi, kısmen de olsa üretim artış temposundaki yavaşlama ile ilişkilidir. Ancak artan korumacı politikaların da bu süreçte etkili olabileceği göz önüne alınmalıdır.

Şüphesiz ki, dünya ticaret hacminin yavaşlamasını değerlendirirken, gerileyen emtia fiyatlarının etkileri de hesaba katılmalıdır. 2012 yılında petrol fiyatları %1 oranında artarken, emtia fiyatları ortalama %9,9 gerilemiştir.

Dünya ticaret hacminin yavaşlayan bir büyümeye konu olması noktasında, gelişmiş ve gelişen ülkelerin ayrışma sergilemediğini, yavaşlamanın her iki ülke grubuna özgü olduğunu belirtmeliyiz. Bu çerçevede, 2012 yılında, gelişmiş ülkelerin toplam ihracatının %2, ithalatının %1,1 artışa konu olduğunu ifade edelim. 2011 yılında ise bu ülkelerin ihracatı %5,6, ithalatı ise %4,7 büyümüş idi. 2012 yılında gelişen ve yükselen ülkelerin ithalatı %5, ihracatı ise %3,6 büyümüştür. 2011'de ise bu oranlar; %8,7 ve %6,4 olarak gerçekleşmiştir.

Bir taraftan yavaşlayan üretim artışı diğer taraftan düşen emtia fiyatları, enflasyonist eğilimleri baskılamış; tüketici fiyatları dünya genelinde 2011'e oranla daha düşük bir tempoda artış sergilemiştir. Gelişmiş ülkelerde tüketici fiyatları 2011'de ortalama %2,7 artarken, 2012'de artış sadece %2 olmuştur. Gelişen ülkelerde ise 2011'de %7,1 olan tüketici fiyat artışları ortalaması, 2012'de %6,1'e gerilemiştir.

Dünya ekonomisi böyle bir görünüm sergilerken Türkiye, 2012 yılında sadece %2,2 gibi çok yavaş bir tempoda büyüyebilmiştir.

Böylece Türkiye'nin 2012 büyümesi, %4,5-5 arasında olarak kabul edilen potansiyel büyüme oranının çok gerisinde kalmıştır.

Potansiyel büyüme hızının çok gerisinde kalan ekonomik büyüme ve yurt dışından sağlanan finansman imkanları ile düşük tutulan döviz kurları, enflasyonun %5'lere gerilemesini mümkün kılan temel unsurlar olmuştur. Fakat büyüme hızının bu düzeylerde kalmasının arzu edilemeyeceği, kurların sürekli olarak baskılanmasının ise uzun dönemde mümkün olamayacağı göz önüne alındığında, 2012 yılında fiyat hareketlerinin %5 seviyesinde tutulmasını önemli bir kazanım olarak tanımlamak isabetli olmayacaktır.

2012 yılında Türkiye ekonomisinin sert sayılabilecek bir şekilde yavaşlaması, cari açığın 46 milyar dolara, yani milli gelirin %6 civarına inmesini mümkün kılmıştır. Bazı yorumcular, bu düzeyde bir cari açık için kolaylıkla dış finansman bulunabileceğine işaret ederek, cari açığın sürdürülebilir olduğu görüşünü öne sürmektedirler. Fakat belirtelim ki, sürdürülebilirliğin temel ölçütü, cari açık ile iktisadi büyüme arasındaki ilişkidir.

Cari açığın milli gelire oranı, büyüme hızının üstünde kaldığı sürece, ülkenin "net kreditör konumu" yani "net döviz pozisyonu" bozulma eğilimine girer ve bu durum, bir gün borç verenler tarafından göz önüne alınabilir.

Bu bağlamda 2012 yılının cari açığı, 2011 yılına göre daha da olumsuz bir değerlendirmeye konu olabilir. Şöyle ki, 2011 yılı cari açığının milli gelire oranı 2012'ye oranla çok daha yüksek olmasına karşın, 2011 yılının %8,8 civarında tahmin edilen iktisadi büyümesiyle birlikte, Türkiye'nin net döviz pozisyonundaki bozulma, 2012'ye oranla görece olarak daha sınırlı kalmıştır.

Diğer taraftan, dış istikrarın bir diğer tanımı, dış dengenin, ekonominin diğer alanlarını olumsuz etkilemeyecek şekilde gelişmesidir. Potansiyel büyüme hızının çok gerisinde büyüyen bir ülkede, cari açık %6 civarında ise ve yüksek cari açık kalıcılık arz ediyor ise o ülkede ciddi bir kur uyumsuzluğu söz konusudur.

Kur uyumsuzluğunun kalıcı bir nitelik arz etmesinin olumsuz yapısal sonuçları olacağı ise çok açıktır. Türkiye'de yatırım tercihlerinin, sanayiden ziyade AVM'lere vb. alanlara yönelmiş olmasını bu bağlamda değerlendirmek isabetli olacaktır.

Özetlemek gerekirse, 2012 yılında Türkiye çok zayıf bir büyüme sağlamış; buna karşın, dış dengede niteliksel bir düzelme gözlenmemiş, sorunlu tablo devam etmiştir. Enflasyondaki gerileme ise baskılanan kurlar ve düşük büyüme ile ilişkilendirilebileceğinden kalıcı nitelik arz etmemektedir. Bu çerçevede, 2012'nin Türkiye için kötü bir yıl olduğunu söylemek olasıdır.

Küresel gelişmelere, özellikle gelişen-yükselen ülkeler grubuna göz attığımızda, dış koşulları tamamen göz ardı etmemekle birlikte, Türkiye'de yaşanan sorunların, yüksek cari açık-düşük tasarruf oranları gibi sonuçları olan, talep uyarmaya yönelik politik tercihlerle ilişkili olduğunu söyleyebiliriz.

BBK'nın 2012 yılı performansına gelince; BBK'nın üretimden satışları, 2012 yılında cari fiyatlarla %9,2, sabit fiyatlarla sadece %2,9 artmıştır. Görüldüğü üzere BBK'nın üretimden satışları, %2,2 büyüyen GSYİH ile uyumlu bir gelişme sergilemiştir. Fakat ekonominin lokomotifi konumunda olan bir sektör için bu artış çok yetersizdir. 2011 yılında ise BBK'nın üretimden satışları sabit fiyatlarla %13,1 oranında artmıştı. BBK'nın satış hasılatı ise daha da olumsuz bir görünüm sergilemektedir. BBK'nın satış hasılatı cari fiyatlarla %3,4 artarken, sabit fiyatlarla %2,6'lık gerilemeye konu olmuştur.

BBK'nın dönem karı 2012 yılında cari fiyatlarla sadece %1,1 artmıştır. Dönem karında, sabit fiyatlarla %4,7'lik çok önemli bir gerileme söz konusudur. BBK'nın dönem kar ve zarar toplamı biraz daha olumludur. Zarar eden kuruluşların toplam zararlarının azalmasıyla ilişkili olarak, kar ve zarar toplamı cari fiyatlarla %6,3 artmıştır. Ancak bu artış sabit fiyatlarla sadece %0,2 olmuştur.

BBK'nın 2012 karlılığını değerlendirirken şu noktalar büyük önem taşımaktadır: 2012 yılında BBK'nın satış maliyetleri %11,3 artarken, toplam gelirleri %7,5 artmıştır. Bu veriler 2012 yılında BBK'nın kar marjlarının önemli ölçüde bozulduğuna işaret etmektedir. Buna karşılık BBK'nın finansman giderleri 2011 yılında 14,3 milyar TL iken, 2012 yılında %41,4 azalarak 8,4 milyar TL'ye inmiştir.

Kambiyo kar ve zarar toplamında 3,9 milyar TL'lik net gelir elde edilmiştir. Bu gelir, 2011 yılında sadece 448 milyon TL'dir. Toplamı 12 milyar TL'yi aşan bu iki kalem, 2012 yılında 21,3 milyarlık dönem kar ve zarar toplamını etkileyen önemli unsurlar olmuşlardır. Yani kambiyo karları ve finansman giderleri, karlılıktaki olumsuz gidişi bir ölçüde düzeltmiştir. Bu veriler, BBK'nın kur ve faiz hareketlerine son derece duyarlı olduğunu işaret etmektedir.

2012 yılında BBK'nın ihracatı sadece %0,6 artış göstermiştir. Bu durum, BBK'nın düşük satış performansının, iç pazar yanında ihracat ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Fakat BBK'nın ihracatında sadece %0,6 artış olmasına karşın, ihracatın toplam satış hasılatındaki payı %25,9'dan %27,1'e yükselmiştir. Şu halde, düşük satış performansında iç pazardaki bozulmanın daha ağırlıklı rol oynadığını söyleyebiliriz.

Geçmiş yıllarda BBK'nın ihracat performansı genellikle Türkiye ortalamasının üzerinde olurken, 2012 yılında farklı bir tablo ile karşı karşıya bulunmaktayız. 2012 yılında Türkiye'nin ihracatı

%13 artış göstermiştir. Bu artışın %9,1 puanlık kısmı altın ihracatı ile ilişkili görülüp göz ardı edilse de, BBK'nın ihracatındaki %0,6'lık artış, Türkiye'nin altın hariç %3,9'luk ihracat artışının daha da gerisindedir.

2012 yılında BBK, iktisadi faaliyetleri uzantısında, üretici fiyatları ile 118,8 milyar TL'lik brüt katma değer yaratmıştır. Bu durumda cari fiyatlarla sadece %2,4'lük bir artış söz konusu iken, sabit fiyatlarla brüt katma değer %1,4 oranında gerilemiştir. Söz konusu yılda, temel fiyatlarla brüt katma değer, parasal olarak %4,3 oranında artarken, sabit fiyatlarla artış %0,4 gibi çok sınırlı bir düzeyde kalmıştır.

Sanayi kesimindeki bu olumsuz gelişmeler 2012'ye özgü değildir. İSO 500 çalışmalarını uzunca bir süredir izleme imkanına sahip bulananlar, bazı yıllar bazı olumlu verilerle karşılaşmış olsalar da, bu çalışmaların, sanayi kesiminin güç kaybetme süreci içinde olduğuna işaret eden bulgular içerdiğini görmüşlerdir. Bu durum, güncellenen milli gelir hesaplarında da izlenebilmektedir. Cari fiyatlarla sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı sürekli küçülmektedir. Sanayi kesimi 1998 yılında GSYİH içinde %26,5 gibi bir ağırlığa sahipken, 2012 yılında ancak %19,3 oranında bir pay alabilmektedir.

Türkiye sanayi kesimindeki gelişmenin, gelişmiş ülkelerde gözlenen, sanayi kesiminin gerilemesi olgusuna benzemediğine işaret edelim. Bu ülkelerde, artan refahla birlikte hizmet sektörlerinin ürünlerine talep artmakta; hizmet sektörü, sanayi kesimine göre daha hızla büyürken, sanayi kesiminin milli gelir içindeki payı azalmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde yaşanan, uzun dönemde sanayi kesiminin milli gelir içerisinde azalan bir pay alması, sanayi kesiminin daralması (industrial decline) olarak tanımlanan bir olgudur. Türkiye'de ise sanayi kesiminin başka ülkelerde görülmeyecek bir şekilde hızla küçülmesi, sanayi kesiminin daralmasından ziyade sanayi bazının zayıflaması (deindustrialisation) olarak tanımlanacak bir süreci andırmaktadır.

Sanayi kesiminin azalan cazibesi ile birlikte yabancı sermayenin de bu kesime olan ilgisi azalmaktadır. İSO 500 çalışması kapsamında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı artmak bir yana, azalmaktadır. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2009'da 153 iken, 2012'de sadece 138'dir.

2012 yılı İSO 500 çalışmasının ortaya koyduğu temel bulgu, Türk sanayisinin zayıflama sürecinin 2012 yılında da devam ettiğidir. 2013 yılı ilk çeyreğine ilişkin milli gelir verileri, sorunların ağırlaşarak devam ettiğini göstermektedir. Bu verilere göre, yılın ilk çeyreğinde özel kesim yatırımları reel olarak %9 küçülmüştür. Küçülmenin geniş ölçüde sanayi yatırımları ile ilişkili olduğu açıktır. Bu dönemde sanayi kesimi sadece %2,7 büyüyebilmiştir. Bu düşük büyüme hızının da, %23 gibi olağan dışı bir hızla artan kamu harcamalarının uyarıcı etkileri ile ilişkili olduğu göz önüne alınmalıdır. Kamu harcamalarının bu tempoda gelişemeyeceği ise açıktır.

Diğer taraftan yılın ilk çeyreğinde, dış ticaretin katkısı -%0,05 olup; mevcut koşullarda, dış ticaretin ekonomiyi uyarıcı biçimde devreye giremeyeceği anlaşılmaktadır.

Ekonomiyi uyarabilecek bir diğer unsur, özel kesim tüketim harcamalarıdır. Özel kesim tüketim harcamalarının, faiz ve kurun yükseldiği, özel kesimin yüksek seviyede borçlu olduğu bir ortamda ekonomiyi uyarabilmekte yetersiz kalacağı açıktır. Kaldı ki, makro tasarruf oranının aşırı düşük olduğu bir ortamda iç tüketime bağlı büyümenin arzu edilecek bir gelişme olmadığı da açıktır. Şu halde, yüksek düzeyde borçlanmaya dayalı, talep uyarıcı politikaların köreldiğini kabul etmek gerekmektedir.

2012 yılında ve 2013 yılının ilk çeyreğinde, cari açığın çok üzerinde olan sermaye girişlerine karşın, cılız olduğu kadar son derece sakıncalı dinamikleri uyararak sağlanan büyüme karşısında daha farklı bir değerlendirme mümkün gözükmemektedir; bu durum sürdürülebilir değildir.

Talep uyarıcı politikaların körelmesinin yanında bu politikaların sürdürülmesi için gerekli dış finansmanın temininde de sorunlar yaşanacağı anlaşılmaktadır. 2000'li yılların başına tarihlenebilecek ucuz para politikaları, 2008 krizinden sonra ivme kazanmış, "bedava para politikaları" şeklinde anılarak günümüze kadar sürdürülmüştür. Bu çerçevede, küresel ekonomiye inanılmaz boyutta likidite sağlanmıştır. Türkiye de bu parasal genişlemeden fazlasıyla yararlanmış; Türk toplumu, bu dış kaynaklar ve iç tasarruf oranının önemli boyutta düşürülmesiyle fonlanan, görece yüksek bir tüketim düzeyine ulaşmıştır.

Diğer taraftan, bu boyutlarda parasal genişlemenin içerdiği riskler herkesin malumudur. Bu nedenle, ABD ekonomisine ilişkin bazı cılız düzelme işaretlerinin görülmesiyle birlikte FED, takvim açıklayarak bedava para politikasından dönüleceğini açıklamıştır. Daha sonra, Uluslararası Finans Enstitüsü'nün (IIF), gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye hareketlerinin yavaşlayacağını; bu süreçte Türkiye, Romanya, Polonya ve Fas gibi ülkelerin sermaye hareketleri karşısında kırılganlık arz ettiğini açıklayan raporu yayımlanmıştır. Bütün bu açıklamalar, küresel ekonominin yeni bir dönemin eşiğinde bulunduğuna işaret etmektedir.

Gelişmeler bu doğrultuda olursa, ülke ekonomilerinin farklı şekilde etkileneceğini söyleyebiliriz. Örneğin ABD, parasal genişleme

sürecini, ekonomik toparlanmasını bozmadan sonuçlandırabilirse normalleşme sürecine girmiş olacaktır. Bu durumda, ABD lokomotif etkisi üstlenerek bazı başka ülkelerde de ekonomik gelişmeyi uyarabilir.

Türkiye gibi, yüksek cari açık veren ülkeler ise daralan finansman imkanları ile birlikte esasen köreldiği anlaşılan talep yönlü politikalarını sürdürmekte daha da zorlanacaklar, radikal bir dönüşüm ihtiyacı içinde olacaklardır. Türkiye gibi ülkeler için dönüşüm söz konusu olduğunda, arz yönlü politikalardan başka bir seçenek bulunmamaktadır.

Arz yönlü politikalar ise bir dizi kritik tercih gerektirmektedir. Bir ülke sanayisinin gelişebilmesi için sanayi kesiminin, finans kesiminden daha fazla önemsenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede yapılacak ilk seçim, finansal kesimden ziyade sanayi kesimine ağırlık veren bir yaklaşımı benimsemek olacaktır. Yakın dönem iktisat tarihine bir göz attığımızda, finansal kesimden ziyade sanayi kesimini öne çıkaran ülkelerin daha başarılı olduğunu görmekteyiz. Bu nedenle, finansal varlık yatırımları yerine sanayi yatırımlarının daha cazip olduğu bir rejim gerekmektedir.

Arz yönlü politikalar, tüketimden ziyade tasarrufu teşvik eden seçimlerde bulunmalıdır. Ülkelerin yapabilecekleri yatırımların, ülkelerin iç tasarruf oranları ile ilişkili olduğuna dair güçlü bulgular bulunmaktadır. Dış kaynakların, iç tasarruf açığını ikame edemeyeceğine dair çeşitli çalışmalar vardır. Nedenleri tam olarak belirlenemeyen bu ilişki "Feldstein-Horioka Bilmecesi" olarak anılmaktadır. Görüldüğü üzere, sanayi ve finansal kesim arasındaki gerilim burada da karşımıza çıkmaktadır. Şöyle ki; kolayca kaynak bulan, bulduğu kaynaklarla tüketimi alabildiğine teşvik eden bir finans kesimi, makro tasarruf sorununun çözümünü zorlaştırırken, sanayi yatırımlarını engelleyici olacaktır.

Arz yönlü politikalar, çeşitli nedenlerle çok güçlü bir demokratik ortam gerektirmektedir. Yakın zamana kadar, ekonomik gelişme için engel kabul edilen demokratik rejim, artık günümüz ekonomilerinin karşılaştığı bazı önemli sorunların aşılması için temel koşul olarak görülmektedir. Örneğin günümüzde güçlü mülkiyet hakları, ekonomik gelişme için çok önemsenmektedir. Demokrasi ise mülkiyet haklarını güvenceye alabilecek yegane rejim olarak düşünülmektedir. Benzer şekilde, rant odaklı iktisat politikalarının ancak demokratik ortamlarda engellenebileceği düşüncesiyle, demokrasi günümüzde alternatifi olmayan bir rejim olarak düşünülmektedir.

Arz yönlü politikalar, masraflı ve uzun dönemde olumlu sonuçlar veren sanayi politikaları gerektirmektedir. İkinci nesil sanayi politikaları olarak da anılan günümüz sanayi politikalarının ağırlık noktası; sanayiciyi, finans kesimini, eğitim kurumlarını, AR-GE faaliyetlerini ve kamu kesimini şebeke dışsallıkları (network externalities) sağlayacak şekilde kümelendirmeye yönelik çalışmalardır.

Yukarıda fikir vermek üzere kısaca değindiğimiz arz yönlü politikalar, uzun zamanda sonuç veren, nimet-külfet ilişkisinde külfeti önceleyen, yani önce fedakarlık gerektiren, nimetleri uzun dönemde ortaya çıkan politikalardır.

Arz yönlü politikalar önemli çıkar çatışmalarını da içermektedir. Bu nedenle siyasal iktidarlar tarafından pek tercih edilir nitelikte olmayıp; özellikle, siyasal rekabetin kızıştığı ortamlarda pek gündeme gelmezler. Bu nedenle arz yanlı politikaların, artık başka çare kalmadığı, dönüşüm ihtiyacının kaçınılmaz biçimde hissedildiği ortamlarda gündeme geldiği görülmektedir. Genel eğilim, bu noktaya gelinceye kadar talep yanlı politikalarla durumu idare etme yönündedir.

Diğer taraftan, Türk kamuoyunda arz yanlı politikalara yönelik henüz güçlü bir talep görülmemektedir. Bazı kesimler, belki böyle dönüşümleri gerçekçi bulmadıkları, belki de bu tarz politikaları dillendirmenin politik olarak doğru olmayacağını düşündükleri için arz yanlı politikalara şimdilik mesafeli durmaktadırlar.

Bir başka kesim, yüksek dış borçlanma ve baskılanmış döviz kurlarını savunan finans çevreleri, ABD ekonomisinin düzelmeyeceğini, bu nedenle parasal genişlemenin devam edeceğini düşünmekte, daha doğrusu gönüllerinden geçenin gerçekleşmesini beklemektedirler. Bu kesim, ABD ekonomisine ilişkin bazı olumlu verileri endişeyle izlerken olumsuz verileri de büyük bir müjde olarak algılamaktadırlar.

Özetlemek gerekirse; ABD'nin ve dünya ekonomisinin düzelmesinin Türkiye ekonomisi için kötü olacağı artık çok açık bir şekilde görülmektedir. Bu durum aslında, örtülü olarak, uygulanmakta olan talep yönlü politikaların çıkmazına da işaret etmektedir. Ancak bu politikalardan dönüşü sağlayacak bir ortamın oluşmadığı da açıkça görülmektedir. Görünür gelecekte, borçlanma ortamı korunarak, talep yönlü politikalarla ekonomik dengelerin sürdürülmesine çalışılacağı anlaşılmaktadır. Bu durumda, Türkiye ekonomisi ve tabii ki sanayi kesimi açısından, gelecek yılların, 2012'yi aratmasından endişe etmekteyiz.

Türkiye üçüncüsüyüz.
Şimdilik.

Trakya Çimento, Kırklareli

Ambarlı Çimento, İstanbul

Hazır Beton Tesisleri
- Ayazağa, İstanbul
- Yenibosna, İstanbul
- Selimpaşa, İstanbul
- Velimeşe, Tekirdağ
- Mobil 2, Pınarhisar, Kırklareli
- Bursa
- Bandırma, Balıkesir
- Manyas, Balıkesir

Hazır Beton Tesisleri
- Güvercinlik, Ankara
- Yapracık, Ankara
- Akyurt, Ankara
- Şaşmaz, Ankara
- Mobil 1, Ankara
- Kırıkkale

Kurtalan Çimento, Siirt

Balıkesir Çimento

Bitlis Çimento

Ege Çimento

Ergani Çimento, Diyarbakır

Ankara Çimento

Gaziantep Çimento

Şanlıurfa Çimento

Mardin Çimento

Limak Çimento

www.limakcement.com

Limak Kurtalan Çimento Siirt Yolu Üzeri Oyacık Köyü Mevkii 4. km Kurtalan 56500 Siirt Tel: 0 484 411 22 91 Fax: 0 484 411 22 90 kurtalan@limakcement.com
Limak Ergani Çimento Elazığ Yolu 2. km. Ergani 21950 Diyarbakır Tel: 0 412 611 52 60-50 63 Fax: 0 412 611 52 48 ergani@limakcement.com
Limak Gaziantep Çimento Göllüce Mevkii Nizip Yolu Şehitkâmil 27080 Gaziantep Tel: 0 342 235 01 10 Fax: 0 342 235 01 09 gaziantep@limakcement.com
Limak Şanlıurfa Çimento Bozova Yolu 16. km 63100 Şanlıurfa Tel: 0 414 362 10 10 Fax: 0 414 362 10 14 sanliurfa@limakcement.com
Limak Bitlis Çimento Küllüce Köyü Rahva Düzü Mevkii Muş Karayolu 2. km Tatvan 13200 Bitlis Tel: 0 434 228 31 85 Fax: 0 434 228 31 86 bitlis@limakcement.com
Limak Mardin Çimento Kuşçu Köyü Tepeönü Mevkii Derik 47800 Mardin Tel: 0 546 255 46 03 - 0 530 200 18 64 Fax: 0 530 404 36 40 mardin@limakcement.com
Limak Ankara Çimento Bahçekapı Mahallesi Güvercinlik Mevkii 06562 Etimesgut Ankara Tel: 0 312 211 01 30 Fax: 0 312 211 05 60
Limak Balıkesir Çimento Gaziosmanpaşa Mahallesi Yakupşevkipaşa Caddesi No: 150/A Merkez 10100 Balıkesir Tel: 0 266 221 23 70 Fax: 0 266 221 23 88
Limak Trakya Çimento Kırklareli Caddesi Camii Kebir Mahallesi No: 130/132 Pınarhisar 39300 Kırklareli Tel: 0 288 615 15 12 Fax: 0 288 615 15 17
Limak Ambarlı Çimento Marmara Mahallesi Liman Caddesi No: 54-56 Beylikdüzü 34520 İstanbul Tel: 0 212 875 37 00 Fax: 0 212 875 27 52
Limak Ege Çimento Sancaklı Bozköy Dip Mevkii No: 5 Manisa Tel: 0 232 880 20 40 - 41 Fax: 0 232 880 20 42

Hazır Beton Tesisleri

Ayazağa Tesisi Kemerburgaz Yolu No: 5 34396 Ayazağa İstanbul Tel: 0 212 289 06 47 Fax: 0 212 289 06 45
Yenibosna Tesisi Cemal Ulusoy Caddesi Şehit Yunus Çaça Sokak No: 2 34197 Yenibosna İstanbul Tel: 0 212 698 47 62 Fax: 0 212 698 46 06
Selimpaşa Tesisi Araptepe Mevkii 501. Cadde 5008. Sokak No: 7 34104 Selimpaşa İstanbul Tel: 0 212 723 86 05 Fax: 0 212 723 86 04
Velimeşe Tesisi Hacışeremet Sanayii Bölgesi E-6 Kavşağı 59850 Velimeşe Çorlu Tekirdağ Tel: 0 282 674 44 22 Fax: 0 282 674 44 11
Bursa Tesisi İzmir Yolu 20. km Görükle Sanayi Sitesi 16285 Görükle Bursa Tel: 0 224 483 38 15 Fax: 0 224 483 38 19
Bandırma Tesisi Balıkesir Yolu Üzeri 6. km 10200 Bandırma Balıkesir Tel: 0 266 733 81 81 Fax: 0 266 733 87 86
Manyas Tesisi Muradiye Köyü Taşocağı Mevkii 10600 Susurluk Balıkesir
Güvercinlik Tesisi Ankara Çimento İçi 06562 Güvercinlik Ankara Tel: 0 312 211 03 84 Fax: 0 312 211 04 25
Yapracık Tesisi Eskişehir Yolu 22. km 06530 Yapracık Ankara Tel: 0 312 299 80 91 Fax: 0 312 299 80 94
Akyurt Tesisi Balıkhisar Mahallesi 27 Sokak No:4 Çankırı Devlet Yolu 8. Km 06750 Akyurt Ankara Tel: 0 312 847 54 05 Fax: 0 312 847 54 06
Şaşmaz Tesisi 2454. Cadde No: 9 İstanbul Yolu 13. km 06170 Şaşmaz Ankara Tel: 0 312 278 08 15 Fax: 0 312 278 37 71
Kırıkkale Tesisi Alaaddin Mahallesi Cumhuriyet Caddesi Kıyıbağ Mevkii Yahşihan Kırıkkale Tel: 0 318 357 21 22 Fax: 0 318 357 39 99

YAŞAMIN OLDUĞU HER YERDE İMZAMIZ VAR

TOSÇELİK®
PROFİL VE SAC ENDÜSTRİSİ A.Ş.

TOSYALI®
DEMİR ÇELİK SAN. A. Ş.

TOSYALI®
HOLDİNG
www.tosyaliholding.com.tr

TOSÇELİK®
GRANÜL SANAYİ A.Ş.

TOSYALI®
DIŞ TİCARET A.Ş.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Mali ve Ekonomik Göstergeler

Prof.Dr. Süleyman ÖZMUCUR
Pennsylvania Üniversitesi Ekonomi Bölümü

2012 yılında beşyüz büyük sanayi kuruluşu (BBK) 423,6 milyar TL değerinde satış gerçekleştirmiş, 118,8 milyar TL katma değer yaratmış, 63,7 milyar dolarlık ihracat yapmış ve 596 bin işçi çalıştırmıştır. Bu verilere göre, BBK ülke sanayi katma değerinin ve sanayi ihracatının yüzde 44 kadarını gerçekleştirmiştir.

2012 yılında 500 büyük sanayi kuruluşu arasında sadece 13 kamu kuruluşu bulunmaktadır. Bu küçük sayı özel ve kamu kuruluşları arasındaki ve zaman içindeki karşılaştırmaları zorlaştırmaktadır. Zaman içindeki karşılaştırmalarda dikkate alınması gereken ilave bir sorun daha vardır. Önceki yıllarda kamu kuruluşu olup daha sonra özeller arasında yer alan kurumların sayısı zaman içinde artmış, üzerinde çalışma yapılan grubun niteliği zaman içinde değişmiştir. Bu sorun 100 kadar kamu kurumu varken ve özelleştirmeler yapılmadan önce pek o kadar önemli değildi ve özel-kamu karşılaştırmaları araştırmacılara sahiplik ve firma davranışı konusunda çok önemli ipuçları vermekteydi.

Bütün bu potansiyel sorunlara rağmen, İstanbul Sanayi Odası tarafından yayınlanmış olan zengin verileri kullanarak karşılaştırmaları yapmanın yararlı olduğunu düşünüyoruz. Ancak bu aşamada beşyüz büyük sanayi kuruluşun toplamı için, özel-kamu ayrımı olmadan yapılmış olan değerlendirmelerin daha güvenilir olduğunun belirtilmesinde de yarar vardır.

Bu makalede beşyüz büyük kuruluşta karlılık, verimlilik ve gelirlerin dağılımı incelenecektir. Özel ve kamu karşılaştırmaları, yukarıdaki uyarıları göz önünde tutarak yapılacaktır.

1. Karlılık

2012 yılında beşyüz büyük kuruluşta satış karlılığı yüzde 5,7, özsermaye karlılığı yüzde 14,3 ve aktif karlılığı yüzde 6,7 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılına göre satış karlılığı artmış, fakat özsermaye karlılığı ve aktif karlılığı azalmıştır. 2012 yılındaki satış karlılığı özel kesimde yüzde 5,3, kamu kesiminde ise yüzde 13,6'dır. Öz sermaye karlılığı özel kesimde yüzde 15,9, kamu kesiminde ise yüzde 8,1 olarak gerçekleşmiştir. Aktif karlılığı ise özel kesimde yüzde 6,8, kamu kesiminde yüzde 6,3'tür.

1980-2012 döneminde ortalama satış karlılığı özel kesimde yüzde 6.6, kamu kesiminde ise yüzde 5,1 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 1, Grafik 1). Aynı dönemdeki ortalama özsermaye karlılığı özel kesimde yüzde 29,6, kamu kesiminde ise yüzde 5,9'dur (Tablo 1, Grafik 2). Verilerin mevcut olduğu 1982-2012 dönemindeki ortalama aktif karlılığı özel kesimde yüzde 9,1, kamu kesiminde ise yüzde 3,0'dır. (Tablo 1, Grafik 3). Ekonomik büyüme kar oranını olumlu yönde etkilemektedir (Grafik 1a). İki değişken arasındaki korelasyon 0,43'tür. Bir yıldan diğerine değişmeler kullanıldığında aradaki ilişkinin arttığı görülmektedir. Büyüme oranının bir önceki yıla göre arttığı dönemlerde satış karlılığındaki artış daha belirgin hale gelmektedir (korelasyon=0,5). Yapılan hesaplamalara göre enflasyon ile satış karlılığı arasındaki korelasyon daha düşüktür (-0,17) (Grafik 1b). Ancak kamu ve özel ayrımı yapılırsa, farklı sonuçlar çıkmaktadır. Enflasyon ile satış karlılığı arasındaki ilişki özel kesimde aynı yönde (korelasyon=0,51), kamu kesiminde ise ters yöndedir (korelasyon= -0,59).

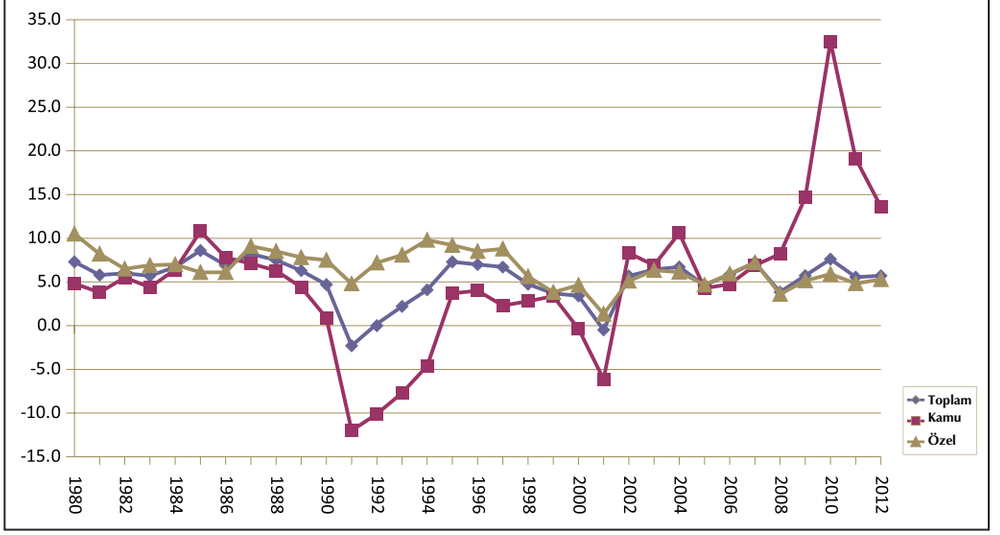
2. Verimlilik

Verimlilikte özel kesim genelde kamu kesiminin önünde yer almaktadır. Beşyüz büyük kuruluşta işgücü verimliliği 1982-2012 dönem ortalaması 36.023 TL'dir. Çalışan başına reel net katma değer (2005 fiyatlarıyla) olarak hesaplanan işgücü verimliliğinin 1982-2012 ortalaması özel kesimde 40.445 TL, kamu kesiminde ise 30.792 TL'dir. (Tablo 2, Grafik 4-6). Özel kesimde çalışan başına reel net katma değer (2005 fiyatlarıyla) 1997 de 50.136 TL, 2000 yılında 39.163 TL, 2005 yılında 44.598 TL ve 2012 yılında 52.215 olarak gerçekleşmiştir. Kamu kesiminde çalışan başına reel katma değer (2005 fiyatlarıyla) 1997'de 27.198 TL, 2000 yılında 32.264 TL, 2005 yılında 46.944 TL ve 2012 yılında 55.415 TL olarak hesaplanmaktadır.

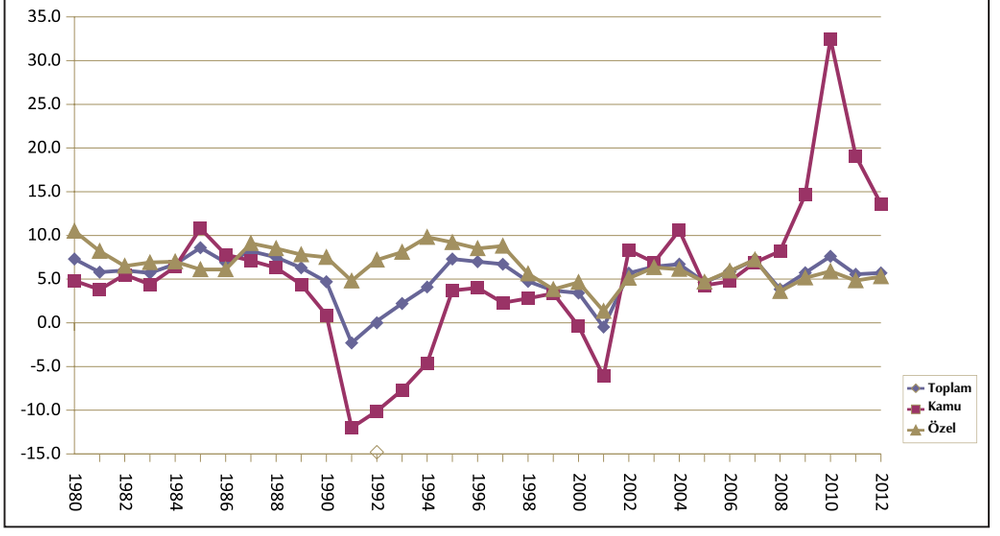
2012 yılında ortalama ücretler (2005 yılı fiyatlarıyla) özel kesimde 24.553 TL, kamu kesiminde ise 31.068 TL'dir. İki kesimde 1982-2012 donemindeki ortalama reel ücretler arasında fark verimlilikteki farktan daha azdır (Tablo 2). Dönem ortalaması (2005 fiyatlarıyla) özel kesimde 23.481, kamu kesiminde ise 26.679 TL'dir.

Verimlilik ve ücretler arasında yakın bir ilişki vardır (korelasyon=0,51,Grafik 4a).

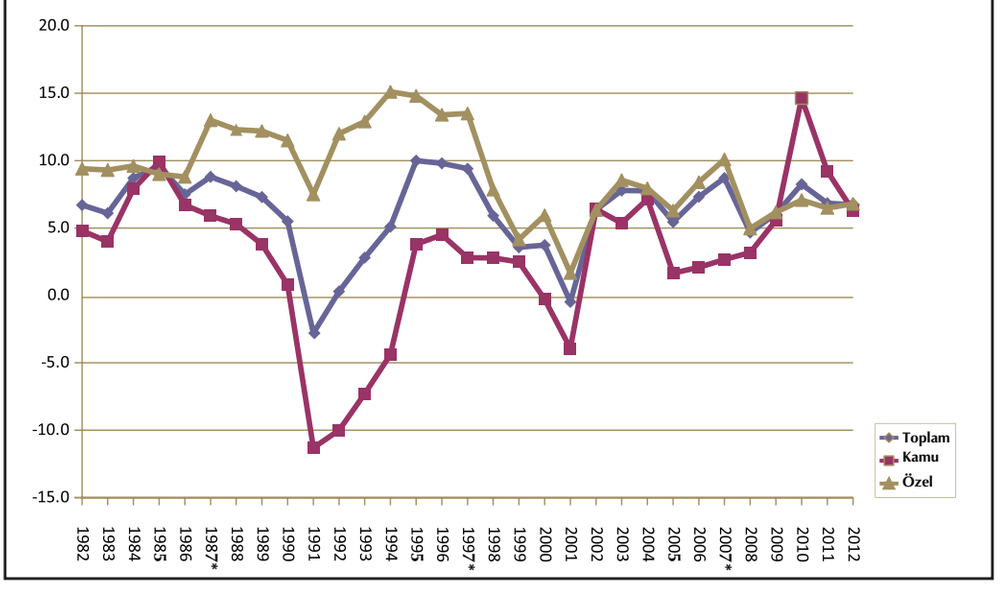
Grafik 1 Satış Karlılığı (%)

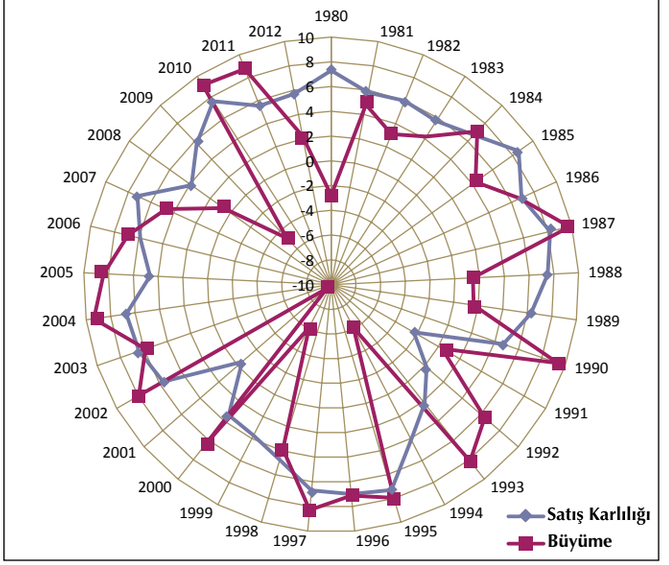
Grafik 2 Özsermave Karlılığı (%)

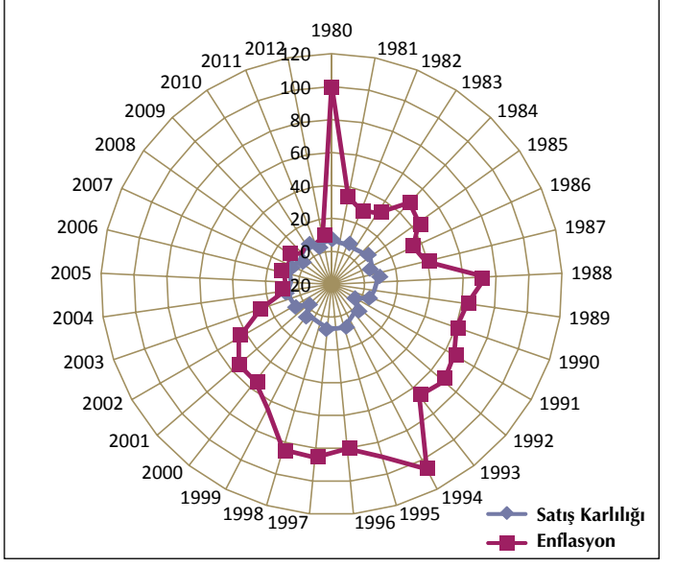
Grafik 3 Aktif Karlılığı (%)

Grafik 1a Büyüme Oranı ve Satış Karlılığı (Korelasyon=0,43)

Grafik 1b Enflasyon Oranı ve Satış Karlılığı (Korelasyon= -0,17)

Özel kesimdeki ilişki (korelasyon=0,64) kamu kesimine (korelasyon=0,28) göre daha güçlüdür. Ancak her iki kesimde de 2002 yılı sonrasında verimlilik ve reel ücret arasındaki ilişkide bir zayıflama görülmektedir (Grafik 4a).

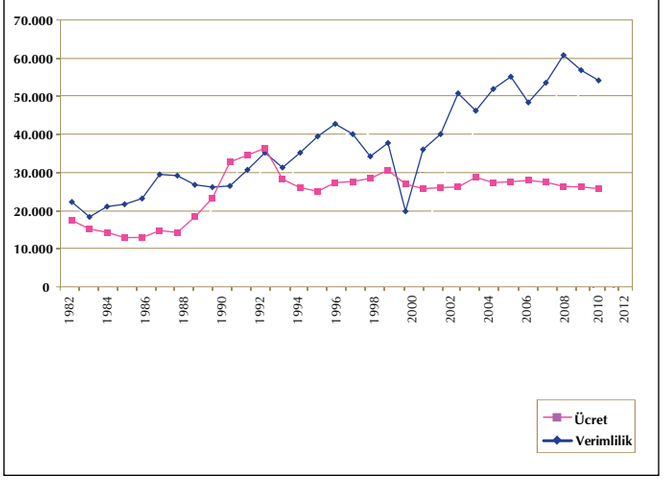
3. Net Katma Değerin Dağılımı

Beşyüz buyuk firma verileri gelirlerin dağılımı konusunda da yardımcı olabilmektedir. Ücretlerin net katma değer içindeki payının 1982-2012 dönem ortalaması yüzde 58,8'dir. Aynı dönemde milli gelir anlamındaki karın net katma değer içindeki payı yüzde 12, faiz ve kiranın payı yüzde 28,6 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılındaki paylar ise ücretler için yüzde 55, kar için yüzde 35,4 ve faiz ve kira için yüzde 9,6'dır.

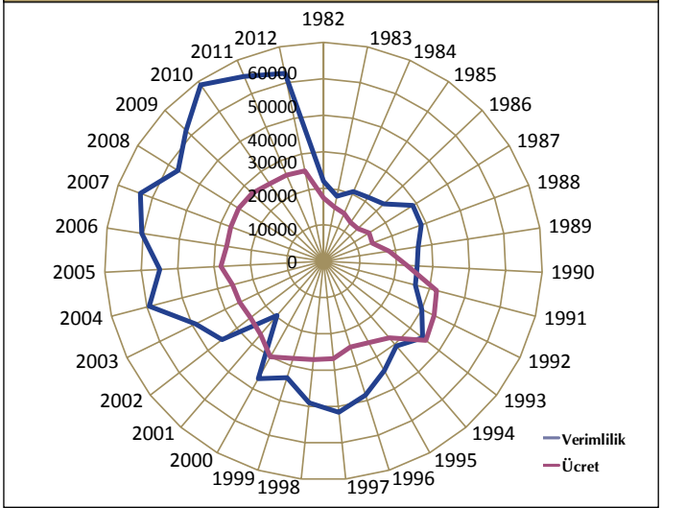
1982-2012 döneminde özel kesimde ücretlerin net katma değer içindeki payı ortalama yüzde 49,8'dir (Tablo 3, Grafik 7-9). Ortalama paylar kar için yüzde 21,2, faiz ve kira için 28,3'tür. 1999 yılında yüzde 74,5 olan bu pay 2000'de yüzde 70,4 olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılında ise ücretlerin payı yüzde 85,3'e kadar yükselmiştir. 2002 ve 2003 yıllarında ücretlerin net katma değer içindeki payı yüzde 62,0 olarak gerçekleşmiş, ücretlerin payı 2004 yılında yüzde 50,4'e gerilemiş, 2005 yılında yüzde 59,2'ye yükseldikten sonra 2006 yılında yüzde 50,1'e ve 2007'de yüzde 49,8'e gerilemiştir. 2008 yılında net katma değerdeki düşme nedeniyle ücretlerin payı yüzde 57,0'a yükselmiş, 2009 yılında ise yüzde 55,2'ye, 2010 yılında yüzde 53'e, 2011 yılında yüzde 49,2'ye geriledikten sonra 2012 yılında yüzde 53,7'ye yükselmiştir.

Milli gelir anlamındaki karın net katma değer içindeki payı ise 1982-2012 döneminde özel kesimde ortalama yüzde 21,2'dir. 1999 yılında bu pay eksi 34,2, 2000 yılında yüzde eksi 5,2 düzeyinde kalmış, 2001 yılında ise eksi 81,4 olmuştur. 2002 yılında pay yüzde 5,7'ye, 2003 yılında ise yüzde 22,9'a, 2004 yılında yüzde 37,9'a yükselmiş, 2005 yılında yüzde 32,0, 2006

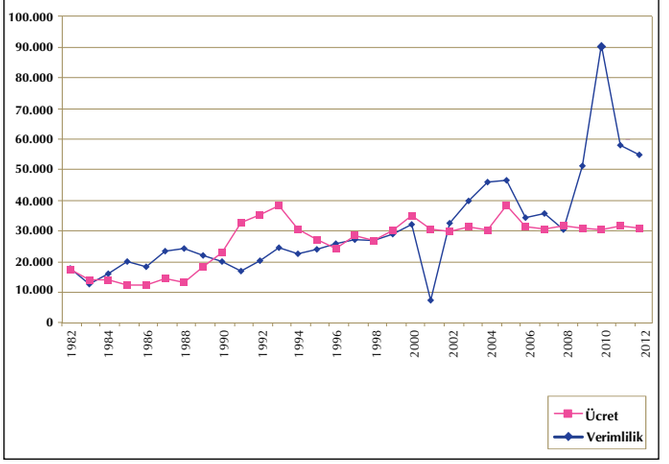
Grafik 4 Verimlilik ve Ücret (Toplam)

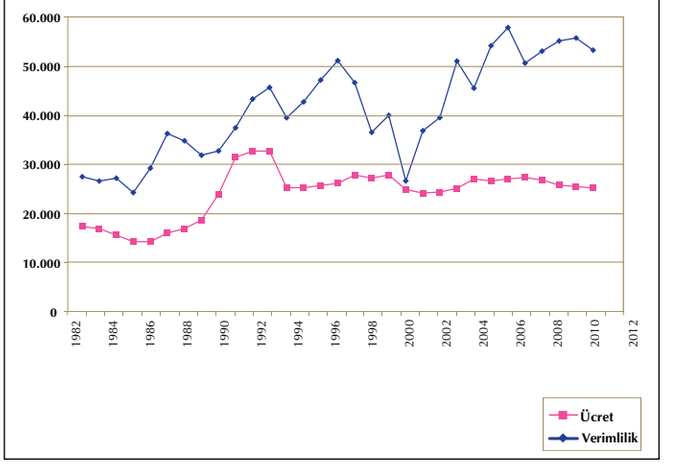
Grafik 4a Verimlilik ve Ücretler (Korelasyon=0,51)

Grafik 5 Verimlilik ve Ücretler (Kamu)

Grafik 6 Verimlilik ve Ücretler (Özel)

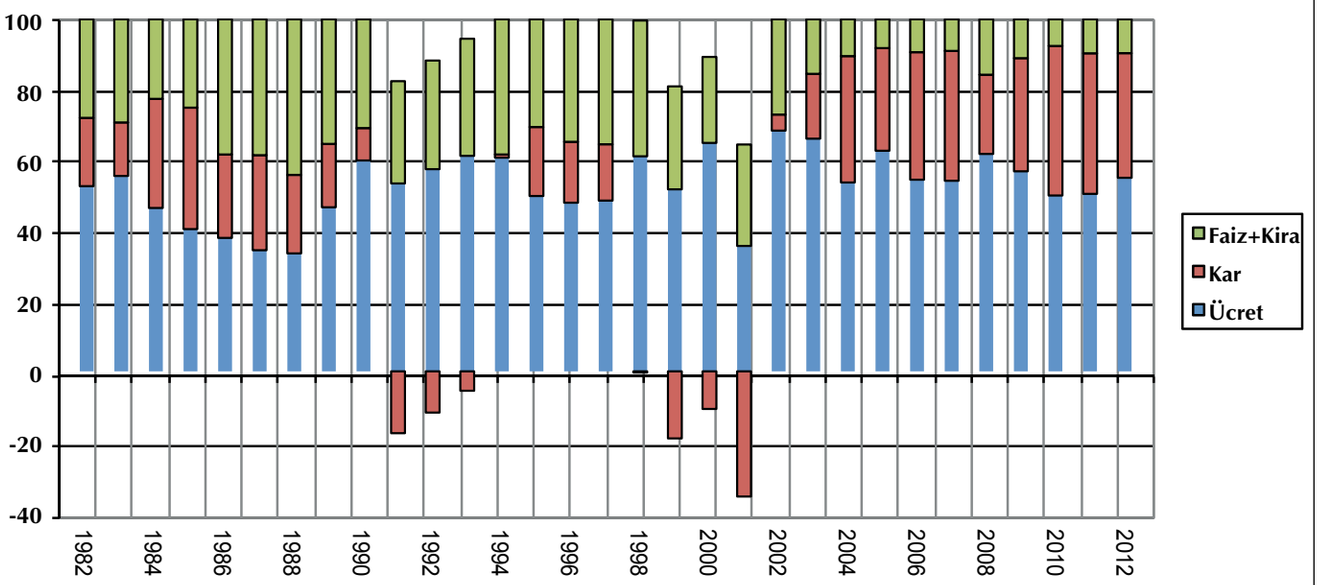
yılında yüzde 40,2 ve 2007'de yüzde 41,1 olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında yüzde 27,1 olan milli gelir anlamındaki karın net katma değer içindeki payı 2009 yılında yüzde 32,8'e, 2010 yılında yüzde 38,1'e ve 2011 yılında 40,2'ye çıktıktan sonra 2012 yılında yüzde 35,7'ye gerilemiştir.

Özel kesimde 1982-2012 dönem ortalaması yüzde 28,3 olan faiz ve kiranın net katma değer içindeki payı 1998'de yüzde 41,5'e, 1999 yılında yüzde 57,9'a yükselmiş, 2000 yılında ise yüzde 33,4 olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılındaki pay yüzde 93,5'e kadar yükselmiştir. 2002 yılında yüzde 30,4 olan faizin payı 2003 yılında yüzde 13,3'e, 2004 yılında yüzde 11,7'ye, 2005 yılında ise yüzde 8,8'e kadar gerilemiş, 2006 yılında yüzde 9,7'ye yükseldikten sonra 2007'de yüzde 9,1'e gerilemiştir. 2008 yılında faizin net katma değer içindeki payı yüzde 16,0, 2009 yılında yüzde 12,0, ve 2010 yılında yüzde 9,0 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında yüzde 10,6 olan faiz ve kira payı 2012 yılında yüzde 10,5 olmuştur.

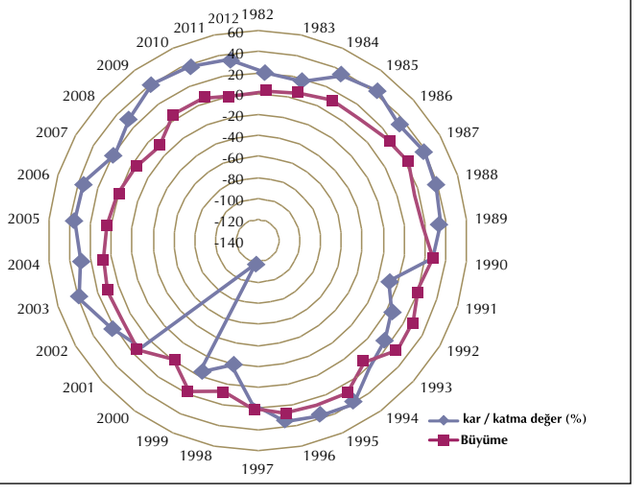
Kamu kesimindeki ortalama paylar ücrette yüzde 87,2, karda yüzde eksi 16,1 ve faiz ve kirada yüzde 28,4'tür. 2012 yılındaki oranlar sırasıyla yüzde 64,1, 33,2 ve yüzde 2,7 olarak gerçekleşmiştir.

Milli gelir anlamında karın net katma değer içindeki payı ile enflasyon oranı arasında ters yönde (korelasyon=-0,43), büyüme oranı ile aynı yönde (korelasyon oranı=0,58) ve oldukça yakın bir ilişki vardır (Grafik 7a, 7b).

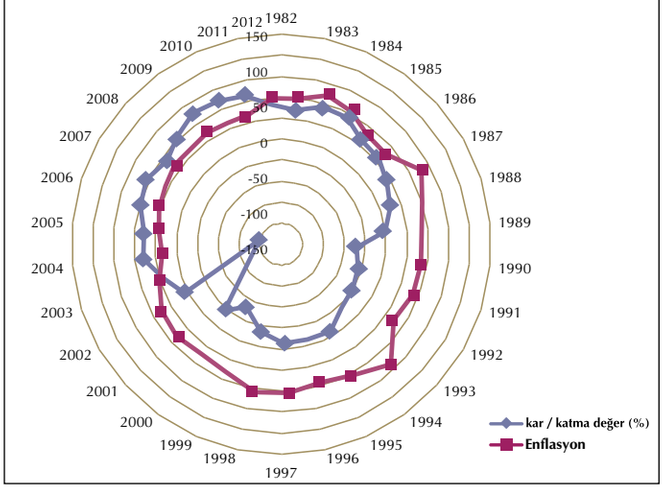
Grafik 7 Net Katma Değerin Dağılımı (Toplam) (%)

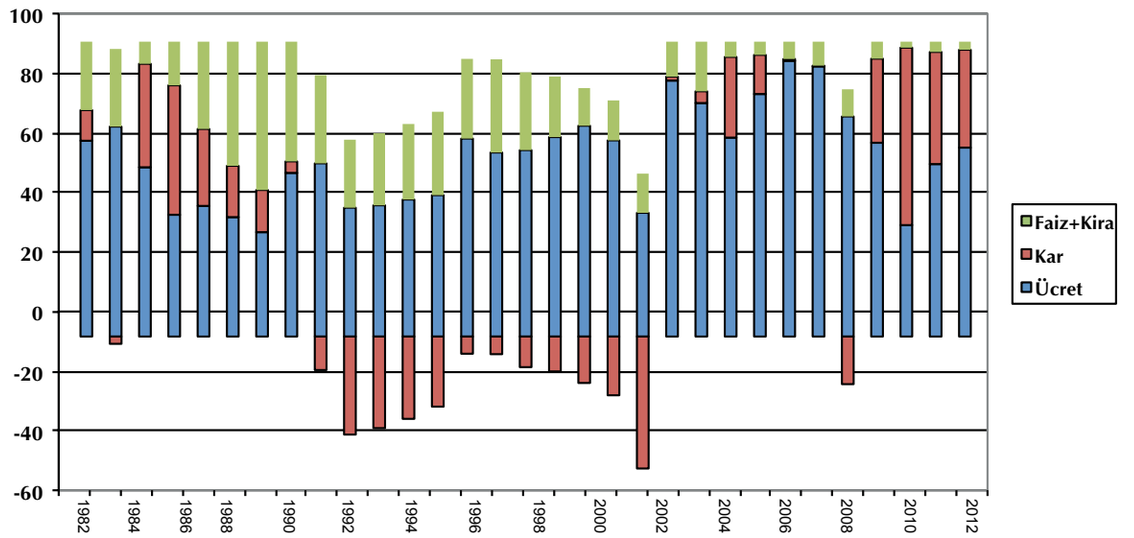
Grafik 7a Büyüme Oranı ve Kar/Net Katma Değer Oranı

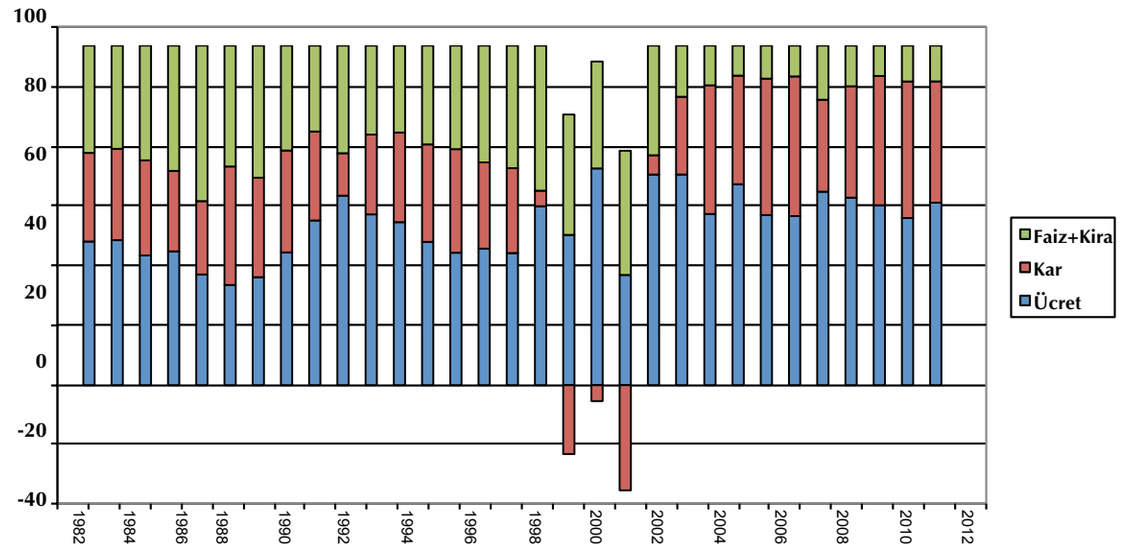
Grafik 7b Enflasyon Oranı ve Kar/Net Katma Değer Oranı

Grafik 8 Net Katma Değerin Dağılımı (Kamu) (%)

Grafik 9 Net Katma Değerin Dağılımı (Özel) (%)

Tablo 1 **500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Kar Oranları (%)**

	Satış Karlılığı (%)			Özsermaye Karlılığı (%)			Aktif Karlılığı (%)		
	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel
1982	6,0	5,5	6,5	31,1	25,3	37,6	6,7	4,8	9,4
1983	5,7	4,4	6,9	24,2	18,0	31,0	6,1	4,0	9,3
1984	6,7	6,4	7,0	24,5	20,6	30,7	8,7	7,9	9,6
1985	8,6	10,8	6,1	28,7	26,8	33,6	9,6	9,9	9,0
1986	6,9	7,8	6,1	24,6	19,6	35,3	7,5	6,7	8,8
1987	8,2	7,1	9,1	30,9	18,5	54,4	8,8	5,9	13,0
1988	7,5	6,3	8,5	27,4	16,8	46,4	8,1	5,3	12,3
1989	6,3	4,4	7,8	20,7	10,1	39,0	7,3	3,8	12,2
1990	4,7	0,9	7,5	16,2	2,3	37,0	5,5	0,8	11,5
1991	-2,3	-12,0	4,8	-10,0	-44,5	24,8	-2,8	-11,3	7,5
1992	0,2	-10,1	7,2	1,0	-38,2	42,3	0,3	-10,0	12,0
1993	2,2	-7,7	8,1	12,3	-32,2	56,4	2,8	-7,3	12,9
1994	4,1	-4,6	9,8	20,4	-20,1	54,3	5,1	-4,4	15,1
1995	7,3	3,7	9,2	33,1	12,9	48,4	10,0	3,8	14,8
1996	7,0	4,0	8,5	31,1	14,2	43,0	9,8	4,5	13,4
1997	6,7	2,3	8,8	30,3	8,1	46,1	9,4	2,8	13,5
1998	4,8	2,8	5,6	14,7	6,6	20,2	5,9	2,8	7,9
1999	3,7	3,4	3,8	9,6	6,1	11,7	3,6	2,5	4,1
2000	3,4	-0,4	4,6	10,0	-0,7	16,5	3,7	-0,3	5,9
2001	-0,5	-6,1	1,3	-1,7	-16,6	5,3	-0,5	-3,9	1,7
2002	5,7	8,3	5,1	16,6	15,1	17,3	6,4	6,4	6,3
2003	6,4	6,9	6,3	17,1	10,4	19,7	7,8	5,4	8,5
2004	6,7	10,6	6,1	14,2	11,6	15,1	7,8	7,1	7,9
2005	4,6	4,3	4,7	10,3	2,8	12,2	5,4	1,7	6,3
2006	5,9	4,7	5,9	13,8	3,2	16,6	7,3	2,1	8,4
2007	7,2	6,9	7,2	15,9	4,0	19,4	8,7	2,7	10,1
2008	3,9	8,2	3,6	9,9	5,6	10,9	4,7	3,2	5,0
2009	5,7	14,7	5,1	11,9	9,3	12,6	6,1	5,6	6,2
2010	7,6	32,5	5,9	16,9	21,8	15,5	8,2	14,6	7,1
2011	5.6	19.1	4.8	14.8	11.7	15.6	6.8	9.2	6.5
2012	5,7	13,6	5,3	14,3	8,1	15,9	6,7	6,3	6,8
ortalama	5,3	5,1	6,6	18,0	5,9	29,6	6,2	3,0	9,1

Not: Satış karlılığı=bilanço karı/satış hasılatı*100, özsermaye karlılığı=bilanço karı/özsermaye*100, aktif karlılığı=bilanço karı/toplam net aktifler*100 olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 2 **500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Verimlilik ve Ücretler (%) (2005 Fiyatlarıyla)**

	İşgücü Verimliliği			Sermaye Verimliliği			Ortalama Ücretler		
	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel
1982	21.940	17.609	26.847	0,238	0,171	0,335	17.306	17.306	16.874
1983	18.187	12.413	25.981	0,185	0,122	0,279	15.143	13.845	16.441
1984	20.785	15.877	26.558	0,205	0,155	0,269	14.278	13.845	15.143
1985	21.362	19.919	23.672	0,192	0,158	0,256	12.980	12.114	13.845
1986	22.806	18.187	28.579	0,200	0,151	0,278	12.980	12.114	13.845
1987	28.868	23.383	35.507	0,224	0,170	0,301	14.710	14.278	15.576
1988	28.579	24.249	34.064	0,232	0,182	0,308	14.278	12.980	16.441
1989	26.270	21.940	31.177	0,233	0,181	0,305	18.172	18.172	18.172
1990	25.692	19.919	32.043	0,218	0,161	0,293	22.931	22.931	23.364
1991	25.981	16.743	36.662	0,212	0,138	0,302	32.017	32.882	30.719
1992	30.022	20.207	42.436	0,232	0,159	0,316	33.748	35.478	32.017
1993	34.353	24.538	44.745	0,228	0,166	0,290	35.478	38.507	32.017
1994	30.600	22.517	38.683	0,186	0,136	0,238	27.690	30.719	24.662
1995	34.353	23.960	41.858	0,205	0,135	0,260	25.527	27.258	24.662
1996	38.475	25.866	46.235	0,197	0,120	0,249	24.662	24.229	25.094
1997	41.616	27.198	50.136	0,208	0,130	0,254	26.825	28.556	25.527
1998	39.035	26.928	45.726	0,172	0,111	0,210	27.095	26.926	27.189
1999	33.420	29.050	35.754	0,135	0,118	0,144	27.875	30.272	26.594
2000	36.795	32.264	39.163	0,153	0,129	0,165	29.950	35.192	27.210
2001	19.590	7.010	26.019	0,075	0,024	0,107	26.448	30.679	24.286
2002	35.154	32.705	36.086	0,139	0,137	0,139	25.315	29.902	23.571
2003	39.027	40.086	38.711	0,157	0,154	0,158	25.545	31.440	23.783
2004	49.300	46.346	50.047	0,161	0,136	0,168	25.720	30.407	24.535
2005	44.938	46.944	44.598	0,144	0,119	0,150	28.157	38.612	26.387
2006	50.403	34.500	53.123	0,156	0,091	0,169	26.825	31.540	26.018
2007	53.517	35.879	56.753	0,157	0,088	0,173	27.088	30.733	26.419
2008	47.011	30.566	49.639	0,127	0,069	0,139	27.379	31.783	26.675
2009	51.986	51.733	52.032	0,134	0,120	0,136	26.956	31.026	26.221
2010	58.936	91.973	54.082	0,148	0,191	0,141	25.852	30.524	25.166
2011	55.137	58.619	54.657	0,142	0,143	0,142	25.726	31.731	24.898
2012	52.577	55.415	52.215	0,134	0,126	0,136	25.291	31.068	24.553
ortalama	36.023	30.792	40.445	0,178	0,135	0,220	24.192	26.679	23.481

Not: İşgücü verimliliği=2005 fiyatlarıyla net katma değer /çalışan sayısı. Verimlilik hesaplamalarında deflatör olarak Türkiye İstatistik Kurumu "sanayi deflatörü", reel ücretlerin hesaplanmasında ise Türkiye İstatistik Kurumu "tüketici fiyat endeksi" kullanılmıştır.

Tablo 3 **500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Net Katma Değerin Dağılımı (%)**

	500 Büyük Sanayi Kuruluşu (Toplam)			500 Büyük Sanayi Kuruluşu (Kamu)			500 Büyük Sanayi Kuruluşu (Özel)		
	Ücret	Kar	Faiz	Ücret	Kar	Faiz	Ücret	Kar	Faiz
1982	52,6	19,4	27,6	66,4	10,4	23,0	42,3	26,1	31,0
1983	55,5	15,2	28,9	74,9	-2,6	27,5	42,7	26,9	29,9
1984	46,4	31,0	22,2	57,4	35,1	7,4	38,2	28,0	33,1
1985	40,4	34,5	24,6	41,3	43,9	14,6	39,4	23,7	36,2
1986	37,9	23,7	37,9	44,3	26,1	29,4	32,6	21,6	45,1
1987	34,4	27,0	38,2	40,5	17,4	41,9	29,5	34,9	35,1
1988	33,5	22,3	43,9	35,4	14,3	50,1	31,8	29,3	38,4
1989	46,6	18,0	35,0	55,5	3,9	40,4	39,1	30,0	30,4
1990	59,9	9,2	30,5	76,0	-14,7	38,4	48,5	26,2	24,8
1991	82,3	-27,1	44,0	130,4	-99,2	68,4	55,8	12,5	30,7
1992	75,0	-15,3	39,7	117,5	-82,0	64,2	50,3	23,5	25,4
1993	68,8	-6,2	36,8	105,2	-63,2	57,7	48,0	26,4	24,8
1994	60,7	0,9	37,7	91,4	-45,3	53,6	42,2	28,7	28,1
1995	49,8	19,6	29,9	76,0	-6,6	30,4	39,0	30,5	29,6
1996	47,9	17,3	34,1	70,9	-6,8	35,6	40,2	25,4	33,6
1997	48,5	16,0	34,6	79,8	-13,1	33,0	38,9	25,0	35,0
1998	61,5	-0,4	37,8	88,6	-15,5	26,4	52,7	4,6	41,5
1999	83,5	-30,8	45,9	104,4	-23,0	18,4	74,5	-34,2	57,9
2000	82,5	-13,6	28,4	110,6	-33,1	16,7	70,4	-5,2	33,4
2001	123,3	-123,1	97,3	399,8	-426,5	124,9	85,3	-81,4	93,5
2002	68,4	4,6	25,5	86,8	1,3	11,3	62,0	5,7	30,4
2003	66,1	18,4	14,0	79,2	4,0	16,3	62,0	22,9	13,3
2004	53,6	35,9	10,5	67,5	27,4	5,2	50,4	37,9	11,7
2005	62,7	29,2	8,2	82,3	13,3	4,5	59,2	32,0	8,8
2006	54,4	36,2	9,3	93,5	0,6	5,9	50,1	40,2	9,7
2007	54,1	36,9	9,0	91,6	0,3	8,1	49,8	41,1	9,1
2008	61,8	22,5	15,7	110,2	-23,9	13,6	57,0	27,1	16,0
2009	56,8	32,1	11,0	65,7	28,5	5,8	55,2	32,8	12,0
2010	49,9	42,5	7,6	37,8	60,2	2,0	53,0	38,1	9,0
2011	50,4	39,9	9,7	58,5	38,0	3,5	49,2	40,2	10,6
2012	55,0	35,4	9,6	64,1	33,2	2,7	53,7	35,7	10,5
ortalama	58,8	12,0	28,6	87,2	-16,1	28,4	49,8	21,2	28,3

Not: Kira payı üç faktör paylarının toplamı yüzden çıkarılarak hesaplanabilir. Bu pay çok küçük olup, yüzde 0,3 ile 5,8 arasında kalmaktadır. 2004 sonrasında kira için ayrı bir sınıflandırma bulunmamaktadır.

Ölçeklerine Göre 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Performansı

İstanbul Sanayi Odası'nın her yıl düzenlediği "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" anketi yalnızca ekonominin genel gidişi ile değil, aynı zamanda farklı ölçeklerdeki firmaların performanslarıyla ilgili de bilgiler sağlamaktadır. Bu bilgilerin ölçek büyüklüklerine göre analizi, söz konusu yılın nasıl yaşanmış olduğuna dair elde edilebilecek bazı ipuçlarını göstermesi bakımından karar vericiler için oldukça önem taşımaktadır.

Bu amaçla, 2012 yılı çalışmasından yalnızca "özel" firmaların, "çalışanlar" bakımından büyüklük dağılımlarını oluşturulup, bazı performans ölçütleri dikkate alınarak çeşitli analizler yapılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmaya geçmeden önce 2012 yılının 487 "özel" büyük firmasının, 2011 yılı baz alınarak nasıl değişim gösterdiğini değerlendirmeye çalışacağız. Tabloda, gelişmelerle ilgili bir trend duygusu vermek amacıyla 2010-2009 ve 2011-2010 yıllarındaki değişimlerle ilgili bilgilere de yer verilmiştir.

2012 yılında "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" yüzde 3,1 gibi bir oranda büyümüş (üretimden satışlarda), yüzde 4,7 civarında istihdam yaratmış ve yüzde 0,6 seviyesinde bir ihracat artışı gerçekleştirmiştir. Buna karşılık karlarda yüzde 0,3, brüt katma değerde ise yüzde 1,3 seviyesinde düşüşler söz konusu olmuştur. 2012 yılına ait bu performansı önceki yıllarla karşılaştırdığımızda "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" anketinden yansıyan görünüş, ekonomide işlerin giderek daralmakta olduğu yönündedir. (Her ne kadar genel ekonomik büyümenin 2012 yılı için yüzde 2,2 olduğu göz önüne alındığında, 500 Büyük Kuruluş'un büyüme performansının (yüzde 3,1) biraz daha iyi olduğu düşünülse de, bu durum genel daralma bulgusunu değiştirmez.)

2010 yılında ekonominin ortalamasının çok üzerinde sonuçlar elde eden "500 Büyük Sanayi Kuruluşu", 2011 yılında bazı kalemlerde durumu daha da iyileştirmiş fakat 2012 yılında güçlü bir daralmadan kurtulamamıştır. 2011 yılında istihdam ve karlardaki artış oranlarında 2010 yılına göre azalmalar olmuşsa da, üretimden satışlarda, ihracatta ve katma değerde genel ekonominin ortalamalarının üzerinde artışlar elde edilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi, 2012 yılında bu trendler şiddetli bir biçimde tersine dönmüştür.

Prof.Dr. Erol KATIRCIOĞLU
Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi
İngilizce Ekonomi Bölümü

Ölçekler Bakımından 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Performansı

Tablo 2'de 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun ölçeklerine göre performanslarıyla ilgili çeşitli bilgilere yer verilmiştir. Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde 249 kişiye kadar çalışanı olan kuruluşlar KOBİ olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan hareketle 2012 yılının 83 firmasının KOBİ kategorisine uygun düştüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu kategorideki firmaların performanslarından, 2012 yılında KOBİ'lerin performansları konusunda bazı ipuçları elde etmek mümkündür.

Aşağıda elde ettiğimiz sonuçlar özetlenmiştir:

1- 487 büyük firma içinde en kötü performansın, 500-999 arasında çalışanı olan 118 firmaya ait olduğu görülmektedir. Bu gruptaki kuruluşların bütün performans ölçütlerinde değişen oranlarda daralmalar olmuştur.

2- KOBİ kategorisindeki 83 firma; ihracat ve brüt katma değer bakımından olumlu bir performans gösterirken, kar (yüzde

Tablo 1 **2011-2012 Yılı 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Genel Performansı**

	2011	2012	2012-2011 Değişim (%)	2011-2010 Değişim (%)	2010-2009 Değişim (%)
Firma Sayısı	487	487	-	-	-
Çalışan Sayısı (1)	504.944	528.544	4,7	5,1	9,8
Kar (2)	23.272.923.395	23.194.466.250	-0,3	5,0	10,8
Üretimden Satış (2)	323.409.558.182	333.292.629.313	3,1	15,2	13,9
İhracat (3)	62.425.805	62.828.279	0,6	17,6	16,4
Brüt Katma Değer (4)	111.619.686.340	110.173.634.885	-1,3	6,3	4,7

(1) Kişi
(2) 2012 yılı fiyatlarıyla (ÜFE sanayi sektörü yıllık deflatörü olarak %6,1 kullanıldı)
(3) Bin dolar
(4) 2012 yılı fiyatlarıyla (Sanayi sektörü zımmi fiyat deflatörü olarak %3,8 kullanıldı)

Tablo 2	Büyüklük Dağılım Tablosu (2012/2011)					
	Firma Sayısı (2012) Adet	**Çalışan Sayısı (%)**	**Kar (%)**	**Üretimden Satış (%)**	**İhracat (%)**	**Brüt Katma Değer (%)**
1-249	83	-5,4	-15,1	-13,0	3,7	18,4
250 - 499	118	7,8	49,1	16,2	11,0	15,2
500 - 999	118	-8,7	-6,2	-5,6	-7,1	-19,8
1000 +	168	8,2	-4,7	6,4	1,7	5,9
Toplam	**487**	**4,7**	**-0,3**	**3,1**	**0,6**	**-1,3**

15,1), üretimden satışlar (yüzde 13) ve istihdam (yüzde 5,4) gibi kategorilerde olumsuz bir performans göstermiştir.

3- 1000'den fazla çalışanı olan 168 firmanın karlar hariç (yüzde 4,7 oranında bir azalma söz konusu) diğer tüm değişkenlerde performansları kötü değildir. Ama bir önceki yıla göre bu kategorideki firmaların performanslarında genel bir azalış olduğu söylenebilir. (Örneğin, 2011 yılında üretimde satışlarda yüzde 13, ihracatta yüzde 10, karlarda yüzde 11 gibi sonuçlarla mukayese edildiğinde, 2012 yılının sonuçlarını daha iyi değerlendirebilmektedir).

4- Tablonun ortaya koyduğu en ilginç bulgu, 250 ila 499 kişi arasında çalışanı olan 118 firmanın olağan üstü bir performans elde etmiş olduklarıdır. Bu, görece küçük olan ve bir bakış açısıyla KOBİ kategorisine dahil de edilebilecek olan firmaların, özellikle karlarını yüzde 50'ye yakın bir oranda artırmış olmaları kayda değer bir bulgudur. Bu firmaların büyümelerinin genel ekonominin büyümesinin çok üzerinde olduğu (üretimden satışlarda yüzde 16,2) ve ihracatta da yüzde 11 gibi yüksek bir oranda artış kaydettiklerini düşünürsek, 2012 yılının bu firmalar için olağanüstü bir yıl olduğu söylenebilir.

Tablo 3 ise "büyüklük" bakımından farklı bir yaklaşım benimseyen T.C. Merkez Bankası'nın büyüklük tasnifi dikkate alınarak hesaplanmıştır. Tablo 2'yi yorumlarken vardığımız sonuçları, verilere biraz daha yukarıdan bakarak değerlendirecek olursak, 2012 yılında "Büyüklerin Küçükleri" diyebileceğimiz 201 firmanın elde ettikleri performansların hemen hemen bütün değişkenlerde, "Büyüklerin Büyükleri" diyebileceğimiz 286 firmanın performanslarından çok daha iyi olduğudur. Bu durumu "büyükler" bakımından ifade edersek, 2011 yılında "Büyüklerin Küçükleri" bütün değişkenlerde daha iyi performanslar elde etmişlerdir.

TCMB'nin büyüklük kategorisinde görece küçük olan firmaların karlarını (büyüklerinki yüzde 5,1 oranında azalırken) yüzde 28 gibi bir oranda artırmış olmalarının büyük ölçüde ihracat performanslarının (yüzde 8,2) daha iyi olmasından kaynaklanmakta olduğunu söylemek olasıdır. Öte yandan 500'ün üzerinde çalışanı olan firmaların ihracat performanslarının görece azalmış olması (yüzde 0,6) ve ancak yüzde 3,1 (üretimden satışlar) oranında büyüyebilmiş olmaları, 2012 yılını kötü geçirmiş olduklarını göstermektedir.

SONUÇ:

2012 yılında, ekonomide daha önce gözlemlenen daralmanın daha da şiddetlenerek sürdüğü gözlenmektedir. Fakat bu daralma her şeye rağmen "500 Büyük" firmanın, genel ekonomik büyümenin biraz üzerinde bir performans elde etmesini önlememiştir.

2012 yılında elde edilen en ilginç sonuçlardan birisi TCMB'nin tasnifi çerçevesinde "Büyüklerin Küçükleri"nin bir önceki yıla göre elde edilmiş performanslarından çok daha iyi sonuçlar elde etmiş olduklarıdır. 2011 yılında "Büyüklerin Küçükleri" diyebileceğimiz 198 firmanın elde ettikleri performansların bütün değişkenlerde, "Büyüklerin Büyükleri" diyebileceğimiz 289 firmanın performanslarından daha kötü olduğudur. Bir başka ifade ile 2011 yılında "Büyüklerin Büyükleri" bütün değişkenlerde daha iyi performanslar elde etmişlerdir.

Oysa 2012 yılı sonuçları bu durumun tersine işaret etmekte; "500 Büyük" firmanın görece küçüklerinin ("Büyüklerin Küçükleri"nin), görece büyüklerine ("Büyüklerin Büyükleri"ne) göre çok daha iyi sonuçlar elde ettiklerini göstermektedir. Bir başka deyişle, ekonomide görece daha küçük olan kuruluşlar 2012 yılında ihracat kanalını daha etkin kullanarak ekonomide daha yüksek büyüme sağlamışlardır.

Tablo 3	Büyüklüklerdeki Değişimler (Merkez Bankası Tasnifine Göre) (2012/2011)					
	Firma Sayısı (2012) Adet	**Çalışan Sayısı (%)**	**Kar (%)**	**Üretimden Satış (%)**	**İhracat (%)**	**Brüt Katma Değer (%)**
1-499	201	4,3	28,0	2,6	8,2	15,7
500+	286	4,7	-5,1	3,2	-0,6	-3,8
Toplam	**487**	**4,7**	**-0,3**	**3,1**	**0,6**	**-1,3**

BÜYÜDÜKÇE GÜÇLENİYORUZ!

İSO 2012 verilerine göre Petlas,
Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu arasında
yükselerek yer almaya devam ediyor.
Biz, giderek daha da büyümeye devam edeceğiz.

petlas®

TÜRKİYE'NİN LASTİĞİ

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2012 Yılı ihracatı

Prof. Dr. Zafer TUNCA
İstanbul Kültür Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

İstanbul Sanayi Odası her yıl sanayi kuruluşları içinde en büyük 500 tanesini toplu olarak incelemekte ve bu incelemeyi bu kuruluşlardan topladığı verilerle yapmaktadır. Dolayısıyla bu inceleme kapsamı itibariyle Türkiye ekonomisini de önemli ölçüde temsil gücüne sahip olmaktadır. Bu yazıda biz 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun ihracatını inceleyeceğiz, ancak bunu yaparken bu kuruluşların konumunu daha iyi belirleyebilmek açısından öncelikle Türkiye ekonomisinin uluslararası ekonomik ilişkileri hakkında kısaca bilgi vermek istiyoruz.

Bu nedenle, öncelikle Ocak-Mart dönemi ödemeler dengesi gelişmelerini Tablo-1'den incelemeye çalışalım. 2013 yılı ilk 3 ayındaki gelişmelerine bakacak olursak, ihracatımızın 39.889 milyon dolar, ithalatımızın da 56.936 milyon dolar olarak gerçekleşmiş olduğu görülmektedir. Bu verilere göre 2013 yılı Ocak-Mart dönemi dış ticaret açığımız 17 milyar dolar olmuştur.

Yukarıdaki verilerden anlaşıldığı gibi, 2012 yılı ilk üç ayına kıyasla ihracatta %6,5 oranında, ithalatta ise %5 oranında bir artış gerçekleşmiş bulunmaktadır. Dış ticaret açığımız ise 16,8 milyar dolardan 17 milyar dolara çıkmış bulunmaktadır. Yine aynı dönemde cari işlemler açığı da 16,3 milyar dolardan 15,9 milyar dolara düşmüş bulunmaktadır. Bu verilere bakarak cari işlemler dengesi açığının 2013 yılında geçen yıla oranla biraz daha düşük düzeyde gerçekleşebileceği iddia edilebilir. Ancak TCMB yıllıklandırılmış ödemeler dengesi sunumları incelendiğinde, 2012 Nisan ayından beri yıllık bazda azalmakta olan cari işlemler dengesi açıklarının 2012 Aralık ayından itibaren yatay bir seyir izlemeye başladığını görmekteyiz. Yıllık bazda ihracatın hafif artışına karşılık ithalatta da oluşan yatay seyir ile birlikte ABD merkez bankası FED'in parasal genişlemeyi daha sınırlı bir düzeye indireceği tahminleri, gelişmekte olan ülkelere sermaye akışını sınırlayabilir ve bu da cari açığın zorunlu olarak biraz azalmasına neden olabilir. Kriz sonrası Avrupa'nın hala toparlanamamış olması krizin bitmediği tartışmalarını da beraberinde getirmektedir. Krizin ihracatımız üzerinde yaptığı olumsuz etkiler henüz tamamen yok olmamıştır. Bu durumda dahi ihracattaki kıpırdanma sevindiricidir.

Geçtiğimiz yıl yurt içi talebi yavaşlatmaya yönelik önlemler sonucu gelişme hızımız önemli ölçüde düşmüş bulunmaktadır. Bir süredir bu önlemlerin gevşetildiğine şahit olmaktayız. Bunun sonucunda iç talepte meydana gelecek bir canlanma ithalat talebini de arttıracaktır. Eğer böyle olursa büyüme hızının da geçen yılın daha üstünde, %4 dolayında gerçekleşeceği tahmin edilebilir. Bu da cari işlemler dengesi açığını arttırıcı yönde bir etki yaratır. Zira Türkiye ekonomisinin dışa bağımlılığı son derece yüksektir ve bu konuda yapısal önlemler alınmadıkça bu bağımlılık devam edecek ve dış açıklar kaçınılmaz olacaktır. Yani gelecekte cari işlemler dengesi açığını arttırıcı ve azaltıcı iki zıt etkiden hangisinin daha ağır basacağı açığın ne kadar olacağını belirleyecektir. Bu nedenlerle yılsonu için cari açığın 40-45 milyar dolar dolayında gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz.

Türkiye'nin 2012 ve 2013 yılları Ocak-Mart dönemleri için ödemeler dengesi Tablo-2'de özet halinde verilmiştir. Cari işlemler dengesi açığında hafif bir düşüş görülmektedir. Ödemeler dengesi açıklarının nasıl oluştuğu kadar nasıl kapatıldığı da son derece büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle aşağıdaki bölümde bu sorunun yanıtını bulmaya çalışacağız.

Tablo 1 — **TÜRKİYE ÖDEMELER DENGESİ 2013 Ocak-Mart (Milyon $)**

CARİ İŞLEMLER HESABI	-15.917
İhracat	39.889
İthalat	-56.936
Dış Ticaret Dengesi	-17.047
SERMAYE HESABI	26.998
Finans Hesabı	27.009
Net Doğrudan Yatırım	1.355
Diğer	25.654
NET HATA VE NOKSAN	-3.626
GENEL DENGE	7.455
REZERV VARLIKLAR([1])	-7.455

Kaynak: TCMB

([1]) Rezervlerde pozitif işaret azalış, negatif işaret artış demektir.

2013 yılı verileri incelendiğinde cari işlemler dengesi açığının 15,9 milyar dolar olduğu görülür. Cari açığı azaltan bağımsız nitelikteki doğrudan yabancı sermaye girişlerini net olarak değerlendirmeye aldığımızda cari açığın finanse edilmesi gereken tutarda bir azalma

Tablo 2	Türkiye Ödemeler Dengesi Analizi (Milyon $)		
Hesaplar	**Ocak- Mart 2012**	**Ocak- Mart 2013**	**Ocak-Aralık 2012**
İHRACAT	37.450	39.889	163.235
İTHALAT	-54.233	-56.936	-228.957
HİZMET VE DİĞER GELİRLER	483	1.130	18.201
CİD	**-16.300**	**-15.917**	**-47.521**
Net Doğrudan Yatırım[1]	2.275	1.355	8.481
NET FİNANSMAN GEREĞİ	**-14.025**	**-14.562**	**-39.040**
Net Hata ve Noksan	5.734	-3.626	1.158
BORÇ ARTTIRICI (AZALTICI) AÇIK (FAZLA)	-8.291	-18.188	-37.882
Sermaye ve Finans Hesabı	11.835	26.998	69.184
CİD	-16.300	-15.917	-47.621
Net Hata ve Noksan	5.734	-3.626	1.158
REZERV DURUMU	**(Artış) -1.269**	**-7.455**	**(Artış) -22.821**

Kaynak: TCMB

[1] Net doğrudan yatırımın Ocak-Nisan döneminde 2011 yılı için 708 milyon $'ı, 2012 yılı için ise 751 milyon $'ı gayrimenkul yatırımı olarak giren dövizlerdir.

görülmektedir. Gerçekten bu tutar 14,6 milyar dolar olarak cari açıktan daha düşüktür.

Yine aynı dönemde net hata ve noksan kalemine baktığımızda 3,6 milyar dolarlık kaynağı belirsiz bir döviz çıkışı görülmektedir. Bu çıkışları net finansman gereğine eklediğimizde ne kadar borçlanmak gerektiği ortaya çıkar. Buna eksi işaret aldığı için borç arttırıcı açık diyoruz. Bu açık 18,1 milyar dolara ulaşmaktadır.

2013 yılı Ocak-Mart döneminde sermaye ve finans hesabında görülen döviz girişleri yaklaşık 27 milyar dolardır. Bu döviz girişi ile hem cari işlemler dengesi açığı, hem de net hata ve noksan kaleminde yer alan döviz çıkışları finanse edilebilmiş ve artan 7,5 milyar dolar da rezervlere ilave olmuştur.

Türkiye Ödemeler Dengesi Analizi isimli tabloda temel açık olarak da adlandırılan Net Finansman Gereğinin 2013 yılında 15,9 milyar dolar olduğu görülmektedir. Bir önceki yılın aynı döneminde bu açığın 16,3 milyar Dolar olduğu dikkate alınırsa ödemeler dengesinde hafif bir düzelme dikkati çekmektedir.

Cari işlemler dengesi açığını telafi edici bir kalem olarak dolaysız yabancı sermaye girişlerinin borç arttırıcı açığı azaltmada özel bir önemi vardır. Her ne kadar 2013 yılında bu tutar yaklaşık 1,3 milyar dolar ise de bunun 719 milyon doları gayrimenkul alımı için gelen paradır, geri kalanı Türkiye'ye üretim için giren yabancı sermayeyi ifade etmektedir ki, bunun da çok anlamlı bir tutar olmadığını özellikle belirtmek gerekir.

Ülkelerin dış açıklarının kapatılmasında ülkeye üretim için gelen doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının özel bir önemi vardır. Çünkü bu sermaye girişi uzun vadelidir ve ülkede hem katma değer, hem de istihdam yaratmaktadır. Oysa yine dış açıkları finanse eden kısa vadeli sermaye girişleri her an ülkeyi terk edebilecek nitelikte olduklarından son derece dikkat edilmesi gereken bir döviz girişidir. Bir ülkenin dış açıklarının bu tür döviz girişleri ile finanse edilmesi sağlıklı bir yol değildir. Son yıllarda Türkiye'nin cari açıklarının finansmanında bu tür dövizlerin ağırlık kazandığını ve ekonomideki kırılganlığı arttırdığını söyleyebiliriz.

Ödemeler dengesi finansmanında önemli bir rolü olan dış borçlarımızın seyri de incelenmeye değer. Türkiye'nin dış borçları son beş yıl içerisinde 2007 yılı sonu itibariyle 250 milyar dolardan, 2012 yılı sonunda 336 milyar dolara yükselmiştir. Son beş yılda dış borçlardaki artış oranı %34,4'tür. Ancak Türkiye'nin brüt dış borç stokunun GSYH'ya oranı 2001 krizi sırasında büyüme hızının düşmesi ile birlikte %57,7'ye kadar çıkmışken, 2005 yılında %35,4'e kadar düşmüş ve sonra artmış olup halen %40 dolayında istikrarlı bir seyir izlemektedir. Bu borçların %67'si, yani 2/3'ü özel sektöre ait borçlardır. Bu oranın özel kesimin borçlanabilme yeteneğini göstermesi açısından özel bir anlamı vardır. Ancak bu tabloda dikkati çeken bir başka husus da, kısa vadeli borçların toplam borç stoku içindeki payının 2006 yılında %20,6 iken, 2012 yılı sonunda %29,9'a yükselmiş olmasıdır. Kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payının zaman içerisinde yükselmesi ve

Tablo 3	Türkiye Dış Ticareti (Milyon $)					
Yıllar	**İhracat**	**Artış (%)**	**İthalat**	**Artış (%)**	**Dış.Tic.Açığı**	**Artış (%)**
2007	115.364	25,5	162.041	22,7	-46.677	16,2
2008	140.775	22,0	193.842	19,6	-53.067	13,7
2009	109.636	-22,1	134.530	-30,6	-24.894	-53,1
2010	120.902	10,2	177.347	31,8	-56.445	126,7
2011	143.406	18,6	232.877	31,3	-89.471	58,5
2012	163.235	13,8	228.957	-1,7	-65.722	-26,5

Kaynak: www.tcmb.gov.tr

bunun neredeyse %90'ının özel kesime ait olması biraz sorunlu bir konu olarak dikkati çekmektedir.

TCMB verilerine göre Mayıs 2013 itibariyle toplam rezervimiz 133,5 milyar dolardır. Türkiye'nin rezervleri ekonomi tarihindeki en yüksek düzeyinde bulunmaktadır. Bu rezervin 20,2 milyar dolarlık kısmı altın, 113,3 milyarlık kısmı ise döviz olarak tutulmaktadır. Ancak burada bir noktaya değinmeden geçemeyeceğiz. Bu rezervin döviz kısmının önemli bir bölümü Bankaların TCMB'ye yatırmak zorunda oldukları zorunlu karşılıklardan oluşmaktadır. Mart 2013 sonu itibariyle bu tutar toplam rezervin %61'i oranındadır, yani Merkez Bankası rezervlerinin büyük bölümü başka bankalara aittir.

Türkiye'nin dış ekonomik ilişkileri ile ilgili bu analizden sonra, İstanbul Sanayi Odası tarafından her yıl yapılan "500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması"nın, söz konusu kuruluşlarımızın ihracatı ile ilgili verilerini değerlendirmeye alalım.

500 Büyük Sanayi Kuruluşun toplam ihracatı bir önceki yıla göre % 0,5 oranında son derece düşük bir artışla hemen hemen yerinde saymış ve 63.712 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Tüm Dünya'da 2008 krizi etkisinin halen atlatılamamış olması, Avrupa'da süregelen durgunluk ve belirsizlik sanayi kuruluşlarımızın ihracat konusunda zorlandıklarını ifade etmektedir. Türkiye toplam ihracatının da bu dönemde oldukça yavaşlamış olması dikkat çekmektedir. Ancak sanayi kesimi ihracatının artmaması özel bir öneme sahiptir. Bu olay sadece dış ülkelerdeki gelişmelerle ilgili olmayıp içeriden kaynaklanan sorunların varlığına da işaret etmektedir. Gerçekten Türk sanayinin hammadde ve aramal açısından büyük ölçüde dışa bağımlı oluşu ve bu konuda yeterli önlemlerin alınmayışı da ihracatı olumsuz etkilemektedir. Türk sanayinde dışa bağımlılığın azaltılarak, katma değeri daha yüksek malların üretilip ihraç edilmesi gerekmektedir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2012 yılında Türkiye ihracatının %39'unu gerçekleştirmiştir, bunun %20,2'lik kısmı İSO üyesi olan sanayi kuruluşlarının payıdır ve yaptıkları ihracat 32,9 milyar dolar tutarındadır. 500 büyük sanayi kuruluşunun bir anlamda Türk sanayisini temsil ettiğini varsayarsak, bu kuruluşların Türkiye ihracatındaki payının %44'ten %39'a düşmüş olması bir önceki paragrafta söylediklerimizi teyit eder niteliktedir. 500 büyük sanayi kuruluşu ihracatı içinde İSO üyelerinin payı ise %51,7 olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşun gerçekleştirdiği 63,7 milyar Dolarlık ihracatın %1,4'ü kamu kesimi 13 sanayi kuruluşu tarafından, %98,6'sı da özel sektör kuruluşları tarafından gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

Tablo 4 500 Büyük Kuruluşun İhracatı (Milyon $)

Yıllar	500 Büyük Sanayi Kuruluşu	Artış (%)	İSO Üyesi Büyük Sanayi Kuruluşları
2007	54.526	24,0	29.349
2008	67.716	24,2	35.727
2009	46.225	-3,7	24.781
2010	53.756	16,3	29.294
2011	63.338	17,8	32.438
2012	63.712	0,5	32.931

Kaynak: İSO "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" Araştırmaları, Çeşitli yıllar.

Tablo 5 500 Büyük Kuruluşun Türkiye İhracatındaki Payı (%)

Yıllar	500 Büyük Sanayi Kuruluşu	İSO Üyesi Büyük Sanayi Kuruluşları
2007	47,3	25,5
2008	48,1	25,4
2009	42,1	22,6
2010	44,4	24,2
2011	44,1	22,6
2012	39,0	20,2

Kaynak: İSO "500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları", Çeşitli yıllar.

Uluslararası karşılaştırmalar açısından 500 Büyük Sanayi Kuruluşun satış hâsılatını dolar olarak incelemekte yarar vardır. Bu hesaplamayı yaptığımızda 2012 yılında satış hâsılatının net olarak %3,8 oranında azalarak 235,1 milyar dolara düştüğü görülmektedir. Satış hâsılatında görülen reel azalışı yine bu kuruluşların ihracatı ile birlikte değerlendirdiğimizde ihracatın satış hâsılatı içindeki payının %27,1 olarak gerçekleştiği ve geçen yılki payının üzerine çıktığı izlenmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus bu pay artışının ihracattaki artıştan değil satış hâsılatının azalmasından kaynaklandığıdır. Gerçekten satış hâsılatı azalıp ihracat aynı kalınca, ihracatın satış hâsılatı içindeki payı artmıştır. Bu olayı olumlu yorumlamak mümkün olmamasına rağmen yine de ihracatın azalmamasını galiba memnuniyetle karşılamak gerekir.

Tablo 6 Sanayi Kuruluşlarının Özelliklerine Göre İhracatı

	İHRACAT (Milyon $)	500 BSK'nın İhracattaki Payı (%)
13 Kamu Kuruluşu	883	1,4
487 Özel Kuruluş	62.828	98,6
500 BSK	63.712	100,0

Kaynak: İSO "500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması" 2012.

Bu olayın Euro bölgesi sorunları ile olan ilişkisine daha önce değinilmişti. Büyüme hızının talep azaltıcı politikalarla düşürülmesinin, kredi hacmini sınırlayıcı para politikasının sanayi kuruluşlarını önemli ölçüde etkilediği anlaşılmaktadır. Dış talepteki problemin de hala devam ettiğini söyleyebiliriz.

Türkiye'nin önemli ticaret ortakları olan AB ve ABD'de devam eden durgunluğun şimdiye kadar parasal genişleme ile giderilmesine çalışıldı. Bu nedenle de gelişmekte olan ülkelere büyük miktarda para girişleri oldu. FED'in yeni açıklamaları en azından ABD'de bu politikanın sonuna gelinmekte olduğunu göstermektedir. Bundan böyle gelişmekte olan ülkelere olan kısa vadeli sermaye akışının yavaşlaması çok doğaldır.

500 Büyük Sanayi Kuruluşun istihdam ettiği işgücü miktarı 2012 yılında bir önceki döneme göre %3,7 oranında artmış bulunmaktadır. Bu da bize istihdam artış hızının yavaşladığına

Tablo 7 500 Büyük Kuruluşun Satış Hasılatı İçinde İhracatın Payı

Yıllar	Satış Hasılatı (KDV'siz) Milyar $	İhracat / Satış Hasılatı (%)
2007	195,0	27,9
2008	235,5	28,7
2009	136,3	33,9
2010	210,4	25,6
2011	244,4	25,9
2012	235,1	27,1

Kaynak: İSO " 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları", Çeşitli yıllar.
Her yıl için İSO ortalama kur verileri kullanılmıştır.

2007 yılı için 1$ = 1,2990 TL
2008 yılı için 1$ = 1,2808 TL
2009 yılı için 1$ = 1,5447 TL
2010 yılı için 1$ = 1,5018 TL
2011 yılı için 1$ = 1,6766 TL
2012 yılı için 1$ = 1,8019 TL

işaret etmektedir. Bu konuya Türkiye genelinde baktığımızda durumun farklı olmadığı görülmektedir. TÜİK verilerine göre, 2012 yılı sonunda başlayan işsizlik artışı Mart 2013 itibariyle genel işsizlik olarak %10,1'e, tarım dışı işsizlik olarak da %12,3 düzeyine oturmuştur. Genç nüfusta işsizlik oranı %19,3'ü bulmaktadır. İstihdamdaki sınırlı da olsa bu artış karşısında ihracatın yatay seyretmesi sonucu işgücü başına ihracatta %3 oranında bir azalma meydana gelmiş bulunmaktadır. İşgücü başına ihracat 2012 yılında 106.890 dolar olarak gerçekleşmiştir. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2012 yılında 596.055 kişiye istihdam olanağı sağlamıştır.

İstanbul Sanayi Odası'nca yapılan araştırmanın verilerine göre 500 Büyük Sanayi Kuruluşu ihracatının sektörlere dağılımını Tablo-9'dan izleyebiliriz. Taşıt Araçları Sektörü son iki yılda toplam içindeki payı azalmasına rağmen %21,9'luk payı ile 2012 yılında da yine ilk sırayı korumaktadır. Taşıt Araçları Sektörünün toplam sanayi sektörü ihracatı içindeki payı iki yıldır azalmaktadır.

Tablo 8 500 Büyük Kuruluşta İşgücü Başına İhracat

Yıllar	İhracat (1000 $)	İşgücü	İhracat / İşgücü ($)
2007	54.525.768	552.758	98.643
2008	67.715.905	543.857	124.510
2009	46.224.763	516.305	89.530
2010	53.756.340	550.939	97.572
2011	63.337.585	574.589	110.231
2012	63.712.230	596.055	106.890

Kaynak: İSO " 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları ", Çeşitli yıllar.

2011 yılına göre bu kesimin ihracatında %12,8'lik bir azalma söz konusudur.

2011 yılında 3. sırada bulunan Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayinin payı artarak %20,6'ya yükselmiş ve bu sektör 2012 yılında 2. sıraya yerleşmiştir. Tam tersine 2011 yılında 2. sırada bulunan Ana Metal Sanayinin payı hafif artış göstererek %20'ye çıkmış olsa dahi, bu sektör pay itibariyle 3. sıraya gerilemiştir. Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayine gelince, bu sektör 2012 yılında da daha önceki yılda olduğu gibi 4. sıradaki yerini korumuş bulunmaktadır. Bu sektörün payı 2012 yılında %17,9 olarak gerçekleşmiştir.

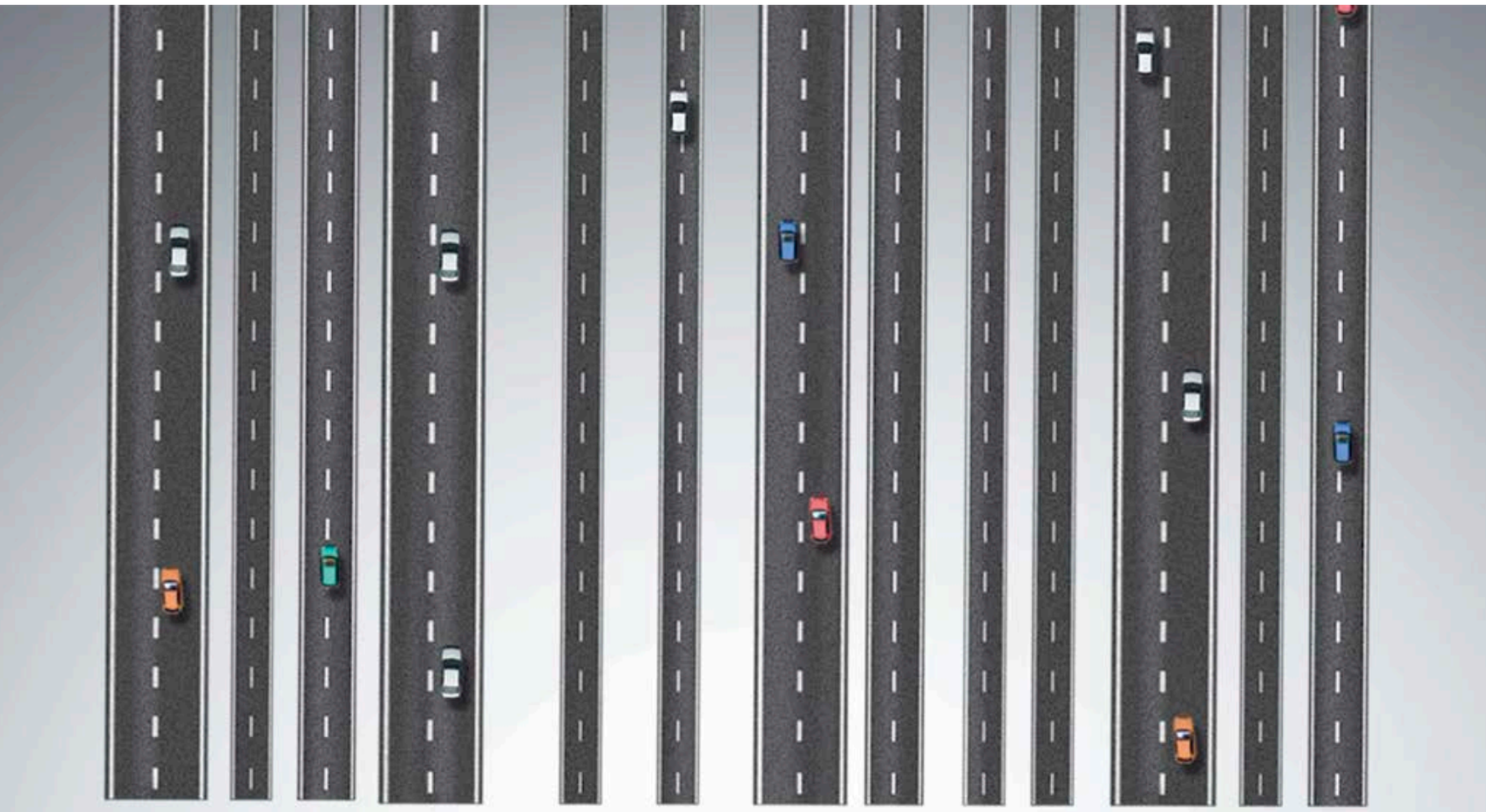
2011 yılında olduğu gibi 2012 yılında da sektörler arasında 5. sırada Gıda İçki ve Tütün Sanayi, 6. sırada ise Dokuma Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi bulunmaktadır. Bu iki sektörün payları sırası ile %8,3 ve %5,6'dır.

Tablonun incelenmesi sonucunda toplam sanayi sektörünün ihracatının 2011 yılındaki %17,8 oranındaki artışa karşılık 2012 yılında %0,6 oranında anlamlı olmayan bir artış gösterdiği görülmektedir. Umudumuz gelecek yıl daha olumlu gelişmeleri yorumlamaktır.

Tablo 9 İhracatın Sektörlere Dağılımı

	Sektörler	İhracat (Bin $)		Dağılım (%)		Değişim (%)	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
1-	Madencilik ve Taşocakçılığı	1.540.056	772.603	2,4	1,2	76,1	-49,8
2-	Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	4.665.638	5.311.502	7,4	8,3	19,7	13,8
3-	Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	3.648.524	3.549.140	5,8	5,6	15,4	-2,7
4-	Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	409.887	383.728	0,6	0,6	14,7	-6,4
5-	Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	416.879	349.933	0,7	0,5	64,9	-16,1
6-	Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	11.257.874	13.101.422	17,8	20,6	16,2	16,4
7-	Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	1.702.630	1.575.279	2,7	2,5	-8,8	-7,5
8-	Ana Metal Sanayi	12.549.411	12.764.148	19,8	20,0	31,7	1,7
9-	Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	10.700.708	11.422.643	16,9	17,9	7,7	6,7
10-	Taşıt Araçları Sanayi	16.023.915	13.976.855	25,3	21,9	14,7	-12,8
11-	Diğer İmalat Sanayi	291.449	416.195	0,5	0,7	141,3	42,8
12-	Elektrik Sektörü	130.614	88.782	0,2	0,1	22,9	-32,0
	Toplam Sanayi Sektörü	63.337.585	63.712.230	100,0	100,0	17,8	0,6

Kaynak: İSO " 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları ", Çeşitli yıllar.

MADE IN TURKEY!

Ford Otosan üretiyor, tüm dünya kullanıyor!

FORD OTOSAN, 2 YILDIR İHRACATTA TÜRKİYE OTOMOTİV SEKTÖRÜNÜN LİDERİ.

Otomotiv'de üst üste 11 yıldır süren satış şampiyonluğuna, 2 yıldır ihracat şampiyonluğunu da ekleyen Ford Otosan, tüm dünyaya Türkiye'nin gururunu taşıyor.

- 3.2 milyar $ ile Türkiye'nin 2012 otomotiv ihracat şampiyonu
- 5 kıtada 76 ülkeye araç ve parça ihracatı
- 205 bin adet ile Türkiye'deki ticari araç ihracatının % 60'ı
- Türkiye'nin toplam ABD ihracatının %10'undan fazlası

Ford

Go Further

ford.com.tr

Koç

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Finans Yapısı

Genel Açıklama

İstanbul Sanayi Odası tarafından 2012 yılına ait Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu konusunda yapılan araştırma, söz konusu kuruluşların varlık yapıları, dönen varlıkları (işletme sermayeleri), duran varlıkları, özsermaye ve borçları, toplam satışları, dışsatımları, karları ve yarattıkları katma değerlere ilişkin ayrıntılı bilgi vermektedir. Veriler değerlendirilirken ve özellikle önceki yıllarla karşılaştırmalar yapılırken şu hususlar göz önünde tutulmalıdır.

(i) Hemen her yıl 500 Büyük Kuruluşun kapsamı, önceki yıllara göre bir ölçüde değişmekte, bazı kuruluşlar bu tanım dışında kalırken, listeye yeni girişler olmaktadır. Özellikle 500 Büyük Kuruluş kapsamına giren kamu teşebbüslerinin sayısı değişmekte ve genelde azalış eğilimi göstermektedir. 500 Büyük Kuruluş kapsamına giren kamu teşebbüslerinin sayısı 1990'lı yılların başında 95 iken, 2012 yılında 13 olmuş; bir önceki yıla göre değişmemiştir. Özelleştirme ve kamunun ekonomide ağırlığını azaltma politikası, 500 Büyük Kuruluşun, özel ve kamu olarak dağılımını etkilemektedir. 2001 yılına değin kamu kuruluşları arasında yer alan Ereğli Demir Çelik Fabrikaları A.Ş.'nin 2002, TÜPRAŞ'ın da 2005 yılından itibaren özel kuruluşlar arasında yer alması, karşılaştırmalarda tutarlığı bozmaktadır.

(ii) Türkiye'de geçmiş yıllarda tekdüzen hesap planı uygulanmadığından, tek tip bilanço ve gelir tablosu düzenlenmediğinden, kuruluşların mali tabloları benzeşik (homojen) değildi.

Ancak 1994 yılından itibaren Maliye Bakanlığı'nın Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği çerçevesinde, tekdüzen hesap planı uygulamasına geçiş, hazırlanan tablolarda tutarlılığı ve mukayese edilebilirliği artırmıştır.

Bununla beraber Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) düzenlemeleri ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile Maliye Bakanlığı'nın düzenlemeleri arasında farklar bulunduğundan, SPK denetimine tabi anonim ortaklıklarla, SPK denetimi dışındaki kuruluşların mali tabloları arasında yalnız içerik olarak değil, şekil hatta terminoloji farkları da bulunmaktadır.

(iii) Araştırmada gösterilen özen ve çabaya karşın, bazı kuruluşların verdikleri bilgilerde eksiklikler gözlenmekte, bu eksiklikleri tümüyle gidermek her zaman mümkün olamamaktadır.

(iv) 2011 yılında gerekli koşullar oluşmadığından enflasyon düzeltmesi yapılmamış olması, karşılaştırmalarda dikkate alınmalıdır.

Dr. Öztin AKGÜÇ

Türkiye'de 1982-2003 yılları arasında kısmi bir enflasyon düzeltmesi olan Yeniden Değerleme yapılmış, 2003 yılı sonundan itibaren kapsamlı bir enflasyon muhasebesi uygulamasına geçilmiş, 2003 ve 2004 mali tabloları düzeltilmiştir. İzleyen yıllarda fiyat artış hızının yavaşlamasına karşın enflasyon düzeltmesi yapılmaması bir ölçüde finansal oranları etkilemektedir.

Yıllar itibariyle enflasyon hızlarının farklı oluşu, bazı bilanço kalemlerinin enflasyonu yakından izlemesine karşılık bazılarının izleyememesi, bilançoları birbiriyle karşılaştırabilir hale getirecek, TÜFE ya da ÜFE dışında sağlıklı bir endeksin veya deflatörün bulunmayışı da analiz ve değerlendirmeleri zorlaştırmaktadır.

Açıklanan verilerdeki bazı eksikliklere ve muhasebe uygulamalarında tekdüzeliğin tam sağlanamamasına karşın, mevcut bilgiler yine de 500 Büyük Kuruluşun varlık (aktif) yapısı, finans kaynakları, kar ve karlılıkları genelde mali performans konusunda değerlendirmeler yapılmasına, bazı eğilimlerin saptanmasına olanak vermektedir.

500 Büyük Kuruluşun Varlık (Aktif) Yapısı

2012 sonu itibariyle Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun (BBK) varlık (aktif) yapısı açıklanan bilançolara göre, 2012 yılında enflasyon düzeltmesi yapılmamasına karşın, geçmiş yıllardaki enflasyon düzeltme farklarını da içerecek şekilde Tablo 1'de verilmiştir. Bilançolarda parasal olmayan varlıklar, geçmiş yıllarda enflasyon düzeltmesinden doğan artışları da içermektedir.

2012 yılı sonu itibariyle BBK'nın varlık (aktif) toplamı 359.483 milyon TL olup, bir önceki yıla göre, cari fiyatlarla yüzde 8.0 oranında artış göstermiştir. Bir önceki yıl varlık artışı 14.1 düzeyinde idi.

Tablo 1	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Varlık (Aktif) Yapısı (2012)					
	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Varlık (Aktif) Türü	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)
Dönen Varlıklar	201.230	56,0	26.152	57,2	175.078	55,8
Duran Varlıklar (Net)	158.253	44,0	19.595	42,8	138.658	44,2
TOPLAM	359.483	100,0	45.747	100,0	313.736	100,0

Tablo 1A	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Varlık (Aktif) Yapısı [2002-2012 (%)]										
Varlıklar	2002	2003*	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dönen Varlıklar	52,4	47,6	49,6	51,2	52,8	52,2	54,2	53,9	56,7	57,8	56,0
-Kamu	47,8	41,2	42,2	45,0	47,3	46,1	52,6	55,4	57,2	53,9	57,2
-Özel	54,1	49,6	51,7	52,9	54,0	53,6	54,5	53,5	56,6	58,4	55,8
Duran Varlıklar (Net)	47,6	52,4	50,4	48,8	47,2	47,8	45,8	46,1	43,3	42,2	44,0
-Kamu	52,2	58,8	57,8	55,0	52,7	53,9	47,4	44,6	42,8	46,1	42,8
-Özel	45,9	50,4	48,3	47,1	46,0	46,4	45,5	46,5	43,4	41,6	44,2

(*) Enflasyona göre düzeltilmiş

Varlıkların, dönen varlık-duran varlık olarak dağılımı dengeli olup, varlıkların yüzde 56,0'ı dönen varlık (brüt işletme sermayesi, çalışma sermayesi) yüzde 44,0'ı da, duran varlık niteliğindedir. BBK kapsamına giren özel kuruluşlarla kamu kuruluşlarının varlık yapıları arasındaki farlılık giderek ortadan kalkmaktadır.

2012 sonu itibariyle BBK kapsamına giren özel kuruluşlarda döner sermayenin toplamda varlıklar içindeki payı yüzde 55,8 iken; bu pay kamu kuruluşlarında yüzde 57,2 düzeyindedir. Duran varlıkların (sabit değerlerin) toplam varlıklar içindeki payı, kamu teşebbüslerinde yüzde 42,8, özel kuruluşlarda yüzde 44,2 düzeyinde bulunmaktadır. Bu iki grup kuruluşun varlık yapıları arasında belirgin bir fark bulunmamaktadır.

Bilançolar 2003 ve 2004 yıllarında kapsamlı biçimde enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş iken, izleyen yıllarda enflasyon düzeltmesi yapılmaması, önceki yıllarla yapılacak karşılaştırmaları etkilemektedir. Yine de gelişmelerin yönünü belirleyebilmek için geçmiş yıllarla karşılaştırmalar yapmak bazı gelişmeleri, eğilimleri ortaya koyabilmek açısından yararlı görülmektedir.

2012 yılında BBK'nın varlık (aktif) tutarındaki artış hızı, cari fiyatlarla bir önceki yıla göre yavaşlamıştır. BBK genelinde varlıklar 2011 yılında yüzde 14,1 oranında artmış iken, artış hızı cari fiyatlarla 2012 yılında yüzde 8,1 olmuştur. Bunda 2012 yılında fiyat artış hızının bir önceki yıla göre yavaşlaması da etkili olmuştur.

2012 yılında BBK'nın varlık yapısı 2011 yılına göre sınırlı ölçüde de olsa değişme göstermiştir.

Dönen varlıkların payı yüzde 57,8'den yüzde 56,0'a gerilerken, duran varlıkların payı yüzde 42,2'den yüzde 44,0'a yükselmiştir.

BBK kapsamında kamu kuruluşlarında dönen varlıkların payı yüzde 53,5'ten yüzde 57,2'ye yükselirken; özel kuruluşlarda yüzde 58,4'ten yüzde 55,8'e gerilemiştir. Buna karşı varlık yapısı içinde duran varlıkların payı kamu teşebbüslerinde yüzde 46,1'den yüzde 42,8'e gerilerken; özel teşebbüslerde yüzde 41,6'dan yüzde 44,2'ye yükselmiştir. 2011 yılında BBK genelinde dönen varlıklar cari fiyatlarla yüzde 4,6 oranında artarken, duran varlıklardaki artışın yüzde 12,7 oranında oluşu varlık yapısı değişikliğine yol açmıştır.

BBK'nın varlık yapısında, daha geniş bir zaman boyutunda oluşan gelişmeleri ortaya koyabilmek için, 2002-2012 dönemini kapsayan Tablo 1-A düzenlenmiştir.

BBK'nın varlık yapısındaki gelişmeler 2002-2012 gibi 10 yıllık daha geniş bir zaman kesitinde incelendiğinde, varlık toplamı içinde dönen varlıkların (dönen sermayenin-işletme sermayesinin) payının yüzde 52,4'ten yüzde 56,0'a yükseldiği görülmektedir. İnceleme döneminde kamu teşebbüslerinde dönen varlıkların payı yüzde 47,8'den yüzde 57,2'ye yükselirken, özel kuruluşlarda yüzde 54,1'den hafifçe yüzde 55,8'e yükselmiştir. 2003-2004 yılı zarında duran varlıkların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasına karşın, dönen varlıkların payının yükselmesi, yatırım yavaşlamasının bir göstergesi olmaktadır.

2003 yılında dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı özel kuruluşlarda yüzde 49,6'ya gerilemişken, 2012 yılında yeniden yüzde 55,8'e yükselmiştir. Tablo 1-A'nın ortaya koyduğu gibi bilançoların enflasyon düzeltmesine tabi tutulup tutulmaması, maddi duran varlık yatırımları, işletme sermayesi yönetiminde etkinlik kuruluşların varlık yapısını etkilemektedir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Kaynak Yapısı

BBK'nın 2012 yılsonu itibariyle kaynak (finans) yapısı, Tablo 2'de verilmiştir. BBK'nın kaynakları da 2012 yılında bir önceki yıla göre, varlık artışına koşut olarak cari fiyatlarla yüzde 8,1 oranında artış göstererek 359.483 milyon TL olmuştur.

BBK'nın 2012 sonu itibariyle kaynaklarının yüzde 47,2'sini (dönem net karı ve enflasyon düzeltme farkları dahil) özkaynak (özsermaye), yüzde 52,8'ini de işletme dışı kaynaklar (yabancı kaynaklar-borçlar) oluşturmaktadır. 2012 sonu itibariyle de BBK kapsamına giren özel kuruluşlarla kamu kuruluşlarının kaynak (finans) yapıları arasında bazı farklar bulunmaktadır.

(i) Kamu teşebbüslerinin kaynakları içinde özkaynakların payı, özel kuruluşlara göre daha yüksek düzeydedir. Özel kuruluşlarda özsermayenin (özkaynakların) toplam kaynaklar içindeki payı yüzde 42,7 düzeyinde iken, bu pay kamu teşebbüslerinde yüzde 77,6'ya yükselmektedir. Bir önceki yıl kaynaklar içinde özkaynakların payı özel kuruluşlarda yüzde 41,5, kamu kuruluşlarında ise yüzde 78,6 düzeyinde idi. Özkaynakların finansmandaki payı 2012 yılında kamu kuruluşlarında hafifçe gerilerken, özel kuruluşlarda yükselmiştir.

(ii) Borçların, işletme dışı yabancı kaynakların payı, kamu teşebbüslerinde yüzde 22,4 olarak, özel kuruluşlardan daha düşüktür. Yabancı kaynakların (borçların) finansmandaki payı özel kuruluşlarda yüzde 57,3 düzeyine yükselmektedir.

(iii) Kamu teşebbüsleri ile özel kuruluşların kaynakları arasında uzun süreli borçların payı sırasıyla yüzde 6,3 ve yüzde 20,3 düzeyindedir. Buna karşın kısa süreli borçların kaynaklar içindeki payı kamu teşebbüslerinde yüzde 10,4 düzeyinde iken özel kuruluşlarda yüzde 37,0'a yükselmektedir.

2012 yılında BBK'nın kaynak yapısı, fonlama riski açısından bir önceki yıla göre hafifçe de olsa değişme göstermiştir. Finansmanda özkaynakların payı yüzde 46,3'ten yüzde 47,2'ye yükselmiş, yabancı kaynakların (borçların) finansmandaki payı kamu teşebbüslerinde yüzde 21,4'ten yüzde 22,4'e yükselirken, özel kuruluşlarda yüzde 58,5'ten yüzde 57,3'e gerilemiştir.

Borçların vade yapısında belirgin değişme olmamış; uzun süreli borçların finansmandaki payı BBK genelinde bir önceki yıla göre yüzde 17,2'den yüzde 18,5'e yükselirken; kısa süreli borçların payı da yüzde 36,5'ten yüzde 34,3'e gerilemiştir.

Göstergeler, 2012 yılında BBK'nın finans yapısının bir önceki yıla göre iyileştiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda kamu teşebbüslerinin mali yapısı bozulurken özel kuruluşların mali yapısında bir iyileşme gözlenmektedir.

BBK'nın kaynak yapısında 2002-2012 gibi daha geniş bir zaman aralığındaki gelişmeler Tablo 2A'da verilmiştir. BBK'nın kaynak yapısında 2002-2012 gibi on yıllık bir zaman aralığında, özkaynakların toplam kaynaklar içindeki payının yüzde 38,2'den yüzde 47,2'ye yükseldiği görülmektedir. Buna karşı işletme dışı yabancı kaynakların (borçların) payı yüzde 61,8'den yüzde 52,8'e gerilemiştir. Bu dönemde hem kamu hem de özel kuruluşların kaynak bileşimi, başka bir deyişle finansal yapısı kamu kuruluşlarında daha belirgin olmak üzere değişmiştir.

Özel kuruluşların kaynak yapısı 2002 yılında yüzde 36,7 özsermaye, yüzde 63,3 yabancı kaynak şeklinde iken, 2012 yılsonunda yüzde

Tablo 2 — **500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Kaynak Yapısı (2012)**

	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Kaynaklar	**Tutar (Milyon TL)**	**Pay (%)**	**Tutar (Milyon TL)**	**Pay (%)**	**Tutar (Milyon TL)**	**Pay (%)**
Yabancı Kaynaklar	189.949	52,8	10.250	22,4	179.699	57,3
-Kısa Süreli	123.406	34,3	7.364	16,1	116.042	37,0
-Uzun Süreli	66.543	18,5	2.886	6,3	63.657	20,3
Özkaynaklar (Özsermaye)	169.534	47,2	35.497	77,6	134.037	42,7
TOPLAM	359.483	100,0	45.747	100,0	313.736	100,0

Tablo 2A — **500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Kaynak Yapısı [2002-2012 (%)]**

Kaynaklar	**2002**	**2003***	**2004***	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Özsermaye	38,2	50,6	54,5	52,9	53,1	54,8	47,4	50,8	49,0	46,3	47,2
-Kamu	42,3	56,9	61,6	59,4	64,4	66,4	56,2	59,7	67,1	78,6	77,6
-Özel	36,7	48,6	52,5	51,4	50,7	52,1	45,6	49,0	45,6	41,5	42,7
Yabancı Kaynaklar	61,8	49,4	45,5	47,1	46,9	45,2	52,6	49,2	51,0	53,7	52,8
-Kamu	57,7	43,1	38,4	40,6	35,6	33,6	43,8	40,3	32,9	21,4	22,4
-Özel	63,3	51,4	47,5	48,6	49,3	47,9	54,4	51,0	54,4	58,5	57,3

Not: Özsermaye dönem net karını (vergi sonrası karı) içermektedir.
* Enflasyona göre düzeltilmiş

42,7 özsermaye, yüzde 57,3 yabancı kaynak şeklini almıştır. Özel kuruluşların finansmanında özkaynakların payı artarken, yabancı kaynakların payı yaklaşık 10 puan azalmıştır. BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde ise 2002-2012 döneminde kaynaklar içindeki öz sermayenin payı yüzde 42,3'ten, yüzde 77,6'ya yükselirken; yabancı kaynakların (borçların) payı yüzde 61,8'den yüzde 22,4'e gerilemiştir. İnceleme döneminde kaynak yapısında iyileşme kamu kuruluşlarında daha belirgin olmuştur.

Kuşkusuz, reel iyileşmenin yanı sıra 2003 ve 2004 yılı sonunda kapsamlı bir özsermaye enflasyon düzeltmesi bu sonucu, bu görüntüyü yaratmıştır. Tablo 2A'da izlenebileceği gibi BBK'nın kaynak yapısında dramatik değişme 2003 enflasyon düzeltmesinden sonra olmuş, özkaynakların payı yüzde 38,2'den yüzde 50,6'ya, 2004 yılında da yüzde 54,5'e yükselmiştir. 2007 yılında özkaynağın payı yüzde 54,8 olarak inceleme döneminin en yüksek düzeyine ulaştıktan sonra 2011 yılında yüzde 46,3 olarak önceki dönemlerde ulaşılan düzeyin altında kalmış; 2002 yılından sonraki en düşük düzeyine indikten sonra 2012 yılında hafifçe yüzde 47,3'e yükselmiştir.

2002-2012 döneminde BBK finansmanında özkaynakların payı, 2002 yılında yüzde 38,2 düzeyinde iken, artış eğilimi içine girerek en yüksek düzeyine 2007 yılında yüzde 54,8 olarak ulaşmış, ancak izleyen yıllarda bu düzeyi koruyamamıştır. İnceleme döneminde özkaynakların finansmandaki payı, özel ve kamu teşebbüslerinde 2002 yılında sırasıyla yüzde 36,7 ve yüzde 42,3 olan düzeylerinden en yüksek düzeylerine özel kuruluşlarda yüzde 52,5 olarak 2004 yılında, kamu teşebbüslerinde ise yüzde 78,6 olarak 2011 yılında ulaşmıştır.

BBK genelinde işletme dışı yabancı kaynakların, kaynaklar içindeki payı 2002-2012 döneminde yüzde 61,8'den yüzde 52,8'e gerilemiştir.

İşletme dışı kaynakların (borçların) BBK'nın toplam kaynaklar içindeki payında da dramatik kırılma 2003 yılında gerçekleşmiştir. BBK genelinde yabancı kaynakların payı 2002 yılında yüzde 61,8 düzeyinde iken, 2003 yılında 12,4 puan gerileyişle yüzde 49,4'e inmiştir.

Bu denli bir kırılmada reel iyileşmenin yanı sıra enflasyon düzeltmesi önemli etkendir. Borçlar, esas itibariyle parasal kıymet olarak enflasyon düzeltmesine tabi tutulmazken, özkaynakların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması, 2003 yılında kuruluşların kaynak yapısında belirgin bir değişme görüntüsüne yol açmıştır.

İnceleme döneminde BBK genelinde yabancı kaynakların (borçların) finansmandaki payının en yüksek olduğu yıl yüzde 61,8 olarak 2002 yılı, en düşük olduğu yıl da yüzde 45,2 olarak 2007 yılıdır.

BBK kapsamında gerek özel kuruluşlarda gerek kamu teşebbüslerinde yabancı kaynakların finansmandaki payının en yüksek olduğu yıl, yüzde 63,3 ve yüzde 57,7 olarak 2002 yılı olmuş; en düşük düzeyine ise, özel kuruluşlarda yüzde 47,5 olarak 2004 yılında, kamu teşebbüslerinde de yüzde 21,4 olarak 2011 yılında inmiştir.

BBK'nın finans yapısı ile ekonomik büyüme arasında yakın bir ilişki gözlenmekte, kriz yıllarında BBK'nın finansal yapısı bozulurken, ekonomik büyüme dönemlerinde de, kısa bir zaman aralığı ile iyileşme gözlenmektedir. 2001 yılında kriz etkisiyle bozulan mali yapı, 2003-2004 yıllarında enflasyon düzeltmesinin yanı sıra reel büyüme sonucu iyileşmiş, 2007 yılında da inceleme döneminin en sağlıklı yapısına kavuşmuştur. BBK'nın mali yapısı 2008 yılında göreceli olarak bozularak kriz sinyalleri vermiş, 2009 ve 2010 yıllarında ise mali yapı göreceli olarak güçlenmiştir. 2012 yılında mali yapının önceki yıla göre belirgin bir değişme göstermediği, finansmanda öz kaynakların payı hafifçe yükselirken, borçların payının azaldığı görülmektedir.

Ekonomik büyüme yanı sıra enflasyon düzeltmesi ve döviz kurundaki oynamalar da mali yapıyı etkilemektedir. Firmalar, yabancı para üzerinden borçlandıklarından 2011 yılında TL'nin döviz sepetine göre yüzde 20,6 oranında değer yitirmesi, borçlarda hızlı artışa yol açarak mali yapının bozulmasında etkili olmuş iken, 2012 yılında TL'nin sepete göre %4,9 oranında değer kazanması finansal yapının iyileşmesinde etkili olmuştur.

İnceleme döneminde mali yapının göreceli iyileşmesinde, baz etkisiyle birlikte 2003 ve 2004 yıllarında yapılan enflasyon düzelmesi etkili olmuştur.

500 Büyük Kuruluşun Özkaynakları ve Yapısı

Açıklanan bilançolara göre BBK'nın özkaynak tutarı, ayrıntısı Tablo 3'te verildiği gibi, dönem net karı dahil 169.534 milyon TL'ye yükselmiştir.

2012 yılında BBK genelinde özsermaye (özkaynak) artışı, cari fiyatla yüzde 10,0 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bir önceki yıl ise özsermaye artışı yüzde 7,9 düzeyinde idi. 2012 yılında öz kaynakların varlıklardan daha hızlı artması, varlık finansmanında özkaynakların payının yüzde 46,3'ten yüzde 47,2'ye yükselmesine yol açmıştır.

Özkaynak artış artış hızı, 2009 yılında cari fiyatlarla yüzde 10,4 düzeyinde iken 2010 yılında yüzde 9,6'ya, 2011 yılında da yüzde 7,9'a gerileyerek fiyat artış hızının da altında kalmışken 2012 yılında yüzde 10'a yükselmiştir. Öz sermayenin finansmandaki payı kamu teşebbüslerinde yüzde 78,6'dan yüzde 77,6'ya gerilerken, özel kuruluşlarda da yüzde 41,6'dan yüzde 42,7'ye yükselmiştir.

2012 yılında BBK genelinde öz kaynak yapısına bakıldığında, öz kaynakların yüzde 59,0'ının ödenmiş sermayeden oluştuğu, dönem net karının katkısının yüzde 13,4 düzeyinde olduğu görülmektedir.

Özkaynaklar içinde ödenmiş sermayenin bu denli yüksek pay taşıması, enflasyon düzeltmesinden kaynaklanmaktadır. Özkaynak

Tablo 3	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Özkaynak Yapısı (2012)					
	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Özkaynak (Özsermaye)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)
Ödenmiş Sermaye	100.020	59,0	23.921	67,4	76.099	56,8
Yedek Akçeler	46.785	27,6	8.475	23,9	38.310	28,6
Dönem Net Karı	22.729	13,4	3.101	8,7	19.628	14,6
TOPLAM	169.534	100,0	35.497	100,0	134.037	100,0

Not: (i) Ödenmiş sermayeye, enflasyon düzeltme farkları dahildir.
(ii) Yedek akçeler, yasal ve ihtiyari -olağanüstü- yedek akçeler, hisse senedi ihraç (emisyon) primi, dağıtılmamış karlar, kardan ayrılmış yedek akçe niteliğindeki karşılıklar toplamından birikmiş zararların indirilmesi ile hesaplanmıştır.
(iii) Zararlı kuruluşların dönem zararları, dönem kar toplamından indirilmiştir.

artışının ne kadarının enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığı konusunda kesin ve sağlıklı bir rakam üretmek mümkün olamamaktadır. Enflasyon düzeltmesi, yeniden değerleme, özkaynaklarda hesaben artış doğurmakta; ancak işletmelere yeni reel bir kaynak girişi sağlamamaktadır.

Doğal olarak eski kuruluşlarda, sermayesi eski tarihlerde konmuş işletmelerde, enflasyon düzeltmesinin özsermaye artışına katkısı çok daha büyük boyutlarda olmaktadır. Özel kuruluşlarda da, özkaynağın çok büyük bir bölümü yüzde 56,8'i ödenmiş sermayeden kaynaklanmaktadır. Yedek akçeler artı dönem net karının genel bir deyişle oto-finansmanın iç sermaye yaratımının katkısı yüzde 43,2 düzeyinde olmaktadır. Özel kuruluşların özkaynak oluşumu yapısı kamu teşebbüslerinden farklı bir görüntü vermekle beraber, enflasyon düzeltmesinin ödenmiş sermaye içinde yer aldığı dikkate alındığında, bu kuruluşlarda da özkaynak artışının önemli bölümünün, reel kaynak girişi sağlamayan enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığı sonucuna varılmaktadır. Özel kuruluşların daha yüksek oranda içsel sermaye yarattıkları görülmektedir. İçsel sermaye yaratma (kar yedekleri + sermaye yedekleri + dönem net karı) özel kuruluşlarda 2012 yılında yüzde 43,2 düzeyine yükselirken, kamu kuruluşlarında yüzde 32,6 oranında kalmaktadır.

Özkaynak artışının, enflasyon düzeltmesiyle değil, reel kaynak girişi sağlayan sermaye girişi ve/veya oto-finansman yoluyla gerçekleşmesi finans açısından sağlıklıdır. Bu açıdan bakıldığında BBK'nın özkaynak yapısının oluşumunun çok sağlıklı olmadığı sonucuna varılabilir.

Özellikle kamu teşebbüslerinde finansmanda özkaynakların payının yüksek olmasına karşın, bu yükseklik, özkaynakların oluşumuna bakıldığında gölgelenmektedir. 2003-2004 enflasyon düzeltmesi, kuruluşlarda özkaynak artışını abartmıştır.

500 Büyük Kuruluşun Yabancı Kaynak Yapısı

BBK'nın yabancı kaynakları (işletme dışı kaynakları-borçları) 2012 yılında bir önceki yıla göre, cari fiyatlarla yaklaşık yüzde 6,3 oranında artarak, 2012 yılı sonunda Tablo 4'te gösterildiği gibi 189.949 milyon TL olmuştur. 2011 yılında ise BBK genelinde yabancı kaynaklar yüzde 20,1 oranında artmıştı. BBK'nın 2012 sonu itibariyle borçlarının yüzde 65,0'ı kısa süreli, yüzde 35,0'ı ise uzun sürelidir. Bu oranlar bir önceki yıla göre belirgin değişme göstermemiş, kısa süreli yabancı kaynakların payı yüzde 68,0'dan yüzde 65,0'a gerilerken; uzun süreli olanların payı yüzde 32,0'dan yüzde 35,0'a yükselmiştir.

Kısa süreli yabancı kaynakların, toplam yabancı kaynaklar içindeki payı, özel teşebbüslerde sırasıyla yüzde 68,0 ve yüzde 64,6; kamu teşebbüslerinde de yüzde 67,5 ve yüzde 71,8 olarak belirgin bir değişme göstermemiştir. Uzun süreli borçların payı, özel teşebbüslerde yüzde 32,0'dan yüzde 35,4'e yükselirken, kamu teşebbüslerinde yüzde 32,5'ten yüzde 28,2'ye gerilemiştir.

BBK kapsamındaki özel kuruluşlarla kamu teşebbüslerinin kullandıkları yabancı kaynakların vade yapıları arasındaki farklılık azalmaktadır. Özelleştirme sonucu büyük kamu kuruluşlarının özel kuruluş statüsüne dönüşmesi, kamu teşebbüslerinin sayı olarak azalması, kamu ve özel kuruluşlar arasındaki kaynak yapısı farklılığını gidermektedir. BBK'nın yabancı kaynaklarının vade yapısındaki gelişmeler Tablo 4-A'da gösterilmiştir. 2002-2012 gibi daha geniş bir zaman aralığında BBK'nın toplam yabancı kaynakları içinde kısa süreli olanların payı yüzde 65,0 uzun süreli olanların payı da yüzde 35,0 olarak değişme göstermemiştir.

2002-2012 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda toplam yabancı kaynaklar içinde kısa süreli olanların payı, 2002 yılında yüzde 66,2 iken, 2012 yılında yüzde 64,6 olmuştur. 2002-2012 döneminde özel kuruluşlarda kısa süreli borçların toplam borçlar içindeki payı en yüksek 2004 yılı ve en düşük 2012 olmak üzere yüzde 71,5 ile yüzde 64,6 arasında değişmiştir. Özel kuruluşlarda uzun süreli yabancı kaynakların toplam yabancı kaynaklar içindeki payı 2002 yılında yüzde 33,8 düzeyinde iken, 2012 yılında da yüzde 35,4 olmuştur.

2002-2012 döneminde BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinin ise yabancı kaynaklarının vade yapısı değişim göstermiştir. Kamu

Tablo 4	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Yabancı Kaynak Yapısı (2012)					
	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Yabancı Kaynaklar	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)
-Kısa Süreli	123.406	65,0	7.364	71,8	116.042	64,6
-Uzun Süreli	66.543	35,0	2.886	28,2	63.657	35,4
TOPLAM	189.949	100,0	10.250	100,0	179.699	100,0

Tablo 4A	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Yabancı Kaynak Yapısı [2002-2012 (%)]										
Yabancı Kaynaklar	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar	65,0	65,5	68,8	69,8	69,1	70,6	69,3	68,3	69,0	68,0	65,0
-Kamu	61,3	53,9	57,4	63,1	67,6	69,9	77,0	73,5	81,6	67,5	71,8
-Özel	66,2	68,6	71,5	71,1	69,4	70,7	68,1	67,5	67,6	68,0	64,6
Uzun Süreli Yabancı Kaynaklar	35,0	34,5	31,2	30,2	30,9	29,4	30,7	31,7	31,0	32,0	35,0
-Kamu	38,7	46,1	42,6	36,9	32,4	30,1	23,0	26,5	18,4	32,5	28,2
-Özel	33,8	31,4	28,5	28,9	30,6	29,3	31,9	32,5	32,4	32,0	35,4

kuruluşlarında 2002 yılında kısa ve uzun süreli yabancı kaynakların toplam yabancı kaynaklar içindeki payı sırasıyla, yüzde 61,3 ve yüzde 38,7 iken, bu paylar 2012 yılında sırasıyla yüzde 71,8 ve yüzde 28,2 olmuştur.

İnceleme döneminde kamu teşebbüslerinde toplam yabancı kaynaklar içinde kısa süreli olanların payının en düşük düzeye indiği, dolayısıyla uzun süreli borçların payının en yüksek düzeye ulaştığı yıl 2003 yılıdır. Kamu teşebbüslerinde kısa süreli borçların payı 2003 yılında yüzde 53,9 düzeyine değin gerilemişse de izleyen yıllarda yükselerek 2012 yılında yüzde 71,8 olmuştur. BBK kapsamındaki gerek özel, gerek kamu kuruluşlarının borçlarının vade yapısında dönem içinde zaman zaman yüksek boyutlu dalgalanmalar gözlenmekle beraber, inceleme dönemi başlangıç yılı ile son yılı arasında büyük farklar bulunmamaktadır.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Borçlanma Oranları

BBK genelinde borçlanma oranı 2012 yılında bir önceki yıla göre yüzde 116,0'dan yüzde 112,0'a gerilerken, değişim kamu ve özel kuruluşlarda farklı yönlerde olmuştur. Borçlanma oranı kamu teşebbüslerinde belirgin biçimde yüzde 27,2'den yüzde 28,9'a yükselirken, özel kuruluşlarda yüzde 140,7'den yüzde 134,1'e gerilemiştir.

BBK'nın borçlanma oranında (yabancı kaynaklar/özsermaye) 2002-2012 dönemindeki gelişmeler yıllar itibariyle Tablo 5'te verilmiştir. Anılan tablonun ortaya koyduğu gibi, 2002-2012 döneminde borçlanma oranı, BBK genelinde yüzde 162,2'den yüzde 112,0'a, kamu kuruluşlarında yüzde 136,5'ten dramatik şekilde yüzde 28,9'a, özel kuruluşlarda da yüzde 172,6'dan yüzde 134,1'e gerilemiştir.

Özellikle 2003 ve 2004 yıllarında borçlanma oranında dramatik düşüş BBK'nın finans yapısının gerek kamu, gerek özel kuruluşlarda reel iyileşmeden öte, enflasyon düzeltmesinin etkisini yansıtmaktadır. Nitekim, enflasyon düzeltmesinin yapılmadığı yıllarda borçlanma oranında düşüş sınırlı ölçülerde kalmış; 2007 yılından sonra da yüzde 82,6'dan 2012 yılında yüzde 112,0'a yükselmiştir. Ancak bu yükseliş özel kuruluşlardan kaynaklanmış, özel kuruluşlarda 2007 sonrası borçlanma oranı yüzde 91,9'dan yüzde 134,1'e yükselmiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Başlıca Finansal Oranları

BBK'nın 2012 yıl sonu itibariyle başlıca finansal oranları, önceki yıllarda karşılaştırmalı olarak aşağıda verilmiştir.

Cari Oran (Dönen Varlıklar/Kısa Süreli Borçlar)

BBK'nın 2012 sonu itibariyle Cari Oranı (Dönen Varlıklar/Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar) bir önceki yıla göre yüzde 158,4'ten yüzde 163,1'e yükselmiştir. Dönen varlıklarda, kısa vadeli borçlara göre daha hızlı artış cari oranda yükselişe yol açmıştır.

Gerçekten 2012 yılında BBK genelinde dönen varlıklar (döner sermaye-brüt işletme sermayesi) cari fiyatlarla yüzde 4,6 oranında artarken, kısa süreli borçların yüzde 1,6 düzeyinde artması, cari oranda yükselişe neden olmuştur. BBK'nın net işletme ya da net çalışma sermayesi ise artmıştır. BBK'nın net işletme (çalışma) sermayesi (dönen varlıklar eksi kısa süreli borçların tutarı), 2012 yılı sonu itibariyle 77.824 milyon TL'dir. Bu tutar, bir önceki yıla göre cari fiyatlarla yüzde 9,7 oranında artış göstermektedir. Bir önceki yıl ise artış oranı yüzde 13,3 düzeyinde idi.

Tablo 5	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Borçlanma Oranı [2001-2012 (%)]										
Borçlanma Oranı	**2002**	**2003**	**2004***	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Yab.Kaynak/Özkay.	162,2	97,7	83,5	89,1	88,5	82,6	111,2	96,8	104,3	116,0	112,0
-Kamu	136,5	75,9	62,4	68,3	55,3	50,6	77,8	67,4	49,1	27,2	28,9
-Özel	172,6	105,8	90,6	94,5	97,2	91,9	119,3	104,1	119,2	140,7	134,1

Not: (i) Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı bilanço karı özsermayeye eklenerek hesaplanmıştır.
(ii) Özkaynak net dönem karını içermektedir.
(*) Enflasyona göre düzeltilmiş.

2012 yılında BBK kapsamında kamu kuruluşlarında cari oran bir önceki yıla göre yüzde 373,8'den yüzde 355,1'e gerilerken, özel kuruluşlarda yüzde 146,9'dan yüzde 156,9'a yükselmiştir.

BBK genelinde cari oranda hafifçe de olsa yükselme, likidite durumunun bir önceki yıla göre belirgin olmasa da iyileştiğini göstermektedir.

BBK'nın cari oranındaki gelişmelere 2002-2012 dönemi gibi daha geniş bir zaman boyutu içinde bakıldığında, BBK genelinde 2002 yılında yüzde 130,4 olan cari oranın 2012 yılında yüzde 163,4'e yükseldiği görülmektedir. Cari oran inceleme döneminde 2002 yılında yüzde 130,4 olarak dönemin en düşük düzeyinde iken, en yüksek düzeyine yüzde 163,4 olarak 2007 yılında ulaşmıştır.

2002-2012 döneminde BBK genelinde cari oranda yükseliş hem kamu hem de özel kuruluşlardan kaynaklanmıştır. Kamu teşebbüslerinde 2002 yılında yüzde 135,1 olan cari oran, 2012 yılında yüzde 55,1 düzeyine yükselmiştir. Özel kuruluşlarda da bu dönemde cari oran yüzde 128,9'dan yüzde 150,9'a yükselmiştir. Özel firmalarda inceleme döneminde cari oran 2002 yılında yüzde 128,9 olarak dönemin en düşük düzeyine, 2007 yılında yüzde 158,2 olarak dönemin en yüksek düzeyine çıkmış; 2012 yılında bu düzeyinin altında yüzde 156,9 olmuştur.

Cari orandaki gelişmeler, 2002-2012 döneminde BBK genelinde likidite durumunda iyileşme olduğunu ortaya koymaktadır.

Yabancı Kaynak/Özkaynak Oranı

BBK genelinde Yabancı Kaynak/Özkaynak (Borç/Özsermaye) oranı 2012 yılında bir önceki yıla göre yüzde 116,0'dan yüzde 112,0'a gerilemiştir.

2012 yılında BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı, bir önceki yıla göre, dönem karı özkaynağa eklenmiş olarak yüzde 27,2'den yüzde 28,9'a yükselirken, özel kuruluşlarda yüzde 140,7'den yüzde 134,4'e gerilemiştir.

BBK'nın Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı 2002-2012 dönemi gibi daha geniş bir zaman aralığında incelendiğinde, 2002 yılında yüzde 162,2 düzeyinde olan oranın 2012 yılında yüzde 112,0'a gerilediği görülmektedir. İnceleme döneminde BBK genelinde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranının en düşük olduğu yıl yüzde 82,6 olarak 2007, en yüksek yıl ise yüzde 162,2 ile 2002'dir.

2002-2012 döneminde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı gerek kamu gerek özel kuruluşlarda düşmüştür. Gerçekten söz konusu yıllar arasında kamu teşebbüslerinde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı yüzde 136,5'den yüzde 28,9'a, BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda da yüzde 172,6'dan yüzde 134,1'e gerilemiştir. Bu gerileyişte, özkaynakların 2003 yılında enflasyon düzeltmesine tabi tutulması etkili olmuş, oranda en dramatik düşüş yüzde 162,2'den yüzde 97,7'ye gerileyiş olarak da 2003'te gerçekleşmiştir. BBK'nın 2002-2012 döneminde borçlanma oranındaki gelişmeler ayrıntılı olarak Tablo-5'te verilmiştir.

Yabancı Kaynak (Borç)/ Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

Kuruluşlarda finansal yapının diğer bir göstergesi Yabancı Kaynak/Net Varlık (Aktif) toplamı oranıdır. Bu oran kuruluşların varlıklarını ne ölçüde işletme dışı kaynaklarla (borçlarla) fonladıklarını gösterir. 2012 yılında BBK genelinde Yabancı Kaynak/Net Varlık (Aktif) toplamı oranı yüzde 52,8'dir. Bu oran BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda yüzde 57,3 iken kamu teşebbüslerinde de yüzde 22,4 olarak daha düşük düzeydedir. 2012 yılında Yabancı Kaynaklar (Borç)/Net Varlıklar Toplamı oranı, bir önceki yıla göre kamu teşebbüslerinde yüzde 21,4'ten hafifçe yüzde 22,4'e yükselirken; özel firmalarda yüzde 58,5'ten yüzde 57,3'e yükselmiştir.

BBK'da Yabancı Kaynaklar/Net Varlık Toplamı oranı 2002-2012 dönemi itibariyle incelendiğinde, 2002 yılında yüzde 61,8 olan oranın 2012 yılında yüzde 52,8'e gerilediği görülmektedir. Anılan oran, 2002 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan yüzde 61,8 iken, 2004 yılında yüzde 45,5'e geriledikten ve 2007 yılında da yüzde 45,2 olarak dönemin en düşük düzeyine indikten sonra 2012 yılında yüzde 52,8 olarak gerçekleşmiştir.

Yabancı Kaynak/Net Varlık oranının, inceleme döneminde düşüşünde, 2003 ve 2004 yıllarında parasal olmayan varlıkların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması, yabancı para ile olan borçların cari kurlarla değerlendirilmesi temel etken olmuştur. BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda Yabancı Kaynak/Net Varlık Toplamı oranı, 2002 yılında yüzde 63,3 düzeyinde iken, 2004 yılında yüzde 47,5'e gerileyerek dönemin en düşük düzeyine inmiş; izleyen yıllarda bu düzeyi koruyamayarak 2012 yılında yüzde 57,3 olmuştur.

Tablo 6 **500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Başlıca Finansal Oranları [(2002-2012) (%)]**

Oranlar	2003*	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Cari Oran	147,1	158,4	155,6	162,8	163,4	148,6	160,3	160,9	158,4	163,1
-Kamu	177,3	191,4	175,5	196,2	195,2	156,0	186,9	213,1	373,8	355,1
-Özel	140,7	152,2	152,3	157,9	158,2	147,3	155,6	155,9	146,9	150,9
Yabancı Kaynak/Özkaynak	97,7	83,5	89,1	88,5	82,6	111,2	96,8	104,3	116,0	112,0
-Kamu	75,9	62,4	68,3	55,3	50,6	77,8	67,4	49,1	27,2	28,9
-Özel	105,8	90,6	94,5	97,2	91,9	119,3	104,1	119,2	140,7	134,1
Yabancı Kaynak/ Net Varlık Top.	49,4	45,5	47,1	46,9	45,2	52,6	49,2	51,0	53,7	52,8
-Kamu	43,1	38,4	40,6	35,6	33,6	43,8	40,3	32,9	21,4	22,4
-Özel	51,4	47,5	48,6	49,3	47,9	54,4	51,0	54,4	58,5	57,3
Kısa Süreli Yabancı Kaynak/Net Varlık Top.	32,3	31,3	32,9	32,4	31,9	36,5	33,6	35,2	36,5	34,3
-Kamu	23,2	22,1	25,6	24,1	23,5	33,7	29,6	26,9	14,4	16,1
-Özel	35,3	34,0	34,5	34,2	33,9	37,0	34,4	36,8	39,8	37,0
Uzun Süreli Yabancı Kaynak/Net Varlık Top.	17,1	14,2	14,2	14,5	13,3	16,1	15,6	15,8	17,2	18,5
-Kamu	19,9	16,3	15,0	11,5	10,1	10,1	10,7	6,0	7,0	6,3
-Özel	16,1	13,5	14,1	15,1	14,0	17,4	16,6	17,6	18,7	20,3
Özkaynak/Net Varlık Top.	50,6	54,5	52,9	53,1	54,8	47,4	50,8	49,0	46,3	47,2
-Kamu	56,9	61,6	59,4	64,4	66,4	56,2	59,7	67,1	78,6	77,6
-Özel	48,6	52,5	51,4	50,7	52,1	45,6	49,0	45,6	41,5	42,7
Duran Varlıklar/Özkaynaklar	103,6	92,5	92,3	88,9	87,3	96,7	90,8	88,5	91,1	93,3
-Kamu	103,4	93,9	92,7	81,9	81,8	84,3	74,8	63,8	58,6	55,2
-Özel	103,7	92,0	92,2	90,7	89,2	99,7	94,8	95,2	100,0	103,4

Not: (1) Oranlar, yıl sonları rakamlarına göre hesaplanmıştır.
(2) Özkaynağa dönem net karı dahildir.
(3) Dönem zararları özkaynak tutarından indirilmiştir.
(4) Duran varlıklar, net/özkaynak oranı hesaplanırken, özkaynak tutarına dönem net karı dahil edilmiştir.
(5) Kısa süreli yabancı kaynak tutarına, dönem karı üzerinden ödenecek vergiler de dahildir.
(*) Enflasyona göre düzeltilmiş.

BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde 2002 yılında yüzde 57,7 düzeyinde olan Yabancı Kaynak/Net Varlık Toplamı oranı düşme eğilimi göstererek, 2011 yılında dönemin en düşük düzeyi olan yüzde 21,4'e geriledikten sonra 2012 yılında da yüzde 22,4 olmuştur.

Kısa Süreli Yabancı Kaynak/ Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

BBK genelinde 2012 sonu itibariyle Kısa Süreli Yabancı Kaynak/ Varlık Toplamı oranı yüzde 34,3'tür. Bu oran, bir önceki yıl yüzde 36,5 idi. 2012 yılında Kısa Süreli Yabancı Kaynak/Varlık Toplamı oranı, bir önceki yıla göre özel kuruluşlarda yüzde 35,8'den yüzde 37,0'a gerilerken; kamu teşebbüslerinde yüzde 14,4'ten yüzde 16,1'e gerilemiştir.

BBK'da kısa süreli borçların varlık finansmanındaki payı 2002-2012 gibi daha geniş bir zaman aralığı içinde incelendiğinde, 2002 yılında yüzde 40,2 olan oranın 2012 yılında yüzde 34,3'e gerilediği görülmektedir. İnceleme döneminde söz konusu oran, BBK genelinde 2002 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan yüzde 40,2 iken, 2004 yılında dönemin en düşük düzeyi olan yüzde 31,3'e inmiş; 2012 yılında ise yüzde 34,3 olarak bir önceki yıl düzeyi olan yüzde 36,5'in de altına inmiştir.

Varlık yapısı çok belirgin bir değişme göstermediği halde finansmanda kısa süreli borçların payının belirgin biçimde azalması, inceleme döneminde BBK genelinde mali yapının özellikle 2003 ve 2004 yıllarında enflasyon düzeltmesinin de etkisiyle iyileştiğinin diğer bir göstergesini oluşturmaktadır.

2002-2012 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşların varlık finansmanında kısa süreli borçların payı yüzde 41,9'dan yüzde 37,0'a gerilerken, kamu teşebbüslerinde yüzde 35,4'ten yüzde 16,1'e gerilediği görülmektedir. BBK'nın varlıklarını göreceli olarak daha düşük oranda kısa süreli kaynaklarla fonlaması, inceleme döneminde likidite durumunun iyileşmesine katkıda bulunmuştur.

Uzun Süreli Yabancı Kaynak/Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

BBK, 2012 yılında varlıklarının yüzde 18,5'ini uzun süreli yabancı kaynaklarla finanse etmiştir. Bir önceki yılda bu oran yüzde 17,2 düzeyinde idi. 2012 yılında kamu teşebbüsleri varlıklarının yüzde 6,3'ünü uzun süreli borçlarla finanse ederken, bu oran özel kuruluşlarda yüzde 20,3 düzeyine yükselmektedir. Buna göre kamu teşebbüslerinin finansmanında uzun süreli borçların payı, 2012 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7,0'den yüzde 6,3'e gerilemiş, özel kuruluşlarda da yüzde 18,7'den yüzde 20,3'e yükselmiştir.

BBK genelinde uzun süreli yabancı kaynak kullanımının finansmanındaki payı 2002-2012 döneminde incelendiğinde, 2002 yılında yüzde 21,6 olan payın, 2012 yılında da yüzde 18,5 olarak belirgin bir değişim göstermediği görülmektedir.

İnceleme döneminde uzun süreli borçların özel kesim finansmanında ulaştığı en yüksek düzey yüzde 21,4 olarak 2002 yılı, en düşük olduğu yıl ise yüzde 13,5 olarak 2004 yılıdır. Kamu teşebbüslerinin finansmanında uzun süreli borçların payı, 2002-2012 döneminde en yüksek 2002, en düşük 2010 yılı olmak üzere, yüzde 22,3 ile yüzde 6,0 arasında dalgalanmış, 2002 yılı sonrası azalma eğilimi göstermiştir.

Özkaynak/ Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

Özkaynak/Varlık Toplamı oranı, bir önceki yıla göre BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda yüzde 41,5'ten yüzde 42,7'ye yükselirken, kamu teşebbüslerinde yüzde 78,6'dan yüzde 77,6'ya gerilemiştir. Özkaynak/Net Varlık Toplamı oranı BBK genelinde de bir önceki yıla göre yüzde 46,3'ten yüzde 47,2'ye hafifçe yükselmiştir.

Özkaynağın (dönem karı dahil) varlık finansmanındaki payı 2002-2012 dönemi gibi daha geniş bir zaman boyutunda incelendiğinde, Özkaynak/Net Varlık (Aktif) Toplamı oranının yüzde 38,2'den yüzde 47,2'ye yükseldiği görülmektedir. Enflasyon düzeltmesi, özkaynakların varlık finansmanındaki payının yükselmesinde önemli bir etken olmuştur.

BBK'nın mali yapısında 1990'lı yılların başlarında gözlenen bozulma, 2002 yılından sonra iyileşme yönünde gelişme göstermiştir. Özkaynağın (dönemin karı dahil) varlık finansmanındaki payı en yüksek düzeyine yüzde 54,8 olarak 2007 yılında ulaşmıştır. 2002-2012 yılları itibariyle özkaynağın varlık finansmanındaki payı özel kuruluşlarda yüzde 36,7'den yüzde 42,7'ye, kamu teşebbüslerinde de yüzde 42,3'ten yüzde 77,6'ya yükselmiştir. Ancak kamu teşebbüslerinde özkaynağın büyük ölçüde enflasyon düzeltmesinden kaynaklanması, bu kuruluşlarda özkaynak artışını abartmaktadır.

Duran Varlıklar (Sabit Değerler) Net/Özkaynak Oranı

2012 sonu itibariyle BBK genelinde Duran Varlıklar, Net/Öz kaynak oranı yüzde 93,3'tür. Bu oran özel kuruluşlarda yüzde 103,4 iken, kamu teşebbüslerinde yüzde 55,2'dir. Bu oranın yüzde 100'den düşük oluşu, finansman açısından sağlıklı bir gösterge oluşturur. BBK genelinde bu oran 2002 krizinden sonra 2008, 2011 ve 2012 yılları dışında iyileşme eğilimi göstermiştir. Oran 2012 yılında, özel kuruluşlarda yüzde 100,0'den yüzde 103,4'e yükselirken, kamu kuruluşlarında yüzde 58,6'dan yüzde 55,2'ye gerilemiştir.

2012 yılında orandaki yükseliş, öz kaynakların duran varlıklardan daha yavaş arttığını; hafifçe olsa da sabit sermaye yatırımlarındaki artış hızının, özkaynak artış hızından daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak BBK kapsamında maddi duran varlıklarda artışın cari fiyatlarla dahi yüzde 12,7 düzeyinde olması, sabit sermaye yatırımlarının sınırlı ölçüler içinde kaldığını; orandaki yükselişin özkaynak artışının yavaş olmasından kaynaklandığını göstermektedir. Nitekim özkaynak artış hızının yüzde 10,0 olarak gerçekleşmesi oranda düşüşe yol açmıştır.

2012 yılında BBK'nın likidite durumu hafifçe iyileşmiş; finansmanda borçların, payı artarken, özkaynak katkısı göreceli olarak yükselmiştir. Kamu teşebbüslerinin BBK içindeki payı giderek azaldığından; bu teşebbüslerin finansal yapısındaki gelişmeler BBK genelini önemli ölçüde etkilememektedir. Özel kuruluşlardaki gelişmeler, BBK'nın gelişme yönünü belirlemektedir.

2002-2012 dönemindeki gelişmelere bakıldığında hem kamu teşebbüslerinin, hem özel kuruluşların mali yapıları ve likidite oranlarının genelde iyileştiği görülmektedir. Bu iyileşmede 2003 yılında kapsamlı bir enflasyon düzeltmesi yapılması büyük ölçüde etkili olmuştur. BBK'ya ilişkin başlıca finansal oranların 2002-2012 döneminde gösterdiği gelişmeler ayrıntılı biçimde Tablo-6'da verilmiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Devir Hızları

Açıklanan verilerden yararlanarak BBK'da (i) Varlık (Aktif) Devir Hızı, (ii) Özkaynak Devir Hızı, (iii) İşletme Sermayesi (Döner Sermaye-Dönen Varlık) Devir Hızı hesaplanmıştır.

Varlık (Aktif) Devir Hızı (Satışlar/ Varlık Tutarı)

2012 yılında BBK genelinde varlık (aktif) devir hızı (Satışlar, Net/Net Varlık Tutarı) yaklaşık 1,18'dir. Varlık devir hızı BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda 1,28 olurken kamu teşebbüslerinde 0,46 düzeyinde kalmıştır.

2012 yılında BBK genelinde varlık devir hızı, bir önceki yıla göre yavaşlamıştır. Varlık devir hızı, bu kapsamdaki özel kuruluşlarda 1,34'ten 1,28'e, kamu teşebbüslerinde de 0,48'den 0,46'ya hafifçe gerilemiştir. Varlık devir hızındaki yavaşlama 2012 yılında satışların; varlıklardan daha yavaş artmasından kaynaklanmaktadır. Gerçekten 2012 yılında BBK genelinde net satışlar cari fiyatlarla yüzde 3,4 oranında artarken, varlıklardaki artış 18,0 düzeyinde olmuştur.

Varlıklar içinde duran varlıkların daha büyük pay taşıdığı kuruluş ve endüstri kollarında varlık devir hızının göreli olarak daha yavaş olduğu görülmektedir. Enflasyon düzeltmesi yapılıp yapılaması da devir hızlarını etkilemektedir. Satışlar, fiyat artışlarını da

yansıttığı halde, parasal olmayan varlıklarda enflasyon düzeltmesi yapılmaması oranın paydasının düşük, oranın ise yüksek hesaplanmasına yol açmaktadır.

BBK genelinde varlık devir hızında gelişmelere 2002-2012 gibi daha geniş bir zaman aralığında bakıldığında, 2002 yılında 1,12 olan varlık devir hızının 2012 yılında 1,18 olduğu görülmektedir. Varlık devir hızı 2006 yılında 1,25 düzeyine kadar yükselmiş iken, izleyen yıllarda gerileyerek 2009 yılında da 1,04'e değin geriledikten sonra 2011 yılında yeniden 1,23'e yükselmiş ise de 2012 yılında bu düzeyini koruyamamıştır.

Varlık devir hızı 2002-2012 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda 1,24'ten 1,28'e yükselmiştir. Özel kuruluşlarda varlık devir hızı 2006 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan 1,42'ye ulaşmışsa da, bu düzeyini sürdüremeyerek gerilemiş, 2012 yılında 1,28 olmuştur. Bu kapsamda kamu teşebbüslerinde 2002 yılında 0,77 olan varlık devir hızı 2012 yılında 0,46'ya kadar düşmüştür. Kamu teşebbüslerinde varlık devir hızı 2002 yılında 0,77 olarak dönemin en yüksek düzeyinde iken, 2009 yılında 0,38 olarak dönemin en düşük düzeyine inmiştir.

BBK genelinde, satış rakamları fiyat artışlarını içermesine karşın, varlık devir hızının yeterince artmaması, 2002-2012 döneminde en azından kaynak kullanımında bir iyileşme olmadığını göstermektedir. Gerçi 2003 yılında enflasyon düzeltmesi bir ölçüde oranı düşürücü etki yapmışsa da, finansal verimlilikteki düşüşü, salt enflasyon düzeltmesine bağlamamak gerekir.

Varlık devir hızının yeterince artmaması, BBK genelinde varlık yönetiminde etkinliğin artmadığını ortaya koymaktadır. Kuruluşlarda varlık devir hızının yavaş oluşu, özkaynak karlılığını da olumsuz yönde etkileyen etmenlerden biri olmaktadır.

Özkaynak Devir Hızı (Satışlar/Özkaynaklar)

Satışlar/Özkaynak (Dönem net karı dahil) şeklinde hesaplanan özkaynak devir hızı, BBK genelinde bir önceki yıla göre 2,66'dan 2,50'ye gerilemiştir. 2012 yılında BBK genelinde satış hasılatı cari fiyatlarla yüzde 3,4 oranında artarken, özkaynaklarda artışının yüzde 10,0 oluşu öz kaynak devir hızının yavaşlamasına neden olmuştur. 2011 yılında özkaynak devir hızı özel kuruluşlarda bir önceki yıl düzeyi olan 3,23'ten 3,0'e gerilerken; kamu teşebbüslerinde de 0,61'den 0,59'a gerilemiştir.

BBK genelinde özkaynak büyük ölçüde enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığından, özkaynakları enflasyon değerleme farkından oluşan işletmelerde özkaynak devir hızının daha düşük oluşu doğaldır. Nitekim özel sektörde de, sanayi kolları itibariyle özsermaye devir hızları çok farklıdır.

BBK genelinde özkaynak devir hızındaki gelişmelere 2002-2012 dönemi gibi daha geniş bir zaman aralığı içinde bakıldığında, 2002 yılında 2,93 olan öz kaynak devir hızının, 2012 yılında 2,50'ye gerilediği görülmektedir.

2002-2012 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda özkaynak devir hızı 3,38'den 3,0'a gerilemiştir. Özel kuruluşlarda inceleme döneminde özkaynak devir hızı en yüksek düzeyine 3,38 olarak 2002 yılında ulaşmıştır. 2002-2012 yılları arasında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda özkaynak devir hızının en düşük olduğu yıl 2,39 olarak 2009 yılıdır.

BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde de inceleme döneminde özkaynak devir hızı 1,82'den 0,59'a gerilemiştir. Kamu teşebbüslerinde özkaynak devir hızı, 2002 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan 1,82'dir. Ancak bu düzey kullanımındaki etkinlikten değil kamu teşebbüslerinde ki öz sermaye yetersizliğinden kaynaklanmıştır. Nitekim kamu teşebbüslerinde devir hızının yüksekliği, izleyen yıllarda bu düzeyini koruyamamıştır.

Özkaynak devir hızı, enflasyon düzeltmesinin yapıldığı, finansmanda özkaynak payının arttığı yıllarda yavaşlamakta, buna karşı ekonomik genişleme dönemlerinde, enflasyon düzeltmesi yapılmayan yıllarda yüksek hesaplanmaktadır. İnceleme döneminde kamu teşebbüslerinde özkaynak devir hızı da, varlık devir hızında olduğu gibi özel kuruluşlara kıyasla belirgin bir şekilde yavaşlamıştır. Kamu teşebbüslerinin varlık yapılarının yanı sıra, özkaynak artışının büyük ölçüde enflasyon düzeltmesinden oluşması da özkaynak devir hızının göreli olarak düşük düzeyde kalmasına yol açmaktadır.

Ayrıca iki büyük kamu kuruluşundan ERDEMİR'in 2002, TÜPRAŞ'ın da 2005 yılında özel kuruluşlara dahil edilmesinin, kamu teşebbüslerinin finansal göstergelerinde dramatik değişikliğe yol açtığı dikkate alınmalıdır.

İşletme Sermayesi (Döner Sermaye) Devir Hızı, (Satışlar/İşletme Sermayesi)

Satışlar/dönen varlıklar şeklinde hesaplanan işletme sermayesi (döner sermaye) devir hızı, 2012 yılında BBK genelinde 2,14 olarak, bir önceki yıl düzeyi 2,13'e göre hafifçe yavaşlamıştır. 2012 yılında BBK genelinde satışlar cari fiyatlarla yüzde 3,4 oranında artarken, dönen varlıkların yüzde 4,6 oranında artması işletme sermayesi devir hızının az da olsa yavaşlamasına neden olmuştur.

Endüstri kollarının özellikleri, kullanılan teknoloji ve varlık yapısına göre, alt sektörler itibariyle işletme sermayesi devir hızları da çok farklı olmaktadır. 2012 yılında işletme sermayesi devir hızı bir önceki yıla göre, özel kuruluşlar genelinde 2,30 olarak değişmezken; kamu teşebbüslerinde de 0,89'dan 0,81'e gerilemiştir. BBK genelinde 2002-2012 döneminde ise işletme sermayesi devir hızları, sırasıyla 2,13 ve 2,11 olarak belirgin bir değişim göstermemiştir.

BBK, 2002 yılında ortalama 171 günlük işletme sermayesi ile çalışırken, bu süre 2012 yılında 173 güne yükselmiştir. BBK genelinde işletme sermayesi devir hızı, inceleme döneminde 2002 yılında 2,13 düzeyinde iken, en yüksek düzeyine 2,36 olarak 2006 yılında ulaşmıştır.

Tablo 7	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Devir Hızları [2002-2012 (%)]										
Devir Hızları	**2002**	**2003***	**2004***	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Varlık Devir Hızları	1,12	1,10	1,16	1,17	1,25	1,21	1,21	1,04	1,08	1,23	1,18
-Kamu	0,77	0,69	0,67	0,39	0,44	0,39	0,39	0,38	0,45	0,48	0,46
-Özel	1,24	1,24	1,30	1,35	1,42	1,40	1,37	1,17	1,20	1,34	1,28
Özkaynak Devir Hızları	2,93	2,18	2,12	2,21	2,35	2,21	2,56	2,04	2,21	2,66	2,50
-Kamu	1,82	1,22	1,10	0,65	0,68	0,58	0,69	0,64	0,67	0,61	0,59
-Özel	3,38	2,54	2,47	2,62	2,79	2,68	3,01	2,39	2,63	3,23	3,00
İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı	2,13	2,32	2,33	2,29	2,36	2,32	2,23	1,93	1,91	2,13	2,11
-Kamu	1,61	1,68	1,60	0,86	0,93	0,84	0,74	0,69	0,79	0,89	0,81
-Özel	2,29	2,49	2,51	2,56	2,62	2,61	2,52	2,19	2,12	2,30	2,30

Not: Özkaynak devir hızı hesaplanırken dönem net karı, özkaynağa dahil edilmiştir.

2002-2012 döneminde işletme sermayesi devir hızı kamu teşebbüslerinde 1,61'den 0,81'e gerilerken, özel kuruluşlarda sırasıyla 2,29 ve 2,30 olarak değişim göstermemiştir. BBK'da 2002-2012 döneminde devir hızlarında gelişmeler, kamu ve özel kuruluşlar itibariyle ayrıntılı olarak Tablo 7'de özetlenmiştir.

BBK genelinde 2002-2012 döneminde özellikle varlık, işletme sermayesi devir hızlarının belirgin bir değişiklik göstermemesi, kaynak kullanımında etkinliğin, finansal verimliliğin en azından artmadığının göstergesi olmaktadır. Bu gözlem, kamu teşebbüsleri için olduğu kadar, özel firmalar için de geçerlidir. Finansal verimliliğin artmaması BBK'nın karlılık performansını olumsuz yönde etkilemektedir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Kar ve Karlılık

2012 yılında BBK kapsamındaki kuruluşların 437'si kar, 63'ü zarar açıklamıştır. Bir önceki yıla göre kar açıklayan kuruluş sayısı 380'den 437'ye yükselerek yüzde 15 oranında artarken; zarar açıklayan kuruluş sayısı 120'den 63'e gerileyerek yüzde 47,5 oranında azalmıştır. 2011 yılında BBK'nın yüzde 76'sı kar, yüzde 24'ü zarar açıklarken; 2012 yılında BBK genelinde kar açıklayan kuruluş sayısı oranı yüzde 87,4'e yükselmiş, zarar açıklayanların oranı ise yüzde 12,6'ya gerilemiştir.

2012 yılında BBK kapsamında 437 kuruluş 26.906 milyon TL kar, 63 kuruluş 2.713 milyon TL zarar açıklamış, BBK genelinde zararlar indirildikten sonra vergi öncesi dönem net karı 24.193 milyon TL olmuştur. Bu düzeydeki kar, 2011 yılına göre, cari fiyatlarla yaklaşık %6,3 oranında artış göstermektedir. 2011 yılında ise BBK'nın vergi öncesi net karı cari fiyatlarla %5,5 oranında azalış göstermişti.

BBK kapsamında 487 özel kuruluşun 430'u % 88,3'ü kar açıklarken, 57'si % 11,7'si zarar bildirmiştir. 430 özel kuruluşun 2012 yılında açıkladığı toplam kar 23.194 milyon TL; 57 özel kuruluşun belirlediği zarar toplamı da 1.869 milyon TL'dir. Bu açıklamalara göre 487 özel kuruluşun 2012 yılında vergi öncesi birleştirilmiş toplu karı 21.325 milyon TL olmaktadır. 2012 yılında, BBK kapsamındaki özel kuruluşların toplu birleştirilmiş karı, cari fiyatlarla bir önceki yıla göre %13,3 oranında artış göstermiştir.

2012 yılında BBK kapsamındaki 13 kamu kuruluşunun 7'si, %53,8'i kar açıklarken, 6'sı %46,2'si zarar bildirmiştir. Kar açıklayan 7 kamu kuruluşunun toplam karı 3.711 milyon TL olurken; zarar açıklayan 6 kamu kuruluşunun toplam zararı 844 milyon TL olmuştur.

2012 yılında BBK kapsamında 13 kamu kuruluşunun vergi öncesi toplu birleştirilmiş bilanço karı 2.867 milyon TL olmuştur. Kamu kuruluşlarının 2011 yılında elde ettikleri 3.925 milyon düzeyindeki kara göre 2012 yılında sağladıkları kar, cari fiyatlarla dahi %27 oranında azalış göstermektedir. Veriler 2012 yılında BBK kapsamındaki kamu kuruluşlarının karlarının cari fiyatlarla dahi ciddi biçimde azaldığını göstermektedir.

2012 yılında BBK genelinde sınırlıda olsa kar artışının karlılık oranları üzerindeki etkileri, aşağıdaki bölümde özetlenmiştir.

Özkaynak Karlılığı (Kar/Özkaynak)

2012 yılında BBK genelinde özkaynak karlılığı (kar/özkaynak) oranı yüzde 14,8'den yüzde 14,3'e gerilemiştir. Net bilanço karı/özkaynak oranı özel kuruluşlarda yüzde 15,6'dan yüzde 15,9'a yükselirken, kamu teşebbüslerinde yüzde 11,7'den yüzde 8,1'e gerilemiştir.

BBK genelinde özkaynak karlılığındaki gelişme 2002-2012 döneminde incelendiğinde; 2002 yılında yüzde 16,6 olan karlılığın 2012 yılında yüzde 14,3'e gerilediği görülmektedir. 2002-2012 döneminde BBK kapsamına giren özel kuruluşların özkaynak karlılığı (zararlar indirildikten sonra), en yüksek yüzde 19,4, en düşük yüzde 10,9 aralığında değişmiştir. İnceleme döneminde özel kuruluşlar en yüksek özkaynak karlılık oranına 2007 yılında ulaşmış, en düşük karlılık oranı ise 2008 yılında gerçekleşmiştir.

BBK kapsamında kamu teşebbüslerinin 2002 yılında yüzde 15,1 olan özkaynak karlılığı, 2010 yılında yüzde 21,8 olarak en yüksek düzeyine ulaşmış olsa da, 2012 yılında bu düzeyini sürdürememiş ve yüzde 8,1'e gerilemiştir.

Tablo 8	500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Karlılık Oranları [2001-2012 (%)]										
Karlılık Oranları	**2002**	**2003***	**2004***	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Özkaynak Karlılığı	16,6	12,2	14,2	10,3	13,8	15,9	9,9	11,8	16,9	14,8	14,3
-Kamu	15,1	7,7	11,6	2,8	3,2	4,0	5,7	9,3	21,8	11,7	8,1
-Özel	17,3	13,9	15,1	12,2	16,6	19,4	10,9	12,4	15,5	15,6	15,9
Satış Karlılığı	5,7	5,6	6,7	4,6	5,9	7,2	3,9	5,8	7,6	5,6	5,7
-Kamu	8,3	6,3	10,6	4,3	4,7	6,9	8,2	14,7	32,5	19,1	13,6
-Özel	5,1	5,5	6,1	4,7	5,9	7,2	3,6	5,2	5,9	4,8	5,3
Varlık (Aktif) Karlılığı	6,4	6,2	7,8	5,4	7,3	8,7	4,7	6,0	8,2	6,8	6,7
-Kamu	6,4	4,4	7,1	1,7	2,1	2,7	3,2	5,6	14,6	9,2	6,3
-Özel	6,3	6,8	7,9	6,3	8,4	10,1	5,0	6,1	7,1	6,5	6,8
Ekonomik Karlılık	13,9	15,7	16,1	14,4	15,6	15,7	12,7	13,3	14,8	14,2	13,4
-Kamu	13,7	15,4	13,6	11,9	9,1	8,8	6,9	12,0	19,1	14,3	12,3
-Özel	13,9	15,8	16,8	15,0	16,9	17,3	13,9	13,6	14,1	14,2	13,6

Not: Oranlar hesaplanırken yıl sonları rakamları esas alınmış ve dönem zararları bilanço karları toplamından indirilmiştir. (i) Özkaynak tutarı, dönem net karını içermektedir.

2003 ve 2004 yıllarında özkaynak karlılığındaki düşüşte, özkaynakların enflasyon düzeltmesi etkendir. Kamu teşebbüslerinde 2010 yılı sonrasında ciddi kar azalışı gözlenmektedir.

Satış Karlılığı (Kar/Satışlar) Oranı

Net bilanço karının (bilanço karları toplamından zararlar indirildikten sonra) net satış hasılatına oranı şeklinde hesaplanan satış karlılığı 2012 yılında BBK genelinde yüzde 5,7 düzeyinde gerçekleşmiş, bir önceki yıl düzeyi olan yüzde 5,6'ya göre belirgin bir değişme göstermemiştir. 2012 yılında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda satış karlılığı yüzde 4,8'den yüzde 5,3'e yükselirken; kamu teşebbüslerinde yüzde 19,1'den yüzde 13,6'ya gerilemiştir.

Bilanço Karı/Satış Hasılatı oranının 2002-2012 dönemindeki gelişmesi de şöyle olmuştur;

İnceleme döneminde satış karlılığının en yüksek olduğu yıl yüzde 7,6 olarak 2010 yılı, en düşük olduğu yıl ise yüzde 3,9 olarak 2008 yılıdır. 2002 yılında satış karlılığı BBK genelinde yüzde 5,7 düzeyinde iken, izleyen yıllarda yükselme eğilimi göstererek 2007 yılında yüzde 7,2 düzeyine ulaşmış; 2008 yılında ise bu düzeyini koruyamayarak 2001 krizi öncesi yıllardaki düzeyine gerilemiştir. 2010 yılında dönemin en yüksek düzeyi yüzde 7,6'ya ulaşmış olan oran; 2011 yılında yeniden yüzde 5,6 düzeyine geriledikten sonra, 2012 yılında da yüzde 5,7 olarak çok fazla değişmemiştir.

Özel kuruluşların 2002-2012 döneminde satış karlılığı en yüksek 2007 yılı ve en düşük 2008 yılı olmak üzere yüzde 7,2 ile yüzde 3,6 arasında dalgalanmıştır. Kamu teşebbüslerinde satış karlılığı inceleme döneminde en yüksek düzeyine yüzde 32,5 olarak 2010 yılında ulaşmış, en düşük düzeyine %4,3 olarak 2005 yılında inmiştir.

Varlık (Aktif) Karlılığı, Net Bilanço Karı/Varlık (Aktif) Toplamı

Net bilanço karının (zararlar indirildikten sonraki karın) dönem sonu varlık toplamına oranı şeklinde hesaplanan varlık (aktif) karlılığı, 2012 yılında BBK genelinde yüzde 6,7 düzeyinde gerçekleşmiş; bir önceki yıl düzeyi %6,7'ye göre belirgin bir değişim göstermemiştir.

2011 yılında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda varlık karlılığı, bir önceki yıla göre yüzde 6,5'den yüzde 6,8'e yükselirken, kamu teşebbüslerinde de yüzde 9,2'den yüzde 6,3'e gerilemiştir.

Varlık karlılığı, varlık (aktif) devir hızı ile satış karlılığının ortak sonucudur. Varlık (aktif) devir hızının yavaşlamasına karşın; satış karlılığının hafifçe artması varlık (aktif) karlılığının hemen hemen değişmemesine yol açmıştır.

BBK genelinde 2002-2012 döneminde varlık karlılığı yıllar itibariyle yüzde 8,7 ile yüzde 4,7 arasında değişmiştir. BBK genelinde varlık karlılığının en yüksek olduğu yıl 2007 yılı olurken, en düşük düzeye indiği yıl ise 2008 yılıdır.

2002-2012 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda varlık karlılığı yüzde 6,3'den yüzde 6,8 düzeyine yükselmiştir. Özel kuruluşlarda varlık karlılığının en yüksek olduğu yıl yüzde 10,1 olarak 2007 yılı olurken, en düşük olduğu yıl yüzde 5 ile 2008 yılı olmuştur.

BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde varlık karlılığı 2002 yılında %6,4 düzeyinde iken, yükselerek 2010 yılında yüzde 14,6 olarak dönemin en yüksek düzeyine ulaşmıştır. İzleyen yıllarda bu düzeyini koruyamayarak, 2012 yılında %6,3'e gerilemiştir. Kamu teşebbüslerinde 2012 yılında satış karlılığının yüksek olmasına karşın varlık kârlılığının daha düşük düzeyde kalışı, varlık devir hızının yavaş olması sonucudur.

Ekonomik Karlılık (Net Katma Değer/Varlık Toplamı)

Yaratılan net katma değerin kullanılan toplam kaynaklara veya varlık toplamına oranı ekonomik karlılık olarak tanımlandığında; anılan oran, 2012 yılında BBK genelinde yüzde 13,4, özel

kuruluşlarda yüzde 13,6 ve kamu teşebbüslerinde de yüzde 12,3 olmuştur. 2012 yılında ekonomik karlılık da, BBK genelinde önceki yıla göre hafifçe de olsa gerilemiştir. BBK genelinde ekonomik karlılık bir önceki yıla göre sırasıyla yüzde 14,2 ve 13,4 olmuş; özel kuruluşlarda yüzde 14,2'den yüzde 13,6'ya, kamu teşebbüslerinde yüzde 14,3'ten yüzde 12,3'e gerilemiştir.

BBK genelinde 2002-2012 döneminde ekonomik karlılıkta gelişmeler incelendiğinde; 2002 yılında yüzde 13,9 olan ekonomik karlılığın, 2012 yılında hafifçe yüzde 13,4'e gerilediği görülmektedir. İnceleme döneminde BBK genelinde ekonomik karlılık en yüksek düzeyine yüzde 16,1 ile 2004 yılında ulaşmış, ancak izleyen yıllarda bu düzeyini koruyamamıştır. Ekonomik karlılık en düşük düzeyine yüzde 12,7 olarak 2008 yılında inmiş; 2010 yılında yüzde 14,8'e yükselmişse de, 2011 ve 2012 yıllarında bu düzeyini koruyamamıştır.

2002-2012 yılları arasında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda ekonomik karlılık yüzde 13,9'dan hafifçe yüzde 13,6'ya gerilemiştir. BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda ekonomik karlılık inceleme döneminde en yüksek düzeyine yüzde 17,3 olarak 2007 yılında ulaşmış, en düşük düzeyine yüzde 13,6 olarak 2012 yılında inmiştir.

BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde de 2002-2012 döneminde ekonomik karlılık 2003 sonrası giderek azalmışsa da 2009 ve 2010 yıllarında yükselmiştir. 2002 yılında yüzde 13,7 olan ekonomik karlılık oranı; 2010 yılında yüzde 19,1'e kadar yükselmişse de, 2011 yılında %14,3'e, 2012 yılında da %12,3'e gerilemiştir.

2002-2012 döneminde BBK genelinde karlılık oranları belirgin bir değişme göstermemiş; özkaynak karlığı ile ekonomik karlılık oranları ise hafifçe gerilemiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Büyüme

2012 yılında BBK'nın başlıca göstergeler itibariyle büyüme hızı, bir önceki yıla göre göreceli olarak yavaşlamıştır.

2012 yılında BBK genelinde, cari fiyatlarla; üretimden satışlar %9,2, satış hasılatı %3,4, varlık büyüklüğü %8, özkaynaklar %10, yaratılan net katma değer %1,8, ihracat cari USD değeriyle %0,6, istihdam ücretle çalışan kişi sayısı olarak %3,7 ve dönem net karı da %6,3 oranında artmıştır.

2011 yılında ise BBK genelinde, cari fiyatlarla; üretimden satışlar %27, satış hasılatı %29,7, varlık büyüklüğü %14,1, özkaynaklar %7,9, yaratılan net katma değer %9,4, ihracat cari USD değeriyle %17,8 ve istihdam ücretle çalışan kişi sayısı olarak %4,3 oranında artarken, dönem net karı ise %5,5 oranında azalmıştır.

Yıllar itibariyle fiyat artış hızlarının farklı oluşu ve sağlıklı deflatör hesaplamada yaşanan sorunlar, yıllar itibariyle karşılaştırmalar yapmayı zorlaştırmakta, cari fiyatlarla yapılan karşılaştırmalar ise anlamlarını büyük ölçüde yitirmektedir.

Yıllar itibariyle karşılaştırmaları bozan diğer bir etken de, döviz kurlarındaki değişme hızının hatta yönünün yıllar itibariyle ve iç fiyat artış hızından farklı oluşudur. Dış satım rakamlarını, iç fiyat artış hızına göre düzelterek yapılan satış hasılatı karşılaştırmaları da sağlıklı olmamaktadır.

Aktif toplamı, özkaynak ve borç stoku gibi belli bir andaki mevcudu gösteren büyüklükleri, yıllık fiyat artışı ile düzeltmek de anlamlı ve sağlıklı olmamaktadır. Yıllık fiyat değişim oranı ile ancak satış hasılatı, yaratılan net katma değer, dönem net karı gibi dönemsel akış tutarları düzeltilebilir. BBK'nın 2012 yılı sonuçları değerlendirilip büyüme hızları hesaplanırken, bu etkenler göz önünde bulundurulmalıdır.

2012 yılında fiyat artışları bir önceki yıla göre yavaşlamış; ÜFE bazında yıllık fiyat artış hızı %13,3'den %2,5'e, yıllık ortalama fiyat artış hızı da %11,1'den %7,1'e gerilemiştir. 2012 yılı için ÜFE sanayi sektörü yıllık deflatörü 106,11, sanayi sektörü zimni fiyat deflatörü de 103,83 olarak hesaplanmıştır.

Döviz sepeti (%50 USD, %50 EURO) kuru, 2011 yılında TL'ye karşı yaklaşık %20,6 oranında değer kazanmışken, 2012 yılında yılsonu kurlarına göre %4,9 oranında değer yitirmiş, yıllık ortalamaya göre ise %1,3 oranında değer kazanmıştır.

BBK'nın 2012 yılındaki üretimden satış, satış hasılatı ve toplam bilanço kar rakamları ÜFE sanayi deflatörü yıllık deflatörü ile düzeltildiğinde; bir önceki yıla göre üretimden satışlar %2,9 ve dönem net karı binde 2 düzeyinde artarken, satışların %2,5 oranında azaldığı hesaplanmaktadır.

BBK, ihracata dönük üretimde yapısı ile 2012 yılı itibariyle ülke ihracatının %42'sini gerçekleştirmiş olduklarından, döviz kurundaki değişimden de büyük ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle ihracata dönük üretim yapan kuruluşlarda satış rakamlarının ÜFE sanayi sektörü yıllık deflatörü ile düzeltilmesi yeterli olmamaktadır. BBK ihracatının 2012 yılında %98,6'sını özel kuruluşlar gerçekleştirdiğinden, döviz kurundaki değişimler özel sektörün finansal sonuçlarını daha büyük ölçüde etkilemektedir. BBK'nın ihracatı 2011 yılında cari USD değeri ile %17,8 oranında artarken, 2012 yılında artış hızı %0,6'ya kadar gerilemiştir.

2012 yılında BBK'nın yarattığı net katma değer sanayi sektörü zımni deflatörü ile düzeltildiğinde reel olarak, %2 oranında azaldığı hesaplanmaktadır. Özel kuruluşların yarattığı net katma değer %1 oranında azalırken, kamu kuruluşlarının yarattığı net katma değerde azalış %9,2 düzeyinde olmaktadır. 2011 yılında da BBK'nın yarattığı net katma değer düzeltilmiş olarak %2,6 oranında azalmış ve azalış esas itibariyle kamu kuruluşlarından kaynaklanmıştır.

2012 yılında istihdam artış hızı da bir önceki yıla göre %4,3'den %3,7'ye gerilemiştir. Bu gerileyiş de kamu kuruluşlarından kaynaklanmıştır. 2012 yılında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda ücretle çalışanların sayısı %4,7 oranında artarken,

kamu kuruluşlarında ise %3,1 düzeyinde azalmıştır.

Açıklanan finansal verilere göre, 2012 yılında da BBK'nın çeşitli ölçütlere göre büyüme hızı, 2011 yılında olduğu gibi, önceki döneme göre yavaşlamıştır. ÜFE sanayi sektörü deflatörü ile düzeltilmiş üretimden satış artış hızı %13,1'den %2,9'a gerilerken, satışlarda artış hızı artı %15,5'den eksi %2,5'e düşmüştür. Satışlarda bu dramatik yavaşlama da döviz kurundaki dalgalanmanın etkisi büyüktür. TL, 2010 yılında döviz sepetine karşı önemli ölçüde değer yitirirken, 2011 yılında yılsonu kurlarına göre değer kazanması, ihracata dönük üretim yapan kuruluşlarda finansal sonuçları etkilemiştir.

BBK'nın yarattığı net katma değer 2011 yılında reel olarak %2,6 oranında azaldıktan sonra, 2012 yılında da %2 oranında azalmıştır. BBK varlıklarında artış hızında cari fiyatlarla %14,1'den %8'e gerilemiştir.

Özet ve Bulgular

2012 yılında BBK genelinde bir önceki yıla göre mali yapı hafifçe iyileşirken; çeşitli ölçütlere göre büyüme hızı yavaşlamış, karlılık belirgin bir değişme göstermezken finansal verimlilik azalmıştır.

BBK'nın 2012 yılında özkaynak artış hızının cari fiyatlarla %7,9'dan %10'a yükselmesine karşın; borçlarda, özellikle kısa vadeli borçlarda artışın %1,6 düzeyinde kalışı finansal yapının az da olsa iyileşmesinde etkili olmuştur.

BBK genelinde borçlanma oranı %116'dan %112'ye, yabancı kaynakların varlık finansmanındaki payı %53,7'den %52,8'e, kısa vadeli borçların finansmandaki payı %36,5'den %34,3'e gerilerken; özkaynakların katkısı %46,3'den %47,2'ye yükselmiştir.

BBK'nın likidite durumu da, dönen varlıkların kısa süreli borçlardan daha hızlı artması sonucu bir önceki yıla göre iyileşmiş; cari oran %158,4'ten %163,1'e yükselmiştir. 2011 yılında TL'nin döviz sepetine karşı değer yitirmesi finansal yapının bozulmasında etkili olmuşken, 2012 yılında TL'nin yılsonu kurlarına göre döviz sepetine karşı değer kazanması finansal yapı üzerine olumlu etki yapmıştır.

TL'nin döviz sepetine göre değer kazanması, özellikle ihracata dönük üretim yapan kuruluşlarda satış artışının sınırlı düzeyde, cari fiyatlarla dahi, %3,4 düzeyinde kalmasına yol açmıştır. Satış artışının sınırlı düzeyde oluşu, hatta ÜFE sanayi sektörü deflatörü ile düzeltildiğinde bir önceki yıla göre azalması finansal verimliliği olumsuz yönde etkilemiştir. Varlık (aktif) devir hızı 1,23'den 1,18'e, özsermaye devir hızı 2,66'dan 2,50'ye, işletme sermayesi devir hızı da hafifçe 2,13'den 2,11'e gerilemiştir.

BBK dönem net karı cari fiyatlarla %6,3 oranında artarken, ÜFE, sanayi sektörü yıllık deflatörü ile düzeltildiğinde ancak binde 2 oranında artmıştır. Karlılık oranları belirgin bir değişiklik göstermemiş; satış karlılığı %5,6'dan hafifçe %5,7'ye yükselirken, özkaynak karlılığı %14,8'den %14,3'e, varlık karlılığı %6,8'den %6,7'ye, ekonomik karlılık da %14,2'den %13,4'e gerilemiştir.

Çeşitli ölçütlere göre BBK'nın büyüme hızı önceki yıla göre yavaşlamıştır. Varlık artış hızı cari fiyatlarla %14,1'den %8'e gerilerken, üretimden satışlarda artış hızı sabit sabit fiyatla %13,1'den %2,9 gerilemiş; satış hasılatında ise %15,5'den eksi %2,5'e gerilemiştir.

2012 yılında ihracat artışının cari USD değeri ile %17,8'den binde 6'ya, yıllık istihdam artışının da yüzde 4,3'ten yüzde 3,7 gerilemesi de, yavaşlamanın diğer göstergelerini oluşturmaktadır. Yaratılan net katma değer de, yine zımni fiyat deflatörü ile düzeltilmiş olarak bir önceki yıla göre %2 oranında azalmıştır.

Kamu teşebbüslerinin mali performanslarında gerileme, BBK'nın 2012 yılı genel görünümünü az da olsa etkilemiştir.

Gelişmelere 2002-2012 gibi daha geniş bir kesitden bakıldığında; mali yapının iyileştiği, finansal verimlilik ve karlılıkta belirgin bir değişme olmadığı görülmektedir.

2002-2012 döneminde finansmanda borçların payının azalması ve özkaynak katkısının artması, büyük ölçüde 2003 ve 2004 yıllarında yapılan kapsamlı enflasyon düzeltmesinden kaynaklanmış, reel olmaktan ziyade hesaben gerçekleşmiştir.

Finansal verimlilik ve karlılık göstergeleri 2002-2012 yılları karşılaştırmalı olarak aşağıda bir tablo halinde gösterilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere on yıllık bir dönemde BBK'nın mali performansında ve karlılık göstergelerinde belirgin bir değişimin olmadığını anlaşılmaktadır.

Göstergeler		
Devir Hızları (kez/yıl)	**2002**	**2012**
Varlık Devir Hızı	1,12	1,18
Özsermaye Devir Hızı	2,93	2,50
İşletme Sermayesi Devir Hızı	2,13	2,11
Karlılık Oranları (%)		
Özsermaye Karlılığı	16,9	14,3
Satış Karlılığı	5,7	5,7
Varlık Karlılığı	6,4	6,7
Ekonomik Karlılık	13,9	13,4

İSO 500 İçinde Yer Alan İSO Üyesi Sanayi Kuruluşları

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamında İSO üyesi olan ve olmayan tüm kuruluşlar birlikte yer almakta ve Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu olarak sıralanmaktadırlar. İstanbul, Türkiye'de sanayinin merkezi olmakla birlikte diğer illerin sanayi gelişimi ve İstanbul sanayinin giderek delokalize olması, en büyük 500 sanayi kuruluşu sıralamasını da etkilemektedir. Bu çerçevede, 2012 yılı sonuçları itibariyle İSO'ya üye olan sanayi kuruluşlarının ilk 500 içindeki payı ile İSO üyesi olan ve olmayan sanayi kuruluşları arasında karşılaştırmalara ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır.

Dr. Can Fuat Gürlesel

1. İSO Üyesi Sanayi Kuruluşlarının İSO 500 İçindeki Payı ve Konumu

2012 yılında İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde 198 İSO üyesi sanayi kuruluşu bulunmaktadır. Bir başka ifade ile 500 büyük firmanın yüzde 39,6'sı İSO üyesidir. İSO üyesi 198 sanayi kuruluşu, 500 büyük sanayi kuruluşu satış hasılatının yüzde 43,2'sini, üretimden satışlarının ise yüzde 43'ünü gerçekleştirmektedir.

2012 yılında 500 büyük sanayi kuruluşu 26,9 milyar TL dönem karı, 2,7 milyar TL ise dönem zararı gerçekleştirmişlerdir. İSO üyesi sanayi kuruluşları 10,6 milyar TL ile dönem karlarının yüzde 39,4'nü elde ederken, dönem zararı içindeki payları yüzde 25,8 (700 milyon TL) ile daha düşüktür.

500 büyük sanayi kuruluşunun 2012 yılındaki toplam ihracatı 63,7 milyar dolar olup; İSO üyesi sanayi kuruluşları 32,9 milyar dolar ihracat yaparak, yüzde 51,7 pay almaktadır.

Bilanço kalemleri içinde yer alan aktif büyüklüğü ve özkaynak toplamları itibari ile değerlendirildiğinde; 500 büyük sanayi kuruluşunun aktif toplamı 359,5 milyar TL, özkaynak toplamı ise 169,5 milyar TL'dir. Yine bir bilanço kalemi olan mali borçların (kısa ve uzun vadeli) toplamı ise 95,5 milyar TL'dir. İSO üyesi sanayi kuruluşları 139,9 milyar TL ile toplam aktiflerin yüzde 38,9'una, 62,4 milyar TL ile özkaynakların yüzde 36,8'ine ve 39,5 milyar TL ile de mali borçların yüzde 41,4'üne sahip bulunmaktadır.

500 büyük sanayi kuruluşlarında ücretle çalışan sayısı 2012 yılında ortalama olarak 596.055 kişi olmuştur. İSO üyesi sanayi kuruluşlarında ücretle çalışan sayısı ise ortalama 250.218 kişi olup, toplam ücretle çalışan sayısının yüzde 42'sini oluşturmaktadır.

500 büyük sanayi kuruluşu 2012 yılındaki faaliyetleri ile toplam 48,3 milyar TL net katma değer (faktör fiyatlarıyla) yaratırken, yaratılan bu katma değerin yüzde 42,5'i (20,5 milyar TL) İSO üyesi sanayi kuruluşları tarafından yaratılmıştır. Son olarak, 500 büyük sanayi kuruluşunun 2012 yılı içinde ödediği 56,7 milyar TL tutarındaki KDV ve ÖTV toplamının yüzde 41,3 (23,4 milyar TL) gibi büyük bir kısmı da İSO üyesi sanayi kuruluşları tarafından ödenmiştir.

2012 yılı verileri genel olarak değerlendirildiğinde; İSO üyesi sanayi kuruluşlarının 500 büyük sanayi kuruluşu içinde, yaklaşık yüzde 40 oranında genel ağırlığının bulunmakta olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, İstanbul sanayinin Türkiye sanayi sektörü içindeki payı ile de uyumlu olarak gerçekleştiğini göstermektedir.

2. İSO Üyesi Sanayi Kuruluşları ile Üyesi Olmayan Sanayi Kuruluşları İçin Karşılaştırmalar

2012 yılında 500 büyük sanayi kuruluşu içinde 198 İSO üyesi, 302 İSO üyesi olmayan sanayi kuruluşu yer almaktadır. Bu iki grubun toplulaştırılmış göstergeleri karşılaştırılarak değerlendirmeler yapılmaktadır.

Buna göre ortalama aktif büyüklükleri (kuruluş başına) İSO üyesi sanayi kuruluşlarında 707 milyon TL iken, İSO üyesi olmayan sanayi kuruluşlarında ise 727 milyon TL'dir. Kuruluş başına ortalama aktif büyüklüğü İSO üyesi olmayan sanayi kuruluşlarında daha büyüktür. Bu bulgu, İstanbul dışındaki sanayinin de ölçek olarak büyüklüğünü ortaya koyması bakımından önemlidir.

Ortalama satışların karşılaştırılmasında ise İSO üyesi sanayi kuruluşlarının ortalama satışları 924 milyon TL ile 797 milyon TL olan İSO üyesi olmayanların ortalama satışlarına göre yüzde 16 daha yüksektir.

Karlılık oranlarının karşılaştırılmasında satış karlılığı ile özkaynak karlılığı oranları kullanılmaktadır. Karlılık oranları bakımından İSO üyesi olan ve olmayan sanayi kuruluşlarının arasında önemli bir farklılık görülmemektedir. Satış karlılığı İSO üyesi olmayan sanayi

Tablo 1 Seçilmiş Göstergelerde 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Kapsamindaki İSO Üyeleri (Milyon TL)

Göstergeler	500 Büyük Sanayi Kuruluşu (Milyon TL)	İSO Üyesi Sanayi Kuruluşları (Milyon TL)	İSO Üyelerinin Payı (%)
Üretimden Satışlar	353.699	152.084	43,0
Satış Hasılatı	423.621	182.987	43,2
Dönem Karı	26.906	10.592	39,4
Dönem Zararı	2.713	700	25,8
İhracat (Milyon $)	63.712	32.931	51,7
Aktif Toplamı	359.483	139.892	38,9
Mali Borçlar	95.536	39.476	41,3
Özkaynaklar	169.534	62.425	36,8
Ücretle Çalışanlar (Kişi)	596.055	250.218	42,0
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	48.276	20.517	42,5
Ödenen KDV + ÖTV	56.662	23.408	41,3
Firma Sayısı (Adet)	500	198	39,6

kuruluşlarında (yüzde 5,9) sadece 0,5 puan yüzde daha yüksektir. Özkaynak karlılığında ise İSO üyesi sanayi kuruluşlarında (yüzde 15,8) oran 2,4 puan daha yüksektir. İSO üyesi dışındaki sanayi kuruluşlarının maliyet-karlılık etkinliği, İSO üyelerinin ise ortaya konulan özkaynağın etkin kullanımı daha iyi durumdadır.

Firma faaliyetleri sonucu elde edilen katma değer üç oran ile karşılaştırılmaktadır. Toplam satış tutarına oranla yaratılan katma değer oranları birbirine oldukça yakındır. Bu katma değer yaratma yapısı itibariyle İstanbul ve İstanbul dışı sanayinin birbirine önemli ölçüde benzediğini göstermektedir. Firma başına yaratılan net katma değer itibariyle İSO üyesi sanayi kuruluşları ortalama 104 milyon TL tutarında katma değer yaratırken, İSO üyesi olmayan sanayi kuruluşları ancak 92 milyon TL tutarında katma değer yaratmaktadır.

Ücretli çalışan başına yaratılan katma değer de yine birbirine oldukça çok yakındır. İSO üyesi sanayi kuruluşlarında çalışan başına 81.996 TL tutarında net katma değer yaratılırken, üye olmayan sanayi kuruluşlarında ise 80.266 TL'lik net katma değer yaratılmaktadır.

İhracat göstergesinde ise İSO üyesi sanayi kuruluşları ortalama 166 milyon dolar ile İSO üyesi olmayanlara göre daha dış pazar odaklı faaliyet içinde bulunmaktadırlar. İSO üyesi olmayan sanayi kuruluşlarında ise ortalama firma başına ihracat 102 milyon dolardır.

Bu göstergeler itibariyle yapılan karşılaştırmaların genel sonucu İstanbul ile İstanbul dışındaki sanayinin büyük ölçüde benzeşmeye başladığıdır. Ölçekler, karlılık, katma değer gibi göstergeler birbirine çok yakın gerçekleşmektedir. Bu İstanbul dışındaki sanayinin en az İstanbul sanayi kadar verimli ve etkin olabildiğini göstermektedir. İstanbul'daki sanayi için de, İstanbul dışına yatırım yapılması halinde yine en az İstanbul kadar verimli ve etkin olunabileceğini ortaya koymaktadır.

Tablo 2 İSO Üyesi Sanayi Kuruluşları ile İSO Üyesi Olmayan Sanayi Kuruluşları İçin Karşılaştırma

	İSO Üyesi Sanayi Kuruluşları	İSO Üyesi Olmayan Sanayi Kuruluşları
Firma Sayısı (Adet)	198	302
Ortalama Aktif Büyüklüğü (Milyon TL)	706	727
Ortalama Satış Hasılatı (Milyon TL)	924	797
Ortalama Net Katma Değer (Milyon TL)	104	92
Ortalama İhracat (Milyon $)	166	102
Ücretle Çalışan Başına Yaratılan Net Katma Değer (TL)	81.996	80.266
Satış Karlılığı Oranı (%)	5,4	5,9
Özkaynak Karlılığı Oranı (%)	15,8	13,4
Net Katma Değer/Satış Oranı (%)	11,2	11,5

Mükemmeli başarmak
iyi bir takım işidir.
DAMAT
www.damat.com.tr

"Dünya Topraklarından, Dünya Mutfaklarına"
Başhan®
Tarımsal Ürünler A.Ş.
Bulgur / Boulgour
Mercimek / lentil
Pirinç / Rice
Bakliyat / Pulses
Başhan
1000g.e
Başhan
çalı fasulye
Dünya Topraklarından Dünya Mutfaklarına
1000g.e
Merkez:
Mersin - Adana Karayolu Üzeri Emek Mh. Ataürk Blv. No. 18 Karacailyas/Mersin
Tel: +90 324 221 41 41 (pbx) Faks : +90 324 221 41 42
Marmara Bölge Müd:
Battalgazi Mh. Şark Cd. Aytop Gıda Sit. H Blok No. 12 - 30 Sultanbeyli/ İstanbul
Tel: +90 216 592 83 93 Faks: +90 1216 592 65 25
Çeltik Fabrikası: Bandırma Karayolu 1. km. Gönen / Balıkesir
Tel: +90 266 772 55 10 - Faks: +90 266 772 55 20
Doğu ve Güneydoğu Bölge Müd.
Erzurum Yolu Üzeri 3. Km. Muş
Tel: +90 436 231 24 10-11 Faks: +90 436 231 24 12
www.bashan.com.tr

AKSA

DÜNYANIN ELYAFI AKSA'DAN!

5 kıtada 50'den fazla ülkeye ihracat, dünya çapında %14'lük pazar payı,
tekstilden otomotiv ve havacılık sektörlerine kadar uzanan bir tedarik yelpazesi...
Dünyanın en büyük akrilik elyaf üreticisi Aksa bir hayal değil, gerçek. 1971'den beri...

AKKÖK

www.aksa.com